

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

**“Vidusposma izvērtējums par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmi uz dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas novēršanu 2014.-2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā”
(identifikācijas numurs: FM2018/34 (TP IZV))**

PĒTĪJUMA ZIŅOJUMS

Eiropas Sociālā fonda tehniskās palīdzības projekts “Kohēzijas politikas fondu izvērtēšanas nodrošināšana un kapacitātes palielināšana Latvijā ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas periodā”

Pasūtītājs: Finanšu ministrija

Izpildītājs: Nodibinājums “Baltic Institute of Social Sciences”

Baltic
Institute
of Social
Sciences

Rīga
2019.gada 8.marts

Saturs

Saīsinājumi.....	4
Tabulu saraksts.....	5
Attēlu saraksts.....	5
Ievads	6
1. Pētījuma metodoloģija.....	9
1.1. Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums.....	9
1.2. Darba uzdevumu izpildes metodoloģija.....	13
2. ESF līdzfinansēto projektu sasniegtie kvantitatīvie rādītāji: dalībnieku profils.....	29
2.1. Vispārējā informācija par ESF projektu dalībniekiem.....	29
2.2. ESF projektu dalībnieku profils dzimuma griezumā	34
2.3. ESF projektu dalībnieku profils vecuma griezumā.....	35
2.4. ESF projektu dalībnieku profils invaliditātes griezumā.....	40
2.5. ESF projektu dalībnieku profils etniskās piederības un migrācijas griezumā	45
2.6. ESF projektu dalībnieku profils: esošie un bijušie ieslodzītie	49
2.7. Sasniegto HP VI rādītāju raksturojums.....	50
3. Horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošana ES fondu līdzfinansētajos projektos: labās prakses piemēri	54
3.1. Projektu analīzes struktūras raksturojums	54
3.2. Labā prakse informācijas pieejamības nodrošināšanas jomā: 5.4.2.2. SAMP.....	55
3.3. Labā prakse vienlīdzīgu iespēju principa integrēšanā metodisko līdzekļu saturā un pedagoģiskā personāla apmācībās: 8.3.3. SAM.....	60
3.4. Labā prakse izglītības jomā individuālā atbalsta sniegšanā: 8.3.4. SAM.....	66
3.5. Labā prakse vienlīdzīgu iespēju principa integrēšanā karjeras atbalsta pasākumos: 8.3.5. SAM	72
3.6. Vienlīdzīgu iespēju principa piemērošanas dominējošā diskursa un prakses piemērs: 8.4.1. SAM.....	77
3.7. Labā prakse mērķa grupas sasniegšanā un atsevišķu aktivitāšu īstenošanā veselības aprūpes jomā: 9.2.4. SAM/9.2.4.2. SAMP.....	83
3.8. Labā prakse sistemātisku pasākumu kopumu īstenošanā mērķa grupas situācijas uzlabošanai: 9.1.2. SAM.....	95
3.9. Integratīvas pieejas projekta īstenošanā labās prakses piemērs: 9.1.4. SAM.....	101
3.10. Labā prakse individuālas pieejas īstenošanā komunikācijā ar mērķa grupu: 9.2.2. SAM....	107
3.11. Labā prakse sistemātiskā un integratīvā pasākumu plānošanā: 7.3.2. SAM	112
4. Horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” koordinēšana, uzraudzība un izvērtēšana ...	119
4.1. Metodiskais, konsultatīvais un izglītojošais atbalsts	119
4.2. HP VI kritēriji un to piemērošana	120
4.3. HP VI rādītāji un datu uzkrāšana	121

5. Ārvalstu pieredzes izpēte horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanā.....	125
5.1. Igaunija	125
5.2. Slovēnija	128
6. Secinājumi par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanu un ietekmi uz tā mērķiem	135
6.1. ESF projektu dalībnieku profils	135
6.2. Sasniegtie HP VI rādītāji un to ietekme uz HP VI mērķiem	137
6.3. Darbību novērtējums, kas veicina dzimumu līdztiesību	138
6.4. Darbību novērtējums, kas veicina personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušanu.....	142
6.5. Darbību novērtējums, kas mazina diskrimināciju pēc vecuma un etniskās piederības	144
6.6. Darbības, kas veicina visu HP VI aspektu ievērošanu.....	145
6.7. HP VI koordinēšana, uzraudzība un izvērtēšana	146
6.8. Ieteikumi horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanā identificēto problēmu mazināšanai un labās prakses stiprināšanai	147
Kopsavilkums	158
Summary.....	162
Anotācija	166
Pielikumi	169
1. pielikums. Pētījumā iekļautie specifiskā atbalsta mērķi	169
2. pielikums. Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji	171
3. pielikums. Pētījumā intervēto ekspertu saraksts	186
4. pielikums. Ekspertu interviju vadlīnijas	191
5. pielikums. Pētījumā izmantotie informācijas avoti.....	194
6. pielikums. Sasniegtie kvantitatīvie rādītāji par ESF projektu dalībniekiem.....	198

Saīsinājumi

AI – atbildīgā iestāde
BSAC – bērnu ilgstošas sociālās aprūpes centrs
CFLA – Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
DI – deinstitucionalizācija
DP – Darbības programma
EK – Eiropas Komisija
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds
FM – Finanšu ministrija
FS – finansējuma saņēmējs
GRT – garīga rakstura traucējumi
HP VI – Horizontālais princips „Vienlīdzīgas iespējas”
IKT – Informāciju un tehnoloģiju komunikācijas
IKVD – Izglītības kvalitātes valsts dienests
IVP – Ieslodzījumu vietu pārvalde
IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
KF – Kohēzijas fonds
KM – Kultūras ministrija
KP – Kohēzijas politika
KP VIS – Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma 2014.-2020. gadam
LGBT – lesbietes, geji, biseksuāļi un transpersonas
LM – Labklājības ministrijas
MK – Ministru kabinets
MVK – mazie un vidējie komersanti
NEET – no angļu valodas: *not in employment, education or training* (jaunieši NEET situācijā - jaunieši, kas nav iesaistīti ne nodarbinātībā, ne izglītībā, ne mācībās)
NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO – nevalstiskās organizācijas
PI – projekta iesniegums
PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PMP – priekšlaicīgi mācības pametušie
SI – sadarbības iestāde
SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SAM – specifiskā atbalsta mērķis
SAMP - specifiskā atbalsta mērķa pasākums
SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs
TS – tehniskā specifikācija
UK – uzraudzības komiteja
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra
VIIS - Valsts Izglītības informācijas sistēmā
VISC – Valsts izglītības satura centrs
VM – Veselības ministrija
VSAC – valsts sociālās aprūpes centrs

Tabulu saraksts

1. tabula. Pētījuma darba uzdevumu izpildes metodoloģija
2. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc deklarētās dzīvesvietas reģiona SAM līmenī
3. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc dzimuma SAM un SAMP līmenī
4. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc dzimuma reģionu griezumā
5. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc vecuma SAM līmenī
6. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc dzimuma vecuma grupu griezumā
7. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits vecuma grupās dalījumā pēc deklarētās dzīvesvietas reģiona
8. tabula. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits kopā un dalījumā pēc funkcionālā traucējuma veida SAM un SAMP līmenī
9. tabula. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti skaits – dalījumā pēc dzimuma un funkcionālo traucējumu veida
10. tabula. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits vecuma grupās dalījumā pēc funkcionālā traucējuma veida
11. tabula. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) dalība ESF projektos kopā un SAM un SAMP līmenī
12. tabula. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) profils vecuma griezumā
13. tabula. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) profils reģionu griezumā
14. tabula. HP VI īstenošanā identificētās galvenās problēmas un ieteikumi to risināšanai
15. tabula. Pētījumā iekļautie specifiskā atbalsta mērķi
16. tabula. Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji
17. tabula. Projektu dalībnieku skaits pēc projekta un dzimuma
18. tabula. Projektu dalībnieku skaits pēc pašvaldības un dzimuma
19. tabula. Projektu dalībnieku skaits pēc projekta un vecuma grupas
20. tabula. Projektu dalībnieku skaits pēc pašvaldības un vecuma grupas
21. tabula. Projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits pēc projekta un funkcionālā traucējuma veida
22. tabula. Projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits pēc pašvaldības un funkcionālā traucējuma veida
23. tabula. Projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits pēc projekta un vecuma grupas
24. tabula. Projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits pēc pašvaldības un vecuma grupas
25. tabula. Projektu dalībnieku skaits pēc projekta un etniskās piederības
26. tabula. Projektu dalībnieku skaits pēc pašvaldības un etniskās piederības

Attēlu saraksts

1. attēls. Kopējais ESF projektu dalībnieku skaits SAM līmenī
2. attēls. Kopējais ESF projektu dalībnieku skaits SAMP* līmenī
3. attēls. ESF projektu dalībnieku īpatsvars reģionu griezumā
4. attēls. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc vecuma grupām SAM līmenī
5. attēls. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – īpatsvars reģionu griezumā
6. attēls. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) profils dzimumu griezumā
7. attēls. 9.1.2. SAM projekta dalībnieku profils vecuma griezumā

Ievads

Saskaņā ar Vispārējās regulas Nr. 1303/2013 (turpmāk – regula)¹ 7. pantu dalībvalstij ir jāstrādā pie vīriešu un sieviešu līdztiesības mērķa sasniegšanas un jāveic pienācīgus pasākumus, lai novērstu jebkādu diskrimināciju, īpaši ir jāveic atbilstīgus pasākumus, lai novērstu diskrimināciju invaliditātes dēļ. Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondu īstenošanai visā darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” (turpmāk – darbības programma, DP) darbības ciklā jānodrošina, ka visi produkti, preces, pakalpojumi, transports un infrastruktūra, kas tiek nodrošināti sabiedrībai un līdzfinansēti no ES fondiem, ir pieejami visiem iedzīvotājiem, tostarp personām ar invaliditāti, tādējādi veicinot cilvēku ar invaliditāti un vecāku cilvēku iespējas brīvi piedalīties visās dzīves norisēs. Lai nodrošinātu regulā noteikto dzimumu līdztiesības, nediskriminācijas, pieejamības principu ievērošanu, 2014.–2020. gada ES fondu plānošanas periodā tie tiek koordinēti vienotā ietvarā, proti, kā horizontālais princips „Vienlīdzīgas iespējas” (turpmāk tekstā – HP VI).²

Pētījuma **mērķis** ir novērtēt 2014.-2020. gada ES fondu plānošanas perioda ES fondu ieguldījumu ietekmi uz HP VI mērķu sasniegšanu. Pētījumā ietvertais kopējais laika periods ir no 2014. līdz 2018. gada pirmajam pusgadam. Kā norādīts pētījuma tehniskajā specifikācijā (turpmāk - TS): „Tas ir optimāls laika periods, lai novērtētu, vai visā darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” sagatavošanas un īstenošanas laikā, tostarp saistībā ar uzraudzību, ziņošanu un novērtēšanu, tiek ņemta vērā un veicināta vīriešu un sieviešu līdztiesība un kāda ir dzimumu līdztiesības principa integrēšanas ietekme pēdējo piecu gadu laikā, kā arī vai ir veikti atbilstīgi pasākumi, lai darbības programmas sagatavošanā un īstenošanā novērstu jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, vecuma, invaliditātes vai seksuālās orientācijas dēļ”³. Vienlaikus jāuzsver, ka **kvantitatīvie rādītāji par pētījumā iekļauto ES fondu projektu dalībnieku profilu ir analizēti par laika periodu līdz 2017.gada 31.decembrim**, kas ir saistīts ar datu pieejamības atskaites datumiem, kas balstīti uz 10.02.2015. MK noteikumos Nr.77 „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaužu veikšanas kārtība 2014.–2020.gada plānošanas periodā”⁴ (turpmāk - MK noteikumi Nr. 77) noteikto.

Pētījumā iekļauto ES fondu projektu atlase primāri izriet no TS uzdevumiem. Attiecīgi pētījumā padziļināti ir analizēti **HP VI īstenošana 169 Eiropas Sociālā fonda** (turpmāk – ESF) **projektos**. Papildus pētījumā ir iekļauti arī 188 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) projekti (1.1.1. specifiskā atbalsta mērķis (turpmāk – SAM), 2.2.1., 3.2.1. SAM, 5.4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa pasākums (turpmāk – SAMP), 11.1.1. SAM) un septiņi Kohēzijas fonda (turpmāk – KF) projekti (12.1.1. SAM). Jāuzsver, ka ERAF projektu gadījumā ir analizēti galvenokārt TS uzdevumos norādītie rādītāji⁵, kas raksturo vienlīdzīgu iespēju īstenošanas vidusposma rezultātus (izņemot 5.4.2.2. SAMP, 11.1.1. SAM projektus, kas atbilstoši TS 3.3.1., 3.3.2. punkta prasībām ir iekļauti arī

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris) ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006. Pieejams: <http://esfondi.lv/page.php?id=1153> (sk. 28.01.2019.)

² Atklāta konkursa “Vidusposma izvērtējums par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmi uz dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas novēršanu 2014.-2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā” nolikums, 2. pielikums “Tehniskā specifikācija”, 16.lpp.

³ Turpat, 17.lpp.

⁴ Pieejami: <http://likumi.lv/ta/id/272535> (sk. 22.02.2019.).

⁵ Sk. 2.pielikumu „Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji”, 2.7. nodaļu.

kvalitatīvajā analizē). 11. prioritārā virziena “Tehniskā palīdzība “ERAF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai” un 12. prioritārā virziena “Tehniskā palīdzība “KF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”” ietvaros īstenotie projekti atbilstoši TS ir analizēti, lai novērtētu dzimumu līdztiesības nodrošināšanu ES fondu pārvaldībā un uzraudzībā iesaistīto iestāžu personāla apmācībās un projektu īstenošanā.

Saskaņā ar 2014.gada 16.decembra MK noteikumiem Nr. 784 “Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā”⁶, Labklājības ministrija (LM) ir atbildīga par HP VI ieviešanas uzraudzību – koordināciju (7.1. punkts). 2014.–2020. gada plānošanas periodā HP VI Latvijā ES fondu kontekstā ietver **četrus galvenos aspektus**:

- 1) dzimumu līdztiesība;
- 2) personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušana;
- 3) nediskriminācija vecuma dēļ;
- 4) nediskriminācija etniskās piederības dēļ.

ES fondu plānošanas posmā vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jomā katram DP specifiskā atbalsta mērķim tiek noteikta ietekme uz HP VI - tieša pozitīva ietekme, netieša pozitīva ietekme, nav ietekmes. PL noteiks, ka „specifiskajam atbalsta mērķim ar tiešu pozitīvu ietekmi uz horizontālo principu “Vienlīdzīgas iespējas” tiks veikta plānoto darbību analīze no dzimumu, vecumu, invaliditātes u.c. perspektīvām, mērķa grupu vajadzību un situācijas apzināšana, atbilstošos gadījumos noteikti sasniedzamie mērķi vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai, kas vērsti uz identificēto atšķirību vai nevienlīdzības mazināšanu, kā arī izvirzīti mērķiem atbilstoši rādītāji, lai īstenotu uzraudzību un novērtēšanu un plānotas specifiskas atbalstāmās darbības”⁷. SAM aprakstos, kam identificēta tieša pozitīvā ietekme uz HP VI, jau DP līmenī ir paredzētas specifiskas darbības, kas vērstas uz HP VI ieviešanu. Savukārt detalizētākā informācija par ietekmes pakāpi, atbilstošajām specifiskajām darbībām un rādītājiem tiek noteikta nacionālā līmeņa normatīvajos dokumentos.⁸ SAM, kuriem ir netieša pozitīva ietekme, projektos ir paredzētas atbalstāmās darbības HP VI īstenošanai.

Lai nodrošinātu vienotu pieeju HP VI īstenošanā, LM ir izstrādājusi „Metodiku horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzība 2014.-2020.gada plānošanas periodā” (turpmāk – LM Metodika). HP VI ietvaros ir noteikti astoņi horizontālās politikas mērķi, kas aptver gan dažādas nozares (zinātne, IKT un e-pakalpojumi, MKV uzņēmējdarbība, nodarbinātība, izglītība, vides, dažādu pakalpojumu un informācijas pieejamība), gan mērķa grupas, īpašu uzmanību pievēršot personu ar invaliditāti tiesībām un vienlīdzīgām iespējām. Galvenās mērķa grupu identifikācijas pazīmes – dzimums, vecums, etniskā piederība un invaliditāte – izriet no četriem iepriekš minētajiem HP VI aspektiem. LM Metodikā ir noteikti arī specifisko un atbalstāmo darbību veidi, lai sekmētu HP VI īstenošanu konkrētās jomās un attiecībā uz konkrētām mērķa grupām. Pētījuma mērķiem būtiska ir LM Metodikā skaidrotā ietekme uz HP VI dažādos līmeņos – SAM līmenī, pasākumu līmenī un projektu līmenī, diferencējot tiešu pozitīvu ietekmi, netiešu pozitīvu ietekmi un ietekmes trūkumu.

Pētījumā ir veikta ES fondu līdzfinansēto projektu analīze 35 SAM ietvaros⁹, lai īstenotu šādus **uzdevumus**:

- analizēt mērķa grupu dalībnieku profilu ESF līdzfinansētos projektos;

⁶ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=271368> (sk. 28.01.2019.)

⁷ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (2014), 138.lpp

⁸ Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 303.lpp.

⁹ Pētījumā ietverta SAM sarakstu sk. 1.pielikumā. SAM atlase tika balstīta uz TS uzdevumiem.

- apkopot un izvērtēt datus par darbības programmas SAM un pasākumu ietvarā sasniegtajiem HP VI mērķiem un horizontālajiem rādītājiem;
- izvērtēt, kādā apjomā projektos tiek īstenotas specifiskās darbības, kas veicina dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušanu, mazina vecuma diskrimināciju un veicina etnisko minoritāšu pārstāvju vienlīdzīgas iespējas;
- izvērtēt divu ES dalībvalstu pieredzi HP VI ieviešanā un īstenošanā, kā arī izstrādāt ieteikumus šo valstu pozitīvās pieredzes pārņemšanai HP VI koordinēšanas ietvaros;
- identificēt un aprakstīt 10 labās prakses piemērus (projektus);
- analizēt HP VI koordinēšanas un ieviešanas mehānismu un identificēt problēmas šajā jomā;
- izstrādāt ieteikumus HP VI īstenošanā identificēto problēmu mazināšanai visos HP VI četros aspektos.

Pētījuma ziņojums sastāv no sešām nodaļām un sešiem pielikumiem. Pirmajā nodaļā ir sniegts pētījuma metodoloģijas apraksts, raksturojot izmantotās metodes un datu avotus, kā arī detalizēti skaidrojot katra darba uzdevuma izpildes metodiku. Otrajā nodaļā ir apkopoti ESF projektos sasniegtie kvantitatīvie rādītāji par atbalstu saņēmušajiem projektu dalībniekiem dažādos griezumos. Trešajā nodaļā ir atspoguļoti pētījumā padziļināti pētīto projektu kvalitatīvās analīzes rezultāti, sniedzot izvērstu 10 labās prakses projektu raksturojumu. Ceturtajā nodaļā ir iztirzāti pētījuma rezultāti par HP VI koordinēšanas, uzraudzības un izvērtēšanas mehānismu. Piektajā nodaļā, balstoties uz pieejamo dokumentu analīzi, ir iztirzāta Igaunijas un Slovēnijas kā ES dalībvalstu līdzšinējā pieredze HP VI īstenošanā. Sestajā nodaļā, ņemot vērā kvantitatīvos rādītājus un kvalitatīvo projektu prakses analīzi, ir sagatavoti secinājumi, ietverot visus TS iekļautos darba uzdevumus. Secinājumu noslēgumā ir apkopoti no pētījuma rezultātiem izrietošie ieteikumi HP VI īstenošanā identificēto problēmu mazināšanai.

Pētījums veikts laikā no 2018.gada 21.septembra līdz 2019.gada 8.martam.

1. Pētījuma metodoloģija

1.1. Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums

Izvēloties optimālākos līdzekļus pētījuma veikšanai un optimālāko pētījuma programmu, ir izmantotas trīs pamata metodes:

- dokumentu analīze (t.sk. tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu analīze, sekundāro datu analīze, projektu dokumentu analīze);
- datu statistiskā analīze (statistiskas dati, t.sk. līdz pat projekta īstenotāju līmenim visa veida kvantificēti dati un to apkopojumi);
- ekspertu intervijas.

Šīs metodes ir pietiekamas, lai iegūtu pētījumam nepieciešamo informāciju. Pētījuma veicēji ir iepazinušies ar SIA „Ernst & Young Baltic” pētījuma ziņojumu „Datu pieejamība ES Kohēzijas politikas 2014. – 2020. gada plānošanas perioda Darbības programmas ietekmes izvērtēšanai Latvijā” (31.01.2014.)¹⁰, kas sniedz informāciju par iespējamiem datu avotiem un to pielietojuma iespējām, t.sk. dažādu SAM griezumā. Ņemot vērā identificētos datu avotus un pētījuma veicēja veikto priekšizpēti, tika secināts, ka finansējuma saņēmēju (projektu īstenotāju) aptaujas veikšana radītu papildu administratīvo slogu bez būtiski nozīmīga ieguvuma pētījuma saturam, tādējādi šī metode netika izvēlēta Ievadā uzskaitīto uzdevumu izpildei. Turpinājumā ir sniegts izmantoto metožu un datu avotu vispārējs raksturojums pētījuma kontekstā.

Dokumentu analīze ir izmantota TS 3.2. – 3.9. uzdevumu izpildei. Dokumentu analīze ir veicama, kad nepieciešams apkopot lielu informācijas apjomu, kas izriet no visa veida rakstveida un vizuālajiem dokumentiem, piemēram, tiesību aktiem, tiesību aktu projektu anotācijām, politikas plānošanas dokumentiem (t.sk. ES fondu plānošanas dokumentiem), sekundāro datu avotiem (pētījumiem, izvērtējumiem, pārskatiem, ziņojumiem u.tml.), projektu īstenotāju sniegtajām atskaitēm, visa veida dokumentiem, kuri raksturo projekta sasniegtos rezultātus un kuri pieejami rakstisku dokumentu veidā. Galvenie projektu dokumentācijas datu avoti bija (1) Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.-2020. gadam (turpmāk – KP VIS) pieejamie projekta satura dokumenti (projekta pieteikuma veidlapas, projekta īstenošanas gaitas raksturojums); (2) projektu īstenotāju tīmekļa vietnēs ievietota informācija un materiāli.

Dokumentu analīzes kā metodes galvenie ierobežojumi ir saistīti ar tās laukietilpīgumu. Lai mazinātu šī ierobežojuma nozīmi, pirms analīzes uzsākšanas tika izstrādāta precīza katra dokumentu veida analīzes metodika (analizējamie rādītāji, aspekti u.tml., to novērtēšanas kritēriji), kas ļāva šo uzdevumu īstenot vairākiem darba grupas speciālistiem bez atšķirīga darba uzdevuma un sagaidāmā rezultāta interpretācijas riska, kā arī efektīvi pārvaldīt katra uzdevuma izpildei, kurā paredzēts izmantot šo metodi, atvēlētos laika resursus. Metodikas pamatā ir gan dokumentu kā analizējamo vienību atlasē kritēriju izstrāde, gan atlasīto dokumentu analīzes rādītāju noteikšana, kuriem ir jābūt tādiem, kas veido saturisku saikni ar izpildāmo uzdevumu.

Datu statistiskā analīze ir izmantota kā bāzes metode TS 3.1., 3.2. uzdevumu izpildē, taču kā papildu metode tā ir izmantota arī 3.3.-3.6. uzdevumu izpildei, kur attiecināms un pamatots atbilstoši pieejamajiem datu avotiem un datu veidiem (proti, ja dati ir pieejami vai transformējami kvantificētā

---

¹⁰ SIA „Ernst & Young Baltic” pētījuma izvērtējuma ziņojums „Datu pieejamība ES Kohēzijas politikas 2014. – 2020. gada plānošanas perioda Darbības programmas ietekmes izvērtēšanai Latvijā” (31.01.2014.) https://esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/apraksti/Petijuma_izvertesanas_zinojums_31012014.pdf (sk. 28.01.2019)

veidā). Kvantitatīvo datu statistiskā analīze tiek uzskatīta par vienu no objektīvākajām metodēm, ko nodrošina zinātniski pamatotas metodikas pielietojums datu vākšanā, izlases veidošanā, datu apstrādē un aprēķinos. Datu statistiskā analīze, neatkarīgi no konkrētās tēmas, paredz secīgu soļu ievērošanu:

- datu avotu identificēšana: izvērtējumā izmantojamie kvantitatīvo/statistisko datu avoti ir raksturoti metodoloģijas izklāstā (sk. 1.2. sadaļu);
- datu atlase;
- datu kvalitātes kontrole (tā paredz izvērtēt datu ieguves metodiku, informāciju par izlases apjomu un veidošanas principiem, datu salīdzināmības novērtējumu);
- datu sagatavošana apstrādei (ja nepieciešams, kodēšana, strukturēšana, datu interpolācija vai ekstrapolācija, kā arī aproksimācija);
- aprēķinu veikšana, noformēšana lietotājam viegli pārskatāmā formā (tabulas, grafiskie attēli u.tml.) un secinājumu formulēšana.

Galvenie datu statistiskās analīzes kā metodes ierobežojumi ir:

- analīzes mērķim (rādītājam) atbilstošu datu pieejamība;
- datu kvalitātes pārbaudes iespējas (informācijas pieejamība par kvantitatīvo datu ieguves metodiku, rādītāju mērījumos izmantoto instrumentāriju u.tml.);
- kvantitatīvo datu pieejamība par konkrētām mērķa grupām, īpaši par ļoti mazām grupām vai nepilnīgi uzskaitītām grupām (piemēram, etniskās minoritātes);
- kvantitatīvo datu pieejamība par konkrētiem rādītājiem;
- kvantitatīvo datu atbilstība reālajai situācijai (šis aspekts ir tieši saistīts ar datu kvalitāti; ierobežojuma mazināšanai ir izmantojama triangulācijas metode: papildu kvantitatīvo datu izmantošana un kvalitatīvo datu izmantošana, piemēram, ekspertu interviju dati);
- laikietilpīga metode gadījumos, kad papildu aprēķinu veikšanai nepieciešama oriģinālo datu pārkodēšana, strukturēšana atbilstoši pētnieciskajām vajadzībām (ierobežojuma mazināšanas pamatā ir darba grupas līdzšinējā pieredze un zināšanas darbā ar dažādiem statistikas datu masīviem, laika plānošana katra konkrētā uzdevuma izpildei, kurā paredzēts šīs metodes pielietojums).

Primārie **datu avoti, kas tika izmantoti datu statistiskās analīzes mērķiem**, pētījumā ir: (1) KP VIS; (2) CFLA un FM speciālistu apkopotie kvantitatīvie dati par pētījumā iekļauto ESF projektu dalībniekiem pēc pētījuma veicēju pieprasījuma; (3) interneta vietne www.esfondi.lv, kurā ir pieejama pamata informācija par visiem ES fondu atbalstītajiem projektiem. Pētījuma veikšanas laikā tā veicējiem tika nodrošināta daļēja pieeja KP VIS resursiem (dati ir pieejami lasīšanas režīmā, pieeja ir nodrošināta par pētījuma veicēju iesniegtajiem SAM (visu pētījumā iekļauto SAM sarakstu skat. 1. pielikumā (35 SAM)).

Svarīgi ir ņemt vērā, ka **pētījumā izmantotie dati par ESF dalībnieku profilu aptver laika periodu līdz 2017.gada 31.decembrim**, kas ir saistīts ar datu pieejamības atskaites datumiem, kas balstīti uz 10.02.2015. MK noteikumos Nr.77 noteikto. Proti, atbilstoši MK noteikumu Nr. 77 2. pielikumam maksājumu pieprasījumu E sadaļa (12.p.) jāiesniedz reizi gadā ar projekta starpposma maksājuma pieprasījumu, ko iesniedz kā pirmo kalendāra gadā, ESF projektiem, kuros ir noteikts rezultāts vai rādītājs „dalībnieku skaits”. Savukārt, D sadaļa ESF projektiem (11.1. p.) par HP VI rādītājiem jāiesniedz reizi gadā ar projekta starpposma maksājuma pieprasījumu, ko iesniedz kā pirmo kalendāra gadā, ERAF/KF projektiem (11.3.–11.4. p.) – ar projekta noslēguma maksājuma pieprasījumu. Ņemot vērā minēto, pētījuma īstenošanas periodā¹¹ FS tikai apkopoja un sāka iesniegt CFLA datus par projektu dalībniekiem 2018.gadā, kas vērtējams kā ierobežojošais faktors aktuālās

¹¹ Pētījuma īstenošanas periods ir no 21.09.2018.–08.03.2019. Dati no CFLA un FM par ESF projektu dalībniekiem tika saņemti 06.12.2018.

informācijas apkopošanai. Lai mazinātu šī faktora ietekmi, kur iespējams ir ņemti vērā un indikatīvi analizēti FS iesniegtie dati 2019.gada sākumā, atspoguļojot HP VI un citu pētījuma uzdevumiem atbilstošu rādītāju kumulatīvās vērtības datumā, kurā dati iesniegti saskaņā ar KP VIS norādīto informāciju. Īpaši tas attiecas uz HP VI rādītājiem, kuru vērtības apkopotas un analizētas 2.7. sadaļā, 3. nodaļā un 2. pielikumā, katram rādītājam norādot datu faktisko statusu KP VIS un datu iesniegšanas datumu. Vienlaikus jānorāda, ka apkopotā veidā par visiem projektiem dati par tajos sasniegtajām HP VI rādītāju vērtībām 2014.-2020. gada plānošanas perioda vidusposmā pētniekiem tika iesniegti 19.10.2018. (attiecinīgi par situāciju līdz 2017.gada 31.decembrim).

Galvenie izmantoto datu avotu trūkumi ir:

- nebija iespējams vienotā datnē apkopotā veidā iegūt informāciju par visiem pētījumā iekļaujamajiem ESF, ERAF un KF atbalstītajiem projektiem, tāpēc analīzes vajadzībām pētījuma veicēji sagatavoja šādu datu bāzi MS Excel formātā, iepazīstoties ar katra projekta dokumentāciju un pieejamajiem datiem;
- projektu dati KP VIS uz pētījuma sākuma brīdi (2018.gada septembri) nebija ievadīti pilnā apmērā, kas ietekmēja kopējo pētījuma īstenošanas laika grafika ievērošanu, radot nepieciešamību vairākkārtīgi apsekot par projektu īstenošanu pieejamos datus KP VIS;
- CFLA un FM speciālistu sagatavotie kvantitatīvie dati analīzes vajadzībām bija jāapstrādā, veicot oriģinālo datu pārkodēšanu, strukturēšana atbilstoši pētnieciskajām vajadzībām;
- www.esfondi.lv vietnē ir pieejama ierobežota projektu informācija – galvenokārt kvalitatīvā informācija (dati), proti, projektu kopsavilkums un mērķa grupu raksturojums, taču trūkst HP VI darbību kvalitatīvs apraksts pēc fakta, kā arī sasniegtie rezultāti sadalījumā pēc mērķa grupu pazīmēm.

Papildus tika izmantoti arī Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk - CSP) dati, nozaru oficiālie statistikas dati (piemēram, Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – IZM) statistika par vispārējo un profesionālo izglītību), uzņēmumu datu bāzes LURSOFT dati.

Ekspertu intervijas tika pielietotas TS 3.3-3.6, 3.8., 3.9. uzdevumu izpildei. Kopumā pētījumā ir veiktas 30 intervijas ar 46 ekspertiem (vairākās intervijās piedalījās vairāki dalībnieki). Katra apakšuzdevuma izpildei veicamo attiecināmo interviju skaits variē. Ekspertu intervija ir metode, kas ļauj iegūt informāciju par nozīmīgāko iesaistīto pušu pārstāvju pieredzi par HP VI praktisko īstenošanu, turklāt tik detalizētā formā, kādā jau izstrādātu dokumentu līmenī informācija vairs netiek apkopota. Ekspertu intervijas tika veiktas, izmantojot padziļinātās daļēji strukturētās intervijas metodi. Padziļinātās daļēji strukturētās intervijas gaitā intervētājs-pētnieks uzdod tā sauktos atvērtos jautājumus, t.i., tādus jautājumus, kuriem nav iepriekš noformulēti atbilžu varianti. Tas ļauj noskaidrot katra pētījuma dalībnieka-eksperta unikālo pieredzi, izpratni par darbībām, kas ir veiktas, lai īstenotu HP VI īstenošanu dažādās jomās aptvertajā laika periodā, neierobežojot to ar pētnieku vai institūciju iepriekš paredzētajām atbildēm. Šī datu iegūšanas metode šajā gadījumā ir īpaši piemērota kā saturisku, tā tehnisku iemeslu dēļ. Proti, ņemot vērā lielo projektu skaitu, bija nepieciešams intervēt speciālistus, kuru pārraudzībā ir projektu programmas vai kuri ir kompetenti par ES fondu ieviešanu noteiktās jomās. Šo speciālistu iesaistīšana pētījumā ir pamatota ar viņu ekspertīzes lauku – horizontālām zināšanām par HP VI īstenošanu (tādā nozīmē, ka viņiem ir pieredze un viedoklis par to, kā HP VI tiek īstenots nevis viena, bet daudzu projektu ietvaros). Tehniski šī metode ir piemērota, jo tā ir individuāla saruna, kura notiek pēc iepriekšējās vienošanās intervijas dalībniekam/-iem ērtā vietā un laikā, kas ir īpaši svarīgi apzinoties ekspertu grupas pārstāvju noslodzi pamatdarbā. Individuāla saruna informācijas iegūšanai ir piemērota arī tāpēc, ka ekspertiem ir ļoti plaša pieredze un zināšanas, un arī viedoklis par līdzšinējo un vēlamo tālāko darbību jomā, kuru ir vērtīgi netraucēti uzklaut un fiksēt, turklāt pārrunājamo jautājumu apjoms ir tik liels, ka to sekmīga pārrunāšana ir iespējama tikai padziļinātās intervijas ietvaros.

Intervijas tika strukturētas atbilstoši iepriekš izstrādātajām un individuāli pielāgotām vadlīnijām¹², aptverot visus tos jautājumus, kuri nodrošina pētījuma mērķa sasniegšanai un uzdevumu izpildei nepieciešamās informācijas iegūšanu. Vienlaikus intervijas laikā intervētajam ir iespēja uzdot papildus jautājumus, brīvi mainīt jautājumu kārtību, piemērot sarunas tempu un saturu pētījuma dalībnieka runas veidam un sniegt atbilžu saturam, kontekstam. Ekspertu interviju priekšrocība ir tā, ka brīvas sarunas formā organizētās intervijās, ir iespējams uzzināt citās pētījuma aktivitātēs neidentificētu informāciju, kas ir vērtīga pētījuma mērķu sasniegšanai. Ekspertu intervijas ir arī sekmīga metode, lai apkopotu nesenā pagātnē pieņemtus lēmumus, risinājumus, kas vēl nav agregēti dokumentu formā. Ekspertu minētie piemēri un pieredze ļāva ieraudzīt un izvērtēt HP VI ieviešanas pieredzi neatkarīgi no eksperta paša secinājumiem. Pirms katras intervijas intervētājs-pētnieks veica sagatavošanās darbu, iepazīstoties ar konkrēto projektu/-iem, tajos plānotajām un īstenotajām darbībām, mērķa grupām, publiski pieejamo projekta materiālu apjomu, lai nepieciešamības gadījumā lūgtu to sniegt papildus pētījuma vajadzībām.

Ekspertu intervijās iegūtā informācija veido daļu no pētījuma integrētās analīzes informācijas bāzes. Saņemot ekspertu piekrišanu, tika veikti ekspertu interviju audioieraksti. Pirms integrētās analīzes tika veikta iegūto datu primārā apstrāde, kas tika īstenota, veicot šādas datu apstrādes procedūras:

- interviju transkripciju sagatavošana (intervijas tekstuālā atšifrēšana; eksperta intervijas transkripti tiks pievienoti pētījuma ziņojumam);
- kvalitatīvo datu kodēšana, identificējot kopīgās tēmas, no tām izrietošās apakštēmas (t.i., strukturētās padziļinātās intervijas transkripcijas teksta grupēšana tēmās, apakštēmās un to loģiskās sasaistes blokos).

Metodes galvenās priekšrocības ir aprakstītas metodes kopējā raksturojumā. Tās būtiskākie ierobežojumi ir saistīti ar ekspertu pieejamību, atsaucību un motivāciju piedalīties intervijā par pētījuma tēmām, kā arī to, ka šādā formā iegūtie dati nav kvantificējami. Attiecībā uz pieejamības ierobežojumu tas tika mazināts vai pat pilnībā novērsts ar savlaicīgu interviju norises laika plānošanu, individuāli vienojoties par ekspertam ērtu laiku un vietu (visas intervijas tika veiktas laikā no 03.01.-23.01.2019.). Zināms ierobežojums ir ekspertu institucionālā atmiņa, ņemot vērā izvērtējumam definēto laika periodu, taču šajā gadījumā tā tas bija tikai vienā gadījumā, kad attiecīgi tika pieaicināti citi projekta vadības grupas darbinieki, kas strādā projektā no tā uzsākšanas brīža. Tā kā ekspertu interviju datu iegūšana tika plānota, lai papildinātu kvantitatīvos datus un veiktu projektu kvalitatīvu analīzi par HP VI praktisko īstenošanu, tad ierobežojumi, kas saistīti ar to, ka dati nav kvantificējami, šī pētījuma ietvaros nav aktuāli.

---

¹² Sk. 4.pielikumu "Ekspertu interviju vadlīnijas".

1.2. Darba uzdevumu izpildes metodoloģija

1. tabula. Pētījuma darba uzdevumu izpildes metodoloģija

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
3.1.	Analizēt mērķa grupu dalībnieku profilu ESF līdzfinansētajos projektos SAM, pasākumu un projektu līmenī, atsevišķi novadu un pilsētu griezumā	3.1.1. un 3.1.2. uzdevuma veikšana attiecas uz tiem ESF līdzfinansētajiem projektiem, kuru īstenošanas gaitā tiek piedāvāti konkrēti pasākumi mērķa grupām, līdz ar to ir iespējams noteikt personu skaitu, kas saņēmuši atbalstu. Kopumā 3.1. uzdevuma izpildē ir apkopoti un analizēti dati par 169 projektu dalībniekiem.
3.1.1.	Noteikt mērķa grupu dalībnieku skaitu, dalībnieku dzimumu un vecumu	3.1.1. un 3.1.2. uzdevums tika veikts ar statistikas datu analīzes palīdzību.
3.1.2.	Noteikt mērķa grupu dalībnieku piederību sociālās atstumtības riskam pakļautajām grupām: → personas ar invaliditāti, t.sk. invaliditātes griezumā (redzes, dzirdes, kustību vai garīga rakstura invaliditāte, ņemot vērā vecuma struktūru); → personu etniskā piederība, t.sk. romi; → patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu; → personas, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma.	Šī metode paredz projektu īstenošanu informācijas apkopošanu par ESF projektu mērķa grupām par katru no pētījumā iekļautajiem 169 projektiem. Nozīmīgākais primārais statistikas datu avots šī uzdevuma izpildē ir FS atskaites par projekta dalībniekiem, kuras tiek iesniegtas CFLA un kurās apkopoti to raksturojošie sociāli demogrāfiskie rādītāji, pēc kuriem iespējams noteikt vai pārbaudīt dalībnieku piederību konkrētai mērķa grupai. Oriģinālie kvantitatīvie dati pētījumam tika iegūti sadarbībā ar FM no CFLA atbilstoši veidlapas E12 ietvertajām pazīmēm (veidlapu aizpildīšanu praksē veic gan projektu dalībnieki, gan FS). Uzdevuma veikšanai tika izmantoti FS mikro dati, kas ļāva veikt statistikas datu apkopojumu un raksturot dalībnieku profilu SAM, SAMP un projektu līmenī, dalījumā pēc šādām pazīmēm: • teritoriālais iedalījums (republikas pilsētu un novadu līmenī); • mērķa grupas dalībnieka dzimums; • mērķa grupas dalībnieka vecums; • invaliditātes pazīme (t.sk. invaliditātes griezumā – redzes, dzirdes, kustību vai garīga rakstura invaliditāte), ņemot vērā vecuma struktūru; • mērķa grupas dalībnieku etniskā piederība, t.sk. romi; • mērķa grupas dalībnieki – patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		vai alternatīvo statusu; • mērķa grupas dalībnieki – personas, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma. Iegūtie oriģinālie statistikas dati tika kodēti un strukturēti atbilstoši analīzes mērķiem, pēc tam tika veikti aprēķini, veidojot datu biežuma tabulas un diagrammas, kas pārskatāmā veidā atspoguļo projektu dalībnieku profilu un ļauj salīdzināt to dažādu apakšgrupu līmenī. Papildus uzdevuma nosacījumā minētajam, datu analīze ir veikta ne tikai novadu un pilsētu griezumā, bet arī augstākā agregācijas pakāpē – statistikas reģionu griezumā.
3.2.	Apkopot un izvērtēt datus par DP SAM un pasākumu ietvarā sasniegtajiem HP VI mērķiem un horizontālajiem rādītājiem, analizējot SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi un SAM ar netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI, atbilstoši darba uzdevuma pielikumam “Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji” (sk. 3.pielikumu)	3.2. uzdevuma izpildē tika izmantotas divas metodes: • statistikas datu analīze; • dokumentu analīze. Abu metožu vispārējs raksturojums ir sniegts 1.1. sadaļā „Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums”. To pielietojums konkrētā uzdevuma izpildē raksturots turpinājumā. Statistikas datu analīze šī uzdevuma izpildei ir veikta, lai apkopotu skaitlisko informāciju, kas nepieciešama darba uzdevuma pielikumā „Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji” doto rādītāju apkopošanai un aprēķināšanai. Kopumā dati apkopoti un aprēķini veikti par sešām rādītāju grupām ar apakšpunktiem (kopumā 21 rādītājs). Statistikas datu analīze tika veikta, balstoties uz KP VIS pieejamajiem FS iesniegtajiem un CFLA ievadītajiem datiem par veiktajiem atbalsta pasākumiem, veiktajām aktivitātēm un, ja attiecināms, atbalsta pasākumu dalībnieku skaitu dažādu sociāli demogrāfisko rādītāju griezumā (atsevišķu rādītāju gadījumā 3.2. uzdevuma izpildē ir izmantoti 3.1. uzdevuma izpildē veiktie aprēķini). Daļai rādītāju, lai noteiktu to vērtības, bija nepieciešams izmantot ne tikai projektu datus, kas pieejami KP VIS, kā arī CFLA un FM sagatavotos primāros datus par projektu dalībniekiem (izmantoti 3.1. uzdevuma izpildei), bet arī nozares oficiālās statistikas datus (piemēram, IZM statistikas datus (6.1.-6.4. rādītāji)), kā arī

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		CSP datus (5.5.-5.8. rādītāji no tabulas “Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji”), LURSOFT datus, atsevišķos gadījumos arī sekundāros pētījumu datus, kuros sniegti specifiski statistikas dati, kuri atbilst arī šī pētījuma mērķiem un uzdevumiem. Tādējādi, veicot statistikas analīzi šī darba uzdevuma izpildei, tika veikti šādi soļi: • precīzu rādītāja noteikšanai nepieciešamo datu identificēšana – rādītāja nosaukums un tā avots, diferencējot informāciju, kas iegūstama no KP VIS un kas – no citiem avotiem vai datu turētājiem; • rādītāju, kuru noteikšanai jāveic aprēķini, skaitlisko vērtību iegūšanas gada sinhronizācija (t.i., aprēķiniem tiek izmantoti dati, kas attiecas uz vienu un to pašu kalendāro vai mācību gadu). Dokumentu analīze ir izmantota gan rādītāju vērtību noteikšanai, gan sasniegto vērtību izvērtējuma mērķiem. 3.2. darba uzdevuma izpildei nozīmīgāko informācijas avotu vidū ir šādi dokumenti: • Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodam¹³; • Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība”¹⁴; • LM Metodika horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā¹⁵; • KP VIS pieejamā FS projektu dokumentācija. 3.2. uzdevuma izpildes rezultāti rādītāju vērtību izteiksmē ir apkopoti 2.pielikumā “Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji”. Rādītāju sasniegtās vērtības atspoguļo aktuālās pieejamās to vērtības (pēc iespējas ir norādīts datums, kurā konkrētā vērtība ir fiksēta). Par katra rādītāja vērtību sniegti arī komentāri, raksturojot

¹³ Pieejams: https://www.esfondi.lv/upload/14-20_gads/DP/FMPlans_030604_Partn_lig_1.pdf (sk. 28.01.2019.)

¹⁴ Pieejams: https://www.esfondi.lv/upload/14-20_gads/Planosana/fmdp_03052016.pdf (sk. 28.01.2019.)

¹⁵ Pieejams: <http://sf.lm.gov.lv/lv/vienlidzigas-iespejas/2014-2020/metodika/> (sk. 28.01.2019.)

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		tās noteikšanas ierobežojumus un pieejamos datus. Rādītāju izvērtējuma secinājumi sniegti 5.nodaļā "Secinājumi par horizontālā principa "Vienlīdzīgas iespējas" īstenošanu un ietekmi uz tā mērķiem".
3.3.	Izvērtēt, kādā apjomā projektos tika īstenotas 3.3.1. – 3.1.0. uzdevumos minētās HP VI specifiskās darbības un cik lielā mērā tās veicināja dzimumu līdztiesību	3.3. uzdevuma izpildē tika izmantotas divas metodes: • dokumentu analīze; • ekspertu intervijas.
3.3.1.	Specifiskas apmācības par ES tiesību aktiem un politiku dzimumu līdztiesības jomā, kā arī integrēto pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai ES fondu pārvaldībā un uzraudzībā iesaistīto iestāžu personālam 11. prioritārā virziena "Tehniskā palīdzība "ERAF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai" un 12. prioritārā virziena "Tehniskā palīdzība "KF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai"" ietvaros. Informatīvas un izglītojošas aktivitātes par vīriešu un sieviešu līdztiesību un dzimumu līdztiesības integrēto pieeju.	Abu metožu vispārējs raksturojums ir sniegts 1.1. sadaļā „Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums”. To pielietojums konkrētā uzdevuma izpildē raksturots turpinājumā. Dokumentu analīzē izmantojamie galvenie datu un informācijas avoti ir: tiesību akti, politikas plānošanas dokumenti, LM Metodika, ziņojumi, kas saistīti ar HP VI aspektiem, ES fondu mājas lapā pieejamā informācija par projektiem, CFLA mājas lapā pieejamā projektu tehniskā dokumentācija, projektu pieteikumu sagatavošanas un vērtēšanas metodikas, KP VIS pieejamā projektu dokumentācija, t.sk. projektu pieteikumu un starprezultātu satura, kā arī projektu īstenošanas problēmu apraksts, FS mājas lapās pieejamā informācija par projektu īstenošanu un projektu materiāli dažādu dokumentu formā. Dokumentu analīzes mērķiem nepieciešamā informācija tika iegūta arī sadarbībā ar ekspertiem, kas sniedza intervijas, galvenokārt FS pārstāvjiem.
3.3.2.	Sabiedrības informēšanas pasākumi, kuru rezultātā tiks palielināta sabiedrības informētība un attīstīta vides apziņa un t.s. "zaļā domāšana" klimata pārmaiņu, dabas un energoresursu patēriņa, vides piesārņojuma samazināšanas jautājumos, tiek īstenoti, ņemot vērā dzimuma aspektu, , piemēram, tiek ņemti vērā socioloģiskie pētījumi vai aptaujas par sieviešu un vīriešu atšķirīgo rīcību un vajadzībām attiecībā uz dabas resursu izmantošanu	3.3.4. un 3.3.12. apakšuzdevumu izpildei, kas attiecas uz 9.2.4.2. SAMP projektiem (n=96), tika veikta projektu pieteikumu analīze izlases veidā, nodrošinot reprezentatīvu projektu īstenošanu pārstāvniecību pēc Latvijas reģioniem un apdzīvotās vietas lieluma, kā arī atsevišķos gadījumos – pēc projekta īstenošanas nozīmības (t.i., SPKC projekts, kas aptver 24 novadus, tika uzskatīts par prioritāri iekļaujamo projektu analīzē). 9.2.4.2. SAMP projektu izlase tika veidota pēc sistemātiskās nejaušās izlases principa,
3.3.3.	Organizējot karjeras izvēles atbalsta un profesionālās apmācības pasākumus bezdarbniekiem, tiek īstenotas darbības, kas mazina aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā profesionālā jomā (piemēram,	

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
	"dzimumam netipiskas profesijas", "neatbilstošs amats vai nodarbošanās" u.c.).	iekļaujot tajā 32 FS, no tiem 31 pašvaldību projekts, kas tiek īstenoti deviņās republikas nozīmes pilsētās un 22 novados: Neretas, Talsu, Olaines, Lielvārdes, Jēkabpils novads, Rēzeknes novads, Preiļu, Ropažu, Skrundas, Cesvaines, Ciblas, Siguldas, Salaspils, Vecumnieku, Carnikavas, Pāvilostas, Rundāles, Viļakas, Mazsalacas, Kocēnu, Naukšēnu, Vecpiebalgas novadi; un 1 SPKC projekts, kurš īsteno projektu centralizēti 24 pašvaldībās.
3.3.4.	Veselības jomas attīstības projektos tiek īstenotas darbības, kas vērstas uz atšķirību mazināšanu sievietes un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā, piemēram, sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, īpaši izdalot vīriešus kā specifisku mērķa grupu, kā arī specifiski pasākumi viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanai, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sieviešu mērķauditoriju.	3.3.6. apakšuzdevuma izpildei, kas attiecas uz 8.2.2. SAM, tika veikta projektu atlase, piemērojot šādus kvalitatīvās atlases kritērijus: - projekta īstenojamība (augstskolā studējošo skaits); - augstskolas dibinātājs – valsts, privātās augstskolas; - zinātnes joma – dabaszinātnes, inženierzinātnes, sociālās zinātnes, humanitārās zinātnes; - teritoriālā piederība – nacionālās augstskolas, reģionālās augstskolas; - papildus kritērijs – ja finansējuma saņēmējs īsteno vairākus projektus, atlasē tiek iekļauts viens projekts.
3.3.5.	Veidojot kopīgas studiju programmas, sadarbībā ar karjeras konsultantiem, ģimnāzijām, vidusskolām un darba devējiem, tiek īstenoti pasākumi, lai ieinteresētu mazāk pārstāvēto dzimumu izvēlēties attiecīgās STEM studiju programmas un mazinātu dzimumu segregāciju izglītības nozarē.	Šo kritēriju piemērošanas rezultātā no 19 projektiem tika atlasīti 10: - Latvijas universitāte, projekts "Akadēmiskā personāla atjaunotne un kompetenču pilnveide Latvijas Universitātē" (nr.8.2.2.0/18/A/010); - Vidzemes augstskola, projekts „Vidzemes Augstskolas akadēmiskā personāla pilnveide un cilvēkresursu attīstība” (8.2.2.0/18/A/012); - Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, projekts „Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas akadēmiskā personāla stiprināšana studiju virzienos “Mehānika un metālapstrāde, siltumenerģētika, siltumtehnika un mašīnzinības” un “Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība”” (nr. 8.2.2.0/18/A/016); - Liepājas universitāte, projekts „Liepājas Universitātes akadēmiskā personāla pilnveide stratēģiskās specializācijas jomās – logopēdija, pirmsskolas izglītība un sākumizglītība” (nr. 8.2.2.0/18/I/003); - Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija, projekts „Akadēmiskā
3.3.6.	Akadēmiskā personāla kapacitātes celšanā un piesaistē tiek ievērots vienlīdzīgu iespēju un pozitīvās diskriminācijas princips, piesaistot mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā augstskolā un zinātnes jomā.	
3.3.7.	Izglītības pētījumi, rezultātu analīze un ieteikumu izstrāde tiek veikta, ņemot vērā dzimuma aspektu (dati vākti, analizēti, ieteikumi izstrādāti arī dzimuma aspektā). Izstrādājot monitoringa sistēmu, tiks vākti un apkopoti dati par zēnu un meiteņu sasniegumiem pārbaudes darbos, olimpiādēs u.c.	
3.3.8.	Izstrādājamo mācību un metodisko materiālu saturā iekļautā informācija mazina stereotipus par kādas profesijas piemērotību sievietēm vai vīriešiem, bet tieši	

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
	otrādi, tiek iekļauti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām zēniem un meitenēm neatkarīgi no dzimuma, jo īpaši, kas attiecas uz profesionālās studiju jomas vai profesijas izvēli, tādā veidā mazinot darba tirgus segregāciju pēc dzimuma.	personāla stiprināšana stratēģiskās specializācijas jomās Latvijas Sporta pedagogijas akadēmijā” (nr. 8.2.2.0/18/I/006);
3.3.9.	Pedagoģiskā personāla apmācību saturā tiek iekļauti arī jautājumi par vienlīdzīgām iespējām sievietēm un vīriešiem, novecojušu stereotipu laušana un mūsdienīgu uzskatu veicināšana, kā mazināt skolas pamešanu zēnu vidū un ieinteresēt meitenes un zēnus par netipisku profesiju izvēli, vienlīdzīgas attieksmes jautājumi pret mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā profesionālajā jomā u.c.	• Rīgas Tehniskā universitāte, projekts „Rīgas Tehniskās universitātes akadēmiskā personāla stiprināšana stratēģiskās specializācijas jomās” (nr. 8.2.2.0/18/A/017); • Latvijas Lauksaimniecības universitāte, projekts „LLU akadēmiskā personāla pilnveidošana”(nr. 8.2.2.0/18/A/014); • Latvijas Mākslas akadēmija, projekts „Stiprināt Latvijas Mākslas akadēmijas akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās” (nr. 8.2.2.0/18/A/015); • SIA „Biznesa augstskola Turība”, projekts „Biznesa augstskolas Turība akadēmiskā personāla stiprināšana stratēģiskās specializācijas jomās” (nr. 8.2.2.0/18/A/019); • AS „Transporta un sakaru institūts”, projekts „Transporta un sakaru institūta akadēmiskā personāla stiprināšana stratēģiskās specializācijas jomās” (nr. 8.2.2.0/18/A/011).
3.3.10.	Mērķa grupas jauniešu situācijas un vajadzību sākotnējā izpēte, tostarp bērnu pieskatīšanas pakalpojuma nepieciešamība un citu ierobežojošu faktoru identificēšana.	Projektu analīze ir veikta apkopotā veidā, ņemot vērā, ka SAM 8.2.2. ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI un projektiem nav HP VI rādītāju.
3.3.11.	Dzimumu līdzsvara veicināšanas pasākumi ārstniecības personāla piesaistē.	Balstoties uz atlasīto projektu analīzi un ekspertu interviju datiem, tika izdarīti secinājumi saistībā ar TS 3.3.6. uzdevumu (sk. 6.3. sadaļu).
3.3.12.	Pasākumi, kas vērsti uz iedzīvotāju veselības stāvokļa uzlabošanu, lai veicinātu iespēju vairāk iedzīvotājiem iesaistīties darba tirgū un turpināt strādāt arī pēc 55 gadu vecuma.	Kopējais ekspertu interviju skaits, kas tika veikts 3.3. – 3.6. uzdevumu izpildes ietvaros ir 30 padziļinātās intervijas formā, tomēr uz katra apakšuzdevuma izpildei attiecināmo interviju skaits variē. Balstoties uz sākotnējā dokumentu analīzē gūtajiem secinājumiem un statistikas datu avotu analīzi, kas tika veikta 3.1. un 3.2. uzdevumu izpildei, tika izstrādātas ekspertu interviju vadlīnijas (sk. 5. pielikumu), lai iegūtu nepastarpinātu informāciju un skaidrojumu, kā praktiski tika īstenoti 3.3. uzdevuma apakšuzdevumos minētie aspekti.
3.3.13.	Citas specifiskas darbības, kas ir veicinājušas HP VI mērķu sasniegšanu.	Ekspertu interviju dalībnieki bija pārstāvji no institūcijām, kas ir atbildīgas

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		par ES fondu projektu uzraudzību un īstenošanu vai pašas īsteno projektus, proti, ir FS. Pētījumā iekļautas šādas institūcijas un iestādes: CFLA, FM; IZM, tās padotības iestādes Valsts izglītības satura centrs (VISC), Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA), Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD), Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra; Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM), Labklājības ministrija (LM), tās padotības iestāde Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA); Tieslietu ministrija (TM), tās padotības iestāde Ieslodzījuma vietu pārvalde (IVP); Veselības ministrija (VM), tās padotības iestāde Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC); Sabiedrības integrācijas fonds (SIF), Valsts kanceleja (VK). Vienas institūcijas ietvaros tika intervēti viens vai vairāki eksperti atkarībā no tā, cik daudzās no iestādes atbildības jomām ir paredzēta HP VI īstenošana, kā arī no konkrēto speciālistu profesionāla kompetences. Tāpat ekspertu interviju ietvaros tika veiktas intervijas ar NVO, kuras strādā jomās un ar mērķa grupām, kas atbilst HP VI aspektiem (dzimumu līdztiesība, personu ar invaliditāti tiesību ievērošana un iekļaušana, diskriminācijas mazināšana pēc etniskās piederības un vecuma), un intervijas ar dažādiem FS. Saistībā ar 3.3. uzdevuma izpildi, tika veiktas intervijas ar šādu institūciju pārstāvjiem: • FM eksperti tika intervēti attiecībā uz 3.3.1. apakšuzdevuma izpildi; • IZM un VISC eksperti tika intervēti attiecībā uz 3.3.1., 3.3.5., 3.3.6., 3.3.7., 3.3.8. un 3.3.9. apakšuzdevumu izpildi; • VARAM eksperti tika intervēti attiecībā uz 3.3.2. uzdevuma izpildi; • LM un NVA eksperti tika intervēti attiecībā uz 3.3.1., 3.3.3. apakšuzdevumu izpildi; • SIF eksperts tika intervēts attiecībā uz 3.3.1. un 3.3.13. apakšuzdevuma izpildi; • VM un SPKC eksperti tika intervēti attiecībā uz 3.3.1., 3.3.4., 3.3.11. un 3.3.12. apakšuzdevumu izpildi; • FS intervēti 3.3.2., 3.3.3., 3.3.4., 3.3.5., 3.3.8., 3.3.9., 3.3.10. 3.3.11. un 3.3.12. apakšuzdevumu izpildei;

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		NVO pārstāvju intervijas 3.3. uzdevuma izpildei kopumā. Ņemot vērā šo uzskaitījumu, uz 3.3. uzdevuma izpildi ir attiecināmas aptuveni 20 no kopumā 30 veiktajām intervijām. Dokumentu analīzes rezultāti un ekspertu intervijās iegūtā informācija ļāva identificēt un aprakstīt labās prakses piemērus 3.8. uzdevuma izpildei.
3.4.	Izvērtēt, kādā apjomā projektos tika īstenotas 3.4.1.-3.4.9. uzdevumos minētās HP VI specifiskās darbības un cik lielā mērā tās veicināja vai ierobežoja personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušanu, tostarp personu ar invaliditāti izglītību, kvalifikācijas celšanu, nodarbinātību un finansiālo neatkarību, sabiedrības un speciālistu izglītošanu par personu ar invaliditāti tiesībām un iekļaušanu.	3.4. uzdevuma izpildei kopumā tika izmantotas divas metodes: - dokumentu analīze; - ekspertu intervijas. Abu metožu vispārējs raksturojums ir sniegts 1.1. sadaļā „Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums”. To pielietojums konkrētā uzdevuma izpildē raksturots turpinājumā. Dokumentu analīze 3.4. uzdevuma izpildei tika veikta pēc tiem pašiem principiem un izmantojot tos pašus datu avotus, kas minēti 3.3. uzdevumu un apakšuzdevumu izpildes aprakstā. 3.4.8. apakšuzdevuma izpildes mērķiem tika veikta 9.2.4.2. SAMP projektu izlase. Tā tika veikta atbilstoši tiem pašiem izlases principiem, kas tika norādīti 3.3. uzdevuma izpildes ietvaros. Kopumā tika apsekoti 32 projekti, no tiem vienu īsteno SPKC centralizēti 24 pašvaldībās, deviņi tiek īstenoti republikas nozīmes pilsētās un 22 projekti novadu pašvaldībās. Ekspertu intervijas 3.4. uzdevuma sasniegšanai tika veiktas ar šādu institūciju pārstāvjiem saistībā ar tēmām un jautājumiem, kas izriet no konkrētiem apakšuzdevumiem: - IZM, IKVD, VISC eksperti tika intervēti attiecībā uz 3.4.1, 3.4.2., 3.4.3., 3.4.4. un 3.4.5. apakšuzdevumu izpildi; - LM, NVA eksperti tika intervēti attiecībā uz 3.4.3., 3.4.4., 3.4.5., 3.4.6. apakšuzdevumu izpildi; - VM un SPKC eksperti tika intervēti saistībā ar 3.4.8. apakšuzdevuma
3.4.1.	Izstrādātas speciālas zināšanu un prasmju pilnveides programmas kompetenta pedagoģiskā atbalsta personāla sagatavošanai, kas profesionāli novērtē katra skolēna speciālās vajadzības un izstrādā atbilstošu atbalsta pasākumu kompleksu, un seko procesa realizācijai.	
3.4.2.	Izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrācijas vispārējās izglītības iestādēs veicināšana, tai skaitā atbilstoša pedagogu profesionālās kompetences paaugstināšana un atbalsta personāla nodrošināšana.	
3.4.3.	Nodrošināta izglītojamo ar specifiskām vajadzībām integrācija darba vidē balstītās mācībās un mācību praksē uzņēmumā, tai skaitā atbalsta personāla nodrošināšana (ergoterapeits, asistents, surdotulks, speciālais transports).	
3.4.4.	Projekta vadības, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiek īstenotas personām ar invaliditāti pielāgotās telpās, nepieciešamības gadījumā	

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
	nodrošinot aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas (visi SAM ar tiešu pozitīvu vai netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI).	izpildi;
3.4.5.	Nodrošināti specifiski pakalpojumi personām ar invaliditāti apmācību laikā (psihologa, ergoterapeita, zīmju valodas tulka un asistenta pakalpojumi, specializēta transporta nodrošināšana, darba vietas pielāgošanas personai ar invaliditāti, elastīgas apmācību formas u.c.).	• FS un NVO eksperti tika intervēti saistībā ar 3.4.1., 3.4.2., 3.4.3., 3.4.4., 3.4.5., 3.4.6., 3.4.7. un 3.4.8. apakšuzdevumu izpildi (atbilstoši savai specifiskajai kompetencei). Ekspertu intervijas tika veiktas pēc tiem pašiem principiem, kas aprakstīti 3.3. uzdevuma un apakšuzdevumu izpildes ietvaros. No kopā 30 veiktajām ekspertu intervijām uz 3.4. uzdevuma izpildi attiecināmas aptuveni 15 intervijas.
3.4.6.	Bezdarbnieku apmācību procesā, kur nepieciešams, tiek izmantotas pielāgotas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas personām ar funkcionāliem traucējumiem.	Dokumentu analīzes rezultāti un ekspertu intervijās iegūtā informācija ļāva identificēt un aprakstīt labās prakses piemērus 3.8. uzdevuma izpildei.
3.4.7.	Lai veicinātu personas ar garīga rakstura traucējumiem iekļaušanos sabiedrībā, nodrošinātas atbalsta personas.	
3.4.8.	Iedzīvotāju izglītošanas pasākumi par dzīvesveidu un veselības paradumiem, kas samazina risku iegūt invaliditāti, par iespējām uzlabot ar veselības stāvokli saistīto dzīves kvalitāti.	
3.4.9.	Citas specifiskas darbības, kas ir veicinājušas HP VI mērķu sasniegšanu.	
3.5.	Izvērtēt, kādā apjomā projektos tika īstenotas 3.5.1.-3.5.5. uzdevumos minētās HP VI specifiskās darbības un cik lielā mērā tās mazināja vecuma nediskrimināciju un veicināja etnisko minoritāšu pārstāvju vienlīdzīgas iespējas un iekļaušanu.	3.5. uzdevuma izpildei kopumā tika izmantotas divas metodes: • dokumentu analīze; • ekspertu intervijas. Abu metožu vispārējs raksturojums ir sniegts 1.1. sadaļā „Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums”. To pielietojums konkrētā uzdevuma izpildē raksturots turpinājumā.
3.5.1.	Pedagogu profesionālās kompetences pilnveides un mācību satura un līdzekļu izstrādē tiek integrēta informācija par nediskrimināciju vecuma dēļ, piemēram, veselīga un aktīva dzīvesveida popularizēšana un kā tas ietekmē dzīves kvalitāti vecumā, paaudžu sadarbība un komunikācija, vērtības un cieņa pret vecāko paaudzi	Dokumentu analīze 3.5. uzdevuma izstrādei tika veikta pēc tiem pašiem principiem, kas aprakstīti 3.3. uzdevuma un apakšuzdevumu izpildē, t.sk., arī attiecībā uz informācijas/ datu avotiem un to iegūšanu.

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
	(sociālās zinības, bioloģija; mājturība, ētika u.c.).	
3.5.2.	Pedagogu profesionālās kompetences pilnveides un mācību satura un līdzekļu izstrādē tiks integrēta informācija par nediskrimināciju etniskās piederības dēļ, piemēram, stereotipisku uzskatu izskaušana un dažādības izpratnes veicināšana (sociālās zinības, vēsture, filozofija, valodu mācība, ētika u.c.).	Ekspertu intervijas 3.5. uzdevuma izpildei tika veiktas ar šādu institūciju pārstāvjiem un par šādām tēmām atbilstoši TS 3.5. uzdevuma apakšuzdevumiem: • IZM un VISC eksperti tika intervēti saistībā ar 3.5.1., 3.5.2., 3.5.3., 3.5.4. apakšuzdevumu izpildi; • LM un NVA eksperti tika intervēti saistībā ar 3.5.3. un 3.5.4. apakšuzdevumu izpildi; • VIAA eksperts tika intervēts saistībā ar 3.5.3., 3.5.4. apakšuzdevuma izpildi; • SIF eksperte tika intervēta saistībā ar 3.5.4. apakšuzdevumu izpildi; • TM un IVP eksperti tika intervēti saistībā ar 3.5.4. apakšuzdevumu izpildi; • FS un NVO eksperti tika intervēti saistībā ar 3.5.1., 3.5.2., 3.5.3. un 3.5.4. apakšuzdevumu izpildi.
3.5.3.	Karjeras konsultants motivē etnisko minoritāšu jauniešus iekļauties apmācību programmās, veicinot integrēšanos sabiedrībā.	Ekspertu intervijas tika veiktas pēc tiem pašiem principiem, kas aprakstīti 3.3. uzdevuma izpildes raksturojumā. No kopā 30 veiktajām ekspertu intervijām uz 3.5. uzdevuma izpildi ir attiecināmas aptuveni 15 intervijas.
3.5.4.	Tiek sniegts individuāls atbalsts – īpaši nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem, vecāka gadagājuma personām, patvēruma meklētājiem, bēgļiem un romu tautības pārstāvjiem (piemēram, atkārtošana, paskaidrošana, apmācību ritma pielāgošana individuālajām spējām, valodas apguve u.c.).	Dokumentu analīzes rezultāti un ekspertu intervijās iegūtā informācija ļāva identificēt un aprakstīt labās prakses piemērus 3.8. uzdevuma izpildei.
3.5.5.	Citas specifiskas darbības, kas ir veicinājušas HP VI mērķu sasniegšanu.	Šī uzdevuma izpildei kopumā tiks izmantotas šādas metodes:
3.6.	Izvērtēt, kādā apjomā projektos tika īstenotas 3.6.1.-3.6.6. HP VI specifiskās darbības un cik lielā mērā tās veicināja HP VI aspektu - personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušana, dzimumu līdztiesība, nediskriminācija vecuma vai etniskās piederības dēļ – ievērošanu un sociālās nevienlīdzības mazināšanu.	• dokumentu analīze (t.sk. kvantitatīvā dokumentu analīze); • ekspertu intervijas. Abu metožu vispārējs raksturojums ir sniegts 1.1. sadaļā „Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums”. To pielietojums konkrētā uzdevuma izpildē raksturots turpinājumā.
3.6.1.	Lai nepieļautu dzimumu, invaliditātes, vecuma vai etniskās piederības stereotipisku attēlojumu, satura atbilstības vienlīdzīgu iespēju principiem izvērtēšanā tiek piesaistīti attiecīgo jomu eksperti vai konsultanti.	Dokumentu analīze 3.6. punkta izpildei kopumā ir veikta pēc intervences loģikas un izmantojot datu avotus, kas raksturoti 3.3. uzdevuma un

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
3.6.2.	Izstrādāto vai pilnveidoto programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju, mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, apmācību, tālākizglītības un informatīvo pasākumu saturā tiek integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi, tostarp, par personu ar invaliditāti tiesībām un iekļaušanu, dzimumu līdztiesību, nediskrimināciju vecuma vai etniskās piederības dēļ.	apakšuzdevumu izpildē. 3.6.2., 3.6.5. apakšuzdevuma izpildes mērķiem tika veikta 9.2.4.2. SAMP projektu izlase. Tā tika veikta atbilstoši tiem pašiem izlases principiem, kas tika norādīti 3.3. uzdevuma izpildes ietvaros. Kopumā tika apsekoti 32 projekti, no tiem deviņi tiek īstenoti republikas nozīmes pilsētās un 22 projekti novadu pašvaldībās.
3.6.3.	Tiek sniegts atbalsts preventīvu un kompensējošu pasākumu īstenošanai nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem.	Ekspertu intervijas , kas veicamas 3.6. uzdevuma sasniegšanai, tiks veiktas ar šādu iepriekš minēto (sk. 3.3. uzdevumu un apakšuzdevumu izpildes aprakstā minētās iestādes) institūciju pārstāvjiem un tēmām:
3.6.4.	Veicot darba tirgus politikas pasākumu novērtējumu un veicot prognozes par tautsaimniecībā nodarbināto struktūru un darbaspēka piedāvājumu, informācija tiks atspoguļota, sniedzot informāciju dzimumu, vecumu, etniskā un invaliditātes griezumā.	• Valsts kancelejas (VK) eksperti tika intervēti saistībā ar 3.6.2. apakšuzdevuma izpildi; • IZM, VISC eksperti tika intervēti saistībā ar 3.6.1., 3.6.2. apakšuzdevumu izpildi; • IKVD eksperti tika intervēti saistībā ar 3.6.3. apakšuzdevuma izpildi; • LM, NVA eksperti tika intervēti saistībā ar 3.6.1., 3.6.2., 3.6.4. apakšpunktu izpildi; • VM un SPKC eksperti tika intervēti saistībā ar 3.6.2., 3.6.5. apakšuzdevumu izpildi; • SIF eksperte tika intervēta saistībā ar 3.6.2. apakšuzdevuma izpildi; • FS un NVO tika intervēti saistībā ar 3.6.1., 3.6.2., 3.6.3., 3.6.4. un 3.6.5. apakšuzdevumu izpildi.
3.6.5.	Tiek veikta esošās situācijas izpēte, analizējot mērķa grupu personu datus dzimuma, vecuma, invaliditātes griezumā, ņemot vērā katras mērķa grupas personas specifiskās situācijas un vajadzības konkrētā novadā.	Ekspertu intervijas tika veiktas pēc tiem pašiem principiem, kas aprakstīti 3.3. uzdevumu un apakšuzdevumu izpildes aprakstā. No kopā 30 veiktajām ekspertu intervijām uz 3.5. uzdevuma izpildi attiecināmas aptuveni 20 intervijas.
3.6.6.	Citas specifiskas darbības, kas ir veicinājušas HP VI mērķu sasniegšanu.	Dokumentu analīzes rezultāti un ekspertu intervijās iegūtā informācija ļāva identificēt un aprakstīt labās prakses piemērus 3.8. uzdevuma izpildei.
3.7.	Izvērtēt citu ES valstu (vismaz divu valstu, t.sk. viena Baltijas valsts) pieredzi HP VI ieviešanā un īstenošanā, kā arī izstrādāt ieteikumus šo valstu	Galvenā 3.7. uzdevuma izpildē izmantotā metode ir dokumentu analīze , kas ietver pieejamās literatūras, dokumentu, pētījumu un izvērtējumu analīzi ar mērķi sākotnēji noteikt valstis, kuru pieredzi būtu lietderīgi pētīt. Izvērtējot

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
	pozitīvās pieredzes pārņemšanai HP VI koordinēšanas ietvaros.	valstu salīdzināmību ar Latviju, tika ņemti vērā tādi aspekti kā: valsts lielums, līdzība Latvijai pēc ekonomiskās izaugsmes rādītājiem, darba tirgus un izglītības jomas galvenajiem izaicinājumiem (piemēram, nepieciešamība pēc izglītības satura reformas, cik tā tiek veiksmīgi īstenota u.tml.), ESF ieguldījumu apjoms un prioritātes, literatūras avotu pieejamība angļu valodā u.tml. Sākotnējā informācija valstu atlasei tika meklēta ES institūciju, neatkarīgo ekspertu institūciju un sociālo partneru/ NVO mājas lapās, piemēram: • Ziņojums „Nodarbinātība un sociālā attīstība Eiropā 2018” (<i>Employment and Social Developments in Europe 2018</i>)¹⁶; • EK pasūtītie izvērtējumi saistībā ar ES fondu ieviešanu¹⁷; • <i>European Equality Law Network</i>¹⁸; • <i>European Disability Forum</i>¹⁹, līdzīgas forumu vietnes citām HP VI mērķa grupām, to sagatavotie jaunumi un ziņojumi. Ņemot vērā darba uzdevuma formulējumu, ka vienai no pētījumā iekļaujamajām valstīm jābūt kādai no Baltijas valstīm, pētījumā tika iekļauta Igaunija, jo virzieni, kuros vislielākā uzmanība tiek pievērsta HP VI īstenošanai²⁰, sasaucas ar Latvijas plāniem. Otra valsts, kas tika piedāvāta, ir Slovēnija, ņemot vērā tās situācijas salīdzināmības iespējas ar Latviju (ES fondu kopējais ieguldījums 2014-2020. gada periodā Slovēnijā ir 3,3 miljardi eiro, Latvijā – 4,4 miljardi eiro, Igaunijā – 4,3 miljardi eiro), arī Slovēnijas gadījumā HP nediskriminācijas un vienlīdzīgu iespēju jomā

¹⁶ Pieejams: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8110&furtherPubs=yes> (sk. 28.01.2019.)

¹⁷ Pieejams: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=701&langId=en> (sk. 28.01.2019.)

¹⁸ Pieejams: <https://www.equalitylaw.eu/> (sk. 28.01.2019.)

¹⁹ Pieejams: <http://www.edf-feph.org/> (sk. 28.01.2019.)

²⁰ Sk. Igaunijas Partnerības līgumu par Eiropas strukturālo un investīcijas fondu ieviešanu 2014-2020, pieejams: https://www.strukturifondid.ee/sites/default/files/partnership_agreement_for_the_use.pdf, 93.-94.lpp. (sk. 28.01.2019.)

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		noteiktās atbalstāmās mērķa grupas (piemēram, personas ar invaliditāti, seniori) sasauca ar Latviju ²¹ . Pamata informācija tika iegūta abu valstu par ES fondu ieviešanu atbildīgo institūciju mājas lapās. Igaunijas gadījumā nozīmīgs papildus literatūras un ekspertīzes avots ir domnīcas PRAXIS ²² ekspertu darbi. Ārvalstu pieredzes izpēte ietver dokumentu analīzē balstītu aprakstu par HP VI īstenošanu.
3.8.	Identificēt un aprakstīt HP VI īstenošanas vismaz 10 labās prakses piemērus, norādot kā un cik lielā mērā specifiskās HP VI darbības ir veicinājušas vienlīdzīgas iespējas, tostarp dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju vecuma, etniskās piederības un citu faktoru dēļ.	Saskaņā ar LM Metodiku horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzībai 2014.-2020. gada plānošanas periodā, ar terminu “HP VI labā prakse” saprot praktisku, efektīvu un risinājumu dažādiem ar HP VI ievērošanu saistītiem jautājumiem, ko ir izstrādājis un veiksmīgi izmanto projekta īstenotājs. Labā prakse ES fondu līdzfinansētā projektā ir praktisks, efektīvs risinājums, kas jau tiek pielietots un darbojas. Galvenās metodes, kas tika izmantotas, ir dokumentu kvalitatīvā analīze un intervijas ar projektu īstenotājiem. Galvenie dokumentu avoti: projektu dokumentācija un, kur nepieciešams, projektu īstenotāju sniegtā papildu informācija un vērtējums par HP VI īstenošanu projekta aktivitātēs. Labās prakses piemēru analīzes metodika tika veidota, balstoties uz LM Metodikas 2.pielikumu, LM Metodikā norādītajiem principiem, kas ir jāņem vērā projekta iesniedzējam, gatavojot projekta iesniegumu ar tiešu pozitīvu/netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI. Primārā labās prakses piemēru projektu atlase notika veicot 3.3.-3.6. uzdevumu grupas. Vispirms tika veikta atlasīto projektu analīze, piemērojot LM Metodikā piedāvātos kritērijus ESF projektu iesniedzējiem attiecībā uz projekta ietekmi uz HP VI. Nākamajā solī tika veikta atlasīto projektu analīze, lai novērtētu to atbilstību šādiem LM Metodikā norādītiem labās prakses piemēru kritērijiem: • projektā ir praksē realizētas (nevis teorētiski) īpaši veiksmīgas HP VI darbības, kas īstēnotas saskaņā ar veikto mērķa grupas analīzi un

²¹ Sk. Slovēnijas Partnerības līgumu par Eiropas strukturālo un investīcijas fondu ieviešanu 2014-2020, pieejams: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/partnership-agreement-english-version.pdf> un Darbības programmu (Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy 2014-2020), pieejama: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/operational-programme-english-version.pdf>, pp.290-292. (sk. 28.01.2019.)

²² Sk. sīkāk: <http://www.praxis.ee/en/organisation/think-tank/>, to darbu skaitā ir dažādu jomu politikas izvērtējumi (sk. 28.01.2019.).

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		vajadzību izvērtēšanu un ir nodrošinājušas dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju vecuma dēļ, nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (vismaz viens no aspektiem katrā projektā); • ir pieejams ilustratīvs materiāls, kurā redzamas projekta norises saistībā ar HP VI darbību īstenošanu; • projekta īstenošanā nav konstatēti būtiski pārkāpumi, nav piemērotas finanšu korekcijas vai neattiecināmās izmaksas. Labās prakses piemēru analīzes rezultāti ir apkopoti pētījuma ziņojuma 3. nodaļā. Kopumā tika identificēti 10 projekti, kuros īstentās darbības ļauj tos klasificēt kā labās prakses piemērus. Tie ir: • 8.3.3. SAM, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra, projekts “PROTI un DARI!” (nr. 8.3.3.0/15/I/001) • 8.3.4. SAM, IKVD, projekts „Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (nr. 8.3.4.0/16/I/001) • 8.3.5. SAM, VIAA, projekts „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” (nr. 8.3.5.0/16/I/001) • 8.4.1. SAM, VIAA, projekts „Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide” (nr. 8.4.1.0/16/I/001) • SAM 9.1.3., IVP, projekts „Resocializācijas sistēmas efektivitātes paaugstināšana” (nr. 9.1.3.0/16/I/001) • 9.1.4. SAM, SIF, projekts „Dažādības veicināšana” (nr. 9.1.4.4/16/I/001) • 9.2.2. SAM, Zemgales plānošanas reģions, projekts „Atver sirdi Zemgalē” (nr. 9.2.2.1/15/I/001) • 9.2.4.2 SAMP „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” pašvaldību projekti; • 7.3.2. SAM, Nodarbinātības valsts aģentūra, projekts „Atbalsts ilgākam darba mūžam” (nr. 7.3.2.0/16/I/001) • 5.4.2.2. SAMP, Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija, projekts „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” (5.4.2.2/17/I/002)
3.9.	Analizēt HP VI koordinēšanas un ieviešanas mehānismu un identificēt problēmas, tostarp attiecībā uz specifisko HP VI darbību ieviešanas nosacījumiem un projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem.	3.9. uzdevuma izpildei kopumā tika izmantotas šādas metodes: • dokumentu analīze; • ekspertu intervijas. Abu metožu vispārējs raksturojums ir sniegts 1.1. sadaļā „Pētījumā izmantotās metodes un datu avoti: vispārējs raksturojums”. To pielietojums 3.9. uzdevuma izpildē ir specifisks, jo to izpildes ietvaros ir analizēti sekojošie institucionālā mehānisma darbības elementi: • deleģēto funkciju attiecībā uz HP VI koordinēšanu un ieviešanu veikšana saskaņā ar normatīvajiem aktiem; • veicamo darbību attiecībā uz HP VI koordinēšanu un ieviešanu efektīvs un optimāls sadalījums starp iesaistītajām institūcijām; • starpinstitucionālā sadarbība attiecībā uz HP VI koordinēšanu un ieviešanu, to veicinošo un kavējošo faktoru noteikšana, t.sk., visbiežāk pielietoto sadarbības modeļu identifikācija starp iesaistītajām pusēm; • projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji, to izstrāde un līdzšinējā saskaņotība dažādu institūciju starpā attiecībā uz HP VI. Dokumentu analīze tika balstīta uz galvenajiem principiem, kas raksturoti 3.3. uzdevumu un apakšuzdevumu izpildes aprakstā. Dokumentu analīzē galvenie izmantojamie informācijas avoti ir ES fondu plānošanas dokumenti, MK noteikumi, metodikas un vadlīnijas, saskaņā ar kurām ir veikta HP VI integrēšana darbības programmas pasākumos. Dokumentu analīzes rezultātā tika iegūta izpratne par HP VI koordinēšanas un ieviešanas mehānisma darbību, kurš turpinājumā, veicot ekspertu intervijas, tika pārbaudīts, rekonstruējot to praktiskās darbības modeli. Tādējādi ekspertu intervijas šī uzdevuma izpildē ir būtisks avots, lai izzinātu HP VI reālo ieviešanu, caur šo izzināšanas procesu noskaidrojot gan ieviešanu virzošos, gan kavējošos faktoros.

Uzd. nr. atbilstoši TS	Uzdevuma apraksts atbilstoši TS	Uzdevuma izpildē izmantotās metodes un datu avoti
		Ekspertu intervijās tika aptvertas visas nozīmīgākās institūcijas, kuras savu projektu ietvaros īsteno HP VI un kuras ir minētas 3.3. uzdevuma izpildes metodika aprakstā. Kopumā, kā minēts 3.3. uzdevuma aprakstā, pētījuma ietvaros ir veiktas 30 ekspertu intervijas, variējot jautājumu loku, kas apskatāms katrā intervijā atkarībā no tā, kādu institūciju pārstāv katrs no ekspertiem. Attiecībā uz 3.9. uzdevuma izpildi visiem ekspertu interviju dalībniekiem, izņemot NVO pārstāvjus un pašvaldību pārstāvjus (9.2.4.2. SAMP projektu īstenoņājus), tika uzdoti jautājumi par tēmām, kas minētas iepriekš (par funkcijām, savstarpējo sadarbību, to virzošiem un kavējošiem faktoriem, projektu iesniegumu izvērtēšanu u.tml.). Kopumā uz šī uzdevuma izpildi attiecināmas 23 ekspertu intervijas. Īpaši nozīmīgas šajā gadījumā bija CFLA un LM ekspertu intervijas, kā arī to ekspertu, kas pārstāv atbildīgās iestādes (IZM, VARAM, VM, TM, LM), intervijas.
3.10.	Izstrādāt ieteikumus HP VI īstenošanā identificēto problēmu mazināšanai:	Ieteikumu izstrādes pamatā ir integrētās analīzes metode, kas paredz izmantot 3.1. – 3.8. uzdevumu izpildē iegūtos datus un to analīzes rezultātā sagatavotos secinājumus. Ieteikumi ir sniegti, norādot to būtiskuma pakāpi (stratēģisks, tehnisks vai saturisks), ieviešanas termiņu un atbildīgo institūciju par tā ieviešanu.
3.10.1.- 3.10.3.	→ ieteikumi dzimumu līdztiesības veicināšanai; → ieteikumi personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai; → ieteikumi diskriminācijas vecuma vai etniskās piederības dēļ izskaušanai.	
3.10.4.	Izstrādāt ieteikumus HP VI koordinēšanas mehānisma ieviešanā, specifisko HP VI darbību ieviešanas nosacījumiem, tostarp projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem	Ieteikumu izstrādes pamatā ir integrētās analīzes metode, kas paredz izmantot 3.9. uzdevuma izpildē iegūtos datus un to analīzes rezultātā sagatavotos secinājumus. Ieteikumi ir sniegti, norādot to būtiskuma pakāpi (stratēģisks, tehnisks vai saturisks), ieviešanas termiņu un atbildīgo institūciju par tā ieviešanu.

2. ESF līdzfinansēto projektu sasniegtie kvantitatīvie rādītāji: dalībnieku profils

Šīs nodaļas uzdevums ir analizēt mērķa grupu dalībnieku profilu ESF līdzfinansētajos projektos, lai veiktu vidusposma HP VI mērķu un horizontālo rādītāju sasniegšanas izvērtējumu. Dalībnieku profils raksturots specifisko atbalsta mērķu (SAM), pasākumu (SAMP) un projektu līmenī, t.sk., novadu un pilsētu griezumā. Dalībnieku profils analizējams, aplūkojot šādus sociāli demogrāfiskos parametrus:

- dzimums;
- vecums;
- piederība sociālās atstumtības riskam pakļautajām grupām, t.sk.:
  - personas ar invaliditāti;
  - etniskā piederība;
  - patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu;
  - personas, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma.

Minēto uzdevumu izpildei tika izmantoti anonimizēti mikrodati no KP VIS par mērķa grupas dalībniekiem, kurus projektu īstenotāji iesniedz CFLA vienu reizi gadā saskaņā ar maksājuma pieprasījuma E 12 sadaļu. Tādējādi **turpinājumā aplūkoti dati attiecas uz laika posmu no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim atbilstoši tam apjomam, kādā tie ir iesniegti attiecīgajā veidlapā.** Primārie saņemtie dati no CFLA pētījuma uzdevumu veikšanai attiecas uz pieejamo informāciju no apstiprinātajiem maksājuma pieprasījumiem pētījuma veikšanas laikā. Atskaišu iesniegšanas veids ietekmē datu kvalitāti un to analīzes iespējas; potenciālie ierobežojumi ir norādīti, analizējot konkrēto rādītāju.

Informācija tika saņemta par 18 no 29 SAM projektiem (06.12.2018.), kas atbilst pētījuma mērķim, 4 SAM nav paredzēta datu uzkrāšana par ESF projektu dalībniekiem (tie ir 7.1.2., 8.3.4., 8.3.6., 8.5.2. SAM) un par 5 SAM projektu dalībniekiem informācija vēl nebija pieejama (tie ir 7.3.2., 8.2.1., 8.2.2., 8.3.2., 8.4.1. SAM).

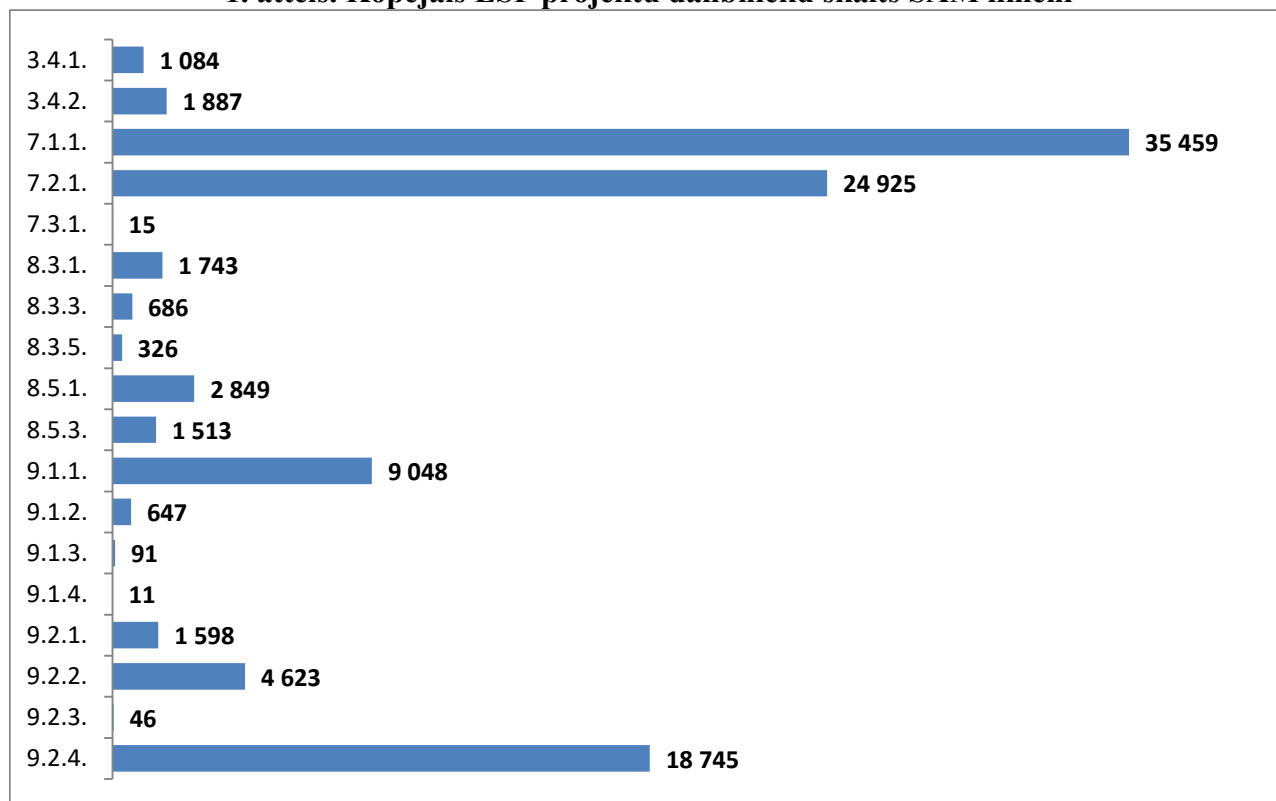
Attiecībā uz 9.2.5. SAM (ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu pieejamība reģionos), 9.2.6. SAM (ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikācija) jānorāda, ka to ietvaros ir paredzēta datu uzkrāšana par ESF projektu dalībniekiem, bet ņemot vērā, ka projektos plānotās aktivitātes uzsākās 2018. gadā, tad dati par 9.2.5., 9.2.6. SAM 2017. gada dalībniekiem uz pētījuma brīdi nav pieejami, jo par 2018. gada dalībniekiem dati tiks ziņoti 2019. gadā.

2.1. Vispārējā informācija par ESF projektu dalībniekiem

Kopumā līdz 2017. gada 31. decembrim ESF līdzfinansētajos projektos bija piedalījušies **105 296 dalībnieki** (1. attēls). Aplūkojot datus **SAM līmenī**, visvairāk dalībnieku laika posmā līdz 2017. gada 31. decembrim ir reģistrēts 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam) (35 459 dalībnieki), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) (24 925 dalībnieki) un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumu pieejamība) (18 745 dalībnieki) projektos (1. attēls). Lielais dalībnieku skaits noteiktos SAM projektos, salīdzinot ar citiem SAM, ir likumsakarīgs, jo iepriekš minētie 7.1.1., 7.2.1. SAM un 9.2.4. SAM ir orientēti uz plašu personu loku, kamēr citu SAM projektos mērķa grupas lielums jau sākotnēji ir ievērojami šaurāks un

maksimālais dalībnieku skaits – ierobežots. Turklāt 7.1.1. SAM un 7.2.1. SAM projekti ir uzsākti 2014. un 2015. gadā, t.i., tie ir projekti, kuru īstenošana ir uzsākta agrāk par pārējiem ESF projektiem.

1. attēls. Kopējais ESF projektu dalībnieku skaits SAM līmenī

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

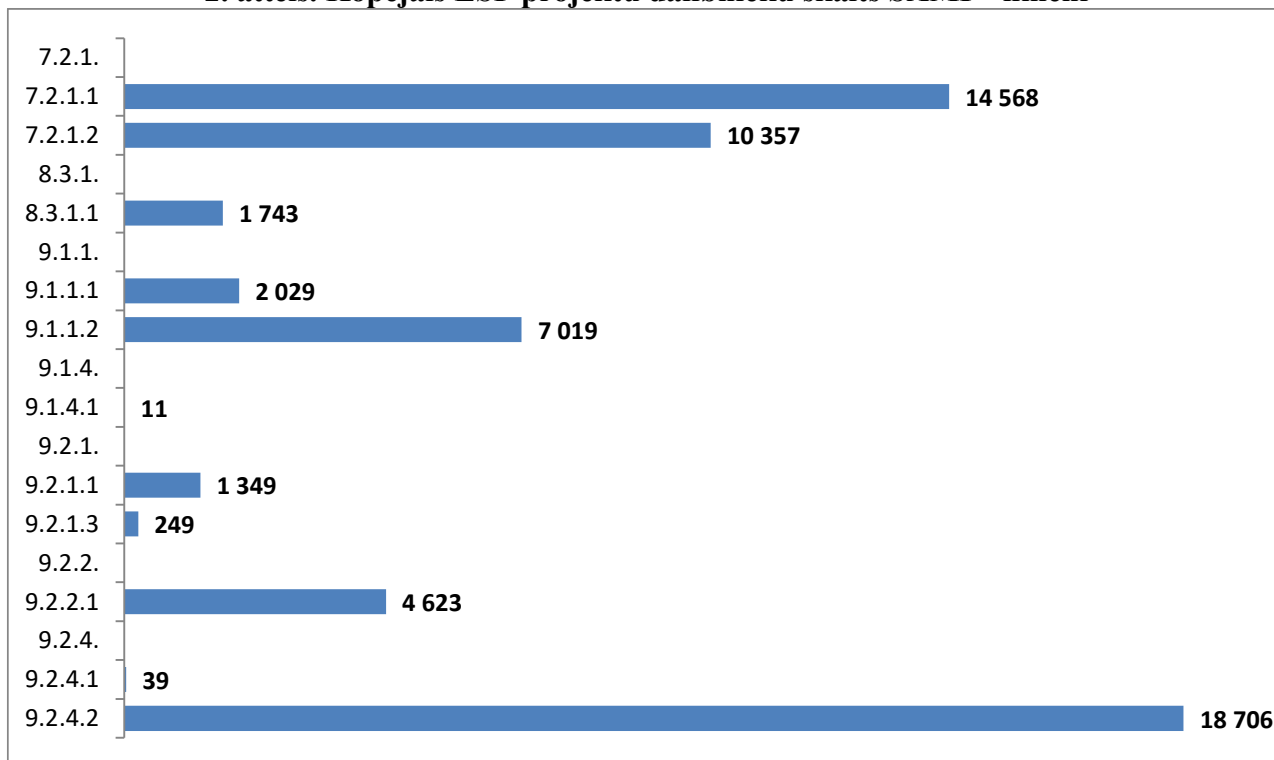
Informācija par dalībnieku skaitu **SAMP līmenī** pilnīgi vai daļēji ir pieejama par 7 SAM – 7.2.1, 8.3.1., 9.1.1., 9.1.4., 9.2.1., 9.2.2. un 9.2.4. Par atbilstošajiem SAM tā detalizēti aplūkojama 2. attēlā. Redzams, ka, kaut arī dati ir pieejami atbilstošo SAM līmenī, tie ne vienmēr aptver visus tajā ietilpstošos SAMP. Piemēram, šī pētījuma kontekstā būtiski, ka, lai gan dati par 9.1.4.4. SAMP „Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” projektu dalībnieku skaitu KP VIS ir pieejami, tomēr tie nav attiecināmi uz analīzē aptvertu laika posmu – t.i., līdz 2017. gada 31. decembrim.

9.1.2. SAM (bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū) ietvaros mērķa grupas pārstāvji piedalījušies šādās **atbalstāmajās darbībās**:

- Integrēti profesionālās piemērotības noteikšanas un prasmju pilnveidošanas pasākumi ieslodzītajiem (29,8%);
- Pasākumi bijušo ieslodzīto pozitīvu sociālo saišu uzturēšanai (21,1%);
- Pasākumi ieslodzīto un bijušo ieslodzīto karjeras plānošanai (38,1%);
- Specifiski atbalsta pasākumi bijušo ieslodzīto nodarbināšanai (11,0%).

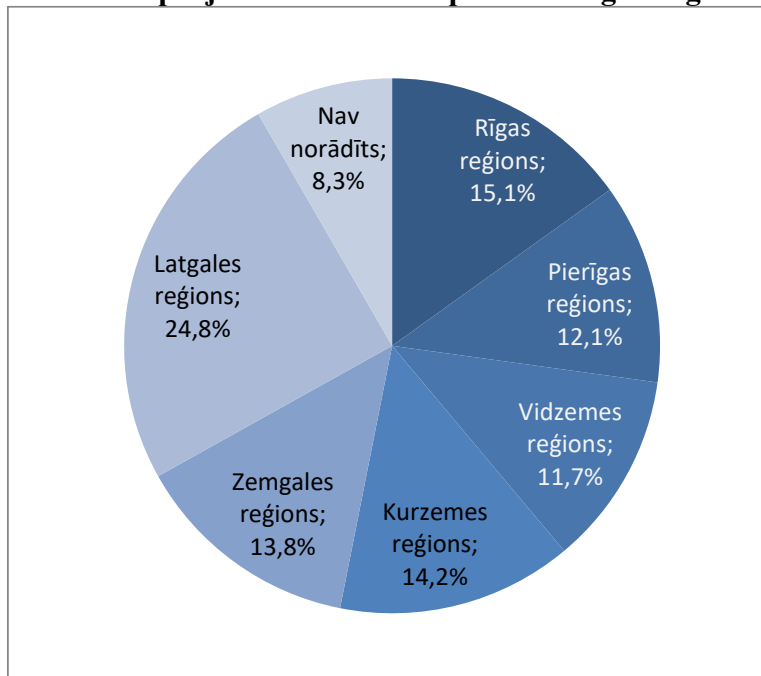
9.2.2.1. SAMP „Deinstitutionalizācija” ietvaros 97,4% mērķa grupas ir sasniegti atbalstāmās darbības „Individuālo vajadzību izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde” ietvaros; 2,6% sasniegti atbalstāmās darbībās „Sabiedrībā balstītu pakalpojumu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu īstenošana” ietvaros.

2. attēls. Kopējais ESF projektu dalībnieku skaits SAMP* līmenī

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.
Piezīme: Dati SAMP līmenī attēloti projektiem, kuriem ir paredzēts tāds detalizācijas līmenis un vienlaikus ir reģistrēts dalībnieku skaits.

3. attēls. ESF projektu dalībnieku īpatsvars reģionu griezumā

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

ESF projektu dalībnieku dati sniedz informāciju par viņa deklarēto dzīvesvietu (republikas nozīmes pilsētu un novadu griezumā), kas ļauj sagrupēt pašvaldības statistiskajos reģionos atbilstoši Ministru Kabineta 2004. gada 28. aprīļa rīkojumam Nr. 271 „Par Latvijas Republikas statistiskajiem reģioniem un tajos ietilpstošajām administratīvajām vienībām”.

Kopējais ESF projektu dalībnieku sadalījums reģionu griezumā redzams 3. attēlā. Visbiežāk dalībnieku deklarētā dzīvesvieta atradusies Latgales reģionā – 24,8% (26 095 personas). 15,1% ESF projektu dalībnieku bija deklarēti Rīgā (15 893 personas), 12,1% – Pierīgas reģionā (12 737 personas), 11,7% – Vidzemes reģionā (12 335 personas), 14,2% – Kurzemes reģionā (14 960 personas), 13,8% – Zemgales reģionā (14 513 personas). 8,3% (jeb 8 763) dalībnieku dzīvesvietas reģions nav norādīts (3. attēls) – visbiežāk 7.2.1. SAM (tikai 7.2.1.2. SAMP „Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros”), 9.1.2. SAM (bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū), 9.2.1. SAM (tikai 9.2.1.3. SAMP „Atbalsts speciālistiem darbam ar bērniem ar saskarsmes grūtībām un uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē”) un 9.2.4. SAM (tikai 9.2.4.2. SAMP „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei”) projektu dalībniekiem (sk. arī 2. tabulas kolonu „nav norādīts”). Secināms, ka dažādu reģionu iedzīvotāju ESF dalībnieku vidū Rīgas reģions ir pārstāvēts proporcionāli mazāk tajā dzīvojošo iedzīvotāju skaitam, savukārt Latgales reģions – proporcionāli vairāk tajā dzīvojošo iedzīvotāju skaitam.

ESF projektu dalībnieku skaits pēc reģioniem SAM līmenī ir attēlots 2. tabulā. Tajā redzams, ka dalībnieku dzīvesvietas reģions būtiski atšķiras SAM griezumā; atsevišķos SAM lielākā daļa mērķa grupas dzīvo mazāk ekonomiski attīstītos reģionos (Latgales reģionā), savukārt citos SAM nozīmīgi liela daļa dalībnieku dzīvo Rīgā. Šo reģionālo dalījumu būtiski ietekmē katra SAM saturs (aktivitātes) un specifiskās mērķa grupas.

Piemēram, Rīgā deklarēti ir nozīmīga daļa 3.4.1. SAM „Paaugstināt tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai” (45,0%), 3.4.2. SAM (valsts pārvaldes profesionālā pilnveide) (53,1%) un 9.2.3. SAM (prioritāro veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju izstrāde) (56,5%) dalībnieku.

Latgales reģionā deklarēti vairums tādu SAM dalībnieku, kuru projekti vērsti uz bezdarbnieku mērķa grupu – 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes) (31,3%), 7.2.1. SAM „Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvu Jauniešu garantijas ietvaros” (21,0%), 8.3.3. SAM (jauniešu NEET situācijā iekļaušana izglītībā un nodarbinātībā) (24,1%) un 9.1.1. SAM (42,3%).

Pierīgas reģionā biežāk deklarēti 3.4.2. SAM (valsts pārvaldes profesionālā pilnveide) (21,9%) un 8.3.1. SAM (kompetenču pieejā balstīts vispārējās izglītības saturs) (20,8%) dalībnieki. Vidzemes reģionā visbiežāk deklarēti 8.5.1. SAM (darba vidē balstītās mācības vai mācību prakses uzņēmumā) dalībnieki (18,9%), kas skaidrojams ar projekta īstenošanu jau iepriekš attīstīto labo sadarbību šajā reģionā.

Savukārt, Kurzemes un Zemgales reģionā visbiežāk deklarēti 8.3.5. SAM (karjeras atbalsts izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs) dalībnieki – attiecīgi 29,1% un 43,9%. ESF projektu dalībnieku skaits pašvaldību griezumā (pilsētu un novadu līmenī) ir aplūkojams 6. pielikuma 20. tabulas T kolonnā.

2. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc deklarētās dzīvesvietas reģiona SAM līmenī

SAM Nr.	Rādītājs	Rīgas reģions	Pierīgas reģions	Vidzemes reģions	Kurzemes reģions	Zemgales reģions	Latgales reģions	Nav norādīts	Kopā
3.4.1.	Skaitis	488	204	75	96	110	58	53	1 084
	Procenti	45,0	18,8	6,9	8,9	10,1	5,4	4,9	100,0
3.4.2.	Skaitis	1 002	414	108	92	154	109	8	1 887
	Procenti	53,1	21,9	5,7	4,9	8,2	5,8	0,4	100,0
7.1.1.	Skaitis	8 054	4 159	3 143	5 171	3 817	11 115	0	35 459
	Procenti	22,7	11,7	8,9	14,6	10,8	31,3	0,0	100,0
7.2.1.	Skaitis	3 136	2 258	2 406	3 294	2 674	5 239	5 918	24 925
	Procenti	12,6	9,1	9,7	13,2	10,7	21,0	23,7	100,0
7.3.1.	Skaitis	3	2	5	2	1	2	0	15
	Procenti	20,0	13,3	33,3	13,3	6,7	13,3	0,0	100,0
8.3.1.	Skaitis	218	362	283	241	283	343	13	1 743
	Procenti	12,5	20,8	16,2	13,8	16,2	19,7	0,7	100,0
8.3.3.	Skaitis	104	86	68	118	145	165	0	686
	Procenti	15,2	12,5	9,9	17,2	21,1	24,1	0,0	100,0
8.3.5.	Skaitis	12	43	18	95	143	15	0	326
	Procenti	3,7	13,2	5,5	29,1	43,9	4,6	0,0	100,0
8.5.1.	Skaitis	479	484	539	359	510	478	0	2 849
	Procenti	16,8	17,0	18,9	12,6	17,9	16,8	0,0	100,0
8.5.3.	Skaitis	473	171	178	236	206	249	0	1 513
	Procenti	31,3	11,3	11,8	15,6	13,6	16,5	0,0	100,0
9.1.1.	Skaitis	797	576	1 187	1 619	1 046	3 823	0	9 048
	Procenti	8,8	6,4	13,1	17,9	11,6	42,3	0,0	100,0
9.1.2.	Skaitis	0	0	0	0	0	0	647	647
	Procenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
9.1.3.	Skaitis	30	14	16	4	21	6	0	91
	Procenti	33,0	15,4	17,6	4,4	23,1	6,6	0,0	100,0
9.1.4.	Skaitis	2	4	0	3	2	0	0	11
	Procenti	18,2	36,4	0,0	27,3	18,2	0,0	0,0	100,0
9.2.1.	Skaitis	239	265	189	214	231	300	160	1 598
	Procenti	15,0	16,6	11,8	13,4	14,5	18,8	10,0	100,0
9.2.2.	Skaitis	370	1 123	580	710	863	977	0	4 623
	Procenti	8,0	24,3	12,5	15,4	18,7	21,1	0,0	100,0
9.2.3.	Skaitis	26	13	2	1	2	2	0	46
	Procenti	56,5	28,3	4,3	2,2	4,3	4,3	0,0	100,0
9.2.4.	Skaitis	460	2 559	3 538	2 705	4 305	3 214	1 964	18 745
	Procenti	2,5	13,7	18,9	14,4	23,0	17,1	10,5	100,0
KOPĀ	Skaitis	15 893	12 737	12 335	14 960	14 513	26 095	8 763	105 296
	Procenti	15,1	12,1	11,7	14,2	13,8	24,8	8,3	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

2.2. ESF projektu dalībnieku profils dzimuma griezumā

Aplūkojot mērķa grupu dalībnieku profilu **dzimuma** griezumā, informācija bija pieejama par 104 902 dalībniekiem. Dzimums netika norādīts 394 dalībniekiem, no tiem 377 bija 3.4.2. SAM „Valsts pārvaldes profesionālā pilnveide un sociālā dialoga attīstība mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas sekmēšanai”. 3. tabulā redzams dalībnieku skaits dalījumā pēc dzimuma un to īpatsvars. Kopumā 40,7% (jeb 42 648 personas) ESF projektu dalībnieki ir vīrieši un 59,3% (jeb 62 254 personas) – sievietes (3. tabula). Salīdzinot ar valsts iedzīvotāju vidējiem rādītājiem²³, sievietes ESF projektu dalībnieku vidū ir pārstāvētas nedaudz vairāk (vidēji valstī vīriešu īpatsvars ir 45,9%, sieviešu – 54,1%).

3.tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc dzimuma SAM un SAMP līmenī

SAM/ SAMP Nr.	Vīrieši		Sievietes		Kopā	
	Skaits	Procenti	Skaits	Procenti	Skaits	Procenti
3.4.1.	285	26,3	799	73,7	1 084	100,0
3.4.2.*	509	33,7	1 001	66,3	1 510	100,0
7.1.1.	14 780	41,7	20 679	58,3	35 459	100,0
7.2.1., t.sk.	10 873	43,6	14 051	56,4	24 925	100,0
7.2.1.1.	5 941	40,8	8 627	59,2	14 568	100,0
7.2.1.2.	4 932	47,6	5 424	52,4	10 357	100,0
7.3.1.	3	20,0	12	80,0	15	100,0
8.3.1.	127	7,3	1 616	92,7	1 743	100,0
8.3.3.	253	36,9	433	63,1	686	100,0
8.3.5.	132	40,5	194	59,5	326	100,0
8.5.1.	1 593	55,9	1 256	44,1	2 849	100,0
8.5.3.	561	37,1	952	62,9	1 513	100,0
9.1.1., t.sk.	3 977	44,0	5 071	56,0	9 048	100,0
9.1.1.1.	1 050	51,7	979	48,3	2 029	100,0
9.1.1.2.	2 927	41,7	4 092	58,3	7 019	100,0
9.1.2.	532	82,2	115	17,8	647	100,0
9.1.3.	43	47,3	48	52,7	91	100,0
9.1.4.	1	9,1	10	90,9	11	100,0
9.2.1., t.sk.	43	2,7	1 555	97,3	1 598	100,0
9.2.1.1.	36	2,7	1 313	97,3	1 349	100,0
9.2.1.3.	7	2,8	242	97,2	249	100,0
9.2.2.	2 714	58,7	1 909	41,3	4 623	100,0
9.2.3.	8	17,4	38	82,6	46	100,0
9.2.4., t.sk.	6 214	33,2	12 515	66,8	18 745	100,0
9.2.4.1.	1	2,6	38	97,4	39	100,0
9.2.4.2.	6 213	33,2	12 477	66,7	18 706	100,0
KOPĀ*	42 648	40,7	62 254	59,3	104 902	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Piezīme: * Norādīts tikai tas dalībnieku skaits, par kuriem pieejami dati dzimuma griezumā

Dati SAMP griezumā ir norādīti tikai tiem SAM, kuriem ir vairāki SAMP (sk. detalizētu informāciju 2. attēlā).

²³ CSP, Tabula IRG030. Vidējais vecums un iedzīvotāju skaits pēc vecuma un dzimuma statistiskajos reģionos un republikas pilsētās gada sākumā.

Dalībnieku skaits dzimumu griezumā ir analizējams saistībā ar konkrētu SAM, jo vīriešu un sieviešu īpatsvars dažādās mērķa grupās atšķiras. Dzimumu līdzsvars ir jātiecas sasniegt to SAM īstenošanā, kuru aktivitātes vērsta uz plašām iedzīvotāju grupām, piemēram, 7.1.1., 7.2.1., 8.3.3., 8.5.1., 9.1.1., 9.2.4. SAM. Nosaukto SAM starpā 8.3.3. SAM (NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un iesaiste izglītībā) un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi) šobrīd ir sasniegts augstāks sieviešu īpatsvars, nekā tam indikatīvi būtu jābūt atbilstoši iedzīvotāju dalījumam dzimumu griezumā sabiedrībā, ņemot vērā šajos SAM definētās mērķa grupas. Savukārt dalībnieku disproporcijas dzimuma griezumā 3.4.1. SAM (tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetences paaugstināšana), 3.4.2. SAM (valsts pārvaldes profesionālā pilnveide), 8.3.1. SAM (kompetenču pieejā balstīts vispārējās izglītības saturs), 9.2.1. SAM (sociālo dienestu darba efektivitāte un darbinieku profesionalitāte) ir saistāmas ar Latvijai raksturīgo profesiju segregāciju pēc dzimuma, savukārt 9.1.2. SAM (bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū) – ar ievērojami augstāku vīriešu īpatsvaru ieslodzīto personu vidū.

Reģionu griezumā (4. tabula) redzams, ka ESF projektu dalībnieku dzimuma sadalījums ir līdzīgs, izņemot Rīgas reģionu, kurā novērojams zemāks vīriešu īpatsvars ESF projektu dalībnieku vidū (36,7%), kas šajā gadījumā izriet no tā, ka specifisku SAM dalībnieki biežāk ir deklarēti Rīgā (sk. iepriekš 2. tabulu). Zemāks vīriešu īpatsvars nekā vidēji ir sasniegts arī Zemgales reģionā (37,7%).

4.tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc dzimuma reģionu griezumā

Reģions	Vīrieši		Sievietes		Kopā*	
	Skaits	Procenti	Skaits	Procenti	Skaits	Procenti
Rīgas reģions	5 759	36,7	9 945	63,3	15 704	100,0
Pierīgas reģions	5 071	40,0	7 597	60,0	12 668	100,0
Vidzemes reģions	4 833	39,3	7 477	60,7	12 310	100,0
Kurzemes reģions	5 914	39,6	9 010	60,4	14 924	100,0
Zemgales reģions	5 448	37,7	9 017	62,3	14 465	100,0
Latgales reģions	11 453	43,9	14 619	56,1	26 072	100,0
KOPĀ*	42 648	40,7	62 254	59,3	104 902	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim. Piezīme: * Norādīts tikai tas dalībnieku skaits, par kuriem pieejami dati dzimuma griezumā

ESF projektu dalībnieku raksturojums dzimuma un vecuma griezumā sniegts 2.3. nodaļā; savukārt projektu un pašvaldību līmenī – 6. pielikuma 17. un 18. tabulā.

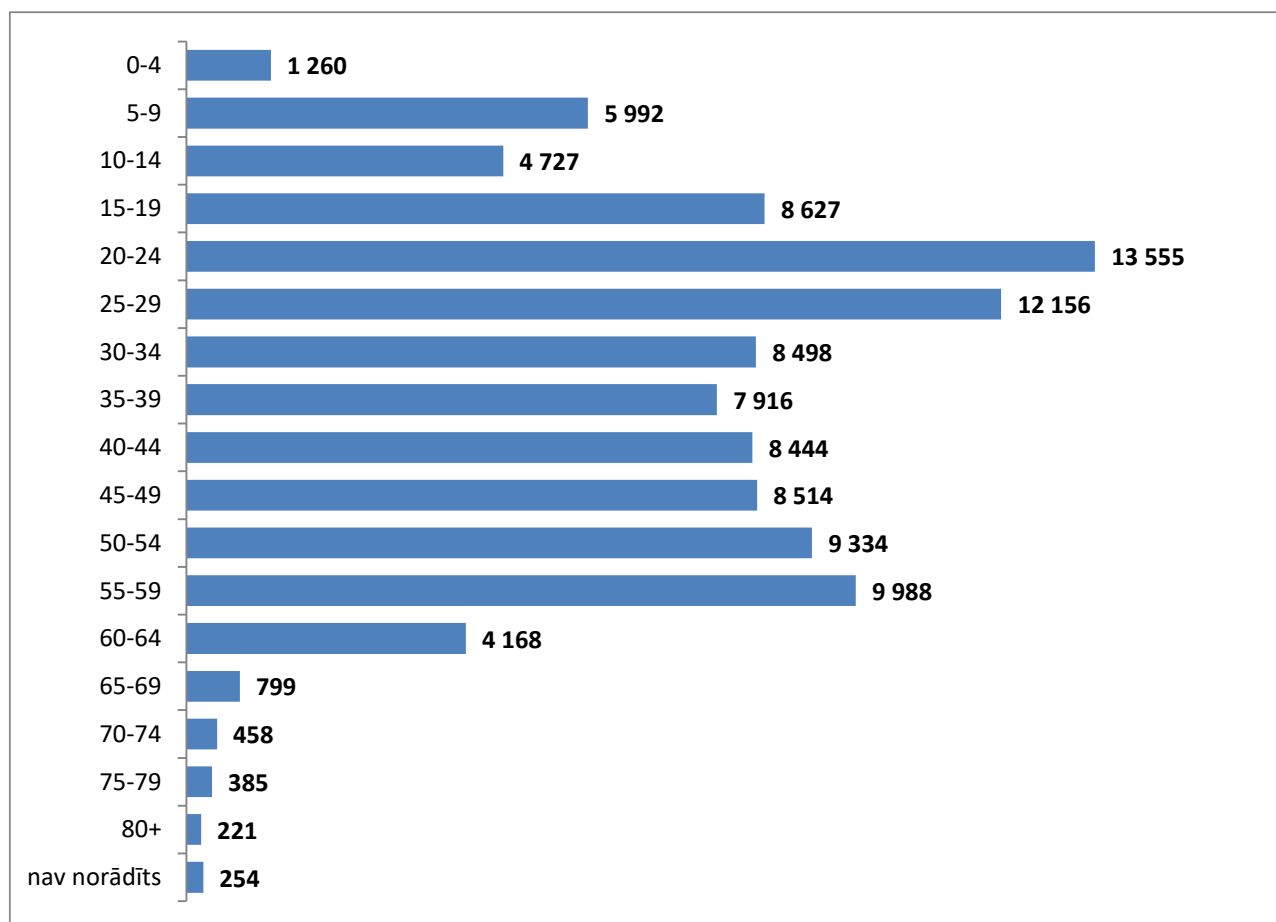
2.3. ESF projektu dalībnieku profils vecuma griezumā

Mērķa grupu dalībnieku profils **vecuma** griezumā aplūkojams 4. attēlā. Dati, kas ievadīti KP VIS sistēmā, ļauj noteikt katra dalībnieka konkrēto vecumu. Šī pētījuma nolūkiem visi ESF projektu dalībnieki tika sadalīti 17 vecuma grupās, par atskaites punktu ņemot detalizētāko iespējamo dalījumu, kādu lieto CSP, lai apkopotu datus par visiem Latvijas iedzīvotājiem (lietotais solis – katri pieci gadi, sākot no piedzimšanas, un „80 un vairāk gadu” – visvecāko dalībnieku grupā).

Nodarbinātības jomā (7.1.1., 7.2.1. un 9.1.1. SAM) īstenotie ESF projekti nodrošina lielu dalībnieku skaitu vecuma amplitūdā no 15 līdz 59 gadiem – tā veido 82,7% (jeb 87 032) no visa dalībnieku skaita. Nozīmīga ESF projektu dalībnieku daļa ir arī bērni un jaunieši – 44% dalībnieku ir vecumā līdz 29 gadiem (46 317 dalībnieki). To nosaka sasniegtais ievērojamais dalībnieku skaits tajos SAM, kuru projekti vērsti tieši bērnu un jauniešu mērķa grupām. Tie ir 7.2.1. SAM, kas vērsts uz jauniešu

iesaistīšanu nodarbinātībā un izglītībā, 9.2.2. SAM, kura ietveros tiek veikta institucionālai videi alternatīvu sociālo pakalpojumu attīstība, t.sk. bērniem, un 9.2.4. SAM, kas ietver veselības veicināšanu pašvaldībās, t.sk. bērnu un jauniešu mērķa grupās. Savukārt vismazāk ESF projektu dalībnieku ir vecumā grupā virs 65 gadiem (4. attēls), kura veido 1,8% no visu dalībnieku kopskaita (1 863 personas). Šī vecuma grupa ESF projektos tiek sasniegta galvenokārt caur 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi) īstenošanu. Tā kā nozīmīga ir dažāda vecuma grupu sasniegšana SAM līmenī, tās pārskats ir sniegts 5. tabulā.

4. attēls. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc vecuma grupām SAM līmenī

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Vairumā gadījumu ESF dalībnieku īpatsvaru vecuma griezumā nosaka attiecīgā SAM mērķa grupas definējuma robežas, tāpēc 5. tabulā redzamais dalībnieku sadalījums pēc vecuma grupām SAM līmenī atbilst šim ietvaram. Daudzu SAM mērķa grupas ir specifiskas, jo to robežas nosaka piederība noteiktai profesiju grupai. Kopumā salīdzinot ESF projektos sasniegto mērķa grupu profilu ar iedzīvotāju īpatsvaru attiecīgajās vecuma grupās valstī kopumā 2017. gadā²⁴, secināms, ka intensīvāk ir sasniegta jauniešu mērķa auditorija – dalībnieki 15 – 29 gadu vecumā ESF ir sasniegti 32,6% no visu dalībnieku kopskaita, kamēr valstī vidēji tie ir 16,7%; dalībnieki 30 – 59 gadu vecumā sasniegti 50,1%, kamēr valstī kopumā šis īpatsvars ir 41,5%. Tā kā tikai atsevišķi SAM (kā minēts iepriekš) orientēti uz bērniem (0-14 gadu vecumam) un senioriem (personas virs 60 gadu vecuma), šo vecuma grupu pārstāvētība ESF projektu dalībnieku vidū ir zemāka nekā valstī kopumā.

²⁴ CSP, Tabula IRG030. Vidējais vecums un iedzīvotāju skaits pēc vecuma un dzimuma statistiskajos reģionos un republikas pilsētās gada sākumā.

5.tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc vecuma SAM līmenī

SAM	Rādītājs	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80+	NA	Kopā
3.4.1.	Skaitis				29	91	184	158	203	165	106	84	45	15	2	2				1 084
	%				2,7	8,4	17,0	14,6	18,7	15,2	9,8	7,7	4,2	1,4	0,2	0,2				100,0
3.4.2.	Skaitis				33	174	327	388	311	232	178	164	68	9	2	1				1 887
	%				1,7	9,2	17,3	20,6	16,5	12,3	9,4	8,7	3,6	0,5	0,1	0,1				100,0
7.1.1.	Skaitis				18	260	1 253	5 655	4 923	5 250	5 093	5 484	5 583	1 900	26	7	6	1		35 459
	%				0,1	0,7	3,5	15,9	13,9	14,8	14,4	15,5	15,7	5,4	0,1	0,0	0,0	0,0		100,0
7.2.1.	Skaitis				4 201	11 867	8 856	1												24 925
	%				16,9	47,6	35,5	0,0												100,0
7.3.1.	Skaitis				1	4	4	3	1			1	1							15
	%				6,7	26,7	26,7	20,0	6,7	0,0		6,7	6,7							100,0
8.3.1.	Skaitis				1	12	80	97	164	251	339	366	292	114	25	2				1 743
	%				0,1	0,7	4,6	5,6	9,4	14,4	19,4	21,0	16,8	6,5	1,4	0,1	0,0			100,0
8.3.3.	Skaitis	1			161	279	245													686
	%	0,1			23,5	40,7	35,7													100,0
8.3.5.	Skaitis			30	283	13														326
	%			9,2	86,8	4,0	0,0													100,0
8.5.1.	Skaitis				2 414	368	28	14	9	6	7	1	1	1						2 849
	%				84,7	12,9	1,0	0,5	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0						100,0
8.5.3.	Skaitis				4	38	102	130	149	186	220	211	236	155	57	13	11	1		1 513
	%				0,3	2,5	6,7	8,6	9,8	12,3	14,5	13,9	15,6	10,2	3,8	0,9	0,7	0,1		100,0
9.1.1.	Skaitis				15	76	198	679	805	1 009	1 236	1 691	2 372	967						9 048
	%				0,2	0,8	2,2	7,5	8,9	11,2	13,7	18,7	26,2	10,7						100,0
9.1.2.	Skaitis				3	14	58	167	147	104	69	52	22	8	3					647
	%				0,5	2,2	9,0	25,8	22,7	16,1	10,7	8,0	3,4	1,2	0,5					100,0
9.1.3.	Skaitis				1	11	10	23	22	15	7	2								91
	%				1,1	12,1	11,0	25,3	24,2	16,5	7,7	2,2								100,0
9.1.4.	Skaitis				1	1	1		1	2	1	1	2	1						11
	%				9,1	9,1	9,1		9,1	18,2	9,1	9,1	18,2	9,1						100,0
9.2.1.	Skaitis				18	102	166	186	241	238	260	229	117	26	3	1			11	1 598
	%				1,1	6,4	10,4	11,6	15,1	14,9	16,3	14,3	7,3	1,6	0,2	0,1			0,7	100,0
9.2.2.	Skaitis	412	839	971	663	175	217	266	230	211	165	175	156	89	31	13	6	3	1	4 623
	%	8,9	18,1	21,0	14,3	3,8	4,7	5,8	5,0	4,6	3,6	3,4	3,4	1,9	0,7	0,3	0,1	0,1	0,0	100,0
9.2.3.	Skaitis				1	3	3	6	5	11	7	7	2	1						46
	%				2,2	6,5	6,5	13,0	10,9	23,9	15,2	15,2	4,3	2,2						100,0
9.2.4.	Skaitis	847	5 153	3 726	863	369	733	795	724	642	723	794	837	701	606	416	358	216	242	18 745
	%	4,5	27,5	19,9	4,6	2,0	3,9	4,2	3,9	3,4	3,9	4,2	4,5	3,7	3,2	2,2	1,9	1,2	1,3	100,0
KOPĀ	Skaitis	1 260	5 992	4 727	8 627	13 555	12 156	8 498	7 916	8 444	8 514	9 334	9 988	4 168	799	458	385	221	254	105 296
	%	1,2	5,7	4,5	8,2	12,9	11,5	8,1	7,5	8,0	8,1	8,9	9,5	4,0	0,8	0,4	0,4	0,2	0,2	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Plašā iedzīvotāju grupā īstenojamā 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi) gadījumā dati rāda, ka aplūkotajā laika posmā vairāk ir sasniegta bērnu mērķa auditorija (5-9 un 10-14 gadu vecumā) un iedzīvotāji 55-59 gadu vecumā, kamēr vāji – iedzīvotāju vecumā virs 60 gadiem. Saskaņā ar 17.05.2016. MK noteikumu Nr. 310 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” un 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” īstenošanas noteikumi” 8. punktu viena no 9.2.4. SAM specifiskā atbalsta mērķa grupām ir iedzīvotāji, kas vecāki par 54 gadiem. Tas nozīmē, ka iedzīvotājiem virs šīs vecuma robežas būtu jābūt pasākumu dalībniekiem vismaz līdzīgā mērā, kādā šīs vecuma grupas ir sastopamas sabiedrībā, kā arī no definējuma ir pieļaujams pat augstāks to dalības īpatsvars, nekā citām sabiedrības vecuma grupām, kurām šāda prioritāte nav noteikta. Neraugoties uz šo konstatējumu, 5. tabulā attēlotie dati atklāj, ka iedzīvotāju virs 60 gadu vecuma dalība indikatīvi ir pārāk zema, t.i., šī vecuma grupa ir sasniegta nepietiekami. Tādējādi tās sasniegšanai būtu jāpievērš lielāka uzmanība, ņemot vērā iedzīvotāju uztveres un aktivitātes īpatnības (piemēram, nepieciešama papildus motivēšana vai individualizēta pieeja). Vienlaikus ir jāpievērš uzmanība, lai šīs mērķa grupas ietvaros tiktu sasniegti vīrieši, jo kā rāda 6. tabulā atspoguļotie dati, vīriešu dalība indikatīvi, t.i., salīdzinot ar dzimumu proporcijām vecuma griezumā sabiedrībā kopumā, ir neproporcionāli zema vecuma grupā virs 65 gadiem. FS skaidro šo faktu ar zemu vīriešu dzimuma iedzīvotāju motivāciju, kas ir balstīta uz stereotipiem par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu (t.i., šķērslis dalībai ir tieši tas aspekts, kas projektos būtu jārisina, raugoties no HP VI aspekta).

6. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits dalījumā pēc dzimuma vecuma grupu griezumā

Vecuma grupa	Vīrieši		Sievietes		Kopā*	
	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti
0-4 gadi	677	53,7	583	46,3	1 260	100,0
5-9 gadi	2 951	49,2	3 041	50,8	5 992	100,0
10-14 gadi	2 396	50,7	2 331	49,3	4 727	100,0
15-19 gadi	4 282	49,6	4 345	50,4	8 627	100,0
20-24 gadi	5 911	43,6	7 637	56,4	13 548	100,0
25-29 gadi	4 941	40,8	7 182	59,2	12 123	100,0
30-34 gadi	3 242	38,4	5 193	61,6	8 435	100,0
35-39 gadi	3 011	38,3	4 845	61,7	7 856	100,0
40-44 gadi	3 200	38,1	5 196	61,9	8 396	100,0
45-49 gadi	3 166	37,4	5 295	62,6	8 461	100,0
50-54 gadi	3 411	36,7	5 879	63,3	9 290	100,0
55-59 gadi	3 750	37,7	6 191	62,3	9 941	100,0
60-64 gadi	1 385	33,4	2 763	66,6	4 148	100,0
65-69 gadi	114	14,4	680	85,6	794	100,0
70-74 gadi	68	14,8	390	85,2	458	100,0
75-79 gadi	70	18,2	315	81,8	385	100,0
80+ gadi	35	15,8	186	84,2	221	100,0
nav norādīts	38	15,8	202	84,2	240	100,0
KOPĀ*	42 648	40,7	62 254	59,3	104 902	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Piezīme: * Norādīts tikai tas dalībnieku skaits, par kuriem pieejami dati dzimuma griezumā

7. tabula. ESF projektu dalībnieku skaits vecuma grupās dalījumā pēc deklarētās dzīvesvietas reģiona

Vecuma grupa	Rādītājs	Rīgas reģions	Pierīgas reģions	Vidzemes reģions	Kurzemes reģions	Zemgales reģions	Latgales reģions	Nav norādīts	Kopā
0-4 gadi	Skaitis	84	180	69	211	236	357	123	1 260
	Procenti	6,7	14,3	5,5	16,7	18,7	28,3	9,8	100,0
5-9 gadi	Skaitis	134	1 119	1 087	881	1 374	823	574	5 992
	Procenti	2,2	18,7	18,1	14,7	22,9	13,7	9,6	100,0
10-14 gadi	Skaitis	140	778	785	611	933	1 000	480	4 727
	Procenti	3,0	16,5	16,6	12,9	19,7	21,2	10,2	100,0
15-19 gadi	Skaitis	834	1 013	1 155	1 113	1 287	1 668	1 557	8 627
	Procenti	9,7	11,7	13,4	12,9	14,9	19,3	18,0	100,0
20-24 gadi	Skaitis	1 531	1 349	1 433	2 003	1 488	2 902	2 849	13 555
	Procenti	11,3	10,0	10,6	14,8	11,0	21,4	21,0	100,0
25-29 gadi	Skaitis	1 970	1 304	1 272	1 671	1 467	2 724	1 748	12 156
	Procenti	16,2	10,7	10,5	13,7	12,1	22,4	14,4	100,0
30-34 gadi	Skaitis	1 867	1 165	849	1 265	1 132	1 957	263	8 498
	Procenti	22,0	13,7	10,0	14,9	13,3	23,0	3,1	100,0
35-39 gadi	Skaitis	1 757	1 121	734	1 074	1 005	1 962	263	7 916
	Procenti	22,2	14,2	9,3	13,6	12,7	24,8	3,3	100,0
40-44 gadi	Skaitis	1 664	1 164	846	1 244	999	2 313	214	8 444
	Procenti	19,7	13,8	10,0	14,7	11,8	27,4	2,5	100,0
45-49 gadi	Skaitis	1 599	1 012	968	1 199	1 029	2 532	175	8 514
	Procenti	18,8	11,9	11,4	14,1	12,1	29,7	2,1	100,0
50-54 gadi	Skaitis	1 694	961	1 082	1 313	1 137	3 005	142	9 334
	Procenti	18,1	10,3	11,6	14,1	12,2	32,2	1,5	100,0
55-59 gadi	Skaitis	1 721	960	1 132	1 477	1 293	3 300	105	9 988
	Procenti	17,2	9,6	11,3	14,8	12,9	33,0	1,1	100,0
60-64 gadi	Skaitis	734	429	501	574	590	1 245	95	4 168
	Procenti	17,6	10,3	12,0	13,8	14,2	29,9	2,3	100,0
65-69 gadi	Skaitis	90	93	133	120	220	87	56	799
	Procenti	11,3	11,6	16,6	15,0	27,5	10,9	7,0	100,0
70-74 gadi	Skaitis	26	42	96	78	137	42	37	458
	Procenti	5,7	9,2	21,0	17,0	29,9	9,2	8,1	100,0
75-79 gadi	Skaitis	35	32	97	63	78	38	42	385
	Procenti	9,1	8,3	25,2	16,4	20,3	9,9	10,9	100,0
80+ gadi	Skaitis	10	9	85	37	43	14	23	221
	Procenti	4,5	4,1	38,5	16,7	19,5	6,3	10,4	100,0
nav norādīts	Skaitis	3	6	11	26	65	126	17	254
	Procenti	1,2	2,4	4,3	10,2	25,6	49,6	6,7	100,0
KOPĀ	Skaitis	15 893	12 737	12 335	14 960	14 513	26 095	8 763	105 296
	Procenti	15,1	12,1	11,7	14,2	13,8	24,8	8,3	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

ESF projektu dalībnieku sadalījums pēc dzimuma dažādās vecuma grupās kopumā iedalāms trīs grupās (6. tabula). Pirmkārt, vecuma grupās no 0 līdz 19 gadiem dalībnieku sadalījumā dzimumu griezumā novērojams relatīvs līdzsvars, t.i., atbilstība kopējam iedzīvotāju sadalījumam dzimumu griezumā attiecīgajās vecuma grupās. Vecuma grupās no 20 līdz 59 gadiem vīriešu īpatsvars ir relatīvi zemāks, taču tas var tikt skaidrots ar mērķa grupu specifiku – profesiju segregāciju pēc dzimuma un nosacījumiem attiecībā uz nodarbinātību u.c. piederību sociālā atstumtības riska grupai noteicošiem indikatoriem. Savukārt virs 60 gadu vecuma vīriešu pārstāvēniecība ir proporcionāli zemāka par mērķa grupas īpatsvaru sabiedrībā kopumā.

Projektu dalībnieku sadalījums reģionu griezumā vecuma grupās rāda (7. tabula), ka visbūtiskākās atšķirības, kuras nav atkarīgas no ar konkrētu SAM ietvara, ir novērojamas šādās vecuma grupās: 0-4 gadi (proporcionāli zema mērķa grupas sasniegšana Rīgas un Vidzemes reģionā), 5-9 gadi un 10-14 gadi (zema mērķa grupas sasniegšana Rīgas reģionā), kā arī grupās virs 70 gadu vecuma (zema mērķa grupas sasniegšana Rīgas, Pierīgas un Latgales reģionā). Šīs atšķirības ir skaidrojamas ar dažādu reģionu dalību noteiktu SAM pasākumos. Piemēram, vecuma grupas 0-4 gadi, 5-9 gadi un 10-14 gadi tiek sasniegtas divu SAM ietvaros – 9.2.2. un 9.2.4. SAM. Šo vecuma grupu zemāka sasniegšana skaidrojama ar to, ka 9.2.2.1. un 9.2.2.2. pasākumos nav iesaistījusies Rīgas pilsēta, tādējādi mērķa grupas sasniegšana Rīgas reģionā ir zema. ESF projektu dalībnieku sastāvs projektu un pašvaldību griezumā sniegts 6. pielikuma 19. un 20. tabulā.

2.4. ESF projektu dalībnieku profils invaliditātes griezumā

Informācija par ESF dalībnieku profilu **invaliditātes griezumā** tiek ievadīta, izvēloties vienu no trim vērtībām – „attiecas”, „neattiecas” vai „nav norādīts”. Atbilstoši šim uzskates veidam, tika atlasīti un šīs nodaļas turpinājumā raksturoti dalībnieki, kuriem attiecīgajā parametrā ir norādīta vērtība „attiecas”.

Kopumā 12,3% (jeb 12 940 personas) ESF dalībnieku tika identificētas kā atbilstošas personas ar invaliditāti statusam, par 8 777 personām nav informācijas un uz 83 579 personām šis kritērijs neattiecas. Saskaņā ar VDEĀVK datiem 9,4% Latvijas iedzīvotāju ir personas ar invaliditāti²⁵. Tādējādi ESF projektu ietvaros atbalstīto personu ar invaliditāti īpatsvars ir augstāks nekā sabiedrībā kopumā. Šāds rezultāts ir likumsakarīgs, ņemot vērā, ka vairāku SAM ietvaros īpaša uzmanība tiek pievērsta personu ar invaliditāti sociālās iekļaušanas veicināšanai (piemēram, 9.1.1., 9.1.4., 9.2.2. SAM).

Datu vākšanas principi pieļauj vienai personai atzīmēt vairākus funkcionālo traucējumu veidus, tāpēc personu ar invaliditāti profils pēc funkcionālo traucējumu veidiem tiks raksturots attiecībā pret visiem ESF projektu dalībniekiem. 1,4% (jeb 1 451 personas) dalībnieku bija personas ar redzes invaliditāti, 0,4% (422 personas) – ar dzirdes invaliditāti, 2,7% (2 875 personas) – ar kustību traucējumiem, 4,3% (4 565 personas) – garīga rakstura invaliditāte un 6,4% (6 754 personas) – cita veida invaliditāte.

Personu ar invaliditāti dalība dažādu SAM projektos ir atšķirīga (8. tabula). Kopumā vislielākā personu ar invaliditāti proporcija no visiem ESF dalībniekiem ir 9.1.4. SAM „Palielināt diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” (100,0% jeb 11 personas), 9.2.2. SAM „Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu

²⁵ Veselības un darbspēju ekspertīzes un ārstu valsts komisija (2018). 2017. gada publiskais pārskats. Rīga, 22.lpp.
Pieejams: http://www.vdeavk.gov.lv/wp-content/uploads/2014/09/Publiskais_gada_parskats_2017.pdf (sk. 07.03.2019.)

dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” (82,4% jeb 3 811 personas), 9.1.1. SAM „Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū” (21,8% jeb 1 976 personas), it īpaši 9.1.1.1. SAMP „Subsidētās darbavietas nelabvēlīgākā situācijā esošiem bezdarbniekiem”, 8.3.3. SAM „Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā” (13,3% jeb 91 persona), 7.1.1. SAM „Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam” (12,5% jeb 4 436 personas) un 9.1.2. SAM „Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” (12,2% jeb 79 personas). Personas ar invaliditāti ir reģistrētas arī citu SAM dalībnieku vidū – tie ir 3.4.1. (tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetences paaugstināšana), 3.4.2. SAM (valsts pārvaldes profesionālā pilnveide), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība), 8.3.5. SAM (karjeras atbalsts jauniešiem), 8.5.1. SAM (darba vidē balstītas mācības), 9.2.1. SAM (sociālo dienestu darba efektivitāte), 9.2.3. SAM (prioritāro veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju izstrāde) un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi). Nevienas personas ar invaliditāti nav dalībnieku vidū 7.3.1. SAM (darba drošība), 8.3.1. SAM (kompetenču pieejā balstīts vispārējās izglītības saturs), 8.5.3. SAM (profesionālās izglītības iestāžu pārvaldība un personāla profesionālā kompetence) un 9.1.3. SAM (resocializācijas sistēma) īstenoto projektu ietvaros.

Dalījumā pēc funkcionālo traucējumu veidiem personu ar invaliditāti īpatsvars dalībnieku vidū SAM griezumos atšķiras vēl būtiskāk (8. tabula). Personas ar redzes un dzirdes traucējumiem ir piedalījušies galvenokārt 9.2.2. SAM „Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” projektā. Personas ar kustību traucējumiem – 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija), 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū), 9.2.2. SAM (institucionālai aprūpei alternatīvi sociālie pakalpojumi) un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi) projektos. Personas ar garīga rakstura traucējumiem piedalījušās 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija), 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū) un 9.2.2. SAM (institucionālai aprūpei alternatīvi sociālie pakalpojumi) projektos. Kamēr personas, kurām ir cits invaliditātes iemesls, ir piedalījušās plašākā pasākumu spektrā – 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība), 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū), 9.1.4. SAM (diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrācija), 9.2.2. SAM (institucionālai aprūpei alternatīvi sociālie pakalpojumi) un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi) projektos.

8. tabula. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits kopā un dalījumā pēc funkcionālā traucējuma veida SAM un SAMP līmenī

SAM/ SAMP Nr.	Kopā		Traucējumu veids									
			Redzes traucējumi		Dzirdes traucējumi		Kustību traucējumi		Garīga rakstura traucējumi		Cits invaliditātes iemesls	
	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti
3.4.1.	7	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
3.4.2.	24	1,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
7.1.1.	4 436	12,5	106	0,3	24	0,1	886	2,5	808	2,3	3 355	9,5
7.2.1., t.sk.	1 174	4,7	94	0,4	65	0,3	133	0,5	355	1,4	681	2,7
7.2.1.1	903	6,2	35	0,2	52	0,4	105	0,7	341	2,3	523	3,6
7.2.1.2	271	2,6	59	0,6	13	0,1	28	0,3	14	0,1	158	1,5
7.3.1.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
8.3.1.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
8.3.3.	91	13,3	14	2,0	16	2,3	12	1,7	32	4,7	20	2,9
8.3.5.	24	7,4	22	6,7	1	0,3	0	0,0	0	0,0	1	0,3
8.5.1.	41	1,4	5	0,2	2	0,1	0	0,0	0	0,0	33	1,2
8.5.3.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
9.1.1., t.sk.	1 976	21,8	87	1,0	21	0,2	506	5,6	462	5,1	1 354	15,0
9.1.1.1	657	32,4	31	1,6	15	0,7	141	6,9	107	5,3	483	23,8
9.1.1.2	1 319	18,8	56	0,8	6	0,1	365	5,2	355	5,1	871	12,4
9.1.2.	79	12,2	41	6,3	15	2,3	13	2,0	4	0,6	28	4,3
9.1.3.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
9.1.4.	11	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	45,5	10	90,9
9.2.1., t.sk.	49	3,1	10	0,6	0	0,0	8	0,5	0	0,0	27	1,7
9.2.1.1	49	3,6	10	0,7	0	0,0	8	0,6	0	0,0	27	2,0
9.2.1.3	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
9.2.2.	3 811	82,4	846	18,3	222	4,8	974	21,1	2 716	58,7	911	19,7
9.2.3.	2	4,3	0	0,0	0	0,0	1	2,2	0	0,0	1	2,2
9.2.4., t.sk.	1 215	6,5	226	1,2	56	0,3	342	1,8	183	1,0	333	1,8
9.2.4.1	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
9.2.4.2	1 215	6,5	226	1,2	56	0,3	342	1,8	183	1,0	333	1,8
KOPĀ	12 940	12,3	1 451	1,4	422	0,4	2 875	2,7	4 565	4,3	6 754	6,4

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Piezīme: Dalībnieku īpatsvars ir aprēķināts pret visiem ESF projektu dalībniekiem vai dalībniekiem attiecīgā SAM/ SAMP ietvaros.

ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – dalījums dzimumu griezumā kopumā ir sabalansēts (9. tabula). 49,2% (jeb 6 356 personas) dalībnieku ar invaliditāti bija vīrieši un 50,8% (jeb 6 575 personas) bija sievietes. Iedalījumā pēc funkcionālo traucējumu veidiem dalībnieku īpatsvars dzimumu griezumā ir līdzīgs.

9.tabula. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti skaits – dalījumā pēc dzimuma un funkcionālo traucējumu veida

Traucējuma veids	Vīrieši		Sievietes		Kopā*	
	Skaits	Procenti	Skaits	Procenti	Skaits	Procenti
Redzes traucējumi	732	50,4%	719	49,6%	1 451	100,0
Dzirdes traucējumi	210	49,8%	212	50,2%	422	100,0
Kustību traucējumi	1 422	49,5%	1 453	50,5%	2 875	100,0
Garīga rakstura traucējumi	2 534	55,5%	2 031	44,5%	4 565	100,0
Cits invaliditātes veids	3 147	46,6%	3 607	53,4%	6 754	100,0
VIDĒJI** (personas ar invaliditāti)	6 356	49,2%	6 575	50,8%	12 940	100,0

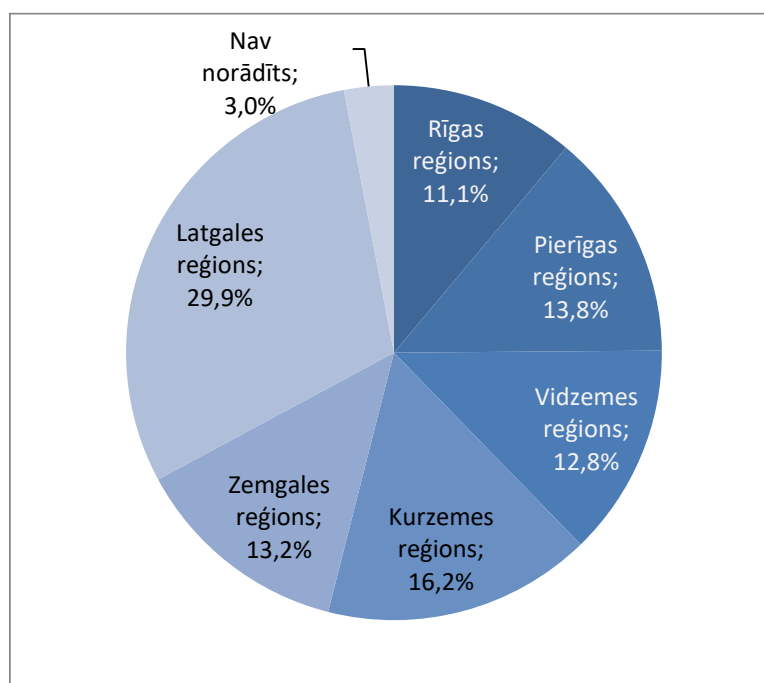
Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Piezīme: * Norādīts tikai tas dalībnieku skaits, par kuriem pieejami dati dzimuma griezumā

** Dzimuma struktūra norādīta no ESF dalībniekiem, kuriem norādīta atbilstība „personai ar invaliditāti” parametram

ESF projektu dalībnieku ar invaliditāti dalījums reģionu griezumā (5. attēls) rāda, ka aplūkotajā laika posmā vislielākā dalībnieku proporcija bija deklarēta Latgales reģionā (29,9%), vismazākā – Rīgas reģionā (11,1%); dalībnieku skaita sadalījums citu statistisko reģionu griezumā ir samērā līdzīgs.

5. attēls. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – īpatsvars reģionu griezumā

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

10. tabula. ESF projektu dalībnieku – personu ar invaliditāti – skaits vecuma grupās dalījumā pēc funkcionālā traucējuma veida

Vecuma grupa	Kopā		Traucējumu veids									
			Redzes traucējumi		Dzirdes traucējumi		Kustību traucējumi		Garīga rakstura traucējumi		Cits invaliditātes iemesls	
	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti
0-4 gadi	277	2,1	55	3,8	18	4,3	126	4,4	81	1,8	130	1,9
5-9 gadi	757	5,9	206	14,2	68	16,1	282	9,8	341	7,5	286	4,2
10-14 gadi	859	6,6	236	16,3	58	13,7	263	9,1	416	9,1	298	4,4
15-19 gadi	734	5,7	203	14,0	51	12,1	166	5,8	331	7,3	277	4,1
20-24 gadi	805	6,2	76	5,2	48	11,4	112	3,9	355	7,8	356	5,3
25-29 gadi	869	6,7	90	6,2	49	11,6	111	3,9	409	9,0	380	5,6
30-34 gadi	745	5,8	73	5,0	20	4,7	97	3,4	406	8,9	304	4,5
35-39 gadi	829	6,4	66	4,5	12	2,8	117	4,1	389	8,5	404	6,0
40-44 gadi	973	7,5	63	4,3	14	3,3	145	5,0	374	8,2	532	7,9
45-49 gadi	1 176	9,1	64	4,4	18	4,3	227	7,9	356	7,8	713	10,6
50-54 gadi	1 566	12,1	94	6,5	10	2,4	351	12,2	390	8,5	999	14,8
55-59 gadi	2 016	15,6	101	7,0	19	4,5	480	16,7	443	9,7	1 362	20,2
60-64 gadi	977	7,6	54	3,7	12	2,8	248	8,6	206	4,5	631	9,3
65-69 gadi	123	1,0	30	2,1	6	1,4	31	1,1	36	0,8	34	0,5
70-74 gadi	72	0,6	14	1,0	3	0,7	27	0,9	15	0,3	20	0,3
75-79 gadi	69	0,5	12	0,8	7	1,7	37	1,3	8	0,2	11	0,2
80+ gadi	77	0,6	12	0,8	9	2,1	53	1,8	8	0,2	14	0,2
nav norādīts	16	0,1	2	0,1	0	0,0	2	0,1	1	0,0	3	0,0
KOPĀ	12 940	100,0	1 451	100,0	422	100,0	2 875	100,0	4 565	100,0	6 754	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

ESF projektu dalībnieku ar invaliditāti sadalījums vecuma griezumā atšķiras dalījumā pēc funkcionālo traucējumu veidiem (10. tabula). Ja kopumā vislielākais personu ar invaliditāti skaits, kas piedalījušies projektos, ir 45-59 gadu vecumā, tad redzes un dzirdes traucējumu gadījumā tie biežāk ir bērni – redzes traucējumu gadījumā 5-19 gadu vecumā, dzirdes traucējumu gadījumā – 5-29 gadu vecumā. Garīga rakstura traucējumu gadījumā dalībnieki ir samērā vienmērīgi sadalīti plašā vecuma grupu amplitūdā no 5 līdz 59 gadu vecumam.

Kustību traucējumu gadījumā dalībnieku sadalījums vecuma grupu griezumā rāda, ka var iezīmēt divas apakšgrupas – viena biežāk sastopamā dalībnieku grupa ir bērni (5-14 gadi) un otra – personas 45-64 gadu vecumā (10. tabula). Savukārt personu ar citu invaliditātes iemeslu pārsvars vecuma grupā 45-59 gadi ir likumsakarīgs, jo šajā vecumā pieaug tādu saslimšanu biežums, uz kura pamata var tikt piešķirts šāds invaliditātes statuss (piemēram, sirds un asinsvadu slimības, diabēts u.tml.), tomēr zemā personu ar invaliditāti proporcija dalībnieku vidū vecumā virs 60 gadiem norāda uz šīs grupas nepietiekamu sasniegšanu.

2.5. ESF projektu dalībnieku profils etniskās piederības un migrācijas griezumā

KP VIS pieejamie dati par projektu dalībniekiem ļauj raksturot tos pēc piederības grupai „migranti, dalībnieki ar ārvalstu izcelsmi, minoritātes”, turpinājumā atsevišķi nodalot tikai tos dalībniekus, kas pieder romu etniskajai grupai. Plašais mērķa grupas definējums, kas ietver trīs dažādu personu kopas, neļauj atsevišķi nodalīt nacionālās minoritātes un vispār raksturot dalībniekus pēc to etniskās piederības. Tādējādi turpinājumā ESF projektu dalībnieki ir aplūkoti pēc tādiem parametriem, kādus ļauj identificēt KP VIS. Šis indikators vienlaikus ir izmantojams arī patvēruma meklētāju un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu noteikšanai dalībnieku vidū, jo, saskaņā ar E 12 veidlapā sniegto skaidrojumu, jēdziens „migranti” ietver „personas, kas ieceļojušas Latvijā no citas valsts ar mērķi apmesties uz dzīvi un ir uzskatāmas par ārzemniekiem, repatriantiem, bēgļiem, personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss, vai patvēruma meklētājiem”.

Dati par ESF projekta dalībnieku piederību grupai „migranti, dalībnieki ar ārvalstu izcelsmi, minoritātes” un „romi” tiek ievadīti, izvēloties vienu no trim vērtībām – „attiecas”, „neattiecas” vai „nav norādīts”. Atbilstoši šim uzskaites veidam, tika atlasīti un turpinājumā raksturoti dalībnieki, kuriem attiecīgajā parametrā ir norādīta vērtība „attiecas” (11. – 13. tabula, 6. attēls). Dalībnieki, kas piederīgi patvēruma meklētāju un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu grupai, ir identificējami atbilstoši SAMP un projektam, kurā viņi ir noteikti kā dalībnieki, tomēr esošo datu gadījumā dati par 9.1.4.4. SAMP „Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” nav pieejami (sk. 2. attēlu iepriekš).

Kopumā 21,9% (jeb 23 109) dalībnieku ir identificēti kā atbilstoši migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu grupai, 0,4% (jeb 416) dalībnieki bijuši romu tautības. Datu analīze SAM un SAMP līmenī (11. tabula) rāda, ka visbiežāk migrantu un minoritāšu dalībnieki piedalījušies 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) un 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū) projektos. 7.1.1. SAM piedalījušies 14 527 migrantu vai nacionālo minoritāšu grupai piederīgie, kas veidoja 41,0% no visiem dalībniekiem attiecīgā SAM dalībniekiem, 7.2.1. SAM piedalījušās 4 112 personas (16,5%) un 9.1.1. SAM – 4014 personas (44,4%). Romu tautības pārstāvji visbiežāk ir bijuši 7.1.1. un 9.1.1. SAM dalībnieki (attiecīgi 102 un 130 personas), kā arī 7.2.1. SAM dalībnieki – 85 personas. Visu šo SAM gadījumā finansējuma saņēmējs un atbilstošo datu uzkrājējs ir NVA, izmantojot informatīvo sistēmu BURVIS, kurā tiek

fiksēta precīza informācija par katru dalībnieku. Tādējādi, sniedzot pārskatu KP VIS, dalībnieku atbilstība mērķa grupai notiek uz administratīvu datu pamata.

11. tabula. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) dalība ESF projektos kopā un SAM un SAMP līmenī

SAM/ SAMP Nr.	Migranti, dalībnieki ar ārvalstu izcelsmi, minoritātes		Romu tautības pārstāvji	
	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti
3.4.1.	3	0,3	1	0,1
3.4.2.	26	1,4	1	0,1
7.1.1.	14 527	41,0	102	0,3
7.2.1., t.sk.	4 112	16,5	85	0,3
7.2.1.1	3 969	27,2	70	0,5
7.2.1.2	143	1,4	15	0,1
7.3.1.	0	0,0	0	0,0
8.3.1.	0	0,0	0	0,0
8.3.3.	1	0,1	1	0,1
8.3.5.	2	0,6	1	0,3
8.5.1.	3	0,1	0	0,0
8.5.3.	0	0,0	0	0,0
9.1.1., t.sk.	4 014	44,4	130	1,4
9.1.1.1	711	35,0	4	0,2
9.1.1.2	3 303	47,1	126	1,8
9.1.2.	36	5,6	19	2,9
9.1.3.	0	0,0	0	0,0
9.1.4.	0	0,0	0	0,0
9.2.1., t.sk.	4	0,3	0	0,0
9.2.1.1	2	0,1	0	0,0
9.2.1.3	2	0,8	0	0,0
9.2.2.	334	7,2	50	1,1
9.2.3.	0	0,0	0	0,0
9.2.4., t.sk.	47	0,3	26	0,1
9.2.4.1	0	0,0	0	0,0
9.2.4.2	47	0,3	26	0,1
KOPĀ	23 109	21,9	416	0,4

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Piezīme: Dalībnieku īpatsvars ir aprēķināts pret visiem ESF projektu dalībniekiem vai dalībniekiem attiecīgā SAM/ SAMP ietvaros.

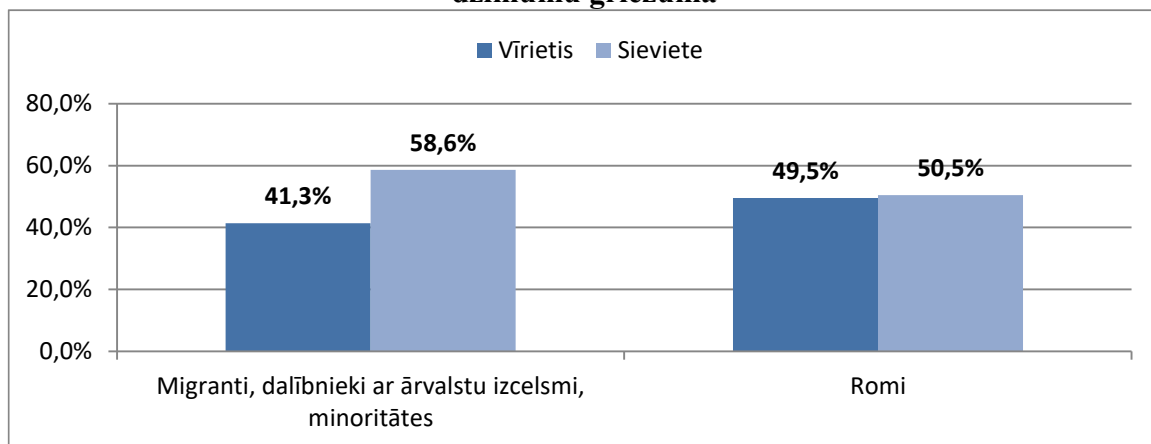
Citu SAM gadījumā redzams, ka mērķa grupas dalībnieki reti tiek atzīti par piederīgiem migrantu vai etnisko minoritāšu grupai, lai gan šādi dalībnieki konkrēto SAM ietvaros ir iespējami (piemēram, visu izglītības jomas SAM un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi) gadījumā, kas vērts uz veselības veicināšanu dažādās iedzīvotāju grupās). Tas nozīmē, ka šīs mērķa grupas dalībnieku uzskaitē un identificēšana SAM ietvaros notiek pēc atšķirīgiem principiem vai nenotiek vispār, lai gan kopumā 24.02.2015. Ministru kabineta noteikumu Nr. 108 „Kārtība, kādā uzrauga un izvērtē Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanu, kā arī izveido un izmanto Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmu 2014.–2020.gadam” 26. un 26.¹ punkts nosaka FS pienākumu vākt datus un to griezumus, t.sk. identificēt personas piederību nacionālajai minoritātei. Iespējams, ka FS atšķirīgi interpretē jēdzienu „nacionālā

minoritāte”, kā rezultātā šī indikatora izmantošana HP VI īstenošanas novērtējumam šobrīd ir iespējama ierobežotā apmērā, t.i., tikai attiecībā uz to SAM īstenošanu, kuru finansējuma saņēmējs ir NVA.

Ņemot vērā mērķa grupas „migranti, dalībnieki ar ārvalstu izcelsmi, minoritātes” vispārīgo formulējumu un mērķa grupas dalībnieku uzskaites veikšana pēc atšķirīgiem principiem (sk. iepriekš nodaļas iesākumā), nav iespējams veikt korektu šo datu salīdzināšanu ar CSP apkopoto statistiku par mērķa grupas īpatsvaru valstī, kas tiek fiksēta specifiskāk un detalizētāk nekā ESF projektos. Pieejamie dati ļauj veikt indikatīvu romu tautības pārstāvju īpatsvara novērtējuma ESF projektu dalībnieku vidū. Saskaņā ar CSP datiem 2017. gada sākumā Latvijā dzīvoja 5 191 romu tautības pārstāvji, kas veido 0,27% no kopējo iedzīvotāju skaita²⁶. Redzams, ka ESF projektu dalībnieku vidū romu tautības pārstāvju īpatsvars (0,4%) ir augstāks nekā valstī kopumā. Vienlaikus, aplūkojot romu tautības iedzīvotāju sasniegšanu konkrētu SAM līmenī, kuru dalībnieku vidū iespējama visplašākā iedzīvotāju līdzdalība (piemēram, 7.2.1., 9.2.4. SAM), redzams, ka būtu jāpievērš vairāk uzmanības romu dalībai veselības veicināšanas pasākumos (9.2.4. SAM), jo šobrīd sasniegto personu īpatsvars ir zemāks nekā sabiedrībā kopumā, turklāt, kā rāda citi izvērtējumi²⁷, veselības aprūpe ir joma, kurā romu tautības pārstāvji saskaras ar nevienlīdzību kultūras atšķirību un sociāli ekonomisko apstākļu dēļ.

Migrantu un minoritāšu grupai atbilstošo dalībnieku profils dzimumu griezumā (6. attēls) rāda, ka 41,3% (jeb 9 555 personas) dalībnieki ir vīrieši un 58,6% (jeb 13 551 personas) ir sievietes. Romu etniskās piederības griezumā redzams, ka 49,5% (jeb 206 personas) ir vīrieši un 50,5% (jeb 210 personas) ir sievietes.

6. attēls. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) profils dzimumu griezumā

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

²⁶ CSP, Tabula IRG069. Pastāvīgie iedzīvotāji pēc tautības gada sākumā.

²⁷ Romi Latvijā. Pētījuma ziņojums (2015). SIA „Latvijas Fakti”, Sabiedrības integrācijas fonds. Pētījums publicēts projekta “Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” Nr. JUST/2013/PROG/. AG/4978/AD ietvaros, kurš saņēmis Eiropas Savienības PROGRESS programmas finansiālu atbalstu, 95.-120.lpp. Pieejams: https://issuu.com/sif2015/docs/petijums_romi_lavija (sk. 19.01.2019.)

12. tabula. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) profils vecuma griezumā

Vecuma grupa	Migranti, dalībnieki ar ārvalstu izcelsmi, minoritātes		Romu tautības pārstāvji	
	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti
0-4 gadi	43	0,2	2	0,5
5-9 gadi	93	0,4	18	4,3
10-14 gadi	110	0,5	19	4,6
15-19 gadi	510	2,2	46	11,1
20-24 gadi	1 891	8,2	50	12,0
25-29 gadi	2 314	10,0	28	6,7
30-34 gadi	2 343	10,1	30	7,2
35-39 gadi	2 301	10,0	34	8,2
40-44 gadi	2 511	10,9	41	9,9
45-49 gadi	2 567	11,1	39	9,4
50-54 gadi	3 248	14,1	45	10,8
55-59 gadi	3 741	16,2	43	10,3
60-64 gadi	1 412	6,1	20	4,8
65-69 gadi	16	0,1	0	0,0
70-74 gadi	4	0,0	1	0,2
75-79 gadi	4	0,0	0	0,0
80+ gadi	1	0,0	0	0,0
nav norādīts	0	0,0	0	0,0
KOPĀ	23 109	100,0	416	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Migrantu un etnisko minoritāšu dalībnieku grupas profils vecuma griezumā atbilst NVA projektu raksturam – tās ir personas darbības vecumā, vairums vecumā no 20 līdz 59 gadiem (12. tabula). Samērā līdzīgi situācija atklājas, aplūkojot romu tautības dalībniekus vecuma griezumā, kur viena romu tautības dalībnieku grupa ir personas 15-24 gadu vecumā un otra – personas 40-59 gadu vecumā.

13. tabula. Migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu (t.sk. romu) profils reģionu griezumā

Reģions	Migranti, dalībnieki ar ārvalstu izcelsmi, minoritātes		Romu tautības pārstāvji	
	Skaitis	Procenti	Skaitis	Procenti
Rīgas reģions	5 567	24,2	29	7,4
Pierīgas reģions	1 696	7,4	40	10,2
Vidzemes reģions	968	4,2	20	5,1
Kurzemes reģions	2 640	11,5	67	17,1
Zemgales reģions	2 101	9,1	84	21,4
Latgales reģions	10 041	43,6	152	38,8
KOPĀ*	23 013	100,0	392	100,0

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Piezīme: Profils aprēķināts tikai no tiem dalībniekiem, kuriem bija norādīta deklarētā dzīvesvieta.

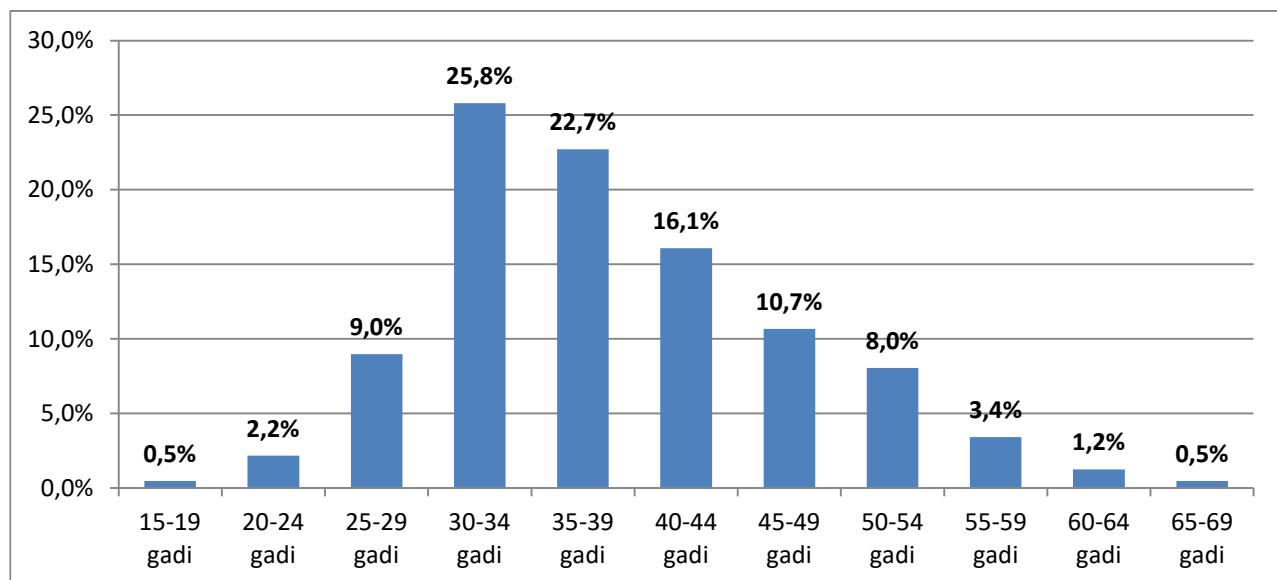

Iepriekš minētais datu vākšanas ierobežojums, proti, ka dati vākti galvenokārt trīs nodarbinātības jomas SAM ietvaros (7.1.1., 7.2.1., 9.1.1. SAM), tiešā veidā ietekmē migrantu un etnisko minoritāšu profilu reģionu griezumā (13. tabula), kur redzams, ka lielākais dalībnieku īpatsvars bijis deklarēts Latgales reģionā, t.i., reģionā ar augstu bezdarbu un vienlaikus augstu etnisko minoritāšu proporciju iedzīvotāju vidū. 43,6% (jeb 10 041 personas) migrantu un etnisko minoritāšu grupai piederīgie deklarēti Latgales reģionā, vēl 24,2% – Rīgas reģionā. Romu tautības pārstāvji, kas piedalījušies ESF projektos, visbiežāk deklarēti Latgales reģionā (38,8% jeb 152 personas), Zemgales reģionā (21,4% jeb 84 personas) un Kurzemes reģionā (17,1% jeb 67 personas).

2.6. ESF projektu dalībnieku profils: esošie un bijušie ieslodzītie

Personas, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma, dalībnieku vidū ir iespējams identificēt tikai atbilstoši SAM un pasākumiem, kurā šādas mērķa grupas piedalās. Viens no tiem ir 7.2.1.2. SAMP „Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros”, kurā piedalās personas 15-29 gadu vecumā, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma. Tomēr šī pasākuma dalībniekus, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma, nav iespējams identificēt pieejamajos datos, jo nav indikatora, kas skaidri norāda par personas piederību mērķa grupai. Otrs pasākums, kuram ir iespējams identificēt personas atbilstību mērķa grupai, ir 9.1.2. SAM (bijušo ieslodzīto integrācija sabiedrībā un darba tirgū). Tas tāpēc, ka šajā gadījumā praktiski visi projekta dalībnieki ir personas, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma (ņemot vērā 9.1.2. SAM mērķa grupas definīciju, iespējams, ka neliela daļa dalībnieku ir ieslodzījumā esošu personu ģimenes locekļi).

7. attēls. 9.1.2. SAM projekta dalībnieku profils vecuma griezumā

Avots: CFLA sagatavotie dati no KP VIS par datiem laika posmā no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim.

Aplūkotajā laika posmā 9.1.2. SAM projekta aktivitātēs ir piedalījušies 674 dalībnieki, no tiem 82,2% (532 personas) ir vīrieši un 17,8% (115 personas) sievietes. Sieviešu īpatsvars ESF projekta dalībnieku vidū pārsniedz to proporciju notiesāto (personu, kas ir ieslodzījumā un ir saņēmušas notiesājošu spriedumu ar brīvības atņemšanu) vidū. Projekta īstenoņi norāda, ka tam ir virkne iemeslu, piemēram, sabiedrības pozitīvāka attieksme pret notiesātajām sievietēm un lielāka gatavība

iesaistīties brīvprātīgajā darbā ar tām, mērķa grupas augstāka motivācija piedalīties pasākumos u.tml.

Dalībnieku, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma, ir vecuma diapazonā no 15 līdz 69 gadiem (7. attēls), visbiežāk projekta dalībnieki ir bijuši 30-34 gadus veci (25,8%) vai 35-39 gadus veci (22,7%).

Deklarētās dzīvesvietas reģions dalībnieku, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma, gadījumā datos nav norādīts. 12,2% (jeb 79) dalībnieku ir personas ar invaliditāti, t.i., projektā ir piedalījusies aptuveni puse no visām ieslodzījuma vietās esošām personām ar invaliditāti; 5,6% (jeb 36 personas) norādīta atbilstība mērķa grupai „migranti, ārvalstu izcelsmes, minoritātes”, kas norāda uz nesistemātisku datu vākšanu par šo parametru, jo saskaņā ar IVP sniegto publisko statistiku aptuveni viena piektdaļa notiesāto ir Latvijas Republikas nepilsoņi, t.i., pēc būtības atbilst minētajai mērķa grupas definīcijai. 2,9% (jeb 19 personas) projekta dalībnieku, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās projektā pēc ieslodzījuma, ir romu tautības.

2.7. Sasniegto HP VI rādītāju raksturojums

Pētījumā ir apkopoti pieejamie dati par DP SAM un pasākumu ietvarā sasniegtajiem HP VI mērķiem un rādītājiem (atbilstoši TS 3.2. uzdevumam). Kopumā no astoņiem HP VI mērķiem pētījumā izvērtēti rādītāji, kas ietekmē sešus no tiem. Pētījumu ierobežojošais faktors ir nepilnīgie dati par HP VI rādītāju sasniegtajām vērtībām²⁸, kā arī atsevišķu rādītāju gadījumā, kuru vērtības nosakāmas pret mērķa grupu ģenerālo kopumu, arī oficiālās statistikas datu ierobežota pieejamība (piemēram, personu ar invaliditāti, t.sk. bērnu, skaits un īpatsvars pret kopējo iedzīvotāju skaitu; no vispārējās un profesionālās izglītības iestādēm atskaitīto izglītojamo skaits pēc atskaitīšanas iemesla, izglītojamie ar speciālām vajadzībām, kas ir integrēti vispārējās izglītības iestādēs – dati pieejami pēc pieprasījuma IZM, izglītojamie ar speciālām vajadzībām, kuriem nodrošināts atbalsta personāls). Apkopotās HP VI rādītāju vērtības un komentāri par to noteikšanā izmantotajiem datu avotiem un to ierobežojumiem izvērsti ir sniegti 2.pielikumā.

TS 3.2. uzdevumā noteiktie rādītāji un to pieejamās vērtības, baltoties uz FS sniegtajiem CFLA un KP VIS ievadītajiem datiem²⁹, liedz objektīvi novērtēt pētījumā iekļauto SAM ietvaros īstenoto darbību ietekmi uz šādiem horizontālās politikas mērķiem:

→ **Veicot ieguldījumus IKT un e-pakalpojumu pieejamības uzlabošanā, nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem iedzīvotājiem, tai skaitā nelabvēlīgākā situācijā esošām personu grupām (personām ar invaliditāti, vecāka gada gājuma cilvēkiem, etnisko minoritāšu pārstāvjiem un citām sociālās atstumtības riskiem pakļautajām iedzīvotāju grupām), saņemt pakalpojumus un piedalīties sabiedrības politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē.**

Dati nav pieejami par atbilstošo HP VI rādītāju - publisko pakalpojumu skaits, kur ir veikta informācijas pielāgošana specifisko lietotāju grupu (personām ar redzes, dzirdes un garīga rakstura traucējumiem) vajadzībām. Šis rādītājs ir noteikts 25 projektos, galvenokārt 2.2.1.1.SAMP ietvaros (18 projektos), kā arī 2.2.1.2., 3.4.2.3., 4.2.1.2., 5.1.1., 5.4.1.1., 5.5.1. SAMP ietvaros. Projektos

²⁸ Piezīme: HP VI rādītāju dati ir apkopoti par visiem projektos, kuriem konkrētie rādītāji ir noteikti, pamatojoties uz FM iesniegtajiem datiem pētījuma veicējiem 19.10.2018.

²⁹ Piezīme: Būtiski ņemt vērā datu iesniegšanas kārtību par projektā sasniegtajiem rādītājiem, proti, saskaņā ar 10.02.2015. MK noteikumiem nr.77 datus finansējuma saņēmēji iesniedz datus vienu reizi gadā, iesniedzot pēdējo maksājuma pieprasījumu par iepriekšējo gadu, taču līgumos ar CFLA par šo maksājuma pieprasījumu iesniegšanu var būt noteikti dažādi termiņi, tāpēc dati ir nepilnīgi un ir apgrūtināta to apkopošana.

plānotā sasniedzamā vērtība šim rādītājam ir 95 pakalpojumi, taču KP VIS dati par šī rādītāja sasniegšanu nav pieejami, ņemot vērā, ka rādītājs var tikt sasniegts galvenokārt tikai pēc projekta noslēguma, proti, līdz 2021.gadam.

→ **Attīstot infrastruktūru Natura 2000 teritorijās, nodrošināt vides un pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem.**

Pirmkārt, jānorāda, ka pētījumā šis horizontālais mērķis un tam piesaistītais rādītājs (sk. 2.pielikuma 4.punkts) tika vērtēts tikai balstoties uz 5.4.2.2. SAMP (vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana) ietvaros īstenotajiem projektiem atbilstoši TS prasībām. Otrkārt, pētījuma veikšanas laikā nebija pieejami dati par atbilstošo rādītāju – sabiedrības informēšanas pasākumu par vides ietekmi skaits, kuros īstenoja sabiedrības informēšanu, ņemot vērā dzimumu aspektu. Treškārt, pielietojot kvalitatīvās izpētes metodes (ekspertu intervijas), pētījumā tika konstatēts, ka attiecībā uz konkrēto gadījumu (projekts nr. 5.4.2.2/17/I/002) AI un FS trūkst zināšanu un informācijas, kā ņemt vērā dzimumu aspektu sabiedrības informēšanas pasākumos par vides ietekmi. Lai šādu darbību varētu īstenot, trūkstot pētījumu par sievietu un vīriešu rīcību un vajadzībām attiecībā uz dabas resursu izmantošanu un abu dzimumu starpā pastāvošajām atšķirībām. Sabiedrības informēšanas pasākumos tiek ievērots HP VI, nodrošinot informācijas pieejamību visām iedzīvotāju grupām neatkarīgi no viņu vecuma un veselības stāvokļa (invaliditātes pazīmes) (izvērsti par darbībām, kas to nodrošina, sk. 5.4.2.2. SAMP analīzes rezultātus).

→ **Veicināt cilvēkresursu piesaisti zinātnei un motivāciju zinātniskajai darbībai neatkarīgi no dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, invaliditātes, u.c. faktoriem, tādējādi veicinot vienlīdzīgu iespēju ievērošanu pasākumu īstenošanā.**

1.1.1. SAM „Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā” ietvaros sasniegtie iznākuma rādītāji par jauno pētnieku skaitu atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents) ir 78,6, kas ir 88% no 2018.gadā plānotās sasniedzamās šī rādītāja vērtības. Mērķa sasniegšanai ir noteikts atbilstošs rādītājs - projektu skaits, kuros ESF/ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta dzimumu līdztiesības, invaliditātes, vecuma un etniskās piederības principu ievērošana (ja attiecināms). Rādītājs ir noteikts 22 projektos, galvenokārt 1.1.1. SAM projektos – 20, kā arī 8.1.2. SAM – 1 projektā. KP VIS dati par šī rādītāja sasniegšanu nav pieejami, ņemot vērā, ka rādītājs var tikt sasniegts galvenokārt tikai pēc projekta noslēguma, proti līdz 2021.gadam.

Visnozīmīgākie īstenoto darbību HP VI rādītāji ir konstatēti attiecībā uz šādiem HP VI mērķiem:

→ **DP ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.**

DP īstenoto darbību rezultāti no HP VI perspektīvas, ņemot vērā datu pieejamības ierobežojumus, izriet no septiņiem dažādiem HP VI rādītājiem (detalizēti sk. 2.pielikumu). Kopējais par vienlīdzīgu iespēju aspektiem apmācīto personu skaits ir 70 819 personas, no tām 61% ir sievietes un 39% vīrieši. Augstākās šī rādītāja vērtības ir 9.2.4. SAM, kas saistīts ar veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem. Līdz šim visos projektos, kuriem noteikts attiecīgais HP VI rādītājs, atbalstu saņēmuši 73 752 sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji, no tiem 60% sievietes un 40% vīrieši. Arī šis rādītājs pamatā sasniegts 9.2.4. SAM ietvaros īstenotajās darbībās. Specifiskus pakalpojumus personām ar invaliditāti (darbavietu pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka, asistenta pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi) saņēmusi 2 971 persona, no tām 55% sievietes un 45% vīrieši. Visvairāk personu šādus pakalpojumus ir saņēmušas 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) un 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū) ietvaros īstenotajos

projektos. 9.1.2. SAM „Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” ietvaros summārais ieslodzīto un bijušo ieslodzīto skaits, kuri saņēmuši resocializācijas pasākumus un atbalstu, 2018. gada pirmajos trīs ceturkšņos ir 2 699, no tiem 17% sieviešu un 83% vīriešu, kas kopumā atbilst sieviešu un vīriešu īpatsvaram ieslodzījuma vietās (aptuveni 14% sieviešu un 86% vīriešu).

Nozīmīgi rādītāji ir sasniegti nodarbinātības jomā saistībā ar pasākumiem vai atbalstošām darbībām, kas vērstas uz bezdarba samazināšanu (**7.1.1., 7.2.1, 9.1.1., 9.1.4. SAM**). Norādītajos četros SAM piedalījušās:

- **7 597 personas ar invaliditāti**, kas veido 10,94% no visiem attiecīgo SAM dalībniekiem. NVA reģistrētais personu ar invaliditāti īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā (31.12.2017.) bija 6,7%. Personu ar invaliditāti īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū pārsniedz personu ar invaliditāti īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā;
- **12 422 personas 54+ gadu vecumā**, kas veido 17,89% no visu dalībnieku skaita attiecīgajos SAM. NVA reģistrētais gados vecāku (54+) personu īpatsvars visu reģistrēto bezdarbnieku skaitā 31.12.2017. bija 25,56%. Gados vecāku (54+) personu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir mazāks par gados vecāku (54+) personu īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā.
- **39 811 sievietes**, kas veido 57,3% no kopējā dalībnieku skaita attiecīgajos SAM. NVA reģistrētais sieviešu īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā 31.12.2017. bija 55,3%. Sieviešu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir līdzvērtīgs sieviešu īpatsvaram reģistrēto bezdarbnieku skaitā.
- **22 653 etnisko minoritāšu pārstāvji**, t.sk. **317 romi**, kas veido 32,62% no kopējā dalībnieku skaita šajos SAM. NVA mājas lapā nav publiski pieejami dati par reģistrēto bezdarbnieku skaitu etniskajā griezumā par attiecīgo laika posmu, kas liedz novērtēt atbalstu saņēmušo etnisko minoritāšu īpatsvaru pret kopējo reģistrēto bezdarbnieku skaitu.

→ **Piekluves uzlabošana izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē.**

Šī mērķa sasniegšanas novērtējumam apkopoti dati par pieciem rādītājiem (detalizēti sk. 2.pielikumu), kas attiecas uz izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrāciju vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, atskaitīto izglītojamo skaitu no profesionālās izglītības iestādēm, atbalstu trūcīgiem un maznodrošinātiem izglītojamiem izglītības pieejamības veicināšanai un pilnveidoto vispārējās izglītības metodiku un mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem) skaitu.

Saskaņā ar IZM oficiālo statistiku 2017./2018. mācību gadā profesionālās izglītības programmās mācījās 0,9% izglītojamie ar invaliditāti. 2016./2017. mācību gadā vispārīzglītojošajās skolās mācījās 5113 izglītojamie ar speciālām vajadzībām, t.sk. 454 izglītojamie ar speciālām vajadzībām, kuri integrēti vispārējās izglītības iestādē un mācās pēc vispārējās izglītības programmas, un 4659, kuri ir integrēti vispārējās izglītības iestādē un mācās pēc speciālās izglītības programmas. 2016./2017. mācību gadā atskaitīti no profesionālās izglītības programmām laikā no 01.10.2016. - 30.09.2017. tika 5435 izglītojamie (kopumā šajā periodā tās apguva 28 528 izglītojamie). 2016./2017. mācību gadā izglītojamo skaits vispārējās izglītības programmās, kuri pārtraukuši mācības no attiecīgā mācību gada 1.septembra līdz 31.augustam, bija 11 892, kas ir 5,53% no kopējā izglītojamo skaita šajās izglītības programmās.

8.3.4. SAM projekta nr. 8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” projekta darbību rezultāti par pakalpojumiem PMP riska grupas izglītojamajiem (transports, ēdināšana, mācību līdzekļi u.c.) ļauj novērtēt bērnu un jauniešu skaitu, kuri ir saņēmuši atbalstu izglītības pieejamībai – kopumā ne mazāk kā 957 izglītojamie. Taču trūkst datu par to, kāds ir mērķa grupas kopējais lielums – cik liels ir to bērnu un jauniešu skaits, kuriem šāda veida pakalpojumi, lai novērstu PMP risku, būtu nepieciešami, lai novērtētu sniegtā atbalsta ieguldījumu problēmas risināšanā kopumā. Vienlaikus ekspertu intervijas rezultātā ar FS secināms, ka, tā kā atbalsts tiek sniegts ar pašvaldību starpniecību visā Latvijā, pēc iespējas tiek identificēti tie gadījumi, kad šādi mērķēti pakalpojumi ir nepieciešami.

Attiecībā uz pilnveidoto vispārējās izglītības metodiku un mācību līdzekļu skaitu, kuros integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi, būtiski norādīt, ka sasniegtā vērtība (34) nesniedz izpratni par rādītāja rezultātu pēc būtības, ņemot vērā, ka lielākajā daļā projektu šie materiāli vēl ir izstrādes stadijā. Informācija par pilnveidoto vispārējās izglītības metodiku un mācību līdzekļu skaitu attiecas uz tiem SAM, kuros ir sasniegtas noteiktas vērtības: 8.3.1. SAM „Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu” 8.3.1.1. pasākumu „Kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobācija un ieviešana” (2), 8.3.3. SAM „Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos jauniešu garantijas ietvaros organizāciju vai jauniešu centru darbībā” (1), 8.5.2. „Nodrošināt profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai” (31). Pētījumā, balstoties uz konkrētu projektu analīzes rezultātiem, konstatēts, ka pieejas, kā integrēt HP VI mācību un metodisko līdzekļu saturā ir atšķirīgas – daļā gadījumu tas tiek veikts pēc būtības, par ko liecina noteiktu tēmu iekļaušana saturā, daļā gadījumu tiek piemēroti vērtēšanas kritēriji, lai netiktu pārkāpts diskriminācijas aizliegums, daļā gadījumu tiešā veidā HP VI netiek integrēts, vienlaikus pamatojot to ar argumentu, ka mācību un metodisko līdzekļu saturs nav diskrimināciju veicinošs.

→ **Veicot ieguldījumus mazo un vidējo komersantu konkurētspējas veicināšanā, sekmēt nepieciešamo apstākļu nodrošināšanu un vienlīdzīgas iespējas uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai visiem iedzīvotājiem, tai skaitā nelabvēlīgākā situācijā esošām iedzīvotāju grupām, kā arī nodrošināt kultūras un radošo industriju infrastruktūras pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem.**

Lai novērtētu 3.2.1. SAM „Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju” ietvaros īstenoto darbību rezultātu no HP VI perspektīvas, nosakot sieviešu un vīriešu īpatsvaru atbalstīto komersantu vidū, tika izmantoti dati no KP VIS par atbalstu saņēmušajiem komersantiem un uzņēmumu datu bāzes LURSOFT dati par šo uzņēmumu valdes dalībnieku dzimumu, kā arī uzņēmuma dibināšanas gadus, lai novērtētu jaunizveidoto uzņēmumu skaitu, kuru valdēs ir sievietes. Veiktie aprēķini atklāj, ka no visiem unikālajiem uzņēmumiem, kas saņēmuši atbalstu, 58,1% uzņēmumu valdēs ir sievietes (valdē ir vismaz viena sieviete). Savukārt, no atbalstu saņēmušiem unikālajiem uzņēmumiem (1586), jaundibināti (t.i., dibināti sākot no 2014. gada) ir 332 uzņēmumi. No tiem 33,4% (111) uzņēmumu valdēs ir sievietes.

3. Horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošana ES fondu līdzfinansētajos projektos: labās prakses piemēri

3.1. Projektu analīzes struktūras raksturojums

Šajā pētījuma nodaļā ir apkopoti pētījumā identificēto HP VI īstenošanas labās prakses piemēru analīzes rezultāti. Katra projekta analīzes struktūru veido divas daļas. Pirmkārt, ir sniegts projekta vispārējs raksturojums ES fondu politikas plānošanas kontekstā, t.sk. no HP VI perspektīvas, norādot:

- projektam atbilstošo ES fondu prioritāro virzienu, ieguldījuma prioritāti, atbilstošā SAM/ SAMP nosaukumu, kopējo projektu skaitu attiecīgajā SAM;
- PL norādīto SAM pēc būtības atbilstošo horizontālās politikas mērķi/-us;
- DP norādītās atbalstāmās indikatīvās darbības un HP VI specifiskās darbības (pamatā tas attiecas uz dzimumu līdztiesības aspektu izglītības un nodarbinātības nozarēs), ja tādas DP ir norādītas;
- projektam atbilstošā SAM ietekmi uz HP VI (tieša pozitīva, netieša pozitīva, nav ietekmes) un tā ietvaros īstenotajiem projektiem piemērojamos HP VI kritērijus, kā arī šo kritēriju piemērošanas metodiku;
- MK noteikumus par SAM/ pasākuma īstenošanu saistībā ar HP VI ievērošanu, datu uzkrāšanu un rādītājiem;
- SAM un projekta līmeņa HP VI rādītājus.

Otrkārt, ir atspoguļoti projektā kvalitatīvās analīzes rezultāti kas ir strukturēti, aptverot šādas tematiskās sadaļas:

- projekta nosaukums, īstenošanās, īstenošanas/ līguma periods, ES fonds;
- projekta mērķis un mērķa grupas (atbilstoši PI);
- HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās (atbilstoši LM Metodikai) un plānotās darbības HP VI īstenošanai (atbilstoši PI 3.1., 3.2. sadaļai), kas ļauj rast izpratni, cik lielā mērā FS ņem vērā un kā interpretēt ieteiktās darbības konkrēta projekta kontekstā;
- projektā īstenoto darbību kvalitatīvas izpētes rezultāti, izmantojot PI analīzi, publiski pieejamo informāciju (projekta laikā sagatavotos materiālus, informāciju par mērķa grupu, tehnisko dokumentāciju, piemēram, iepirkumu nolikumus un tehniskās specifikācijas u.tml.) un ekspertu intervijas, ar mērķi pēc iespējas iegūt zināšanas un izpratni par to, cik lielā mērā plānotās darbības atbilst reāli praksē īstenojamām;
- projekta novērtējuma kopsavilkumu, kurā ietverta informācija un secinājumi par projektā aptvertajiem HP VI aspektiem, darbību ietekme uz HP VI īstenošanu, sasniegtās HP VI rādītāju vērtības atbilstoši datu pieejamībai, specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem (cik lielā mērā projektā īstenojās darbības ir vērstas uz to, lai sasniegtu noteiktos HP VI rādītājus), projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības);
- labās prakses projektu analīzes rezultātu izklāstā ir integrēti arī labās prakses piemēri no citiem projektiem tajos gadījumos, kad nav pamatoti novērtēt visu projektu kā HP VI īstenošanas labās prakses piemēru, taču projektā ir identificētas darbības, kas atbilst labās prakses kritērijiem.

Labās prakses piemērus HP VI īstenošanā raksturojošie principi ir šādi: (1) tiek veikta mērķa grupu vajadzību nepārtraukta analīze un paredzētas iespējas elastīgi uz tām reaģēt; (2) projekta specifiskās darbības, kas veicina HP VI ievērošanu, ir saskaņotas ar projekta mērķi un citām darbībām, tās ir balstītas uz konkrētiem instrumentiem un specifiskām, mērķa grupas vajadzībās balstītām darbībām, nevis vispārīgiem vienlīdzīgu iespēju īstenošanas principiem vai darbībām; (3) projektu īstenošanai

ir pieredze, izpratne un zināšanas par HP VI būtību un daudzpusību, tā aspektiem, mērķiem un īstenošanas nozīmi konkrētu mērķa grupu situācijas un dzīves kvalitātes uzlabošanā; (4) projektā tiek izmantoti daudzveidīgi komunikācijas līdzekļi, kanāli un formas, lai sasniegtu atbalstāmo mērķa grupu un motivētu to iesaistīties projekta darbībās; (5) tiek piemērota individuāla pieeja darbā ar HP VI mērķa grupām; (6) projekta darbības caurvij vispārīgās HP VI darbības – tiek ievērots diskriminācijas aizlieguma princips projekta vadībā, organizācijā un visu darbību īstenošanā.

3.2. Labā prakse informācijas pieejamības nodrošināšanas jomā: 5.4.2.2. SAMP

I. PROJEKTA VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS

5. prioritārais virziens: Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte

5.4. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: Aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni, un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp izmantojot Natura 2000 un zaļo infrastruktūru

5.4.2. SAM nosaukums: Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana

5.4.2.2. SAMP nosaukums: Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana

Kopējais projektu skaits ar HP VI rādītājiem: uz pētījumu attiecināmi 5.4.2.2. SAMP ietvaros īstenotie projekti. To kopējais skaits: 2.

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi nav tieši attiecināmi uz analizēto projektu. Netieši attiecināmi šādi mērķi tiktāl, cik tie saistīti ar informācijas pieejamības nodrošināšanu:

- 2.³⁰ Veicot ieguldījumus IKT un e-pakalpojumu pieejamības uzlabošanā, nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem iedzīvotājiem, tai skaitā nelabvēlīgākā situācijā esošām personu grupām (personām ar invaliditāti, vecāka gada gājuma cilvēkiem, etnisko minoritāšu pārstāvjiem un citām sociālās atstumtības riskiem pakļautajām iedzīvotāju grupām) saņemt pakalpojumus un piedalīties sabiedrības politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē.
- 4. Veicot ieguldījumus publisko ēku renovācijā, nodrošināt vides un informācijas pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem visās renovējamās publiskajām ēkās.³¹

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

5.4.2. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir „vides monitoringa un kontroles sistēmu tehniskā nodrošinājuma iegādes un infrastruktūras attīstība, kartogrāfiskā materiāla izstrāde un iegāde, nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru pilnveidošana, sabiedrības informēšanas, izglītošanas un iesaistes aktivitātes, dabas aizsardzības plānu, sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrāde.”³²

³⁰ Šeit un turpmāk norādīts horizontālās politikas mērķa numurs, kā tas ir norādīts Partnerības līguma Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (2014) (498) punktā.

³¹ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (2014), 141.lpp.

³² Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 122.lpp.

DP attiecībā uz **dzimumu līdztiesību** 5.4.2. SAM paredzētas šādas **specifiskās darbības**: „Sabiedrības informēšanas pasākumi par ietekmi uz vidi tiks īstenoti, ņemot vērā dzimuma aspektu, piemēram, ja ir paredzēta sabiedrības informēšana par atkritumu šķirošanu, tiks ņemti vērā socioloģiskie pētījumi vai aptaujas par sieviešu un vīriešu atšķirīgo rīcību un vajadzībām attiecībā uz dabas resursu izmantošanu.”³³

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

5.4.2.2. SAMP ir **netieša pozitīva ietekme** uz HP VI, attiecīgi šiem projektiem ir piemērojams HP VI kvalitātes kritērijs. 5.4.2.2. SAMP projektiem **HP VI kvalitātes kritērijs**: Infrastruktūras pieejamības nodrošināšana. Apakškritēriji: (1) projektā ir iekļautas specifiskas darbības vides un informācijas pieejamības nodrošināšanai papildu būvnormatīvos noteiktajam; (2) projektā nav iekļautas specifiskas darbības vides un informācijas pieejamības nodrošināšanai papildu būvnormatīvos noteiktajam. Kritērija izpildes gadījumā projekts iegūst papildus punktus, ja projekta iesniedzējs ir sniedzis informāciju, kā projekta mērķis un projektā plānotās darbības vērstas uz HP VI ievērošanu neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un etniskās piederības. HP VI kritērijs attiecināts uz vides pieejamību, nosakot, ka papildus punkti piešķirami par specifiskām darbībām vides un informācijas pieejamības nodrošināšanai papildu būvnormatīvos noteiktajam, ir notikušas konsultācijas ar personu ar invaliditāti intereses pārstāvošām organizācijām vides pieejamības risinājumu nodrošināšanai.

1.4. MK noteikumi par 5.4.2.2. SAMP īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

20.12.2016. MK noteikumi Nr. 859 “Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 5.4.2. specifiskā atbalsta mērķa „Nodrošināt vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā” 5.4.2.2. pasākuma „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana” īstenošanas noteikumi”³⁴ MK noteikumos nav noteiktas nekādas prasības attiecībā uz HP VI.

1.5. SAM/SAMP līmeņa HP VI rādītāji

Objektu skaits, kuros KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība.

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru (nr. 5.4.2.2/17/I/002)
Finansējuma saņēmējs	Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija
Līguma periods	30.11.2017. – 29.11.2021.
ES fonds	KF
Projekta interneta vietne	https://www.lvafa.gov.lv/kohezijas-fonda-projekts/par-projektu

³³ Turpt, 304.lpp.

³⁴ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287639> (sk. 18.12.2018.)

5.4.2.2. SAMP ietvaros tiek īstenoti divi projekti, kuriem tika paredzēti HP VI kritēriji. Padziļināti ir analizēti viens no šiem projektiem „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” (nr. 5.4.2.2/17/I/002), kurā ir noteikti projekta līmeņa HP VI rādītāji un tiek īstenotas darbības tā sasniegšanai. Projektā „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība” (nr. 5.4.2.2/17/I/001) nav noteikti projekta līmeņa HP VI rādītāji, kā arī PI 3.1. sadaļā „Saskaņa ar HP VI apraksts” skaidrots, ka „projekta ietvaros papildus aktivitātes nav paredzētas, tomēr valsts SIA "Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" ir paredzējis veikt virkni pasākumu vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanas uzlabošanai savās telpās citu aktivitāšu ietvaros [pētījuma autoru piezīme: pasākumi projekta dokumentācijā vai FS mājas lapā nav precizēti]. Papildus visa šī projekta ietvaros iegūtā un sagatavotā informācija un dati būs pieejami interaktīvā režīmā.” Ņemot vērā augstāk minēto, padziļināta izpēte par HP VI principa īstenošanu šajā projektā nav veikta.

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis ir valsts vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana, pilnveidojot par valsts vides monitoringu un kontroli atbildīgo iestāžu un nacionālas nozīmes vides izglītības un informācijas centru tehnisko nodrošinājumu, kā arī īstenojot sabiedrības iesaisti pasākumos. Modernizējot nacionālas nozīmes vides izglītības un informācijas centru telpas un aprīkojumu, tiks sekmēta Vašingtonas un Riodežaneiro konvenciju prasību ieviešana un radīta mūsdienu prasībām atbilstoša vide un iespējas, ar kuru palīdzību realizēt dažādus sabiedrības informēšanas un iesaistes pasākumus, kuru rezultātā tiks palielināta sabiedrības informētība un attīstīta vides apziņa un t.s. “zaļā domāšana”, nodrošinot sabiedrības iesaistīšanos klimata pārmaiņu, dabas un energoresursu patēriņa, vides piesārņojuma samazināšanas jautājumos, kā arī citu valstij būtisku mērķu sasniegšanā.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Projektā kopumā ir noteiktas vairākas mērķa grupas, kas ir saistītas ar konkrētām darbībām. Projekta mērķa grupa attiecībā uz tajā plānotajām darbībām vides izglītības un informācijas jomā, kas ir saistītas ar HP VI principa piemērošanu, ir nacionālas nozīmes vides izglītības un informācijas centri – Latvijas Dabas muzejs, Nacionālais botāniskais dārzs un Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs.

PI norādīts, ka pakārtotā mērķa grupa, kuru pozitīvi ietekmēs projektā paredzētās darbības, ir: - sabiedrība – aizsargātas ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un ar kontroles pasākumu palīdzību rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu, preventīvi tiks mazināti sabiedrības veselības riski, tiks samazināti vides pārkāpumi, tiks nodrošināta savlaicīga, kvalitatīva un vispusīga informācija par vides stāvokļa izmaiņām, veicināta sabiedrības vides apziņa un pilsoniskās sabiedrības līdzdalība vides pārvaldībā, veicināta ES fondu projektu ieguldījumu faktiskā izmantošana.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

Projekta līmeņa HP VI rādītāji:

- Objektī, kuros ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība: dati nav aktualizēti. Rādītāja sasniedzamā vērtība: 3.
- Sabiedrības informēšanas pasākumi par ietekmi uz vidi, kuros īstenoja sabiedrības informēšana, ņemot vērā dzimumu aspektu. Informāciju par rādītāja sasniegšanu paredzēts sniegt pēc fakta.

Metodikā ieteiktās darbības	PI plānotās darbības
Sabiedrības informēšanas pasākumi tiks veikti, ņemot vērā dzimuma aspektu, piemēram, ja ir paredzēta sabiedrības informēšana par atkritumu šķirošanu, tiks ņemti vērā socioloģiskie pētījumi vai aptaujas par sieviešu un vīriešu atšķirīgo rīcību un vajadzībām attiecībā uz dabas resursu izmantošanu. Veicot KF ieguldījumus vides informācijas un izglītības centru infrastruktūras pilnveidošanā, atbilstošos gadījumos, kad ieguldījumi skar publiskās infrastruktūras attīstību, papildu būvnormatīvos noteiktajam tiks īstenotas specifiskas vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem, kā tiks veiktas konsultācijas ar personu ar invaliditāti intereses pārstāvošām organizācijām attiecībā uz vides un informācijas pielāgošanu.	Projektā plānotajos Vides izglītības un informācijas centros ikvienam sabiedrības loceklim (neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un citiem faktoriem) tiks nodrošināta pieeja informācijai. Pilnveidota infrastruktūra, pārdomāts dizains un vizuālā informācija, materiāli tehniskais nodrošinājums kopumā sekmēs vides komunikācijas attīstību, vides pieejamības un vienlīdzības iespējas ievērošanu. Plānots veikt konsultācijas ar personu ar invaliditāti intereses pārstāvošām organizācijām vides pieejamības risinājumu nodrošināšanai. Centru izveides procesā tiks ievēroti sekojoši principi pieejamības nodrošināšanai: • universāla un ergonomiska dizaina principu ievērošana; • atbilstoša un droša reljefa virsma; • informācijas pieejamība audiāli, vizuāli un taktili, t.sk., informācija pieejama Braila rakstā; • piktogrammu un vieglas valodas pielietošana-informācija viegli lasāmā attēlu valodā, grafisku simbolu sistēma; • projekta ietvaros izveidotās Vides izglītības un informācijas centra mājas lapas saturu iespējams pielāgot cilvēkiem ar redzes traucējumiem; • Rīgas Nacionālajā zooloģiskajā dārzā tiks nodrošināta arī integrēta un droša saskare ar dzīvniekiem.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Projekta darbībās, kas vērstas uz vides un informācijas (informatīvie materiāli, stendi, ekspozīcijas u.tml.) pieejamības nodrošināšanu, veidojot publiskas pieejamības infrastruktūru un/vai pakalpojumus sabiedrībai, ņemti vērā HP VI aspekti, neradot ierobežojumus pēc vecuma, dzimuma, invaliditātes vai etniskās piederības pazīmes.

Plānotas darbības saskaņā ar FS sniegto informāciju ekspertu intervijas laikā tiek īstenotas praksē atbilstoši plānotajam. Īpaša uzmanība pievērsta informācijas pieejamībai dažāda vecuma cilvēkiem (tas attiecināms gan uz auguma garuma atšķirībām, gan kognitīvās uztveres līmeņiem dažādos vecuma posmos), gan personām ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem (kustību traucējumi, redzes traucējumi, garīgās attīstības traucējumi). Informācijas sniegšanai personām ar redzes traucējumiem tiek izmantoti ne tikai taktilie līdzekļi, bet arī audio risinājumi (piemēram, audio gidi), kas, kā liecina projekta īstenotāja pieredze, ir efektīvāki un ilgtspējīgāki (piemēram, materiāli Braila rakstā aizņem daudz vietas un laika gaitā nolietojas, savukārt audioierakstus ir vieglāk un lētāk atjaunot). Vides izglītības un informācijas centru attīstīšanā īpaša uzmanība tiek pievērsta vides pieejamības nodrošināšanai (reljefa slīpums, logu augstums, norādes u.tml.). Lai sekmētu vides un informācijas pieejamību, līdz šim nav veiktas tiešās konsultācijas ar NVO, kas pārstāv personu ar

funkcionāliem traucējumiem intereses, piesaistot ekspertus. Vienlaikus FS norādīja, ka tiek izmantoti šo organizāciju sagatavotie ieteikumi, kas ir ietverti publiski pieejamos informācijas avotos.

Informācijas pieejamības prasības ar mērķi nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem apmeklētājiem tiek iekļautas iepirkumu dokumentācijā, piemēram, ekspozīciju veidotājiem Vides izglītības un informācijas centros. Kā piemēru var minēt iepirkumu VZI APP „Nacionālais botāniskais dārzs” iepirkuma „NBD Vides informācijas centra ekspozīcijas un iekštelpu vizuālā noformējuma projekta izstrāde” (nr. NBD 2018/8) nolikumu, kura tehniskajā specifikācijā kā viens no ekspozīcijas saturiskās koncepcijas uzdevumiem ir formulēts šādi: „Ekspozīcijas stāstījums jāpapildina ar mūsdienīgiem vizuāliem, audiāliem un interaktīviem efektiem, tēmu izklāstā jāparedz visu maņu iesaiste” vai arī „Nodrošināt visu iekārtu un konstrukciju detaļzīmējumus un tehnisko specifikāciju t.sk. interaktīvo aprīkojumu, izmantojot audio, video, gaismas digitālās u.c. mūsdienu tehnoloģijas”. Savukārt, attiecībā uz ekspozīcijas struktūru norādīta prasība, kas arī atbilst HP VI principa piemērošanai praksē: „Objektiem jābūt apskatāmiem arī maza auguma personām un cilvēkiem ar invaliditāti.”

Attiecībā uz DP noteikto un 5.4.2.2. SAMP HP VI rādītāju, saskaņā ar kuru sabiedrības informēšanas pasākumi par ietekmi uz vidi tiks īstenoti, ņemot vērā dzimumu aspektu, AI un FS pārstāvji intervijā skaidroja, ka ir grūtības ar šīs darbības īstenošanu. Problēmas būtība esot tajā, ka nav objektīvi ticamas informācijas (pētījumu, ziņojumu), kā informēšanas pasākumos par vidi ņemt vērā dzimumu aspektu. Trūkst ieteikumu vai metodikas no LM kā koordinējošās institūcijas, kā šo rādītāju izpildīt. AI un FS pārstāvju vērtējumā bez atbilstošas informatīvās bāzes šāda rādītāja ieviešana nav iespējama.

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projekta darbībās tiešā veidā iekļauti divi aspekti: personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušana, nediskriminācija vecuma dēļ. Dzimumu līdztiesības aspekts un nediskriminācija etniskās piederības dēļ tiek nodrošināta netiešā veidā, neradot Vides izglītības un informācijas centru apmeklējuma ierobežojumus pēc dzimuma vai etniskās piederības pazīmēm. Pēc būtības tas nozīmē, ka tiek īstenotās vispārējās HP VI darbības. Īpaša uzmanība ir pievērsta personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, aptverot visus traucējumu veidus.
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Netieša pozitīva: projekta rezultātiem saistībā ar darbībām, kas vērstas uz vides un informācijas pieejamību, ir sagaidāma pozitīva ietekme uz sabiedrības līdzdalības sekmēšanu, sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu iekļaušanos sabiedrībā un iesaistīšanos izglītojošās aktivitātēs.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	Saskaņā ar 10.02.2015. MK noteikumiem Nr. 77 ERAF projektiem dati par sasniegtajiem HP VI rādītājiem iesniedzami kopā ar projekta noslēguma maksājuma pieprasījumu.
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projektā plānotās un īstenotās darbības saistībā ar vides un informācijas pieejamības nodrošināšanu atbilst HP VI principam pēc būtības, ko apliecina tas, kā tiek ņemtas vērā dažādu mērķa grupu vajadzības (bērnu, personu ar invaliditāti, senioru). Tās pilnībā atbilst projekta HP VI rādītājam „Objekti, kuros ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība: dati nav aktualizēti”.
Projekta ietekme uz	Plānotās darbības sniedz ieguldījumu un pozitīvi ietekmē HP VI mērķa -

HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	<i>Piekluves uzlabošana izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē – sasniegšanu. Vides izglītības un informācijas centri tiek veidoti, ņemot vērā specifiskās mērķa grupu (personu ar invaliditāti, dažāda vecuma grupu) vajadzības.</i>
Secinājumi	Projektā tiek īstenotas daudzveidīgas darbības un risinājumi, lai nodrošinātu informācijas pieejamību Vides izglītības un informācijas centros. Projektā plānotās un īstenotās darbības, kas vērstas uz HP VI īstenošanu, pilnībā atbilst LM metodikā ieteiktajām. Galvenās identificētās problēmas ir saistītas ar sabiedrības informēšanu, ņemot vērā dzimumu aspektu, par ko AI un FS trūkst informatīvās bāzes šādas darbības īstenošanai praksē. Tiek prognozēts, ka šis HP VI rādītājs netiks sasniegts.

3.3. Labā prakse vienlīdzīgu iespēju principa integrēšanā metodisko līdzekļu saturā un pedagogiskā personāla apmācībās: 8.3.3. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

8. prioritārais virziens: Izglītība, prasmes un mūžizglītība

8.3. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana un novēršana, un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienējām mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības.

8.3.3. SAM nosaukums: Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.

Kopējais projektu skaits: 1.

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi, kas attiecināmi uz 8.3.3. SAM:

- 8. Veicot ieguldījumus izglītības pieejamības un kvalitātes paaugstināšanā, nodrošināt piekļuvi izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē.
- 7. Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.³⁵

³⁵ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (2014), 141.lpp.

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

8.3.3. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir šādas: „Atbalsts NVA neregistrēto NEET jauniešu, kuri nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu, apzināšanas, motivēšanas un aktivizēšanas pasākumiem; NVA neregistrētā NEET jaunieša profilēšana, individuālas pasākumu programmas izstrādāšana katram iesaistītajam NVA neregistrētajam NEET jauniešim, individuālas pasākumu programmas īstenošana un uzraudzība. Kompensējošie individuālā atbalsta pasākumi neietvers atbalstu, kas tiks atbalstīts darbības programmas FEAD īstenošanai Latvijā 2014.-2020.gada ietvaros.”³⁶

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

8.3.3. SAM ir **netieša pozitīva ietekme** uz HP VI, attiecīgi šiem projektiem ir piemērojams HP VI kvalitātes kritērijs. 8.3.3. SAM **HP VI kvalitātes kritērijs** noteikts: Projektā paredzētās specifiskās darbības veicina horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” (dzimumu līdztiesība, invaliditāte un etniskā piederība) ievērošanu. Apakškritēriji: veicina dzimumu līdztiesību (1 punkts); veicina personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu (2 punkti); veicina nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (1 punkts); neveicina dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (0 punktu). Projekta apstiprināšanai bija jāiegūst 3 punkti par HP VI kvalitātes kritēriju. Punkti par pirmajiem trīs apakškritērijiem piešķirami, ja projekta iesniegumā (tajā skaitā 3.1.punktā) ir **apzināts projekta mērķa grupas raksturojums, kā arī paredzētas konkrētas specifiskas darbības**, kas vērstas uz dzimuma, etnisko vai invaliditātes tiesību ievērošanu.

1.4. MK noteikumi par 8.3.3. SAM īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

1.5. SAM un projekta līmeņa HP VI rādītāji

07.07.2015. MK noteikumi Nr. 385 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.3. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenojamajās pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā" īstenošanas noteikumi”³⁷ MK noteikumu 38.5.punkts nosaka, ka, īstenojot projektu, finansējuma saņēmējs „uzkrāj datus par šādu **horizontālā principa "Vienlīdzīgas iespējas" rādītāju** sasniegšanu:

- izstrādāto vai pilnveidoto izglītības programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju un mācību līdzekļu (tai skaitā digitālo mācību līdzekļu) skaits, kuros integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi attiecībā uz dzimumu līdztiesību, invaliditāti, vecumu vai etnisko piederību;
- atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits;
- specifiskus pakalpojumus (ergoterapeita, surdotulka, asistenta pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi) saņēmušo mērķa grupas jauniešu ar invaliditāti skaits.”

HP VI rādītāju sasniegtās vērtības paredzēts sniegt pēc fakta. Attiecībā uz rādītāju „izstrādāto vai pilnveidoto izglītības programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju un mācību līdzekļu (tai skaitā digitālo mācību līdzekļu) skaits, kuros integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi attiecībā uz dzimumu līdztiesību, invaliditāti, vecumu vai etnisko piederību” noteikts, ka tā sasniegšanu apliecina

³⁶ Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 194.-195.lpp.

³⁷ Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/275554> (sk. 19.12.2018.)

izstrādātas metodoloģiskās vadlīnijas "Metodoloģiskās vadlīnijas darbam ar mērķa grupas jauniešiem projektā "PROTI un DARI!"".

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	“PROTI un DARI!” (nr. 8.3.3.0/15/I/001)
Finansējuma saņēmējs	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
Līguma periods	02.11.2015. – 31.12.2020.
ES fonds	ESF
Projekta interneta vietne	http://jaunatne.gov.lv/lv/jauniesu-garantija/par-projektu-proti-un-dari

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis ir attīstīt jauniešu, kas nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu un nav reģistrēti NVA kā bezdarbnieki, prasmes, un veicināt viņu iesaisti izglītībā, tajā skaitā aroda apgūvē pie amata meistara, nodarbinātībā, Jauniešu garantijas pasākumos vai NVA īstenotajos aktīvajos nodarbinātības vai preventīvajos bezdarba samazināšanas pasākumos, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Projekta mērķa grupa ir **jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem**, kuri nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un nav reģistrēti NVA kā bezdarbnieki (jaunieši NEET situācijā). Balstoties uz mērķa grupas padziļinātu izpēti, FS ir identificējis šādas piecas apakšgrupas: jaunās māmiņas, personas ar veselības problēmām vai invaliditāti, jaunieši ar zemu izglītības līmeni, jaunieši ar atkarības problēmām. Atkarībā no pakļautības sociālās atstumtības riskam ir identificētas trīs apakšgrupas: jaunieši, kas ir pārejā starp izglītības iestādēm, kuriem nav apgrūtinājumi sociālās atstumtības situācijai; jaunieši, kuriem ir ieilgušais pārejas statuss un kuri pakāpeniski nonāk sociālā izolācijā; jaunieši, kuriem ir dažāda veida sociālie apgrūtinājumi (funkcionālie traucējumi, agrīna grūtniecība, nepieciešamība aprūpēt ģimenes locekļus).

Mērķa grupa tiek sasniegta sadarbībā ar pašvaldībām (kopumā projektā noslēgti līgumi ar 82 pašvaldībām līdz 31.12.2018., nav iesaistītas ļoti mazas pašvaldības vai pašvaldības, kurās blakus esošā pašvaldībā, kurā notiek aktīva projekta īstenošana, deklarētā dzīves vieta nav mērķa grupas atbilstības kritērijs dalībai projektā). Pašvaldības piesaista programmu vadītājus, kuri visbiežāk ir ar sociālā darba, psihologa, psihoterapeita vai karjeras konsultanta izglītību. Programmu vadītāju uzdevums ir identificēt (atrast) potenciālos projekta dalībniekus un veikt viņa vajadzību un situācijas analīzi, lai piemeklētu piemērotāko mentoru, kas, savukārt, tālāk strādā ar mērķa grupas jauniešiem individuālā līmenī vai nelielās grupās.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības (atbilstoši DP)	PI plānotās darbības
Kompensējoši pasākumi NEET jauniešiem tiks nodrošināti neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes vai etniskās piederības.	Mērķa grupas jauniešu atbalsta pasākumi ir vērsti uz jauniešu prasmju attīstību un ietver tādas aktivitātes kā neformālās un informālās izglītības pasākumi ,

Tiks īstenoti neformālās un informālās izglītības pasākumi, tai skaitā mazinot stereotipus par spējām un prasmēm atkarībā no dzimuma. Tiks īstenotas specifiskas darbības jauniešu ar invaliditāti iekļaušanai, kas sekmē vienlīdzīgu iespēju horizontālās prioritātes principu ievērošanu invaliditātes jomā, īpaši nodrošinot pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti (piemēram, asistenta pakalpojums, zīmju valodas tulks, elastīgu apmācību formu (piemēram, e-apmācības) izstrāde un īstenošana personām ar invaliditāti). Izstrādājot vadlīnijas darbam ar NEET jauniešiem tiks integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, nodrošinot atbalstu dažādām personām vai personu grupām. Projekta ietvaros tiks sniegts individuāls atbalsts – īpaši grupām no nelabvēlīgas vides, ieskaitot minoritātes, migrantus un romu tautības pārstāvjus. Projekta vadība, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja tas ir nepieciešams.	speciālistu konsultācijas (psihologs, karjeras konsultants u.c., izņemot ārstniecības personālu), dalība pasākumos (nometnes, semināri, sporta aktivitātes, kultūras pasākumi), iesaisti nevalstisko organizāciju un jauniešu centru aktivitātēs, dažādu profesiju specifiskas iepazīšana, tajā skaitā vizītes uzņēmumos, lai izvēlētos iegūt profesionālo kvalifikāciju vai apgūt arodu pie amata meistara, iesaisti vietējās sabiedriskajās aktivitātēs, specifiski pasākumi mērķa grupas jauniešiem ar invaliditāti (ar surdotulka, asistenta palīdzību, nepieciešamības gadījumā – specializēto transportu). Atbalsta pasākumi mērķa grupas jauniešiem tiks nodrošināti neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes vai etniskās piederības. Tiks īstenoti neformālās un informālās izglītības pasākumi, tajā skaitā mazinot stereotipus par spējām un prasmēm atkarībā no dzimuma. Tiks īstenotas specifiskas darbības jauniešu ar invaliditāti iekļaušanai, kas sekmē vienlīdzīgu iespēju horizontālās prioritātes principu ievērošanu invaliditātes jomā, īpaši nodrošinot pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti (piemēram, asistenta pakalpojums, zīmju valodas tulks, elastīgu apmācību formu (piemēram, e-apmācības) izstrāde un īstenošana personām ar invaliditāti). Izstrādājot vadlīnijas darbam ar mērķa grupas jauniešiem, tiks integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām. Projekta ietvaros tiks sniegts individuāls atbalsts arī jauniešu grupām no nelabvēlīgas vides, ieskaitot minoritātes, migrantus un romu tautības pārstāvjus. Projektā mentors un programmas vadītājs motivēs etnisko minoritāšu jauniešus piedalīties atbalsta pasākumos, tādejādi veicinot viņu integrēšanos sabiedrībā.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Balstoties uz dokumentu analīzi un FS sniegto informāciju, projektā ir īstenotas vairākas savstarpēji saistītas un papildinošas darbības, kas veicina HP ievērošanu, kuras vērtējamas kā labās prakses piemēri.

Visas projekta darbības ir balstītas uz projekta īstenošanas sākumā izstrādāto metodisko materiālu "Metodoloģiskās vadlīnijas darbam ar mērķa grupas jauniešiem projektā „PROTI un DARI!”", kurā ir iekļauta izsmelīga informācija par projekta mērķa grupu, tās situāciju, iesaistītajiem partneriem, katras projekta īstenošanā iesaistītās grupas (pašvaldību, programmu vadītāju, mentoru) funkcijām un darbību metodikas (piemēram, jauniešu profilēšanas vadlīnijas, individuālo pasākumu programmu vadlīnijas). Šis dokuments kalpo par vienoto metodisko un konceptuālo pamatu visiem projektā iesaistītajiem. No HP VI perspektīvas labās prakses piemērs ir metodoloģijā iekļautā 2. nodaļa „Vērtības un pamatprincipi darbā ar mērķa grupas jauniešiem”. Pamatvērtības, kas jāņem vērā atbalsta un palīdzības sniegšanas procesā mērķa grupas jauniešiem, ir iedalītas divās grupās: (1) cieņa pret indivīdu, unikalitātes respektēšana un (2) pašnoteikšanās. HP VI kontekstā īpaša uzmanība pievēršama pirmajai grupai. Tajā akcentētas šādas vērtības un principi:

- Jebkurš indivīds neatkarīgi no šķiras, rases, dzimuma, vecuma ir pelnījis viņa vērtību atzīšanu un cieņpilnu izturēšanos;
- Atšķirības pieņemšana, indivīda iespēju, robežu, nepieciešamā laika un tempa akceptēšana;
- Uzticēšanās indivīda potenciāla attīstībai attiecībā uz viņa labklājību, pašcieņas veicināšana un pieņemšana bez nosodījuma;
- Cieņa saistās ar netiesājošu un nestigmatizējošu attieksmi; jāsaprot citu atšķirības un atšķirīgās vērtības.³⁸

HP VI ievērošanu pēc būtības veicinošs aspekts ir minētās metodoloģijas izstrādē piesaistīto ekspertu kvalifikācija – tie ir speciālisti sociālās iekļaušanas politikas, t.sk. dzimumu līdztiesības jomā. Arī projekta vadībā strādā darbinieki, kuriem ir izglītība atbilstošās jomās – sociālais darbs, socioloģija, psiholoģija, pedagogija, kas sekmē individuālas pieejas īstenošanu mērķa grupai.

Projekta mērķa grupai sniegtais atbalsts tiek plānots uz katra dalībnieka individuālo vajadzību un situācijas izvērtēšanas jeb profilēšanas rezultātiem, kas, kā rāda jau šobrīd veiktā sasniegto rezultātu izpēte, sniedz ilgtspējīgu rezultātu – atbalstu saņēmušie jaunieši iekļaujas izglītībā un darba tirgū.

Projektā iesaistītie programmu vadītāji un mentori tiek apmācīti pirms darba uzsākšanas. Apmācību pamatā tiek izmantota projekta kopējās metodoloģijas ietvaros izstrādātā metodika. Viena no galvenajām mācību tēmām ir iekļaujošu vērtību stiprināšana, kas tiek apgūtas interaktīvā veidā. Apmācībās programmu vadītājiem un mentoriem ir aptvertas arī šādas tēmas: mērķa grupas jauniešu apzināšana, motivēšana un iesaiste projektā, un stratēģisko partnerību veidošana, jauniešu profilēšanas materiālu pielietojums, veiksmīgas komunikācijas metodes ar mērķa grupas jauniešiem apgūšana.

Projektā tiek sniegts arī specifisks atbalsts jauniešiem ar visa veida invaliditāti, prognozējamu invaliditāti, veselības problēmām. Atbalsta sniegšanā projektā pašvaldības ir piesaistījušas stratēģiskos partnerus, piemēram, personu ar invaliditāti biedrības. Ar šīs grupas jauniešiem projektā strādā mentori, kuriem pašiem ir līdzīga veida invaliditāte, kas sekmē savstarpējo uzticēšanos attiecībās, sniegtais atbalsts jauniešiem ir vēl mērķētāks un viņa iekļaušanos izglītībā vai darba tirgū veicinošs. Būtiski uzsvērt, ka atbalsta pakalpojumi (surdotulks, piemēram) tiek nodrošināti ne tikai jauniešiem, bet arī mentoriem apmācībās, jo ir arī vājdzirdīgi mentori. Jauniešu amatu apmācībās ir pieejami materiāli Braila rakstā. Pēc iespējas tiek ievēroti universālā dizaina principi, veidojot mācību materiālus, taču šajā jomā, kā atzina FS pārstāvji, vēl ir jāpildveidojas. Jauniešiem, kuriem ir pilnīgs redzes zudums, tiek nodrošināti pavadoņi. Grūtības, kā skaidroja projekta pārstāvji, ir piesaistīt ergoterapeitus, jo viņi klasificējas kā ārstniecības personas, kuru pakalpojumi nav iekļaujami šī projekta attiecināmajās izmaksās.

³⁸ "Metodoloģiskās vadlīnijas darbam ar mērķa grupas jauniešiem projektā „PROTI un DARI!”", 47.lpp.

Apkopojot projekta labās prakses piemēru, jānorāda arī veiksmīgie publicitātes materiāli, kas ir balstīti uz individuālu pieredžu izklāstu. Kā piemēru, var minēt video materiālus vai drukātos informatīvos materiālos, kuros iekļautajos pieredzes stāstos ir pārstāvēti gan abu dzimumu jaunieši, gan jaunieši ar dažādu invaliditāti un sociālo fonu, kā arī dažādu tautību jaunieši.

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projektā ir aptverti trīs HP VI aspekti – iesaistīti abu dzimumu jaunieši, jaunieši ar invaliditāti, etniskās minoritātes. Īpaši pozitīvi vērtējams tas, ka ir aptvertas personas ar visa veida funkcionāliem traucējumiem. Vienīgais HP VI aspekts, kas netiek ievērots, ir vecums, ko nosaka mērķa grupas specifika (jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem).
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Projekta darbību kvalitatīvais izvērtējums apstiprina, ka šim projektam ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI pēc būtības, jo tas rada labvēlīgus apstākļus jauniešiem NEET situācijā, kas atbilst sociālās atstumtības riskam pakļautās mērķa grupas statusam, tiek uzlabota šo jauniešu situācija. Projektā veiktās pēcuzaudzības rezultāti liecina par projekta mērķa sasniegšanu – jaunieši iesaistās izglītībā un/vai nodarbinātībā. Projekta padziļinātās izpētes rezultāti ir pamats secinājumam, ka tas atbilst arī tiešas pozitīvas ietekmes kritērijiem: projekta darbības vērstas uz sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu situācijas uzlabošanu un nodrošina iespējas ikvienam projekta dalībniekam saņemt vienlīdzīgus pakalpojumus, palīdzību un informāciju neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un citiem faktoriem.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	HP VI rādītāju kumulatīvās vērtības no projekta sākuma līdz 31.12.2018., balstoties uz FS iesniegtajiem datiem KP VIS 16.01.2019. • Ir izstrādātas metodoloģiskās vadlīnijas “Metodoloģiskās vadlīnijas darbam ar mērķa grupas jauniešiem projektā „PROTI un DARI!””³⁹ • Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji (1951 personas, t.sk. 1262 sievietes un 689 vīrieši). • Specifiskus pakalpojumus saņēmušās personas ar invaliditāti (41 personas, t.sk. 25 sievietes un 16 vīrieši).
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projektā īstentās darbības ir tieši vērstas uz projekta HP VI rādītājiem, par ko liecina arī HP VI rādītāju sasniegtās kvantitatīvās vērtības.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projekta ietvaros tiek īstentotas specifiskas darbības (mērķa grupu vajadzību noteikšana, individuāls atbalsts, specifisku pakalpojumu sniegšana, mācību saturā integrēti vienlīdzīgu iespēju principi – vērtības, dzimumu līdztiesības un sociālās iekļaušanas politikas ekspertu iesaiste projekta satura veidošanā u.c.), kas tieši vērstas uz

³⁹ Pieejams:

http://jaunatne.gov.lv/sites/default/files/web/Jauniesu_garantija/dokumenti/sadarbibasligums/metodologiskas_vadlinijas_jauna_redakcija_jun.pdf (sk. 29.01.2019.)

	šādu HP VI mērķu sasniegšanu: <i>Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.</i> <i>Piekļuves uzlabošana izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē.</i>
Secinājumi	Projektā ir konstatēti vairāki HP VI labās prakses piemēri – vienlīdzīgu iespēju principu un vērtību integrēšana metodoloģiskajās vadlīnijās, programmu vadītāju un mentoru apmācībās, sadarbības veidošanā ar pašvaldībām. Projekta darbības tiek balstītas uz padziļinātu mērķa grupas vajadzību izpēti. HP VI tiek ievēroti kā projekta darbībās, tā arī projekta vadībā, par ko liecina tas, ka par mentoriem darbam projektā tiek piesaistītas arī personas ar invaliditāti. Projektā plānotās HP VI īstenošanu veicinošās darbības tiek pilnā mērā arī īstenotas praksē, tādējādi nodrošinot projekta atbilstību HP VI un pozitīvu ietekmi uz horizontālās politikas mērķiem.

3.4. Labā prakse izglītības jomā individuālā atbalsta sniegšanā: 8.3.4. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

8. prioritārais virziens: Izglītība, prasmes un mūžizglītība

8.3. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana un novēršana un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienējām mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības.

8.3.4. SAM nosaukums: Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus

Kopējais projektu skaits: 1

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētais horizontālās politikas mērķis, kas attiecināms uz 8.3.4. SAM: „8. Veicot ieguldījumus izglītības pieejamības un kvalitātes paaugstināšanā, nodrošināt piekļuvi izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē.”⁴⁰

⁴⁰ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (2014), 192.lpp.

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

DP norādīts, ka 8.3.4. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības: „Atbalsts individuālā PMP riska mazināšanas plāna izstrādei un īstenošanai PMP riskam pakļautajiem izglītojamiem (tai skaitā speciālistu konsultācijas, mentoru piesaiste, konsultācijas mācību priekšmetos); atbalstošas skolas vides veidošana (tai skaitā informatīvs un izglītojošs atbalsts pedagogiem un pašvaldību speciālistiem problēmsituāciju risināšanai, informatīva kampaņa vecāku informētības līmeņa paaugstināšanai un iesaistei, interaktīva rīka nodrošināšana izglītības iestādēm PMP risku novērtēšanai un vadīšanai); izglītības pakalpojuma pieejamības nodrošināšana PMP riskam pakļautajiem izglītojamiem; atbalsts jauniešu NVO un to NVO, kas veic darbu ar jaunatni, organizēto ārpus formālās izglītības aktivitāšu un iniciatīvu īstenošanai, jauniešu projektiem un PMP mērķa grupas jauniešu iesaistei šajās aktivitātēs; atbalsts PMP rādītāju dinamikas uzskaites un analīzes nodrošināšanai; vadlīniju sagatavošana un pilnveide koordinētai PMP problēmas mazināšanai.”⁴¹

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

8.3.4. SAM ir **netieša pozitīva ietekme** uz HP VI, attiecīgi šiem projektiem ir piemērojams HP VI kvalitātes kritērijs. 8.3.4. SAM **HP VI kvalitātes kritērijs** noteikts: Projektā paredzētās specifiskās darbības veicina horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” (dzimumu līdztiesība, invaliditāte un etniskā piederība) ievērošanu. Apakškritēriji: veicina dzimumu līdztiesību (1 punkts); veicina personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu (1 punkti); veicina nediskrimināciju vecuma dēļ dēļ (1 punkts); veicina nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (1 punkts); neveicina dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (0 punktu). Projekta apstiprināšanai bija jāiegūst vismaz 2 punkti par HP VI kvalitātes kritēriju. Punkti par apakškritērijiem piešķirami, ja projekta iesniegumā (tajā skaitā 3.1.punktā) ir paredzētas konkrētas specifiskas darbības, kas veicina visu četru HP VI principa aspektu ievērošanu (kritēriju vērtēšanas metodikā sniegti izvērsti piemēri).

1.4. MK noteikumi par 8.3.4. SAM īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

1.5. SAM un projekta līmeņa HP VI rādītāji

12.07.2016. MK noteikumi Nr. 460 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa „Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” īstenošanas noteikumi”⁴².

MK noteikumu 41. punktā noteikti šādi **horizontālā principa "Vienlīdzīgas iespējas" rādītāji**, par kuriem uzkrājami dati:

- atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto personu skaits;
- to izstrādāto vai pilnveidoto profesionālās kompetences pilnveides programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju skaits, kur ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība);
- specifiskus pakalpojumus saņēmušo personu ar invaliditāti skaits (asistenta, surdotulka, ergoterapeita, specializētā transporta pakalpojumi).

Atbilstoši noslēgtajai vienošanās par projekta īstenošanu dati par HP VI rādītājiem tiks sniegti pēc fakta. Pētījuma veikšanas laikā dati nav apkopoti (29.01.2019.).

⁴¹ Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 195.lpp.

⁴² Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/283625> (sk. 19.12.2018.)

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai (PuMPurRS) (nr. 8.3.4.0/16/I/001)
Finansējuma saņēmējs	IZGLĪTĪBAS KVALITĀTES VALSTS DIENESTS
Līguma periods	16.03.2017. – 31.12.2022.
ES fonds	ESF
Projekta interneta vietne	http://www.pumpurs.lv/

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis – samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus 611 izglītības iestādēs vispārējās izglītības iestāžu izglītojamiem no 5. līdz 12. klasei, kā arī to profesionālās izglītības iestāžu un vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 1. līdz 4. kursam, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Tiešā mērķa grupa ir vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 5. līdz 12. klasei, kā arī profesionālās izglītības un vispārējās izglītības iestāžu, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, izglītojamie no 1. līdz 4. kursam. Mērķa grupā neietilpst profesionālās pilnveides un profesionālās tālākizglītības programmu izglītojamie.

Mērķa grupas vajadzību izpēte ir veikta ES fondu plānošanas posmā – vēl pirms projekta iesnieguma gatavošanas, kas ir kopumā izplatīta prakse, ņemot vērā, ka tas ir viens no faktoriem, kas tiek ņemts vērā nosakot ES fondu prioritātes un atbalstāmās mērķa grupas. Konkrētā projekta mērķa grupas vajadzību izpētes rezultāti ir apkopotī konceptuālajā ziņojumā „Par politikas alternatīvu veidošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas problēmas risināšanai, lai nodrošinātu 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa „Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” ieviešanu”⁴³ Sākotnējās situācijas un mērķa grupas vajadzību izpēte tika balstīta uz IKVD un CSP statistiskas datu analīzi, kā arī sekundāro pētījumu analīzi par mērķa grupu un mācību pamešanu ietekmējošiem faktoriem.

Mērķa grupas sasniegšana projektā tiek īstenota sadarbībā ar pašvaldībām, tādejādi ar projekta darbībām – atbalsta pasākumiem PMP riska jauniešiem (izglītojamie, kuri ir reģistrēti izglītības iestādēs, taču neattaisnotu iemeslu dēļ kavē mācības) – nosedzot visu Latvijas teritoriju. Kā rāda arī citu projektu pieredze, šādas mērķa grupas sasniegšanas veids ir efektīvs, jo tiek iesaistīti speciālisti, kas pārzina sociālo vidi, kurā dzīvo mērķa grupas pārstāvis – potenciālais projekta dalībnieks. Turklāt šāda pieeja arī sekmē mērķēta atbalsta sniegšanas efektivitāti.

⁴³ MK rīkojums Nr. 286 (05.05.2016.) (prot. Nr. 21 34. §). Par konceptuālo ziņojumu „Par politikas alternatīvu veidošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas problēmas risināšanai, lai nodrošinātu 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa „Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” ieviešanu”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281991-par-konceptualo-zinojumu-par-politikas-alternativu-veidosanu-priekslaicigas-macibu-partrauksanas-problemas-risinasanai> (sk. 22.01.2019.)

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības	PI plānotās darbības (īsinātas)
Atbalsts preventīvu un kompensējošu pasākumu īstenošanai nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem. Atbalsts aktivitātēm, attīstot jauniešu sociālās, pilsoniskās un komunikatīvās prasmes. Paredzētas atbalsta personas cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem (piemēram, asistents, skolotāja palīgs u.c.). Projekta aktivitātes plānots rīkot vietās, kur ir nodrošināta vides pieejamība, t.sk. pieejamas ēdināšanas telpas, tualetes u.c. telpas. Projekta aktivitātēs meitenēm un zēniem tiks piedāvātas aktivitātes dažādu spēju attīstībai, tostarp, meitenes ieinteresētas par tehniskajām jomām, zēni – par humānajām, sociālajām. Tiek izstrādātas speciālas zināšanu un prasmju pilnveides programmas kompetenta pedagoģiskā atbalsta personāla sagatavošanai, kas profesionāli novērtē katra skolēna speciālās vajadzības un izstrādā atbilstošu atbalsta pasākumu kompleksu un seko procesa realizācijai. Bērnu un jauniešu nometnes tiks organizētas, ņemot vērā abu dzimumu vienlīdzīgas iespējas, tiks mazināti stereotipi par viena vai otra dzimuma spējām un prasmēm. Bērnu pieskatīšanas pakalpojumi.	Dzimuma līdztiesības nodrošināšanai projektā republikas pilsētu un novadu pašvaldībās un profesionālās izglītības iestādēs paredzētajās aktivitātēs tiks iesaistīti abu dzimumu pārstāvji, akcentējot dzimumu līdztiesību. Ņemot vērā atšķirīgās prasmes un sniegumu dažādos mācību priekšmetos, meitenēm un zēniem tiks piedāvātas aktivitātes dažādu spēju attīstībai, piemēram, meitenes ieinteresētas par tehniskajām jomām, zēni – par humanitārajām, sociālajām. PMP risku novēršanas vadlīniju, rekomendāciju, konsultāciju, metodisko līdzekļu, vadlīniju, semināru, programmu pedagogiem, supervīziju, informatīvo kampaņu saturā tiks integrēti dzimumu līdztiesības jautājumi, invaliditātes jautājumi, nediskriminācijas etniskās piederības vai vecuma dēļ jautājumi. Personas ar invaliditāti tiek iedalītas pēc funkcionālo traucējumu veida. Būtiski ir tas, ka katrai funkcionālo traucējumu grupai ir nepieciešami atšķirīgi pakalpojumi un atbalsts, lai nodrošinātu šo personu tiesības un vienlīdzīgas iespējas. Personām ar invaliditāti ir vienlīdzīgas iespējas piedalīties projekta aktivitātēs, jo vairums profesionālās izglītības un vispārējās izglītības iestādes nodrošina invalīdiem pieejamību izglītības iestādēm. Projekta ietvaros paredzētas atbalsta personas cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem (piemēram, asistents, atbalsta personāls, skolotāja palīgs, surdotulks, u.c.), speciālais transports personām ar invaliditāti nokļūšanai no dzīvesvietas uz izglītības iestādi vai mācību prakses vietu un atpakaļ. Projekta ietvaros apmācību procesā tiks sniegts individuāls atbalsts grupām no nelabvēlīgas vides, ieskaitot migrantus un romu tautības pārstāvjus (piemēram, atkārtošana, paskaidrošana, apmācību ritma pielāgošana individuālajām spējām u.c.); motivējoši pasākumi etnisko minoritāšu jauniešiem, veicinot iekļaušanos apmācību programmās, veicinot sociālo iekļaušanu.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Balstoties uz mērķa grupas vajadzību izpētes rezultātiem, priekšlikumi gan sistēmiskām, gan tiešām uz mērķa grupu vērstām preventīvām un intervences darbībām, lai samazinātu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riskus, un 12.07.2016. MK noteikumiem Nr. 460, ir izstrādāti projektā plānotās darbībās, t.sk. darbībās, kas paredz nodrošināt vienlīdzīgu iespēju pamatprincipu ievērošanu, novērtējot vīriešu un sieviešu lomu sabiedrības attīstībā.

FS pārstāvji puda izglītības nozarē kopumā raksturīgu attieksmi un izpratni par HP VI īstenošanu šajā jomā, proti, ar katru skolēnu (bērnu, jaunieci) ir jāstrādā pēc vienotiem principiem neatkarīgi no viņa sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, ar to saprotot, ka izglītības sistēmā nav iespējams strādāt, neievērojot vienlīdzīgu iespēju principu. Tas darbojas kā sistēmu caurvijas elements. Šādu nostāju skaidroja arī cita izglītības jomas projekta FS pārstāvji (SAM 8.3.1.), pamatojot HP VI iekļaušanu mācību saturā. Eksperte norādīja, ka vienlīdzīgu iespēju un diskriminācijas aizlieguma vērtības ir vispārējās izglītības standarta pamatā, tālāk caurvijoties katrā mācību priekšmetā līdz pat katras atsevišķās mācību stundas līmenim.

Projektā „Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” HP VI ievērošana izpaužas divās jomās:

- individuālas pieejas īstenošanā skolēniem, identificējot skolēna vajadzības viņam zināmā vidē (skolā) un nosakot viņam piemērotos mācību pamešanas riskus, atbilstoši kuriem tiek izstrādāti individuālie atbalsta pasākumu plāni (tas nozīmē, ka atbalsta pakalpojums tiek pielāgots konkrētajam mērķa grupas pārstāvim);
- atbalsta sistēmas pakalpojumu kopums, ko veido mācību pamešanas risku novēršanas preventīvā darba organizācija, skolā strādājošo pedagogu un atbalsta personāla, kā arī pašvaldību darbinieku profesionālās kompetences pilnveide darbā ar mērķa grupas jauniešiem, kurā tiek iekļauta tēma par vienlīdzīgu iespēju principa ievērošanu, metodoloģisko materiālu un vadlīniju izstrāde, kuros tiek ņemti vērā HP VI.

Projekta ietvaros ir izstrādāti vairāki metodiskie materiāli, kuri ir pieejami FS interneta vietnē. Kā HP VI integrēšanas piemēru var norādīt „Rekomendācijas sadarbībai audzināšanas jomā”, kurā tiek skaidrots, ka pedagogiskā prakse tiek veidota, ņemot vērā iekļaujošas izglītības principus, kas, kā skaidrots metodikā: “respektē visu veidu dažādību, ir diferencēta, individualizēta un personalizēta, holistiska un bērncentrēta”⁴⁴. Metodisko materiālu saturā tiek ņemtas vērā un raksturotas dažādu vecumposmu atšķirības, kā arī dzimumu specifika un kultūru atšķirības, kas jāņem vērā darbā ar mērķa grupu (piemēram, metodiskajā materiālā „Rekomendācijas konfliktu un problēmsituāciju risināšanai”). Izstrādes stadijā ir profesionālās kompetences pilnveides programmas un darbnīcu izglītības iestādēm un pašvaldībām metodika.

Projekta ietvaros mērķa grupai tiek sniegti **specifiski atbalsta pakalpojumi**, t.sk. personām ar invaliditāti ir pieejami surdotulka, asistenta, ergoterapeita pakalpojumi, speciālās izglītības pedagogi. Lai mazinātu mācību pamešanas riskus, kas saistīti ar ekonomiskajiem riskiem, kas ir viena no četrām priekšlaicīgas mācību pamešanas risku grupām līdzās ģimenes un sociālajiem riskiem, mācību riskiem un veselības riskiem, tiek sniegta šāda palīdzība: ēdināšanas nodrošināšana, sabiedriskā transporta pakalpojumu izdevumu kompensācija (t.sk., ja nepieciešams, arī speciālā transporta pakalpojumu nodrošināšana, taču šāda vajadzība līdz šim nav bijusi), naktsmītnes nodrošināšana dienesta viesnīcā, individuālo mācību līdzekļu nodrošināšana un individuālās

⁴⁴ Metodiskie materiāli pieejami šeit: <http://www.pumpurs.lv/lv/informativie-materiali> (sk. 31.01.2019.)

lietošanas priekšmetu nodrošināšana. Kā labā prakse vērtējams tas, ka projektā ir iespēja elastīgi pārdalīt vienam skolēnam paredzēto finansējuma apjomu atbilstoši reālajām vajadzībām, kas ļauj dažādot un individuāli pielāgot sniedzamā atbalsta veidus.

Projekta darbības un izstrādātie materiāli ir publiski brīvi pieejami projekta interneta vietnē www.pumpurs.lv, kur ir atrodami mērķa grupas pārstāvju individuālās pieredzes stāsti, kuros dalās abu dzimumu jaunieši.

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projektā ir aptverti trīs HP VI aspekti – dzimumu līdztiesība, nediskriminācija etniskās piederības dēļ un, jo īpaši, personu ar invaliditāti tiesību ievērošana un iekļaušana, kas izpaužas individuāla specifiskā atbalsta sniegšanā šai mērķa grupai.
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Projektam ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI. Tā darbības rada labvēlīgus apstākļus sociālās atstumtības riskam pakļautajai grupai, nelabvēlīgā situācijā nonākušiem jauniešiem, stiprinot šīs grupas iespējas neizkrist no izglītības sistēmas un mazinot risku nonākt sociālā izolācijā, kas progresīvi var attīstīt nabadzības riska situāciju.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	HP VI rādītāju kumulatīvās vērtības no projekta sākuma līdz 31.12.2018., balstoties uz FS iesniegtajiem datiem KP VIS 30.01.2019. • Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji (3619 personas, t.sk. 1819 sievietes un 1800 vīrieši). • Specifiskus pakalpojumus saņēmušās personas ar invaliditāti (103 personas, t.sk. 42 sievietes un 61 vīrieši). • Izstrādātās vai pilnveidotās izglītības programmas, metodiskie līdzekļi, vadlīnijas, mācību līdzekļi, t.sk. digitālie, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) (10 dokumenti, vienlīdzīgu iespēju jautājumi ir integrēti trīs profesionālās pilnveides programmās un sešos metodiskā atbalsta līdzekļos, un metodoloģiskās vadlīnijās darbam projektā).
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projekta darbības ir tieši vērstas uz HP VI rādītāju sasniegšanu: • atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto personu skaits; • to izstrādāto vai pilnveidoto profesionālās kompetences pilnveides programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju skaits, kur ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi; • specifiskus pakalpojumus saņēmušo personu ar invaliditāti skaits. HP VI rādītāju vērtību sasniegšanas mērķiem projektā ir izveidota „Datu operatīvā sistēma”, kurā tiek apkopoti dati par individuālā atbalsta plāniem, kuros, savukārt, tiek iekļauti projekta dalībnieku raksturojoši dati.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projekta mērķim un tā sasniegšanu veicinošajām darbībām ir tieša pozitīva ietekme uz horizontālās politikas mērķi nodrošināt piekļuvi

	izglītībai personām ar invaliditāti, veicot ieguldījumus izglītības pieejamības un kvalitātes paaugstināšanā. Vienlaikus projektam ir tieša ietekme uz sociālās atstumtības un nabadzības risku mazināšanu.
Secinājumi	Projektā plānotās darbības, kas veicina vienlīdzīgu iespēju principa ievērošanu, kopumā atbilst projekta faktiskajām darbībām. Vienlaikus secināms, ka HP VI ievērošana attiecībā uz dzimuma un etniskās piederības aspektiem atbilst kopējai nostādnei, ka projektā tiek sniegts atbalsts neatkarīgi no personas dzimuma, etniskās piederības vai invaliditāte. Labā prakse šajā projektā ir identificēta vajadzībās balstīta individuālā atbalsta sniegšanā izglītojamiem ar PMP riskiem, īpaši skolēniem ar jebkāda veida invaliditāti. Pozitīvi vērtējama arī pašas mērķa grupas (jauniešu) aktīva iesaistīšana projektā, organizējot jauniešu projektu konkursu (darbība nav izvērtēta, ņemot vērā, ka tā tika uzsākta 2018.gada beigās). Projekta īstenotāju izpratnē projektā tiek ņemts vērā arī HP VI aspekts par nediskrimināciju vecuma dēļ, taču pēc būtības to nevar attiecināt uz šī projekta darbībām un mērķa grupu, jo saskaņā ar LM Metodiku šis aspekts ir saistīts ar gados vecāku cilvēku (senioru) nediskrimināciju un aktīvu iekļaušanu sabiedrībā.

3.5. Labā prakse vienlīdzīgu iespēju principa integrēšanā karjeras atbalsta pasākumos: 8.3.5. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

8. prioritārais virziens: Izglītība, prasmes un mūžizglītība

8.3. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana un novēršana un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienējām mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības.

8.3.5. SAM nosaukums: Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs

Kopējais projektu skaits: 1.

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi, kas attiecināmi uz 8.3.5. SAM:

- 8. Veicot ieguldījumus izglītības pieejamības un kvalitātes paaugstināšanā, nodrošināt piekļuvi izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē.

- 7. Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.”⁴⁵

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

8.3.5. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir šādas: „karjeras izglītības atbalsta pasākumu īstenošana izglītības iestādēs, tajā skaitā karjeras konsultāciju nodrošināšana izglītojamajiem visos Latvijas novados un republikas pilsētās, kā arī atbalsts izglītojamo profesionālās meistarības konkursu organizēšanai un dalībai starptautiskajos konkursos; atbalsts karjeras pakalpojuma plāna izstrādei un aprobācijai, t.sk. metodisko un informatīvo materiālu izstrādei; atbalsts karjeras pedagogu vispārējās vai profesionālās izglītības iestādēs profesionālās kompetences pilnveidei.

Metodisko un informatīvo materiālu saturā, kā arī karjeras pedagogu apmācībā tiks integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, nodrošinot pakalpojumu dažādām personām vai personu grupām.

Metodisko materiālu izstrādē un pasākumu īstenošanā iekļauti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, jo īpaši, kas attiecas uz profesionālās studiju jomas vai profesijas izvēli, tādā veidā mazinot darba tirgus segregāciju pēc dzimuma.”⁴⁶

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

8.3.5. SAM ir **netieša pozitīva ietekme** uz HP VI, attiecīgi šiem projektiem ir piemērojams HP VI kvalitātes kritērijs. 8.3.5. SAM **HP VI kvalitātes kritērijs** noteikts: Projektā paredzētās specifiskās darbības veicina horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” (dzimumu līdztiesība, invaliditāte un etniskā piederība) ievērošanu. Apakškritēriji: veicina dzimumu līdztiesību (1 punkts); veicina personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu (1 punkti); veicina nediskrimināciju vecuma dēļ (1 punkts); veicina nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (1 punkts); neveicina dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (0 punktu). Projekta apstiprināšanai nebija nepieciešams iegūt jebkādu minimālo punktu skaitu par HP VI kritēriju. Saskaņā ar projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodiku projektam piešķirams atbilstošs punktu skaits, ja projekta iesnieguma veidlapas 3.1. un 3.2.punktā sniegtā informācija liecina, ka projekta atbalstāmās darbības netieši veicina HP VI ievērošanu. Vienlaicīgi projektā ir paredzētas specifiskas HP VI darbības, kas veicina dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju etniskās piederības dēļ vai vecuma dēļ. Metodikā sniegti konkrētizēti specifisko darbību piemēri katram HP VI aspektam.

1.4. MK noteikumi par 8.3.5. SAM īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

1.5. SAM un projekta līmeņa HP VI rādītāji

07.06.2016. MK noteikumi Nr. 359 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" īstenošanas noteikumi”⁴⁷

MK noteikumu 33.2. punktā noteikti šādi **horizontālā principa "Vienlīdzīgas iespējas" rādītāji**, par kuriem uzkrājami dati:

⁴⁵ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (2014), 192.lpp.

⁴⁶ Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 195.lpp.

⁴⁷ Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/283023> (sk. 19.12.2018.)

- izstrādāto vai pilnveidoto izglītības programmu, metodisko un informatīvo līdzekļu skaits, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība);
- par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) izglītoto personu skaits.

Atbilstoši noslēgtajai vienošanai par projekta īstenošanu, dati par šiem HP VI rādītājiem tiks sniegti pēc fakta. Pētījuma veikšanas laikā rādītāju vērtības KP VIS nav aktualizētas (29.01.2019.).

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs (nr. 8.3.5.0/16/I/001)
Finansējuma saņēmējs	Valsts izglītības attīstības aģentūra
Līguma periods	29.11.2016. – 31.12.2020.
ES fonds	ESF
Projekta interneta vietne	http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/karjeras_atbalsts_2016_2020/

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis ir uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, nodrošināt karjeras vadības prasmju apguvi izglītojamajiem skolās, celt izpratni un informētību par tālākās izglītības ceļiem un izvēlēm, motivēt profesijas un nodarbinātības izvēlei atbilstoši savām interesēm, spējām, sabiedrības un darba tirgus piedāvājumam un vajadzībām. Nodrošinot efektīvu karjeras atbalstu izglītojamajiem, tiem tiks dota iespēja apzināt savas zināšanas, prasmes un intereses, kā arī iepazīties ar dažādu profesiju specifiku un darba tirgus prasībām.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Projekta mērķa grupa ir valsts un pašvaldību dibinātās vispārējās (tai skaitā speciālās) un **profesionālās izglītības iestādes un to izglītojamie**. Lai celtu izglītojamo izpratni un informētību par tālākās izglītības iespējām, motivētu izglītojamos veikt profesijas izvēli atbilstoši savām interesēm, spējām, sabiedrības un darba tirgus piedāvājumam un vajadzībām, uzlabotu pieeju izglītojamo karjeras atbalstam un nodrošinātu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu pieejamību izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, Projektā tiks īstenotas darbības, kas nodrošina projekta mērķa sasniegšanu un atbilst projekta mērķa grupas vajadzībām.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības (atbilstoši DP)	PI plānotās darbības
Metodisko un informatīvo materiālu saturā, kā arī karjeras pedagogu apmācībā tiks integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, nodrošinot pakalpojumu dažādām personām	Projekta īstenošanā tiek iesaistītas pašvaldību vai pašvaldību apvienību padotībā esošās izglītības iestādes t.sk. arī izglītības iestādes, kuras īsteno mazākumtautības izglītības programmu , kā arī valsts dibinātās profesionālās iestādes, kurā izglītības programmu apgūst abu dzimuma

vai personu grupām. Metodisko materiālu izstrādē un pasākumu īstenošanā iekļauti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, jo īpaši, kas attiecas uz profesionālās studiju jomas vai profesijas izvēli, tādā veidā mazinot darba tirgus segregāciju pēc dzimuma. Projekta vadība, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas. Projekta ietvaros tiks sniegts individuāls atbalsts – īpaši grupām no nelabvēlīgas vides, ieskaitot minoritātes, migrantus un romu tautības pārstāvjus. Karjeras konsultants motivē etnisko minoritāšu jauniešus iekļauties apmācību programmās, veicinot integrēšanos sabiedrībā.	pārstāvji, dažādās vecuma grupās, kā arī izglītojamie ar funkcionālajiem traucējumiem. Personām ar invaliditāti ir vienlīdzīgas iespējas piedalīties projekta īstenošanā, jo daudzās izglītības iestādēs ir nodrošināta pieejamība jauniešiem ar funkcionāliem traucējumiem. Izstrādājot metodiskos un informatīvos materiālus, kā arī organizējot pedagoģu karjeras konsultantu tālākizglītību, tiks integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, tādejādi nodrošinot, ka izstrādātos materiālus izmantos un papildizglītību iegūs dažādas personas vai personu grupas. HP VI ievērošana attiecas gan uz projekta īstenošanā iesaistītajiem izglītojamajiem, gan projekta īstenošanas personālu t.sk. pedagogiem-karjeras konsultantiem, kuri iesaistīti karjeras atbalsta pasākuma īstenošanā, gan projekta vadības personālu. Projekta vadībā tiek ievērota dzimumu līdztiesība un netiek liegta iespēja strādāt personām ar funkcionāliem traucējumiem.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Projektā īstenotās darbības, kas veicina HP VI ievērošanu, atbilst PI 3.1. sadaļā plānotajām. HP VI tiek piemērots gan projekta darbībās, gan projekta vadībā un organizācijā, neradot ierobežojumus strādāt projektā neatkarīgi no darbinieka dzimuma, vecuma, etniskās piederības, netiek liegta arī iespēja strādāt personām ar funkcionāliem traucējumiem, taču tāda situācija praksē nav izveidojusies.

Projekta darbības, kas vērtējamas kā labā prakse ir HP VI ievērošana, veidojot priekšstatus par profesijām un neradot ierobežojumus profesijas izvēlē jauniešiem atkarībā no sabiedrības stereotipiem vai individuāliem priekšstatiem par vienas vai otras profesijas piemērotību noteiktam dzimuma vai profesijas nepiemērotību personām ar funkcionāliem traucējumiem, ja vien to ir iespējams objektīvi apgūt un īstenot praksē.

Karjeras konsultāciju sniegšana ietver brīvprātības principu, kas nozīmē, ka karjeras konsultanti nevar īpaši stimulēt noteiktas etniskās vai dzimuma grupas līdzdalību konsultācijās. Vienlaikus tas, ko karjeras konsultanti var darīt, ir mazināt valdošos stereotipus, palīdzēt jauniešiem apzināties savas vēlmes un talantus, neierobežojot tos atkarībā no dzimuma, etniskās piederības vai veselības stāvokļa. Karjeras konsultanti, kā skaidroja FS pārstāve, „rāda profesiju tāda, kāda tā ir”, uzsverot, ka karjeras atbalstā vienlīdzīgas iespējas ir pamata postulāts un vērtība, kas ir caurviju elements visās karjeras atbalsta organizēšanas darbībās – pedagoģu-karjeras konsultantu tālākizglītības apmācībās, kurās tiek pievērsta uzmanība stereotipu laušanai un dzimumu līdztiesības stiprināšanai; karjeras konsultācijās, kurās akcents ir uz jaunieša sevis izzināšanu neatkarīgi no dzimuma, etniskās

piederības vai invaliditātes pazīmes. HP VI ievērošana karjeras konsultantu darbā no FS puses tiek pamatota arī ar šo speciālistu augsto kvalifikāciju, kas paredz, ka savā darbā viņi ievēro vienlīdzīgu iespēju principu. Savukārt, strādājot ar jauniešiem, karjeras konsultanta uzdevums ir identificēt jaunieša paša stereotipus, ja tādi ir, un mazināt to ietekmi uz viņa izvēlēm.

Projekta ietvaros ir izveidota īpaša interneta vietne www.profesijupasaule.lv, kurā interesenti var iepazīties ar dažādām profesijām. Profesionālās raksturojums ir balstīts uz stāstījumu un vizuāliem materiāliem par konkrētu šīs profesijas pārstāvi. Tas nozīmē, ka konkrētu cilvēku izvēle, kas pārstāv profesiju, tiek veikta no nozari pārstāvošo sadarbības partneru puses. Tāpēc FS nevar tiešā veidā ietekmēt, piemēram, kāda dzimuma pārstāvim būtu jādemonstrē konkrētā profesija. Vienlaikus FS ir veicis darbības, lai profesiju raksturojumā pēc iespējas tiktu ievērots un integrēts HP VI. Projektā ir izstrādātas **vadlīnijas interneta vietnes satura veidotājiem**, kurās ir iekļauti uzdodamie jautājumi profesijas pārstāvim un fotoattēlu veidošanas prasības. Intervijas vadlīnijās ir iekļauts jautājums par dzimumu līdztiesības aspektu, jautājot, vai profesiju izvēlas gan sievietes, gan vīrieši, un kāds tam ir pamatojums. Savukārt, prasībās par fotomateriālu sagatavošanu norādīts, ka „(..) fotomateriālos pēc iespējas jāiekļauj vairāki profesijas pārstāvji, t.sk. dažādu dzimumu pārstāvji (dzimumu stereotipu laušana profesiju izvēlē), lai parādītu profesiju un darba iespēju dažādību, kur piederībai pie viena vai otra dzimuma nav nozīmes”. Kā dzimumu līdztiesības aspekta ievērošanas piemēru var minēt pašvaldības policista-kārtībnieka aprakstu un attēlus, kuros profesiju pārstāv jauna sieviete⁴⁸. Līdz šim projektā nav izdevies atspoguļot kādu profesiju, kurā strādā persona ar invaliditāti.

Kā vēl viens HP VI integrēšanas mācību līdzekļu un metodisko materiālu saturā piemērs ir minama cita projekta pieredze (SAM 8.3.1.), kurā tiek izstrādāts liels daudzums metodisko materiālu dažādos vispārējās izglītības mācību priekšmetos. Lai nodrošinātu vienlīdzīgu iespēju principa ievērošanu, projektā izstrādājamo mācību līdzekļu vērtēšanas kritēriji paredz izvērtēt sekojošus aspektus:

- [mācību līdzeklis] ir izstrādāts, ievērojot tiesiskuma principus (vienlīdzīgas iespējas visām personām vai personu grupām, izslēdzot jebkāda veida diskrimināciju rases, tautības, dzimuma, vecuma, valodas, sociālās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās politiskās vai citas pārliecības, veselības stāvokļa vai citu apstākļu dēļ).
- [mācību līdzeklis] ir piemērojams izglītojamiem ar dažādām mācību vajadzībām, t.sk.:
  - iekļaujotai izglītībai (t.sk. satur ieteikumus pedagogiem iekļaujotās izglītības īstenošanai);
  - izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem (t.sk. satur ieteikumus pedagogiem izglītības programmu izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem īstenošanai);
  - izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem (t.sk. satur ieteikumus pedagogiem izglītības programmu izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem īstenošanai).⁴⁹

2.1.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projektā ir aptverti trīs HP VI aspekti – dzimumu līdztiesības ievērošana (stereotipu laušana un atpazīšana), nediskriminācija etniskās piederības dēļ, kā arī personu ar invaliditāti tiesību ievērošana un iekļaušana. Ņemot vērā projekta mērķa grupas vecumu, mazāka uzmanība ir pievērsta nediskriminācijai vecuma dēļ, taču šis aspekts ir ņemts vērā projekta vadībā un organizācijā.
Ietekme uz HP VI īstenošanu	Projektam ir netieša ietekme uz HP VI īstenošanu, tam ir

⁴⁸ Piemēru skat.: <http://www.profesijupasaule.lv/pasvaldibas-policijas-kartibnieks> (sk. 20.01.2019.)

⁴⁹ FS sniegti mācību līdzekļu izvērtējuma kritēriju paraugi pētījuma uzdevumu izpildei (04.01.2019.)

(novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	pastarpināta ietekme uz mērķa grupas situācijas uzlabošanu nākotnē – iesaistīšanos profesionālajā izglītībā un nodarbinātībā.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	HP VI rādītāju sasniegtās vērtības nav norādītas (KP VIS 22.02.2019.)
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Darbības ir vērstas uz HP VI, bet paši rādītāji tiek uztverti kā sekundāri.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projekts sekmē horizontālās politikas mērķi mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi. Vienlaikus jānorāda, ka projekta mērķa grupa – vispārējās un profesionālās izglītības programmu izglītojamie – neatbilst horizontālajā mērķī iekļautajai grupai „nelabvēlīgā situācijā esošas personas”, taču projekta darbības šajā kontekstā vērtējamas kā preventīva ietekme, lai jaunieši nenonāktu šādā situācijā un jau savlaicīgi tiktu radīti labvēlīgi apstākļi viņu integrācijai darba tirgū.
Secinājumi	Projekta labās prakses pamatā ir izpratnes veidošana par vienlīdzīgu iespēju principiem jauniešu un pedagogu-karjeras konsultantu vidū, īpaši sekmējot dzimumu stereotipu laušanu un mazināšanu attiecībā uz profesiju izvēli un attiecīgi dzimumu segregāciju nodarbinātības jomā. Labās prakses piemērs ir metodiskās vadlīnijas interneta vietnes www.profesijupasuale.lv satura veidošanā, kurā iekļautas prasības un kritēriji dzimumu līdztiesības ievērošanai.

3.6. Vienlīdzīgu iespēju principa piemērošanas dominējošā diskursa⁵⁰ un prakses piemērs: 8.4.1. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

8. prioritārais virziens: Izglītība, prasmes un mūzikā izglītība

8.4. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: Formālas, neformālas un ikdienējas mācīšanās pieejamības uzlabošana visām vecuma grupām, darbaspēka zināšanu, prasmju un kompetenču uzlabošana un elastīgu mācību iespēju veicināšana, tostarp ar profesionālo orientāciju un iegūto kompetenču apstiprināšanu.

8.4.1. SAM nosaukums: Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci

Kopējais projektu skaits: 1.

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi, kas attiecināmi uz 8.4.1. SAM projektiem:

⁵⁰ Ar jēdzienu „dominējošais diskurss” tiek saprasts pētījumā veikto ekspertu intervijās identificēto izplatītāko attieksmju, viedokļu, vērtējumu un izpratnes par vienlīdzīgu iespēju principa īstenošanu ES fondu projektos kopums.

- 7. Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.
- 8. Veicot ieguldījumus izglītības pieejamības un kvalitātes paaugstināšanā, nodrošināt piekļuvi izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē.”⁵¹

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

8.4.1. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir šādas: „Atbalsts paredzēts nodarbināto iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveidei un neformālās izglītības programmu apguvei, t.sk., darba vajadzībām nepieciešamo e-prasmju apguvei, kā arī karjeras konsultēšanas pakalpojumiem, lai savlaicīgi novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām. Apmācību ieviešanā tiks paredzēti atbalsta mehānismi sociālai atstumtībai pakļauto personu iesaistei (paredzot papildu atbalsta pasākumus, piemēram, bērna pieskatīšana, transporta izmaksu nodrošinājums, nepieciešamā atbalsta personāla nodrošinājums u.c.). Mācību nodrošināšana tiks veikta neatkarīgi no mērķa grupas dzimuma, vecuma (no 25 gadiem, ievērojot demarkāciju ar atbalstu citos SAM), invaliditātes vai etniskās piederības; pasākumi dzimuma stereotipu mazināšanai. SAM tiks īstenots sadarbībā ar plānošanas reģioniem, pašvaldībām, LDDK un LTRK.”⁵²

DP iekļautas šādas **HP VI specifiskās darbības**, kas ir attiecinātas uz 8.4.1. SAM: „Pedagoģiskā personāla apmācību saturā tiks iekļauti arī jautājumi par vienlīdzīgām iespējām sievietēm un vīriešiem, novecojušu stereotipu laušana un mūsdienīgu uzskatu veicināšana, kā mazināt skolas pamešanu zēnu vidū un ieinteresēt meitenes un zēnus par netipisku profesiju izvēli, vienlīdzīgas attieksmes jautājumi pret mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā profesionālajā jomā u.c.”⁵³

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

8.4.1. SAM ir **netieša pozitīva ietekme** uz HP VI, attiecīgi šiem projektiem ir piemērojams HP VI kvalitātes kritērijs. 8.4.1. SAM **HP VI kvalitātes kritērijs** noteikts: Projektā paredzētās specifiskās darbības veicina horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” (dzimumu līdztiesība, invaliditāte un etniskā piederība) ievērošanu. Apakškritēriji: veicina dzimumu līdztiesību (1 punkts); veicina personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu (1 punkti); veicina nediskrimināciju vecuma dēļ (1 punkts); veicina nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (1 punkts); neveicina dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju etniskās piederības dēļ (0 punktu). Projekta apstiprināšanai bija jāiegūst vismaz 2 punkti par HP VI kvalitātes kritēriju.

1.4. MK noteikumi par 8.4.1. SAM īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

1.5. SAM un projekta līmeņa HP VI rādītāji

15.07.2016. MK noteikumi Nr. 474 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci" īstenošanas

⁵¹ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (2014), 192.lpp.

⁵² Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 200.lpp.

⁵³ Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 305. lpp.

noteikumi”⁵⁴ MK noteikumu 31.6. punkts nosaka, ka, īstenojot projektu, finansējuma saņēmējs „uzkrāj datus par šāda **horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” horizontālā rādītāja sasniegšanu** – “Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji.”

Attiecībā uz HP VI rādītāju noteikts, ka dati tiks sniegti pēc fakta, apkopojot tos reizi gadā. Līdz ar to precīza rādītāja sasniedzamā vērtība netiek plānota.

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide (nr. 8.4.1.0/16/I/001)
Finansējuma saņēmējs	Valsts izglītības attīstības aģentūra
Līguma periods	23.12.2016. – 31.12.2022.
ES fonds	ESF
Projekta interneta vietne	http://viaa.gov.lv/lat/pieauguso_izglitiba/par_projektu/

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis ir pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci, lai laikus novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Projekta mērķis ir pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci, lai laikus novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu. Lai sasniegtu projekta mērķi, nepieciešams pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci, t.i., nodrošināt kvalitatīvas izglītības piedāvājumu pieaugušajiem, kas nodrošina ilgtspējīgas kompetences darbam, pilsoniskai līdzdalībai, personības izaugsmei un sekmēt uz augstām prasmēm balstītu konkurētspējīgas zināšanu ekonomikas un demokrātiskas sabiedrības attīstību Latvijā.

Konkretizējot mērķa grupu, jānorāda, ka mācībām var pieteikties strādājoši un pašnodarbināti:

- vecumā no 25 gadiem līdz neierobežotam vecumam – arī strādājoši pensionāri;
- ar nepabeigtu vai pabeigtu izglītību, tostarp pamatizglītību, vispārējo vidējo, profesionālo vai augstāko izglītību;
- jaunie vecāki, kas atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā un darba attiecībās.

Projektā priekšrocība ir sociālā riska grupu nodarbinātajiem (tas nozīmē, ka gadījumos, kad uz noteiktu mācību programmu pieprasījums pārsniedz piedāvājumu, šīm grupām tiek dota priekšroka):

- vecumā no 45 gadiem ar zemu vai darba tirgum nepietiekamu izglītības līmeni (pabeigta vai nepabeigta pamatizglītība vai vispārējā vidējā izglītība);
- vecumā no 50 gadiem, kas NVA projektā „Atbalsts ilgākam darba mūžam” saņēmuši rekomendāciju profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides vai neformālās izglītības programmas apguvei;

⁵⁴ Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/283669> (sk. 19.12.2018.)

- bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības	PI plānotās darbības
Apmācību ieviešanā tiks paredzēti atbalsta mehānismi sociālai atstumtībai pakļauto personu iesaistei. Mācību nodrošināšana tiks veikta neatkarīgi no mērķa grupas dzimuma, vecuma (no 25 gadiem, ievērojot demarkāciju ar atbalstu citos SAM), invaliditātes vai etniskās piederības; pasākumi dzimuma stereotipu mazināšanai; mūsdienu prasmju apguve (t.sk. IKT, svešvalodas). Karjeras konsultāciju ietvaros tiks veikti pasākumi dzimumu segregācijas mazināšanai nodarbinātībā. Apmācību procesā tiks sniegts individuāls atbalsts – īpaši vecāka gadagājuma personām (piemēram, atkārtošana, paskaidrošana, apmācību ritma pielāgošana individuālajām spējām u.c.). Projekta vadība, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas. Elastīgas apmācību formas (piemēram, e-apmācības) personām ar invaliditāti, atbalsta pakalpojumi (asistents personai ar invaliditāti, surdotulks).	Dzimumu līdztiesības nodrošināšanai projektā mācību piedāvājumā tiks iekļautas tādas izglītības programmas, kurās var tikt iesaistīti abu dzimumu pārstāvji un nav noteikti nekāda veida ierobežojumi attiecībā pret dzimumu. Lai mazinātu aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā profesionālā jomā, netiks noteikti nekādi ar personas dzimumu saistīti ierobežojumi, nedz personai izvēloties izglītības programmu, nedz izglītības iestādei komplektējot mācību grupas. Personām ar invaliditāti ir vienlīdzīgas iespējas piedalīties izglītības procesos, jo daudzās izglītības iestādēs tiek nodrošināta pieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem. Mērķa grupas personām ar speciālām vajadzībām izglītības programmu īstenošanas laikā nepieciešamības gadījumā tiks piesaistīti speciālisti, piemēram, surdotulki, kuri sniegs nepieciešamo papildus atbalstu mācību procesā. Izglītības iestādēm izglītības programmu īstenošanas laikā nepieciešamības gadījumā būs jānodrošina individuāls atbalsts personām no nelabvēlīgas vides, ieskaitot migrantus un romu tautības pārstāvjus (piemēram, atkārtošana, paskaidrošana, apmācību ritma pielāgošana individuālajām spējām u.c.). HP VI ievērošana tiks nodrošināta gan plānotā atbalsta sniegšanas laikā projekta mērķa grupai, gan piesaistot personālu projekta vadības un īstenošanas nodrošināšanai.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Projekts „Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide” kā viens no padziļināti analizējamajiem piemēriem ir atlasīts, jo tas kopumā atbilst metodoloģijā noteiktajiem labās prakses atlases kritērijiem. Vienlaikus šis projekts ir iekļauts analīzē kā dominējošā diskursa un prakses

piemērs HP VI īstenošanā projektos ar netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI. Proti, tas atspoguļo raksturīgās FS attieksmes par HP VI īstenošanu šādos projektos.

Kā liecina ekspertu intervijā ar FS pārstāvjiem sniegtā informācija, FS ir iepriekšēja pieredze darbā ar HP VI integrēšanu ES fondu projektos, kā rezultātā ir padziļināta izpratne gan par vienlīdzīgu iespēju principa būtību, gan tā īstenošanas iespējām praksē. FS vērtējumā projektā netiek veiktas specifiskas darbības HP VI īstenošanā, pamatojot to ar vairākiem argumentiem, kuri izklāstīti turpinājumā.

Pirmkārt, ES fondu kā publiskā finansējuma sniegtā atbalsta un iespēju pieejamība ir jānodrošina visiem iedzīvotājiem. Konkrētā projekta gadījumā, kā skaidroja FS, attiecībā uz mērķa grupām pastāv noteikti ierobežojumi, sniedzot priekšroku iedzīvotājiem pēc noteiktām pazīmēm – vecums, izglītība, nodarbinātības un sociālais statuss. Līdz ar to secināms, ka SAM ietvaros atbalstāmo darbību un mērķa grupu nosacījumi var būt zināmā pretrunā ar HP VI vispārējo būtību – vienlīdzīgas iespējas visiem, radot pozitīvās diskriminācijas apstākļus. Vienlaikus tas ir veids, kā nodrošināt mērķētu atbalstu konkrētām iedzīvotāju grupām.

Saskaņā ar FS sniegto informāciju, projektā „Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide” mērķa grupu sasniegšanai tiek izmantoti dažādi instrumenti: (i) sadarbība ar izglītības un apmācību pakalpojumu sniedzējiem, kuri organizē/ komplektē apmācību grupas, (ii) informatīvās kampaņas, kuras tiek organizētas, ņemot vērā mērķa grupām raksturīgos komunikācijas līdzekļus, t.sk. mediju, lietošanas paradumus un biežāk izmantotos informācijas kanālus, (iii) ir izstrādāti daudzveidīgi informatīvie materiāli – infografikas, video pieredzes stāsti, plakāti, skrejlapas⁵⁵, (iv) projekta interneta vietnē mērķa grupām ir pieejama izvērsta informācija par iespējām pieteikties projekta atbalsta pasākumiem⁵⁶, kā saņemt izmaksu par profesionālās kompetences novērtējumu kompensāciju⁵⁷ un citiem ar dalību projektā saistītiem jautājumiem. Projektā sasniegtie rezultāti attiecībā uz dalībnieku skaitu, kā arī tas, ka ar katru dalībnieku uzņemšanas kārtu palielinās interesentu un uzņemto dalībnieku skaits, liecina, ka izmantotās komunikācijas stratēģijas un līdzekļi mērķa grupu sasniegšanai ir atbilstoši un efektīvi.

Otrkārt, pamatojot to, kāpēc projektā netiek īstenotas specifiskas darbības HP VI jomā, tika pausts arguments, kas ir raksturīgs arī citu pētījumā analizēto projektu pārstāvjiem, ka projektam nav paredzētas konkrētas HP VI rādītāju sasniedzamās vērtības (dati par tām tiek sniegti pēc fakta). Šāda pieeja no FS puses kopumā tiek atzīta par pamatotu, ņemot vērā grūtības prognozēt HP VI rādītājam – atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji – atbilstošās mērķa grupas pārstāvju pieprasījumu pēc konkrētajiem atbalsta pasākumiem, kas izriet no katra potenciālā projekta dalībnieka individuālās izvēles. Turklāt FS (arī citu projektu gadījumos) nav vienotas un skaidras izpratnes, kurus no dalībniekiem attiecināt uz šo rādītāju. FS vidū raksturīga ir attieksme, ka gadījumos, kad HP VI rādītāji nav saistīti ar projekta iznākuma rādītājiem (HP VI īstenošana nav tieši saistīta ar projekta mērķi un pamata darbībām), tiem ir sekundāra nozīme, tāpēc to sasniegšanai nav pievēršama mērķēta uzmanība un darbības. Attiecīgi tiek uzskatīts, ka projekta īstenošana ir nodrošināt, lai netiek pārkāpts vispārējais diskriminācijas aizlieguma princips.

Treškārt, tas, ka projekta īstenošanā netiek radīti ierobežojumi, īpaši attiecībā uz informācijas un vides pieejamību, tā dalībniekiem pēc vecuma, etniskās piederības, dzimuma vai invaliditātes pazīmes, aplūkojamā projekta pārstāvja skatījumā nevar tikt uzskatīts par specifisku darbību

⁵⁵ Sk. http://www.viaa.gov.lv/lat/pieauguso_izglitiba/par_projektu/informativie_materiali/ (sk. 30.01.2019.)

⁵⁶ Sk.: <http://www.macibaspieaugusajiem.lv/> (sk. 31.01.2019.)

⁵⁷ Sk.: <http://www.macibaspieaugusajiem.lv/kompetences-novertesana-soli-pa-solim> (sk. 30.01.2019.)

īstenošanu HP VI jomā. Tādējādi netieši norādot uz noteiktu minimālo darbību, nosacījumu kopumu, kuram ir jābūt saistošam visiem FS, jo pēc būtības to ievērošanas prasības izriet no ārējiem tiesību aktiem (piemēram, Darba likuma 7. pantu „Vienlīdzīgu iespēju princips”, 30.06.2012. MK noteikumi nr. 331 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 „Publiskas būves”⁵⁸). Izvērtējuma autoru vērtējumā zināmas grūtības rada šādu universālu HP VI īstenošanu apliecināšu darbību uzraudzība un novērtēšana tieši ES fondu projektu ietvaros, paļaujoties uz ārējos normatīvajos aktos noteikto normu ievērošanu.

Projekta „Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide” atbilstību labās prakses piemēram, raugoties no tajā īstenotajām darbībām vai atbalstītajām mērķa grupām, apliecina šādi aspekti:

- pozitīvā diskriminācija attiecībā uz sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju grupām (sk. mērķa grupu aprakstu augstāk);
- informācijas kanālu un līdzekļu daudzveidība, nodrošinot mērķa grupām informācijas pieejamību;
- individuālu pieredzes stāstu ilustratīvs materiāls video formātā, ievērojot dzimumu līdztiesības aspektu, jo stāstu varoņi ir gan sievietes, gan vīrietis⁵⁹;
- projektā tiek nodrošināta vides pieejamība personām ar invaliditāti, nosakot izglītības iestāžu atlases nolikumā šādu prasību: „(..) izglītības programmas īstenošanas vietā jābūt pieejamai izglītības programmas īstenošanai atbilstošai materiāltehniskai bāzei un jānodrošina, ka izglītības programma tiks īstenota personas dzīvībai un veselībai drošos apstākļos, tai skaitā, nodrošinot vides, piekļuves pielāgojumus personām ar invaliditāti”⁶⁰;
- mērķa grupu vajadzību, interešu un profesionālās kompetences individuāla novērtēšana;
- projektā tiek nodrošināts specifisks atbalsts personām ar invaliditāti (asistents vai surdotulks);
- projektā tiek nodrošināts atbalsts migrantiem (bēgļi un patvēruma meklētāji ir definēti kā viena no projekta mērķa grupām), projektā tiek plānotas latviešu valodas apmācības strādājošiem bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu.

2.1.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projektā definētās mērķa grupas un īstenotās darbības ir pamats secinājumam, ka ir aptverti visi četri HP VI aspekti.
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Projekta darbībām pēc būtības ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI īstenošanu, jo gan tā mērķis, gan īstenotās darbības ir vērstas uz to, lai veicinātu noteiktu iedzīvotāju grupu, t.sk. sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu (pirmspensijas un pensijas vecuma cilvēki, personas ar invaliditāti, jaunie vecāki, kas atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, bēgļi un personas ar alternatīvo statusu), iekļaušanos darba tirgū, tādējādi uzlabojot šo grupu stāvokli un labklājību.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	HP VI rādītāja sasniegtā vērtība nav norādīta (KP VIS 22.02.2019.)
Specifisko darbību atbilstība HP VI	Projektā īstenotās darbības, īpaši tās, kas nodrošina informācijas pieejamību un vides pieejamību, pēc būtības atbilst projektam

⁵⁸ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/274995-noteikumi-par-latvijas-buvnormativu-lbn-208-15-publiskas-buves> (sk. 30.01.2019.)

⁵⁹ Sk. <http://www.macibaspieaugusajiem.lv/video-macibu-dalibnieku-pieredze> (sk. 20.02.2019.)

⁶⁰ Pieejams: http://www.viaa.gov.lv/library/files/original/00_Izgl_t_bas_iest_u_atlases_nolikums_2018_1.pdf (sk. 31.01.2019.)

rādītājiem	noteiktajam HP VI rādītājam.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projektā īstenotās darbības ir tiešā veidā vērstas uz šādu HP VI mērķu sasniegšanu (tas izriet gan no projekta mērķa grupu atlases nosacījumiem, gan īstenotajām darbības informācijas pieejamības jomā un ierobežojumu mazināšanā un novēršanā atbalsta pakalpojumu saņemšanai, piemēram, personām ar invaliditāti): <i>Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.</i> <i>Veicot ieguldījumus izglītības pieejamības un kvalitātes paaugstināšanā, nodrošināt piekļuvi izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē</i>
Secinājumi un ieteikumi	Projektā plānotās darbības, kas veicina vienlīdzīgu iespēju principa ievērošanu, kopumā atbilst projekta faktiskajām darbībām. Projektam, balstoties uz publiski pieejamo un FS sniegto informāciju, ir tieša ietekme uz sociālās atstumtības un nabadzības risku mazināšanu, nodrošinot izglītības pieejamību noteiktām mērķa grupām un sekmējot viņu iekļaušanos darba tirgū. Vienlaikus projektu raksturo pozitīvā diskriminācija attiecībā uz noteiktām vecuma, izglītības līmeņa, nodarbinātības un sociālā statusa grupām, kas vērtējams kā mērķēts atbalsts minētajām grupām. Projekts ir novērtēts kā labās prakses piemērs attiecībā uz to, kā tiek īstenotas vispārējās HP VI darbības (pakalpojumu sniegšana pielāgotās telpās, nediskriminācija dzimuma un etniskās piederības dēļ), komunikācija ar mērķa grupām to sasniegšanai, atbalsts personām ar invaliditāti apmācību laikā.

3.7. Labā prakse mērķa grupas sasniegšanā un atsevišķu aktivitāšu īstenošanā veselības aprūpes jomā: 9.2.4. SAM/9.2.4.2. SAMP

I. VISPĀRĒJS PROJEKTU RAKSTUROJUMS

9. prioritārais virziens: Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana

9.2. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: piekļuves uzlabošana cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem.

9.2.4. SAM nosaukums: uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem

9.2.4.2. SAMP nosaukums: Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei

Kopējais projektu skaits: 9.2.4.2. SAMP ietvaros tiek īstenoti 96 projekti

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi, kas attiecināmi uz 9.2.4.2. SAMP projektam:

- 7. Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

9.2.4. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir šādas: „veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, bērnu (sākot no perinatālā un neonatālā perioda) aprūpe un garīgā veselība) veselības jomu ietvaros, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem (trūcīgās personas, bērni, personas ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēki (pensijas vecuma cilvēki) u.c.), tai skaitā organizēti slimību profilakses pasākumi un informatīvie pasākumi par slimību profilakses un veselīga dzīvesveida nozīmi veselības saglabāšanā, veselības veicināšanas koordinatoru un atbildīgo amatpersonu apmācības, interešu grupu nodarbību organizēšana, jauniešu izglītošana līdzaudžu programmās par veselīga dzīvesveida paradumiem, dalība interaktīvās izglītojošās nodarbībās, konkrētu rīcību vai iespēju popularizējošu pasākumu organizēšana pašvaldībās, pētījumu veikšana u.c.”

9.2.4. SAM aprakstā DP ir iekļautas šādas HP VI specifiskās darbības: „Veselības jomas attīstības projektos tiks īstenotas darbības, kas vērstas uz atšķirību mazināšanu sievietes un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā, piemēram, sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, īpaši izdalot vīriešus kā specifisku mērķa grupu. Tiks veicināts dzimumu līdzsvars ārstniecības personāla piesaistē, kā arī specifiski pasākumi viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanai, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sievietes mērķauditoriju.”

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

9.2.4.2. SAMP ir **tieša pozitīva ietekme** uz HP VI, attiecīgi šim projektam ir piemērojams HP VI specifiskais atbilstības kritērijs, ka projektā paredzētās darbības veicina HP VI (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums un etniskā piederība) ievērošanu. Lai projekts tiktu apstiprināts, projekta iesniegumā ir sniegts pamatojums, ka tiks nodrošināti vienlīdzīgu iespēju princips un tiks īstenotas specifiskas darbības, kas veicina:

- Dzimumu līdztiesību, t.sk.:
  - informācijas izplatīšanas sabiedrībai un pašvaldībām par veselības veicināšanu un slimību profilaksi, tai skaitā informatīvo semināru, konferenču, interaktīvo informatīvo izglītojošo nodarbību saturā integrēti jautājumi par sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumiem par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, īpaši izdalot vīriešus kā specifisku mērķa grupu;
  - specifiski pasākumi viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanai un veselībai negatīvo riska faktoru mazināšanai, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sievietes mērķauditoriju;
  - darbības, kas vērstas uz atšķirību mazināšanu sievietes un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā;
  - bērnu pieskatīšanas pakalpojums mērķa grupai, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas līdzdalībai informatīvos un veselību veicinošos pasākumos.

- Personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, t.sk.:
  - informatīvi un izglītojoši pasākumi par dzīvesveidu un veselības paradumiem, kas samazina risku iegūt invaliditāti, par iespējām uzlabot ar veselības stāvokli saistīto dzīves kvalitāti;
  - veselības veicināšanas, sabiedrības veselības un slimību profilakses pasākumi personām ar invaliditāti (ar funkcionāliem traucējumiem, tajā skaitā ar garīga rakstura traucējumiem), lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitucionalizācijas rezultātā;
  - surdotulka pakalpojuma nodrošināšana, izmantojot attālināto surdotulka pakalpojumu (piemēram, skype);
  - informatīvi materiāli Braila rakstā neredzīgajiem;
  - informatīvi materiāli vieglajā valodā personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem;
  - sociālo TV reklāmu īstenošanā paredzēts surdotulkojums.
- Nediskrimināciju vecuma dēļ un etniskās piederības dēļ, t.sk.:
  - darbības kas vērstas uz iedzīvotāju veselības stāvokļa uzlabošanu, lai veicinātu iespēju vairāk iedzīvotājiem iesaistīties darba tirgū un turpināt strādāt arī pēc 55 gadu vecuma;
  - veselības veicināšanas pasākumi darbavietā un ārpus tās, veicinot iedzīvotāju ilgāku nodarbinātību veselības aprūpes pieejamības veicināšanas pasākumi personām ar funkcionāliem traucējumiem, vecāka gadagājuma personām, personām ar zemiem materiāliem ienākumiem un etniskajām minoritātēm/migrantiem.

Projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodikā minēti visi iepriekš minētie piemēri, kas izmantojami projekta iesnieguma vērtēšanā kā plānojamo darbību piemēri, kas īstenojamas HP VI ievērošanai. **FS jānodrošina projekta pilnīga atbilstība šim kritērijam.**

1.4. MK noteikumi par 9.2.4. SAM 2. īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu 1.5. SAMP un projektu līmeņa HP VI rādītāji

17.05.2016. MK noteikumi Nr. 310 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” un 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” īstenošanas noteikumi”⁶¹.

MK noteikumu 66.1. punktā noteikts, ka finansējuma saņēmējs uzkrāj datus par šādiem HP VI horizontālajiem rādītājiem:

- atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits;
- par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits.

⁶¹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282400-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-9-2-4-specifiska-atbalsta-merka-uzlabot-pieejamibu-veselibas-veicinasanas> (sk. 21.12.2018.)

II. PROJEKTU KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Ņemot vērā, ka SAMP ietvaros kopumā tika īstenoti 96 projekti, ko atbalsta ESF, pētījuma mērķiem tika veikta projektu atlase padziļinātai izpētei (kopumā atlasīti 32 projekti). 9.2.4.2. SAM pasākuma projektu atlases kritēriji ir raksturoti 1.nodaļā 3.3. uzdevuma izpildes metodoloģiskajā aprakstā. Projektos sasniegto labās prakses piemēru analīze ir veikta apkopotā veidā. Labas prakses piemēri vai atsevišķi tās aspekti ir sastopami daudzos no izlases veidā aplūkotajiem projektiem. Tomēr, vērtējot labo praksi, ir jāņem vērā, ka **viena projekta ietvaros var būt sastopami gan labas prakses piemēri** (piemēram, attiecībā uz darbībām, kas vērstas uz kādas noteiktas mērķa grupas vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu), **gan arī neatbalstāmas prakses** attiecībā uz noteiktām darbībām vai pasākumu potenciālo saturu (piemēram, nekritiska attieksme un tādu speciālistu piesaistīšana, kas atbalsta dzimumu lomu stereotipus vai netradicionālus pasaules uzskatus, vai piespiedu metožu lietošana mērķa grupu dalībnieku skaita nodrošināšanai pasākumos). Šāda situācija apgrūrina arī konkrētu projektu atzīšanu tikai par labās prakses piemēriem, tādējādi labo praksi analizē ir izcelti veiksmīgie situācijas risinājumi, vienlaikus identificējot jomas, kurās būtu nepieciešams panākt izpratnes uzlabošanu.

Projekta nr.	Finansējuma saņēmējs	Projekta nosaukums	Līguma periods
9.2.4.2/16/I/008	Jūrmalas pilsētas dome	Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei Jūrmalā	19.04.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/015	Jēkabpils novada pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pieejamības uzlabošana Jēkabpils novada pašvaldībā	03.03.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/017	Cesvaines novada dome	Veselai un laimīgai ģimenei Cesvaines novadā	03.05.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/018	Siguldas novada pašvaldība	Esi vesels Siguldas novadā!	19.04.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/021	Rīgas pilsētas pašvaldība	Mēs par veselīgu Rīgu! – daudzveidīgi un pieejami veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi	20.03.2017. – 20.03.2020.
9.2.4.2/16/I/026	Salaspils novada dome	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Salaspils novadā	25.05.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/027	Rēzeknes novada pašvaldība	Dzīvo veselīgi Rēzeknes novadā!	24.04.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/030	Talsu novada pašvaldība	Vietējās sabiedrības veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Talsu novadā	18.04.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/034	Neretas novada pašvaldība	Dzīvo vesels Neretas novadā!	08.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/037	Vecumnieku novada dome	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Vecumnieku novadā	15.03.2017. – 31.12.2019.

Projekta nr.	Finansējuma saņēmējs	Projekta nosaukums	Līguma periods
9.2.4.2/16/I/039	Skrundas novada pašvaldība	Veselības veicināšanas pasākumi Skrundas novadā 1.kārta	05.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/040	Valmieras pilsētas pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Valmierā	21.04.2017. – 20.04.2020.
9.2.4.2/16/I/046	Carnikavas novada dome	Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei Carnikavas novadā	29.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/049	Jēkabpils pilsētas pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Jēkabpilī	19.04.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/056	Pāvilostas novada pašvaldība	Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei Pāvilostas novadā	16.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/060	Rundāles novada dome	Pasākumi Rundāles novadā vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei	30.05.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/062	Olaines novada pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Olaines novada iedzīvotājiem no 2017.gada līdz 2019. gadam	20.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/064	Rēzeknes pilsētas dome	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu organizēšana Rēzeknes pilsētā	13.05.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/065	Ropažu novada pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Ropažu novadā	24.04.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/067	Cīblas novada pašvaldība	Veselības veicināšana iedzīvotājiem Cīblas novadā	05.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/073	Viļakas novada dome	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Viļakas novadā	17.07.2017. – 16.07.2020.
9.2.4.2/16/I/078	Preiļu novada dome	Pasākumi Preiļu novada vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei	19.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/079	Mazsalacas novada pašvaldība	Pasākumi Mazsalacas novada iedzīvotāju veselības veicināšanai un slimību profilaksei	07.07.2017. – 13.12.2019.
9.2.4.2/16/I/081	Lielvārdes novada pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Lielvārdes novadā	16.05.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/085	Jelgavas pilsētas dome	Kompleksu veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana Jelgavas pilsētā, 1.kārta	02.05.2017. – 01.05.2020.
9.2.4.2/16/I/088	Liepājas pilsētas	Liepāja. Vesels. Aktīvs. Laimīgs.	28.04.2017. –

Projekta nr.	Finansējuma saņēmējs	Projekta nosaukums	Līguma periods
	pašvaldības administrācija		31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/090	Kocēnu novada dome	Veselības veicināšanas pakalpojumu pieejamība Kocēnu novada iedzīvotājiem	29.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/098	Naukšēnu novada pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumu pieejamības uzlabošana Naukšēnu novada iedzīvotājiem	05.04.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/101	Daugavpils pilsētas pašvaldība	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Daugavpils pilsētas pašvaldībā	05.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/103	Ventspils pilsētas dome	Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei Ventspilī	03.05.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/104	Vecpiebalgas novada pašvaldība	Veselības veicināšanas pasākumi Vecpiebalgas novadā	07.06.2017. – 31.12.2019.
9.2.4.2/16/I/106	Slimību profilakses un kontroles centrs	Slimību profilakses un kontroles centra organizēti vietēja mēroga pasākumi sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei pašvaldībās Projekta interneta vietne: https://www.spkc.gov.lv/lv/rightmenu/projekti/esf-9242pasakuma-projekts	25.04.2017. – 31.12.2019.

2.1. Projektu mērķis (PI apraksts)

Kopumā īstenoto projektu mērķi izriet no 17.05.2016. MK noteikumu Nr. 310 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” un 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” īstenošanas noteikumi” 7. punktā noteiktajiem 9.2.4.2. SAMP mērķiem – uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem visiem Latvijas iedzīvotājiem, jo īpaši teritoriālās, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, īstenojot vietēja mēroga pasākumus. FS projektu pieteikumos parasti citē MK noteikumu 7.punktu.

2.2. Projektu mērķa grupas (PI apraksts)

Kopumā projektu mērķa grupas ir noteiktas 17.05.2016. MK noteikumu Nr. 310 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” un 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” īstenošanas noteikumi” 8. punktā. Definējot projektu mērķa grupas, FS projektu pieteikumos parasti citē MK noteikumu 8.punktu un raksturo sava pieteikuma mērķa grupas kvantitatīvā izteiksmē:

- iedzīvotāji, kuri dzīvo teritorijā ārpus pilsētām ar iedzīvotāju blīvumu zem 50 iedzīvotājiem uz kvadrātkilometru;
- trūcīgie un maznodrošinātie iedzīvotāji;
- bezdarbnieki;
- personas ar invaliditāti;
- iedzīvotāji, kas vecāki par 54 gadiem;
- bērni;
- pārējās riskam pakļautās iedzīvotāju grupas.

Norādot projekta mērķa grupas, FS šo sarakstu parasti nepapildina, kā arī neprecizē savu izpratni par pēdējo punktu – „pārējās riskam pakļautās iedzīvotāju grupas”, taču, izvērtējot projektu pieteikumos minētās konkrētu pasākumu mērķa grupas, redzams, ka kā atsevišķas mērķa grupas minamas arī viena vecāka ģimenes, daudzbērnu ģimenes, aizbildņu ģimenes, personas, kas cietušas vardarbībā, personas, kas aprūpē bērnu vai citu ģimenes locekli, no ieslodzījuma atbrīvotas personas, bezpajumtnieki u.tml. Bieži kā projekta aktivitāšu mērķa grupa pasākumos ir identificējamas grūtnieces un jaunie vecāki.

FS saņēmēji izmanto daudzveidīgus komunikācijas kanālus savu mērķa grupu sasniegšanai, un katrai pašvaldībai ir atšķirīga pieredze par to efektivitāti (viens no ietekmējošiem kritērijiem ir pašvaldības lielums). Samērā bieži tiek norādīts, ka projekta pieteikumā plānoto informācijas kanāli (pašvaldības mājas lapa, informatīvie stendi, laikraksti, vietējais radio un televīzija u.tml.) nerosina mērķa grupu pārstāvjus piedalīties aktivitātēs. Tādējādi nozīmīgu lomu informācijas izplatīšanā un mērķa grupu aktivizēšanā ieņem projektu īstenotāju sadarbības partneri.

Vissvarīgākie sadarbības partneri ir **pašvaldības sociālais dienests, pirmsskolas un vispārējās izglītības iestādes**, kas nodrošina vairāku mērķa grupu sasniegšanu (bērni un jaunieši, trūcīgie un maznodrošinātie, daļēji – arī personas ar invaliditāti). Vairākās pašvaldībās nozīmīgi sadarbības partneri ir **ģimenes ārsti un citi ārsti speciālisti**, tomēr pašvaldībām ir atšķirīga pieredze ar ģimenes ārstu iesaistīšanos informācijas nodošanā potenciālajām mērķa grupām. Tāpat vairākās pašvaldībās nozīmīgi sadarbības partneri ir **NVO**, kas pārstāv noteiktu mērķa grupu intereses (piemēram, senioru/pensionāru biedrības, mazākumtautību organizācijas, personu ar invaliditāti biedrības u.tml.). Atsevišķas mazās pašvaldības kā sadarbības partnerus norāda arī **vietējos uzņēmumus**, kuri nodarbina novada iedzīvotājus, un tādējādi projektu īstenotāji nodot informāciju var tieši potenciālajām mērķa grupām.

Tomēr, apkopojot **labās prakses** attiecībā uz mērķa grupu sasniegšanu, redzams, ka svarīga loma ir projekta vadītāja/ koordinatora **neformālo kontaktu tīklam un individuālai pieejai** mērķa grupas pārstāvju atrašanās, uzrunāšanās un ieinteresēšanās piedalīties projektā īstenotajās aktivitātēs. Tādējādi, īstenojot šādu pieeju, ir iespējams uzrunāt tādus mērķa grupu pārstāvjus, kuriem potenciāli būtu jābūt sociālo dienestu redzeslokā, taču kaut kādu iemeslu dēļ šī iedzīvotāju daļa minētajā iestādē nav vērsusies (piemēram, personas ar invaliditāti).

Tāpat svarīgs aspekts un labā prakse mērķa grupu sasniegšanā ir **pasākumu organizēšana pēc iespējas tuvāk viņu dzīvesvietai vai ierastajai pulcēšanās vietai**. Tās var būt pašvaldības struktūrvienības telpas pagastos vai pilsētu mikrorajonos, NVO telpas vai arī ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas, kurās mītošajiem klientiem veselības veicināšanas pasākumi, nodarbības un lekcijas tiek rīkotas arī uz vietas – iestādes telpās, tādējādi nodrošinot pieeju personām ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem.

Kā labās prakses piemērs grūtāk sasniedzamu mērķa grupu informēšanā un iesaistīšanā veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumos ir minama arī **informācijas nodošana ar dažādu starpnieku palīdzību**, piemēram, vispieprasītāko un lielāko mērķa grupu atsaucību ieguvušo pasākumu laikā, vecāku informēšana par pieaugušajiem mērķētiem pasākumiem, nododot informāciju ar bērnu un jauniešu palīdzību (piemēram, bērnu, kuri piedalās peldētapmācībā, vecāki tiek informēti par lekcijām sirds un asinsvadu slimību un onkoloģisko slimību profilaksei).

Projektu vadītāji/koordinatori norāda, ka visgrūtāk panākt projekta mērķa grupu atsaucību bija projekta īstenošanas sākumposmā, taču, kad informāciju par notikušajiem pasākumiem, lekcijām vai nodarbībām šo aktivitāšu dalībnieki ir nodevuši citiem vietējās sabiedrības locekļiem neformālo kontaktu ceļā, interese par pasākumiem un dalība tajos ir pieaugusi. Vienlaikus projektu īstenošanā norāda, ka **atsevišķas projektu mērķa grupas joprojām ir grūti sasniedzamas** (piemēram, vīrieši kopumā un sevišķi 54+ gadu vecumā, romu tautības vīrieši, personas ar invaliditāti onkoloģiskas saslimšanas dēļ). Šobrīd grūtības sasniegt minētās mērķa grupas tiek risinātas ar divu metožu palīdzību. Pirmkārt, ar starpnieku iesaistīšanu, t.sk., ļaujoties uz netiešu ietekmēšanu, un proti, ka, piedaloties sievietei veselīga uztura nodarbībās, viņa tādējādi ietekmēs ar savu paradumu maiņu visu ģimeni – gan vīriešus, gan bērnus. Otrkārt, īstenojamos pasākumus mērķējot uz grūti sasniedzamajām grupām, piemēram, uz tēvu līdzdalību. Ņemot vērā šo mērķa grupu pasivitāti, projektu īstenošanā vēlētos saņemt vairāk praktiskas informācijas un labās prakses piemēru aprakstus gan informatīvo semināru veidā, gan metodikā, kā tās būtu aktivizējamas.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības:

- Projekta vadība, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiks īstenotas **pielāgotās telpās personām ar invaliditāti**, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja tas ir nepieciešams;
- Esošās situācijas analīze un plānoto rezultātu izstrāde, **analizējot datus dzimuma, vecuma, invaliditātes griezumā, ņemot vērā katras personas specifiskās situācijas un vajadzības konkrētā veselības jomā**;
- **Iedzīvotāju izglītošanas pasākumi par dzīvesveidu un veselības paradumiem**, kas samazina risku iegūt invaliditāti, par iespējām uzlabot ar veselības stāvokli saistīto dzīves kvalitāti; Pasākumi, kas vērsti uz atšķirību mazināšanu sievietes un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā;
- **Sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu**, īpaši izdalot vīriešus kā specifisku mērķa grupu;
- Dzimumu līdzsvara veicināšanas pasākumi ārstniecības personāla piesaistē (iespēju robežās);
- **Specifiski pasākumi viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanai**, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sievietes mērķauditoriju;
- **Pasākumi, kas vērsti uz iedzīvotāju veselības stāvokļa uzlabošanu**, lai veicinātu iespēju vairāk iedzīvotājiem iesaistīties darba tirgū un turpināt strādāt arī pēc 55 gadu vecuma;
- **Veselības veicināšanas pasākumi darbavietā un ārpus tās**, veicinot iedzīvotāju ilgāku nodarbinātību veselības aprūpes pieejamības veicināšanas pasākumi personām ar funkcionāliem traucējumiem, vecāka gadagājuma personām, personām ar zemiem materiāliem ienākumiem un etniskajām minoritātēm/migrantiem;
- sabiedrības veselības pētījumi par iedzīvotāju veselību ietekmējošajiem paradumiem tiks veikti dzimumu griezumā.

Kopumā FS HP VI rādītāju sasniegšanai plānotās darbības norādījuši, izmantojot iepriekš minētās LM Metodikā ieteiktās darbības, kas ietver vispārīgākus principus, zināšanas par kuriem, iespējams, ir uzkrātas, īstenojot citus ES fondu projektus. Piemēram, visbiežāk pieteikumos ir norādīts, ka projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, tiks īstenoti iedzīvotāju izglītošanas pasākumi par dzīvesveidu un veselības paradumiem, kas samazina risku iegūt invaliditāti, pasākumi, kas vērsti uz atšķirību mazināšanu sieviešu un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā, pasākumi mērķēti uz vecāka gadagājuma personām, personām ar zemiem materiāliem ienākumiem un etniskajām minoritātēm/migrantiem.

Atsevišķas no iepriekš minētajām LM Metodikā ieteiktajām darbībām, it sevišķi, sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu un specifiski pasākumi viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanai, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sieviešu mērķauditoriju, projektu pieteikumos tiek norādītas salīdzinoši retāk vai arī nav minētas projekta saskaņā ar HP VI aprakstā, tomēr projektā īstenotās darbības indikatīvi norāda arī uz šo principu ievērošanu.

FS projektu ietvaros norāda arī papildu plānotās darbības HP VI principa īstenošanai, kuras apkopotas zemāk dotajā tabulā. Tabulā iekļauti ir tikai tie analizētie projekti, kuros ir identificētas kādas LM Metodiku papildinošas plānotās darbības.

Projekta nr.	PI plānotās darbības
9.2.4.2/16/I/008	Kā specifiska informatīvo pasākumu mērķa grupa ir identificēta vīriešu 54+ mērķauditorija, kuru plānots sasniegt ar atbilstošiem komunikācijas kanāliem un atbilstoši aktivitātes tēmai. Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku , personām ar dzirdes invaliditāti tiks piedāvāti surdotulka pakalpojumi, personām ar redzes invaliditāti būs pieejami materiāli Braila rakstā, personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem tiks sagatavoti informatīvi materiāli vieglajā valodā.
9.2.4.2/16/I/015	Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitutionalizācijas rezultātā.
9.2.4.2/16/I/017	Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitutionalizācijas rezultātā. Tiks sagatavoti informatīvi materiāli vieglajā valodā.
9.2.4.2/16/I/021	Pasākumu ietvaros paredzēts izveidot materiālus, kuri būs pieejami personām ar redzes vai dzirdes invaliditāti , sniedzot iespēju tiem iepazīties ar tematisko informāciju.
9.2.4.2/16/I/026	Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitutionalizācijas rezultātā.
9.2.4.2/16/I/027	Mācību materiāli tiks izvietoti interneta vidē, tad, izmantojot dažādus datorrīkus, būs iespēja mācību materiālus pielāgot izmantošanai sev vēlamā veidā un laikā.
9.2.4.2/16/I/030	Papildu darbības vērstas uz dzimumu līdztiesību, piedāvājot bērnu pieskatīšanas pakalpojumus mērķa grupai , lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas līdzdalībai informatīvos un veselību veicinošos pasākumos.

Projekta nr.	PI plānotās darbības
	Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitucionalizācijas rezultātā.
9.2.4.2/16/I/034	Papildu darbības vērstas uz dzimumu līdztiesību, piedāvājot bērnu pieskatīšanas pakalpojumus mērķa grupai , lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas līdzdalībai informatīvos un veselību veicinošos pasākumos.
9.2.4.2/16/I/039	Norādot uz vides pieejamības prasību ievērošanu, papildus personām ar invaliditāti tiek identificēta vēl viena potenciālā mērķa grupas – māmiņas ar ratiņiem.
9.2.4.2/16/I/040	Īstenojot ES fondu publicitātes un informācijas nodošanu mērķa grupai par pasākumiem tiks ievērotas vienlīdzīgas iespējas iepazīties ar informāciju arī personām ar īpašām vajadzībām, t.i., sagatavojot un ievietojot informāciju Valmieras pilsētas pašvaldības tīmekļa vietnē www.valmiera.lv būs iespējams palielināt izvietotās informācijas lielumu. Papildus mērķa grupa par plānotiem pasākumiem tiks informēta, vēršoties pēc palīdzības pie pašvaldības iestādēm un NVO, kuru mērķa grupas ir sociālās atstumtības riskam pakļautas personas, t.sk., cilvēki ar invaliditāti, personas, kuras audzina bērnu ar invaliditāti, vardarbībā cietušas personas un bērniem, krīzes situācijā nonākušām personām, personām ar atkarībām, bezpajumtniekiem un personām, kas atbrīvotas no ieslodzījuma vietas.
9.2.4.2/16/I/067	Organizējot pasākumus, plānots piesaistīt surdotulkus, neredzīgo pavadoņus , lai sekmētu cilvēku ar invaliditāti iesaisti projekta pasākumos.
9.2.4.2/16/I/073	Papildu darbības vērstas uz dzimumu līdztiesību, piedāvājot bērnu pieskatīšanas pakalpojumus mērķa grupai, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas līdzdalībai informatīvos un veselību veicinošos pasākumos. Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitucionalizācijas rezultātā. Tiks sagatavoti informatīvi materiāli vieglajā valodā.
9.2.4.2/16/I/078	Papildu darbības vērstas uz dzimumu līdztiesību, piedāvājot bērnu pieskatīšanas pakalpojumus mērķa grupai, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas līdzdalībai informatīvos un veselību veicinošos pasākumos. Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitucionalizācijas rezultātā.
9.2.4.2/16/I/081	Papildu darbības vērstas uz dzimumu līdztiesību, nodrošinot veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi norisi elastīgos laikos , pielāgojoties mērķa grupu vajadzībām (nepieciešams personām, kuru aprūpē ir kāda aprūpējama persona).
9.2.4.2/16/I/088	Pasākumi tiks rīkoti vietās, kas pieejamas cilvēkiem ar funkcionālajiem traucējumiem, kā arī ir paredzēts apmaksāt specializētu transportu. Plānots piesaistīt surdotulka pakalpojumus cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem un neredzīgo pavadoņa pakalpojumus cilvēkiem ar redzes traucējumiem. Pasākumi tiks īstenoti pietuvināti mērķa grupām, piemēram, sociālajos namos un pensionāru biedrībās, dažādos pilsētas mikrorajonos, iesaistot organizācijas,

Projekta nr.	PI plānotās darbības
	kurās pulcējas cilvēki ar dažādu etnisko piederību.
9.2.4.2/16/I/103	Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitutionalizācijas rezultātā.
9.2.4.2/16/I/106	Papildu darbības vērstas uz dzimumu līdztiesību, piedāvājot bērnu pieskatīšanas pakalpojumus mērķa grupai , lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas līdzdalībai informatīvos un veselību veicinošos pasākumos. Iekļautas darbības personu ar invaliditāti tiesību ievērošanai un iekļaušanai, lai novērstu viņu institucionalizācijas risku vai sniegtu atbalstu pēc viņu atgriešanās sabiedrībā deinstitutionalizācijas rezultātā. Atbalsta darbības ietver surdotulka pakalpojuma nodrošināšanu, izmantojot attālināto surdotulka pakalpojumu (piemēram, skype) un informatīvi materiālu sagatavošanu vieglajā valodā personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem.

2.4. Projektos īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Kopumā projektos īstenoto pasākumu tēmas ir mērķētas uz Sabiedrības veselības pamatnostādņēs 2014. – 2020. gadam noteiktajām prioritārajām jomām – uzlabot iedzīvotāju veselību/situāciju sirds un asinsvadu, onkoloģisko saslimšanu, mātes un bērna un garīgās veselības jomā. Attiecīgi projektu pasākumi ir vērsti uz to, lai veicinātu iedzīvotāju izpratni un reālu fizisko aktivitāti. Vienlaikus vairums projektā definēto mērķa grupu ir tās, kas pakļautas lielākai nevienlīdzībai veselības aprūpes jomā (trūcīgi un mazturīgi, bezdarbnieki, personas ar invaliditāti, iedzīvotāji, kas vecāki par 54 gadiem), savukārt bērni, grūtnieces un jaunās mātes ir tiesību aktos noteiktās veselības aprūpes prioritārās mērķa grupas. Tādējādi, piedāvājot mērķētus pasākumus šīm iedzīvotāju grupām, tiek sniegts tiešs ieguldījums viņu situācijas uzlabošanā un nevienlīdzības veselības aprūpes jomā mazināšanā.

Veselības veicināšanas un slimību profilakses projektu pasākumos sastopamās labās prakses iedalāmas vairākās grupās. Pirmkārt, tie ir pasākumi, kuri vērsti uz iedzīvotāju vajadzību izpratni, sinerģiski ir saistīti ar citiem pašvaldībā sastopamiem atbalsta veidiem un kopumā vērsti uz ilgtermiņa mērķu sasniegšanu, piemēram, vairākās pašvaldībās veselīga uztura lekcijas un pasākumi ietver kopīgu ēdiena gatavošanu, turklāt trūcīgo un mazturīgo iedzīvotāju grupām īpaši pievēršot uzmanību tam, lai tiktu apgūti veselīga uztura pagatavošanas apmācības saistībā ar to pārtikas paku saturu, kuru šai iedzīvotāju grupai piešķir sociālais dienests. Daļa pašvaldību šādas veselīga uztura nodarbības veido mērķtiecīgi dažādām iedzīvotāju grupām, piemēram, jaunajām māmiņām, senioriem. Vispārizglītojošo skolu audzēkņu mērķa grupā veselīga uztura nodarbības tiek arī salāgotas ar „Mājturības un tehnoloģiju” mācību priekšmeta nodarbībām. Vēl viens šīs pasākumu grupas piemērs ir citu, saistītu jautājumu iekļaušana, piemēram, veselīga uztura apmācībās atsevišķās pašvaldībās vienlaicīgi tiek aplūkoti mutes veselības jautājumi, savukārt sirds un asinsvadu slimību profilakses ietvaros tiek aplūkoti jautājumi par pilnvērtīga miega nozīmi veselības saglabāšanā. Šādu papildinošu lekciju tēmu piedāvāšana, kas pakārtotas prioritārajiem virzieniem, biežāk raksturīga pašvaldībām, kurās darbojas veselības veicināšanas speciālists ar atbilstošu izglītību.

Par dažādu iedzīvotāju grupu vajadzību izpratni liecina arī pasākumu klāsta daudzveidība daļā analizēto pašvaldību, ko parasti nosaka pašvaldības lielums – iedzīvotāju skaita ziņā lielākas pašvaldības biežāk piedāvā lielāku pakalpojumu spektru. Piemēram, personām ar invaliditāti var tikt

piedāvāti daudzveidīgi pasākumi, kas pielāgoti dažādiem funkcionālo traucējumu veidiem. Pašvaldības, kurās pieejamas pludmales, pasākumu ietvaros piedāvā peldēšanas nodarbības personām ar invaliditāti, t.sk. ritenkrēslā.

Otrkārt, kā labās prakses mazāk aktīvu mērķa grupu iesaistīšanā minama tādu pasākumu piedāvāšana, kas tieši vērsta uz attiecīgo grupu iesaisti, piemēram, ģimeņu sporta dienas, lai iesaistītu vīriešus.

Treškārt, lai veicinātu sociālās atstumtības pakļauto grupu piedalīšanos pasākumos, tiek meklēti individuāli vai vispārīgi risinājumi atklāto šķēršļu mazināšanai, piemēram, lai bērnu un jauniešu nometnē varētu piedalīties trūcīgu daudz bērnu ģimeņu visi bērni, sadarbībā ar sociālo dienestu notiek dalība pasākumā nepieciešamo sadzīves priekšmetu nodrošināšana; lai peldētapmācību nodarbībās piedalītos arī trūcīgo un maznodrošināto ģimeņu bērni, nepieciešamie priekšmeti (peldcepures, čības) tika iegādāti no projekta līdzekļiem.

Ceturtkārt, lekciju un nodarbību laikā uzmanība tiek vērsta uz vispārēju pasākuma pievilcīguma radīšanu, piemēram, uzdotot mērķa grupai veikt praktiskas darbības un rosinot diskusiju, piedāvājot nodarbībām atraktīvus un konkrētu mērķa auditoriju piesaistošus nosaukumus.

Piektkārt, noteiktām sensitīvām tēmām (reproduktīvā veselība, onkoloģiskās saslimšanas) veltītas lekcijas un nodarbības tiek īstenotas, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sieviešu mērķauditoriju, piedāvājot šos pasākumus viena un otra dzimuma pārstāvjiem.

Sestkārt, uz potenciāli labo praksi ir attiecināma atsevišķu pašvaldību īstenota ikgadēja izvērtējumu veikšana par veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu rezultātiem, tomēr, iepazīstoties ar pieejamajiem iepirkumu nolikumiem par šīs izpētes veikšanu, nav redzama prasība, ka pētījumu rezultātiem ir jābūt analizētiem dzimumu griezumā.

Par atsevišķu projekta aktivitāšu ilgtspēju liecina tas, ka, noslēdzoties projekta finansētajām pašvaldībām, iedzīvotāji ir motivēti turpināt uzsāktās nodarbības (piemēram, vingrošanu fizioterapeita vadībā), kā rezultātā ir vērsušies pie pašvaldības, lai šīs aktivitātes tiktu turpinātas, savukārt pašvaldība prasību ir apmierinājusi.

Lai gan kopumā, izstrādājot iepirkumu dokumentāciju un piesaistot speciālistus lekciju un pasākumu vadīšanai, uzmanība tiek vērsta uz pakalpojuma sniedzēja kvalifikāciju un pasākuma satura atbilstību zinātniski pierādītām atziņām, tomēr ekspertu intervijās iegūtā informācija rāda, ka kopumā vienlīdzīgu iespēju principa integrēšanai saturā ir pievērsta ievērojami mazāk uzmanības un iespējama situācija, kad lektors nodarbības laikā pauž atbalstu sabiedrībā valdošajiem stereotipiem un priekšstatiem par sievietes un vīrieša lomām.

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektos iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projektā ir aptverti četri HP VI aspekti – iesaistīti abu dzimumu pārstāvji, visu vecuma grupu pārstāvji, personas ar invaliditāti, etniskās minoritātes. Pozitīvi vērtējams tas, ka ir aptvertas personas ar invaliditāti un ka projektos būtu jābūt ietvertiem pasākumiem, kas vērsta uz viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanu, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sieviešu mērķauditoriju. Pēdējā aspekta praktiska īstenošana ir apgrūtināta, sastopoties ar mērķa grupu pretestību.
Ietekme uz HP VI	Projektu kvalitatīvais izvērtējums apstiprina, ka veselības veicināšanas

Īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	un slimību profilakses pasākumiem ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI pēc būtības, jo tas ir tieši vērst uz sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu situācijas uzlabošanu un nodrošina iespējas ikvienam sabiedrības loceklim saņemt vienlīdzīgus pakalpojumus un informāciju neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma, etniskās piederības un citiem faktoriem, kā arī projektos paredzētās darbības var veicināt HP VI (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums un etniskā piederība) ievērošanu. Ņemot vērā, ka šīs labās prakses analīzes ietvarā ir aplūkoti noteiktas jomas projekti kā kopums, jāņem vērā, ka HP VI ievērošana dažādu projektu ietvaros var atšķirties.
Sasniegtās projektu HP VI rādītāju vērtības	18 706 personas (uz 31.12.2017.), sk. sīkāk mērķa grupu profilu 2. nodaļā
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projektā īstenotās darbības ir tieši vērstas uz projekta HP VI rādītājiem, par ko liecina arī HP VI rādītāju sasniegtās kvantitatīvās vērtības. Detalizēti aplūkojot mērķa grupu profilu, kritiski vērtējama ir iedzīvotāju vecumā virs 60 gadiem, it īpaši, vīriešu, sasniegšana.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projekta ietvaros tiek īstenotas specifiskas darbības (individuāls atbalsts, specifisku pakalpojumu sniegšana), kas kopumā ir vērstas uz šāda HP VI mērķa sasniegšanu: <i>Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.</i>
Secinājumi	Projektos ir konstatēti vairāki HP VI labās prakses piemēri, kas saistīti galvenokārt ar mērķa grupu informēšanu un iesaistīšanu pasākumos. To būtiskākā sastāvdaļa ir individuāla un mērķtiecīga komunikācija. Analizētās projektā plānotās HP VI īstenošanu veicinošās darbības kopumā tiek īstenotas praksē. Vairums pašvaldību savu projektu saskaņotībā ar HP VI principiem nav norādījušas, ka pasākumi būs vērsti uz sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumiem par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, kas ir arī viskritiskāk vērtējama aspekts.

3.8. Labā prakse sistemātisku pasākumu kopumu īstenošanā mērķa grupas situācijas uzlabošanai: 9.1.2. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

9. prioritārais virziens: Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana

9.1. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: Aktīva iekļaušana ar mērķi veicināt nodarbinātību, tostarp lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību un uzlabotu nodarbinātību.

9.1.2. SAM nosaukums: Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū

Kopējais projektu skaits: viens

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi, kas attiecināmi uz 9.1.2. SAM projektam:

- 7. Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

9.1.2. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir šādas: „integrēti profesionālās piemērotības noteikšanas un prasmju pilnveidošanas pasākumi ieslodzītajiem, pasākumi ieslodzīto un bijušo ieslodzīto karjeras plānošanai; specifiski atbalsta pasākumi bijušo ieslodzīto nodarbināšanai, jaunu atbalsta metožu īstenošana bijušajiem ieslodzītajiem (bijušo ieslodzīto iesaiste starpinstitucionālā sadarbības grupās (MAPPA), atbalsta programmu īstenošana bijušajiem ieslodzītajiem), brīvprātīgo darbs ar ieslodzītajiem ieslodzījuma vietās un bijušajiem ieslodzītajiem sabiedrībā; atbalsta pasākumi bijušo ieslodzīto ģimenēm, pasākumi bijušo ieslodzīto pozitīvo sociālo saišu uzturēšanai. Darbības tiks īstenotas sadarbībā ar VPD, atsevišķās darbībās iesaistot arī nevalstiskās organizācijas (piemēram, piesaistot brīvprātīgos vai uz uzņēmuma vai pakalpojuma līguma pamata).”⁶²

9.1.2. SAM aprakstā DP nav iekļautas HP VI specifiskās darbības.

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

9.1.2. SAM ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI, jo visu atbalstāmo projektu rezultātiem ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI, attiecīgi šim projektam ir piemērojams HP VI specifiskais atbilstības kritērijs. Lai projekts tiktu apstiprināts, projekta iesniegumā jābūt sniegtai informācijai, kas liecina par to, ka **paredzētas konkrētas specifiskas darbības, kas veicina dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, nediskrimināciju etniskās piederības un vecuma dēļ**, piemēram, apmācību saturā (kur attiecināms) tiks iekļautas tēmas par vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jautājumiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums, etniskā piederības); projekta vadības, apmācības un informēšanas pasākumi (ja attiecināms) u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas. Šie piemēri ir minēti arī projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodikā, kādas darbības īstenojamas HP VI ievērošanai. **FS jānodrošina projekta pilnīga atbilstība šim kritērijam.**

1.4. MK noteikumi par 9.1.2. SAM īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

1.5. SAM un projekta līmeņa HP VI rādītāji

17.05.2016. MK noteikumi Nr. 299 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.1.2. specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” īstenošanas noteikumi”⁶³

⁶² Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 225.lpp.

⁶³ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282208> (sk. 21.12.2018.)

Saskaņā ar MK noteikumu 25.4. punktu finansējuma saņēmējs „nodrošina datu uzkrāšanu par horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” horizontālā rādītāja „Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji” sasniegšanu.”

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Bijušo ieslodzīto integrācija sabiedrībā un darba tirgū (nr. 9.1.2.0/16/I/001)
Finansējuma saņēmējs	Ieslodzījuma vietu pārvalde
Līguma periods	19.12.2016. – 31.12.2022.
ES fonds	ESF
Projekta interneta vietne	http://www.ievp.gov.lv/index.php/projektu-realizacija/eiropas-savienibas-strukturfondi/145-eiropas-sociala-fonda-projekts-bijuso-ieslodzito-integracija-sabiedriba-un-darba-tirgu

Projekts ir identificēts kā **potenciālā labā prakse**, iepazīstoties ar projekta mērķa grupas raksturojumu un FS sistemātiski plānotajām un līdz šim īstenotajām darbībām, lai tiktu sasniegti projekta mērķi. Vienlaikus FS projekta iesniegumā sniegtais pārskats par plānoto darbību atbilstību HP VI netieši norāda uz šo principu sekundāro nozīmi projekta īstenošanas kontekstā.

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis ir sniegt atbalstu ieslodzītajiem un bijušajiem ieslodzītajiem, kā arī ieslodzīto un bijušo ieslodzīto ģimenēm, piedāvājot specifiskus atbalsta pasākumus, kā arī izstrādājot un īstenojot jaunas atbalsta metodes mērķa grupai, tai skaitā, attīstīt brīvprātīgo darbu un aktīvu ģimenes locekļu iesaistīšanu, sekmējot mērķa grupas integrāciju sabiedrībā un veicinot bijušo ieslodzīto iesaistīšanos darba tirgū.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Projekta mērķa grupa ir ieslodzītie un bijušie ieslodzītie, kā arī ieslodzīto un bijušo ieslodzīto ģimenes.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības	PI plānotās darbības ⁶⁴
Visas darbības ir vērstas uz sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto mērķa grupu – notiesātajiem un bijušajiem notiesātajiem. Atbalsta pasākumu ietvaros tiks īstenotas specifiskas darbības, kas mazina aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā jomā, tiks sniegts individuāls atbalsts, t.sk. personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī personām ar dažādu etnisko piederību. Projekta vadība, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja tas ir nepieciešams.	Projektam kopumā ir tieša pozitīva ietekme uz sabiedrības un sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu labklājību, tomēr projekts tieši nerisina to problēmas, bet gan uzlabo sistēmu darbam ar mērķa grupu un apmāca iesaistīto personālu. Vienlaikus, projektam ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI ievērošanu neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un etniskās piederības, proti, projekta mērķa grupai tiks nodrošināta vienlīdzīga iespēja piedalīties projekta darbības neatkarīgi no dzimuma, rases vai etniskās piederības, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas. Īstenojot projekta darbības, kurās tiks iesaistīti dalībnieki ar īpašām vajadzībām, tiks nodrošināta atbilstošas vides un informācijas pieejamība, kā arī tiks atbilstoši pielāgoti projekta darbību īstenošanā izmantojamie dokumenti, materiāli. Atsevišķās projektā plānotajās darbībās tiks īstenotas specifiskas darbības, kas veicina HP ievērošanu, piemēram, profesionālās piemērotības noteikšanas un karjeras plānošanas pasākumu ietvaros tiks īstenotas specifiskas HP VI specifiskas darbības, kas mazina aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā profesionālajā jomā, valsts valodas apmācību ietvaros tiks īstenotas specifiskas HP VI specifiskas darbības – tiks sniegts individuāls atbalsts personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī personām ar dažādu etnisko piederību, NVA un karjeras konsultantu apmācību saturā tiks integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi, t.sk. dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesībām un sociālo iekļaušanu, nediskrimināciju vecuma un etniskās piederības dēļ. Vairākas projekta darbības tieši sekmē vienlīdzīgas iespējas sociālās atstumtības riskam pakļautajām personām, veicinot mērķa grupas resocializāciju,

⁶⁴ HP VI rādītāju sasniegšanai plānoto darbību apraksta pirmā rindkopa ir identiska otra IVP īstenošanā projekta nr. 9.1.3.0/16/I/001 aprakstam, kas pēc būtības neatbilst projekta nr. 9.1.2.0/16/I/001 plānotajām darbībām. Šī projekta plānotās darbības ir tieši vērstas uz sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto mērķa grupu situācijas uzlabošanu, sniedzot nozīmīgus pakalpojumus, kas nepieciešami, lai personas pēc ieslodzījuma varētu iekļauties sabiedrībā un darba tirgū.

	piemēram, speciālistu, t.sk. psihologa, psihoterapeita konsultācijas, atkarību novēršanas iespējas (Minesotas programma), darba prasmju attīstības, sertificētas atbalsta programmas, līdzgaitniecības modeļa ieviešana, atbalsta pasākumi bijušo ieslodzīto ģimenēm u.c. darbības.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Kopumā visas projekta darbības ir vērstas uz sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto mērķa grupu – notiesātajiem un bijušajiem notiesātajiem, un tās kopumā ir sistemātiskas un vērstas uz mērķa grupas integrācijas veicināšanu sabiedrībā un darba tirgū pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma (resocializācijai). Plānoto darbību sistemātiskumu nodrošina projekta saistība un zināma pēctecība tām aktivitātēm, ko IVP valsts budžeta un citu ārvalstu finanšu palīdzības instrumentu projektu ietvaros ir veikusi mērķa grupas resocializācijas veicināšanai. Projektā plānotās aktivitātes kopumā ir balstītas uz ārvalstu labo praksi, veicot nepieciešamos novērtējumus, lai pielāgotu attiecīgos instrumentus Latvijas situācijai, un iepriekš veiktajiem pētījumiem par ieslodzīto personu vajadzībām, lai sekmīgi integrētos sabiedrībā. Projekta aktivitāšu plānā ir veikt arī papildu specifiskus pētījumus, lai precizētu informāciju par mērķa grupas vajadzībām un novērtētu līdz šim sniegto pakalpojumu efektivitāti.

Tādējādi ieslodzītajiem tiek piedāvāts plašs, savstarpēji saistītu pasākumu klāsts, kas atbilst noteiktām ieslodzīto un bijušo ieslodzīto resocializācijas vajadzībām:

- Integrēti profesionālās piemērotības noteikšanas un prasmju pilnveidošanas pasākumi ieslodzītajiem – piemērotas profesionālās apmācības, kvalifikācijas paaugstināšanas vai pārkvalifikācijas īstenošanai;
- Individuālas vai/un grupu karjeras konsultācijas ieslodzītajiem astoņās ieslodzījuma vietās pirms atbrīvošanas, lai saņemtu NVA pakalpojumus pirms atbrīvošanas un būtu sagatavoti uzsākt darba meklējumus drīz pēc atbrīvošanas;
- Ikgadējas NVA darbinieku (karjeras konsultantu) apmācības par ieslodzījuma vietu darba specifiku, lai nodrošinātu mērķa grupu vajadzībām piemērotos pakalpojumus un individualizētu pieeju;
- Atkarību novēršanas iespēju nodrošināšana personām, kuras jebkad ir bijušas sodītas ar brīvības atņemšanu, kuras nav NVA klienti, tās iesaistot Minesotas programmā, lai samazinātu darba zaudēšanas risku atkarību izraisītu problēmu dēļ;
- Speciālistu, t.sk. psihologa, psihoterapeita/psihoterapijas speciālista konsultācijas personām, kuras jebkad ir bijušas sodītas ar brīvības atņemšanu, lai savlaicīgi identificētu un novērstu problēmas, kas traucē klienta nodarbinātībai pēc atbrīvošanas;
- Speciālistu (tai skaitā psihoterapeita) konsultāciju nodrošināšana notiesāto ģimenēm, lai veicinātu bijušā ieslodzītā atgriešanos, t.i., veicinātu izpratni un saprašanos starp ģimenes locekļiem kā nozīmīgu atbalsta mehānismu bijušajiem ieslodzītajiem integrēties sabiedrībā;
- Darba prasmju saglabāšanas un attīstības pasākumi visās ieslodzījuma vietās;
- Jaunu atbalsta metožu īstenošana bijušajiem ieslodzītajiem, kas ir būtiski pasākumi, lai samazinātu noziedzīga nodarījuma veikšanas recidīvu un veicinātu personas resocializāciju;
- Brīvprātīgo darbs ar ieslodzītajiem ieslodzījuma vietās un bijušajiem ieslodzītajiem sabiedrībā, lai veicinātu jaunu, sabiedrībā iekļaujošu saskarsmes prasmju attīstīšanu bijušajiem notiesātajiem;

- Līdzgaitnieku atlasē sistēmas izveide, tai skaitā līdzgaitnieku apmācības un līdzgaitnieku darba koordinēšana, kas ir nozīmīgs atbalsta instruments bijušajiem ieslodzītajiem uzlabot sociālās prasmes, pieņemt atbildīgus lēmumus, veicinātu pozitīvu brīvā laika pavadīšanu, sadarbību ar valsts un pašvaldības institūcijām un jaunu dzīves perspektīvu saskatīšanu;
- Pasākumi ieslodzītajiem un ieslodzīto ģimeņu vai tuvinieku pozitīvo sociālo saišu uzturēšanai un starppersonu kontaktu saglabāšanai.

Projekta labās prakses iespējamo efektu mazina dažādas attiecīgo darbību īstenošanā sastaptās grūtības, piemēram, tiešo un netiešo mērķa grupu pretestība piedāvātajiem pakalpojumiem vai jaunām saskarsmes formām ar ieslodzītajiem. Piemēram, ieslodzīto personu radinieki pretojas sociālo saišu veidošanai starp ieslodzīto un viņa bērniem, slēpjot, ka bērna tēvs vai māte ir ieslodzījumā. Arī sabiedrības pasīvā attieksme un zemā atsaucība brīvprātīgo darba ar ieslodzītajiem veikšanai un līdzgaitnieku atbalsta nodrošināšanai, kā rezultātā nav iespējams īstenot aktivitātes plānotā apmērā.

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projektā ir aptverti četri HP VI aspekti – dzimums, vecums, invaliditāte un etniskā piederība. Tomēr galvenais uzsvars liekams uz mērķa grupas definējumu kopumā – sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauta iedzīvotāju mērķa grupa.
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Projekta darbību kvalitatīvais izvērtējums apstiprina, ka šim projektam ir potenciāli tieša pozitīva ietekme uz HP VI pēc būtības, jo tas mazina sociālās atstumtības un nabadzības risku konkrētai iedzīvotāju grupai – ieslodzītajiem un bijušajiem ieslodzītajiem, kā arī ieslodzīto un bijušo ieslodzīto ģimenēm.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	1 052 personas, t.sk. 191 sievietes (18,2%) un 861 vīrieši (81,8%), kas kopumā atbilst ieslodzīto personu proporcijām ieslodzījuma vietās. Kvantitatīvo rādītāju dati atbilstoši sasniegtajām vērtībām 2018.gada oktobrī.
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projektā īstenotās darbības ir tieši vērstas uz projekta HP VI rādītājiem, par ko liecina arī HP VI rādītāju sasniegtās kvantitatīvās vērtības.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projekta ietvaros tiek īstenotas specifiskas darbības (individuāls atbalsts, specifisku pakalpojumu sniegšana u.c.), kas vērstas uz šāda HP VI mērķa sasniegšanu: <i>Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.</i>
Secinājumi	Projekta potenciālā labā prakse saistās ar sistemātiski plānotajām un īstenotajām darbībām, kas tieši vērstas uz sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu situācijas uzlabošanu un nodrošina iespējas ikvienam sabiedrības loceklim (ieslodzītajiem) saņemt vienlīdzīgus pakalpojumus un informāciju. Vienlaikus dokumentu analīzes un ekspertu intervijās iegūtā informācija netieši norāda par HP VI principu sekundāro nozīmi projekta īstenošanas kontekstā.

3.9. Integratīvas pieejas projekta īstenošanā labās prakses piemērs: 9.1.4. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

9. prioritārais virziens: Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana

9.1. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: Aktīva iekļaušana ar mērķi veicināt nodarbinātību, tostarp lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību un uzlabotu nodarbinātību.

9.1.4. SAM nosaukums: Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū

9.1.4.4. SAMP nosaukums: Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)

Kopējais projektu skaits: 9.1.4.4. SAMP ietvaros – viens projekts

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi, kas attiecināmi uz 9.1.4. SAM projektam:

- 7. Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

9.1.4. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir šādas: „pakalpojumu izveide un sniegšana personu ar funkcionāliem traucējumiem sociālajai iekļaušanai – profesionālās rehabilitācijas programmu izstrāde un īstenošana, prasmju sertificēšana, funkcionēšanas novērtēšanas un asistīvo tehnoloģiju (tehnisko palīgīdzekļu) apmaiņas sistēmas izveide un ieviešana; invaliditātes noteikšanas sistēmas nepilngadīgām personām izvērtējums un pilnveide; atbalsta pakalpojumu izveide un sniegšana sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautajām personām, indivīdu informēšana par līdzdalības iespējām sabiedriskajās aktivitātēs un motivāciju piedalīties darba tirgū, sadarbību un savstarpēju sapratni veicinoši informatīvi pasākumi ar publisko pakalpojumu sniedzējiem un darba devējiem; informatīvi un izglītojoši pasākumi par diskrimināciju un dažādību. Minētais atbalsts tiks sniegts sadarbībā ar biedrībām un nodibinājumiem kā pakalpojumu sniedzējiem.”⁶⁵

9.1.4. SAM aprakstā DP ir iekļautas šādas HP VI specifiskās darbības: „apmācību un mācību materiālu saturā tiks integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi, tādi kā vienlīdzīgas iespējas neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem. (..) Informatīvas un izglītojošas aktivitātes par vīriešu un sieviešu līdztiesību un dzimumu līdztiesības integrēto pieeju plānots īstenot 9.1.4. SAM „Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” ietvaros.””

⁶⁵ Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 240.lpp.

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

9.1.4.4. SAMP ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI, jo visu atbalstāmo projektu rezultātiem ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI, attiecīgi šim projektam ir piemērojams HP VI specifiskais atbilstības kritērijs. Lai projekts tiktu apstiprināts, projekta iesniegumā jābūt sniegtai informācijai, kas liecina par to, ka projektā paredzētās darbības veicina horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums un etniskā piederība) ievērošanu, un proti:

- projekta mērķis un plānotās darbības ir tieši vērstas uz sociālās atstumtības riskam pakļauto personu grupu situācijas uzlabošanu un nodrošina iespējas ikvienam projekta dalībniekam saņemt vienlīdzīgus pakalpojumus, palīdzību un informāciju neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un citiem faktoriem;
- norādīts, ka, īstenojot projektu, tiks uzkrāti dati par šādiem horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” horizontālajiem rādītājiem:
  - par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits;
  - atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits.
- projekta ietvaros ir paredzētas darbības, kas tieši vērstas uz HP VI mērķu sasniegšanu un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, t.i., vienlīdzīgu iespēju četru principu ievērošanu.

Projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodikā minēti vispārējie principi, kas ievērojami, plānojot darbības, kas īstenojamas HP VI ievērošanai, kā arī sniegta atsauce aplūkot labās prakses piemērus LM izstrādātajā metodikā HP VI īstenošanas uzraudzībai 2014.-2020.gada plānošanas periodā. **FS jānodrošina projekta pilnīga atbilstība šim kritērijam.**

1.4. MK noteikumi par 9.1.4.4. SAMP īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu 1.5. SAMP un projekta līmeņa HP VI rādītāji

09.02.2016. MK noteikumi Nr. 102 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.1.4. specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” 9.1.4.4. pasākuma „Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” īstenošanas noteikumi”⁶⁶

MK noteikumu 39.10. punktā noteikts, ka finansējuma saņēmējs uzkrāj datus par horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” šādu horizontālo rādītāju sasniegšanu:

- rādītāja „Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits”;
- rādītāja „Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji”.

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Dažādības veicināšana (nr. 9.1.4.4/16/I/001)
Finansējuma saņēmējs	Sabiedrības integrācijas fonds
Līguma periods	04.01.2016. – 31.12.2022.
ES fonds	ESF

⁶⁶ Pieejams: <http://likumi.lv/ta/id/280230> (sk. 21.12.2018.)

Projekta interneta vietne	http://www.sif.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=9976&Itemid=256&lang=lv

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Veicināt sociālās atstumtības un diskriminācijas riskiem pakļauto personu nodarbinātību un sociālekonomisko iekļaušanos, vienlaikus sekmējot sabiedrības informētību un vispārējo izpratni par diskriminācijas novēršanu un iekļaujošu sabiedrību.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Trīs mērķa grupas:

1. sociālās atstumtības un diskriminācijas riskiem pakļauto personu grupas:
  - a. personas, kuras pakļautas diskriminācijas riskiem dzimuma dēļ, tai skaitā personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, no vardarbības cietušas personas, personas, kuras kopj citu ģimenes locekli, viena vecāka ģimenes pārstāvji;
  - b. personas, kuras pakļautas diskriminācijas riskiem vecuma dēļ (personas pēc 50 gadu vecuma (50+));
  - c. personas, kuras pakļautas diskriminācijas riskiem invaliditātes dēļ, tai skaitā bezdarbnieki ar invaliditāti, personas ar invaliditāti un zemu izglītības līmeni;
  - d. personas, kuras pakļautas diskriminācijas riskiem etniskās piederības dēļ, tai skaitā romu tautības pārstāvji un citas etniskās minoritātes.
2. darba devēji un to darbinieki;
3. patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu.

Mērķa grupu sasniegšanu nodrošina apakšuzņēmēji – pakalpojumu sniedzēji, kas izvēlēti iepirkuma kārtībā. Tam kopumā tiek izmantoti daudzveidīgi kanāli. Pirmās mērķa grupas (sociālās atstumtības un diskriminācijas riskiem pakļauto personu grupas) sasniegšanā tiek izmantota tīklošanās ar dažādiem pakalpojumu sniedzējiem (piemēram, pašvaldību sociālajiem dienestiem), kā arī neformālie kontaktu tīkli. Otrās mērķa grupas sasniegšanā (darba devēji un to darbinieki) tiek izmantoti plašsaziņas līdzekļi un tiem līdzvērtīgi komunikācijas kanāli. Trešās mērķa grupas (patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu) sasniegšanu nodrošināta sadarbība ar PMIC „Mucenieki”.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības	PI plānotās darbības
Visas specifiskā mērķa ietvaros paredzētās darbības vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu integrāciju sabiedrībā un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu. Informatīvi un izglītojoši pasākumi par nediskrimināciju neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citām pazīmēm.	Projekta mērķis tieši vērš uzmanību uz personām, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības dēļ. Projekta virsuzdevums ir mazināt nodarbinātības šķēršļus un sekmēt pilnvērtīgu sociālekonomisko iekļaušanos. Projekta aktivitātes vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu integrāciju sabiedrībā un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu, sniedzot: • motivācijas un atbalsta pakalpojumus mērķa

Projekta vadība, īstenošanas personāla apmācības u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas. Tiks sniegts individuāls atbalsts – īpaši grupām no nelabvēlīgas vides, t.sk. vecāka gadagājuma personām, migrantiem un romu tautības pārstāvjiem	grupām piederošajām personām gan individuāli, gan grupā; • mentoringu un profesionālu sociāla darba palīdzību patvēruma meklētājiem un personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu; • informācijas un atbalsta pasākumus darba devējiem un to darbiniekiem par iekļaujošas darba vides veicināšanas un diskriminācijas novēršanas jautājumiem, • sabiedrības informēšanas pasākumus kopumā par iekļaušanas un nediskriminācijas pamatprincipiem. Projekta aktivitāšu visaptverošā pieeja veicinās sociālās atstumtības riskam pakļauto personu iekļaušanos sabiedrībā, nodarbinātības, izglītības un sociālās iekļaušanas jomās, kā arī sekmēs toleranci un sabiedrības saliedētību starp dažādām diskriminācijas riskam pakļauto personu grupām. Projekta iesniedzējs apņemas apkopot informāciju par HP VI ieviešanu. Projekta darbības tiks īstenotas personām ar invaliditāti pielāgotās telpās, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas pieejamību. Projekta ietvaros veiktās priekšizpētes un vidusposma izvērtējuma par personu, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības dēļ, pašreizējo situāciju un vajadzībām, kā arī izmēģinājumu projekta par dzimuma aspekta integrēšanu budžeta veidošanas procesā varēs kalpot par pamatu citu projektu un rīcībpolitikas aktivitāšu ietvaros veiktām darbībām, kas vērstas uz HP VI veicināšanu.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Projekts aplūkojams kā labas prakses piemērs, jo projektā īstenotajām darbībām ir raksturīgs sistemātiskums, integritāte un atbilstošu ekspertu iesaistīšana, īstenojot HP VI principus. Visas projekta aktivitātes ir vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu integrāciju sabiedrībā un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu, kā arī sabiedrības informētības paaugstināšanu par iekļaušanas un nediskriminācijas pamatprincipiem. FS demonstrē augstu izpratni par HP VI principiem, izprot to piemērošanu praksē gan attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju piemērošanu pakalpojumu un informācijas pieejamībā, gan attiecībā uz šo principu integrēšanu izstrādāto apmācību saturā.

Kopumā projektam ir definētas trīs samērā atšķirīgas mērķa grupas, un attiecīgi projekta pasākumi ir vērsti trīs dažādos virzienos. Vienlaikus labā prakse un individuāla pieeja ir raksturīga visos rīcības virzienos plānotajām darbībām.

Aplūkojot pirmo, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskiem pakļauto personu grupu, ir būtiski, ka tām ir definētas četras apakšgrupas (dzimums (definējot vēl papildu apakšgrupas), vecums, invaliditāte un etniskā piederība), un plānotā motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pasākumu nodrošināšanas darbību izstrādes vajadzībām projekta iesākumā tika veikta mērķa grupas profilēšana⁶⁷. Mērķa grupas profilēšanas rezultātā tika veikta detalizēta mērķa grupu vajadzību izpēte, izstrādāts profilēšanas instruments un nepieciešamo atbalsta pakalpojumu grozs. Kopumā redzams, ka mērķa grupas profilēšana paredz individuālu katra gadījuma izvērtējumu un kompleksa atbalsta pasākumu klāsta piedāvāšanu atkarībā no izvērtējuma rezultātiem. Projekta īstenotāji, veicot pakalpojumu iepirkumus par motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pasākumu nodrošināšanas ārpakalpojumu sniegšanu, balstījās iegūtajiem profilēšanas rezultātiem. Projekta īstenotāji plāno veikt motivācijas programmas vidusposma izvērtējumu, izvērtēt sasniegtos rezultātus un, ja nepieciešams, precizēt programmas saturu.

Aplūkojot otro mērķa grupu, darba devējus un to darbiniekus, projektā plānotās un īstenotās aktivitātes vērstas uz diskriminācijas novēršanas pasākumu īstenošanu, kas ietver izglītojošus pasākumus par attiecīgiem jautājumiem, atbalsta pasākumu sniegšanu iekļaujošas darba vides veicināšanai un dažādības vadībai un iekļaujošas darba vides izvērtējuma kritēriju izstrādi. Apmācībās ir ietvertas atziņas, kas iegūtas pētījumā „Dzimuma aspekta ietekmes analīze valsts un pašvaldību budžeta procesos”⁶⁸. Kopumā šis Latvijas kontekstā ir inovatīvs izvērtējums, lai vērstu uzmanību uz dzimuma aspekta iekļaušanu budžetu plānošanas procesos, detalizētāk aplūkojot NVA un Aizkraukles novada pašvaldības pieredzi. Īstenojot šai mērķa grupai plānotos pasākumus, FS īpaši akcentē nepieciešamību LM Metodikā iekļaut arī precīzus satura atbilstības HP VI principiem novērtējuma kritērijus, kuriem būtu iespējams sekot, izvērtējot notiekošās apmācības.

Attiecībā uz trešo mērķa grupu – patvēruma meklētājiem un personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu – projekta ietvaros tiek piedāvāts sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojums, kurš katrai personai tiek sniegts 12 mēnešu ilgā laika posmā. Arī šī pakalpojumu nodrošināšanā tiek ievērota individuāla pieeja katram klientam, kura īstenošanu FS regulāri uzrauga. Konstatējot būtiskus trūkumus šī principa ievērošanā, FS var pārtraukt noslēgto līgumu ar pakalpojuma sniedzēju.

Papildus iepriekš minētajām trīs mērķa grupām FS īsteno arī vispārīgus izglītojošos pasākumus par sociālās iekļaušanas un diskriminācijas novēršanas jautājumiem.

Integratīvais princips projekta īstenošanā atklājas arī projekta personāla iesaistē – projekta administrēšanā piedalās personas ar invaliditāti, un FS nodrošina nepieciešamo materiāli tehnisko aprīkojumu. FS norāda, ka telpās, kurās atrodas projekta administrācijas birojs, nav nodrošināta vides pieejamība personām ar kustību traucējumiem, ko uzskata par projekta īstenošanas ierobežojošu faktoru.

---

⁶⁷ Profilēšanas rezultātā sagatavotais ziņojums pieejams: Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences (2017). „Pētījums „Motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumu potenciālās mērķa grupas profilēšana un vajadzību izpēte”. Gala ziņojums. Rīga: Sabiedrības integrācijas fonds. Pieejams: http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/petij_sif_motivac_paaugst_un_atbalst_pakalpoj_potencial%2Bmerk_a%2Bgrup_profiles_un_vaj_izpete.pdf (sk. 11.01.2019.)

⁶⁸ Pieejams: http://www.sif.gov.lv/images/files/ESF/ESF-integracija/petijumi/Final_gala_zinojums_19.12.2017.pdf (sk. 11.01.2019.)

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/apvertie HP VI aspekti	Projektā ir aptverti četri HP VI aspekti – dzimums, vecums, invaliditāte un etniskā piederība. Nozīmīgs uzsvars liekams uz mērķa grupas definējumu kopumā – sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautas iedzīvotāju mērķa grupas.
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Projekta darbību kvalitatīvais izvērtējums apstiprina, ka šim projektam ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI pēc būtības, jo tā aktivitātes vērstas uz sociālās atstumtības un nabadzības riska mazināšanu personām, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības dēļ (t.sk. patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu). Papildus tam projekts sniedz būtisku ieguldījumu izpratnes veicināšanā par iekļaušanas un nediskriminācijas principiem.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	HP VI rādītāju kumulatīvās vērtības no projekta sākuma līdz 31.12.2018., balstoties uz FS iesniegtajiem datiem KP VIS 17.01.2019. • Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji (450 personas, t.sk. 331 sievietes un 119 vīrieši). • Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācītās personas (206 personas, t.sk. 175 sievietes un 31 vīrieši).
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projekta darbības ir tieši vērstas uz HP VI rādītāju sasniegšanu, par ko liecina projekta darbību kvalitatīvās izpētes rezultāti.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projekta ietvaros tiek īstenotas specifiskas darbības (individuāls atbalsts, specifisku pakalpojumu sniegšana u.c.), kas vērstas uz šāda HP VI mērķa sasniegšanu: <i>Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.</i>
Secinājumi	Projekta labā prakse ir saistāma ar plānoto darbību sistemātisku un integratīvu īstenošanu, visās aktivitātēs īstenojot individualizētu pieeju mērķa grupas dalībniekiem. Projekta apakšaktivitāšu īstenošanai un apakšuzņēmējiem nododamo aktivitāšu īstenošanai ir piesaistīti atbilstoši jomas eksperti, kas pārzina HP VI principus.

3.10. Labā prakse individuālas pieejas īstenošanā komunikācijā ar mērķa grupu: 9.2.2. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

9. prioritārais virziens: Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana

9.2.2. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: piekļuves uzlabošana cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem pakalpojumiem, tostarp veselības aprūpei un vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem.

9.2.2. SAM nosaukums: Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem

9.2.2.1. SAMP nosaukums: Deinstitutionalizācija

Kopējais projektu skaits: 9.2.2.1. SAMP ietvaros tiek īstenoti 5 projekti, no kuriem viens ir uzskatāms par labās prakses projektu

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi nav tieši attiecināti attiecināmi uz 9.2.2. SAM projektiem, lai gan sniedz būtisku ieguldījumu HP VI īstenošanā. PL definētie horizontālās politikas mērķi ir definēti pārāk specifiski, lai būtu tieši attiecināmi uz 9.2.2. SAM projektiem.

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

9.2.2. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir šādas: „Ilgstošās aprūpes institūciju skaita samazināšanai un bērnu, bērnu ar invaliditāti un pilngadīgu personu ar garīga rakstura traucējumiem nonākušas institūcijās novēršanai – klientu individuālo vajadzību izvērtēšana un atbalsta plānu sagatavošana, deinstitutionalizācijas plānu izstrāde, informatīvi un izglītojoši pasākumi sabiedrības attieksmes maiņai, audžuģimeņu un aizbildņu skaita palielināšanai, ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma izveide ārpusģimenes aprūpes iestādēs esošiem bērniem, VSAC klientu sagatavošana pārejai uz dzīvi sabiedrībā, sabiedrībā balstītu pakalpojumu izveide un nodrošināšana personu ar garīga rakstura traucējumiem neatkarīgai dzīvei sabiedrībā, sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem, individuālā budžeta modeļa izstrāde un ieviešana, speciālistu apmācība sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanai; atbalsta personu pakalpojuma izveide un ieviešana personām ar garīga rakstura traucējumiem; rezultātu novērtēšana un klientu aptaujas. Minētās darbības tiks īstenotas sadarbībā ar pašvaldībām un sociālo pakalpojumu sniedzējiem, biedrībām un nodibinājumiem.”⁶⁹

9.2.2. SAM aprakstā DP nav iekļautas HP VI specifiskās darbības.

⁶⁹ Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 241.lpp.

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

9.2.2.1. SAMP ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI, attiecīgi šim projektam ir piemērojams HP VI specifiskais atbilstības kritērijs, ka projektā paredzētās darbības veicina HP VI (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums un etniskā piederība) ievērošanu. Lai projekts tiktu apstiprināts, projekta iesniegumā jābūt sniegtai informācijai, kas liecina par to, ka:

- projekta mērķis un plānotās darbības ir tieši vērstas uz sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu situācijas uzlabošanu un nodrošina iespējas ikvienam projekta dalībniekam saņemt vienlīdzīgus pakalpojumus, palīdzību un informāciju neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un citiem faktoriem;
- norādīts, ka, īstenojot projektu, tiks uzkrāti dati par šādiem HP VI horizontālajiem rādītājiem:
  - par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits;
  - atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits.
- projekta ietvaros ir paredzētas darbības, kas tieši vērstas uz HP VI mērķu sasniegšanu un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, t.i., vienlīdzīgu iespēju četru principu ievērošanu.

Projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodikā minēti vispārējie principi, kas ievērojami, plānojot darbības, kas īstenojamas HP VI ievērošanai, tomēr minētie piemēri tikai daļēji piemērojami attiecīgā SAMP īstenošanā. **FS jānodrošina projekta pilnīga atbilstība šim kritērijam.**

1.4. MK noteikumi par 9.2.2.1. SAMP īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

1.5. SAMP un projekta līmeņa HP VI rādītāji

16.06.2015. MK noteikumi Nr. 313 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma „Deinstitucionalizācija” īstenošanas noteikumi.”⁷⁰

MK noteikumu 62.1. punktā noteikts, ka finansējuma saņēmējs uzkrāj datus par šādiem HP VI horizontālajiem rādītājiem:

- par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits;
- atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits.

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Atver sirdi Zemgalē (nr. nr. 9.2.2.1/15/I/001) ⁷¹
Finansējuma saņēmējs	Zemgales plānošanas reģions
Līguma periods	01.07.2015. – 31.12.2023.
ES fonds	ESF
Projekta interneta vietne	https://atversirdi.lv/

⁷⁰ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/274957> (sk. 21.12.2018.)

⁷¹ <https://atversirdi.lv/> (sk. 21.12.2018.)

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis ir Zemgales reģionā palielināt ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā personām ar invaliditāti un bērniem.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

Projektam ir definētas šādas tiešās mērķa grupas:

- Pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kuras saņem Valsts finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju (VSAC) pakalpojumus un pasākuma īstenošanas laikā pāriet uz dzīvi sabiedrībā kā arī pilngadīgas personas ar garīga rakstura traucējumiem, kuras potenciāli var nonākt valsts ilgstošas aprūpes institūcijā un kurām ir noteikta smaga vai ļoti smaga invaliditāte (I vai II invaliditātes grupa) (personas ar GRT);
- Ārpusģimenes aprūpē esoši bērni un jaunieši līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts vai pašvaldības finansētus bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus (bērni BSAC);
- Bērni ar funkcionāliem traucējumiem, kuriem noteikta invaliditāte un kuri dzīvo ģimenēs, un viņu likumiskie pārstāvji vai audžuģimenes (bērni ar funkcionāliem traucējumiem);
- Potenciālie aizbildņi, adoptētāji, audžuģimenes.

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības	PI plānotās darbības
Visas specifiskā mērķa ietvaros paredzētās darbības vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu integrāciju sabiedrībā un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu, t.sk. sabiedrībā balstīti pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem, sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem, speciālistu apmācību saturā un informācijā sabiedrības attieksmes maiņai integrējami jautājumi par nediskrimināciju, t.sk. dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesībām, etnisko piederību un dažādību. Visas specifiskā atbalsta mērķa pasākuma ietvaros paredzētās darbības vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu integrāciju sabiedrībā un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu. Speciālistu apmācību un informatīvo pasākumu saturā tiks integrēti jautājumi par	Projekta darbības ir tieši vērstas uz nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju grupu (personu ar invaliditāti garīga rakstura traucējumu dēļ, BSAC bērnu un bērnu ar invaliditāti un viņu ģimeņu) situācijas uzlabošanu un nodrošina iespējas projekta dalībniekam saņemt vienlīdzīgus pakalpojumus, preces, palīdzību un informāciju neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes, vecuma, etniskās piederības un citiem faktoriem. Projekta ietvaros ir plānotas specifiskas darbības, kas tieši vērstas uz HP VI mērķu sasniegšanu un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu: • personāla (VSAC, BSAC speciālistiem un sociāliem mentoriem) apmācību darbam ar mērķa grupām saturā tiks integrēts dzimumu aspekts, tiks piemērotas elastīgas darba formas un noteikts elastīgs darba laiks; • tiks nodrošināti sabiedrībā balstīti pakalpojumi personām ar invaliditāti (GRT), sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem, tiks palielināts sociālo pakalpojumu klāsts dzīvesvietā un uzlabota pieejamība ģimeniskai videi pietuvinātiem pakalpojumiem, apmācību

nediskrimināciju, t.sk. dzimumu līdztiesību, vecumu, personu ar invaliditāti tiesībām un iekļaušanu, etnisko piederību un dažādību. Projekta vadība, speciālistu apmācības u.c. projekta darbības tiks īstenotas pieejamās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja nepieciešams. Tiks sniegts īpašs atbalsts – īpaši grupām no nelabvēlīgas vides, t.sk. vecāka gadagājuma personām, migrantiem un romu tautības pārstāvjiem.	un informatīvo pasākumu saturā tiks integrēti jautājumi par personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu sabiedrībā, projekta darbības tiks pēc iespējas īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nepieciešamības gadījumā nodrošinot aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas; • nepieciešamības gadījumā tiks sniegts individuāls atbalsts – īpaši grupām no nelabvēlīgas vides, t.sk. vecāka gadagājuma personām, migrantiem un Romu tautības pārstāvjiem. informēšanas pasākumu un apmācību saturā tiks integrēts vecuma un etniskās piederības aspekts. Izstrādājot reģionālo DI plānu, visām mērķa grupas personām, neatkarīgi no dzimuma, vecuma un etniskās piederības, balstoties uz veikto individuālo vajadzību izvērtējumu un atbalsta plānos noteikto, tiks nodrošināta līdzsvarota pakalpojumu pieejamības plānošana reģionālā līmenī.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Projekta īstenošanā ir identificēta labā prakse komunikācijā ar mērķa grupas pārstāvjiem, lai veicinātu to iesaistīšanos projektā. Komunikācijas stratēģijai kopumā ir raksturīga individuāla un lietotājam draudzīga pieeja, izskaidrojot projekta oficiālajā dokumentācijā lietotos jēdzienus, kas nav pazīstami un saprotami vairumam sabiedrības locekļu, t.sk. mērķa grupai. Vajadzību attīstīt šādu komunikācijas praksi radīja projekta īstenošanas uzstādījums, un proti, mērķa grupas iesaistīšanās projektā ir brīvprātīga, tāpēc izšķirošs aspekts bija gan atbilstošu komunikācijas kanālu, gan mērķa grupai piemērota izteiksmes veida izvēle.

Lai nodrošinātu informācijas pieejamību, atkārtota informācija par projektu tika izvietota ierastajos plašsaziņas līdzekļos – pašvaldību mājas lapās, sociālajos tīklos, izplatīta caur sociālajiem dienestiem, izvietota uz informācijas dēļiem pagastos un vietējas nozīmes laikrakstos. Būtiski bija nodrošināt atkārtotu informācijas izplatīšanu, lai piesaistītu mērķa grupas uzmanību. Kā būtisku mērķa grupas aktivizēšanas aspektu FS uzskata tādu iedzīvotāju grupu sasniegšanu, kas līdz šim nav bijusi sociālo dienestu redzeslokā. Šo iedzīvotāju grupu aktivizēšanā būtiska loma bija iepriekšēju aizspriedumu pret sociālajiem pakalpojumiem izmantotājiem pārvarēšanu, stigmas mazināšanu u.tml. Kā nozīmīgi informācijas avoti tika izmantota arī informācijas izplatīšana ar atbilstošu NVO starpniecību. Kā atzīst FS pārstāvis eksperta intervijā, visefektīvākais kanāls ir informācijas izplatīšana slēgtās interešu grupās sociālajos tīklos, piemēram, Facebook, kurā pulcējas mērķa grupu pārstāvji. Informācijas izplatīšanā nozīmīgu lomu ieņem grupas dalībniekus vienojošā problēma, iespēja sniegt informāciju neformāli, precīzi, katram cilvēkam saprotamā valodā.

Individuāla pieeja komunikācijā atspoguļojas arī projekta mājas lapā, sniedzot atbildes uz mērķa grupas jautājumiem (piemēram, izskaidrojot deinstitucionalizācijas jēdzienu). Nozīmīga šeit ir arī

zinošu komunikācijas speciālistu iesaiste projekta īstenošanā, kuri iesaistās atbilstošu pieeju izstrādē, lai personīgāk uzrunātu katru mērķa grupas pārstāvi un norādītu uz tiem informācijas segmentiem, kas ikdienas lietotājam nav saprotami. Šādu individualizētu un vienkāršu atbilžu sniegšana tiek uzskatīta par izaicinājumu projekta īstenošanai.

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/ aptvertie HP VI aspekti	Projektā ir aptverti četri HP VI aspekti – dzimums, vecums, invaliditāte un etniskā piederība. Tomēr galvenais uzsvars liekams uz mērķa grupas definējumu kopumā – sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauta iedzīvotāju mērķa grupa.
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Projekta darbību kvalitatīvais izvērtējums apstiprina, ka šim projektam ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI pēc būtības, jo tā aktivitātes vērstas uz sociālās atstumtības un nabadzības riska mazināšanu personām, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam.
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	HP VI rādītāju kumulatīvās vērtības no projekta sākuma līdz 31.12.2018., balstoties uz FS iesniegtajiem datiem KP VIS 10.01.2019. Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji: 1124 personas, t.sk. 652 vīrieši un 472 sievietes: • Individuālo vajadzību izvērtējums veikts 186 vīriešiem un 114 sievietēm ar garīga rakstura traucējumiem, 139 zēniem un 100 meitenēm no bērnu sociālās aprūpes iestādēm un 203 zēniem un 153 meitenēm ar funkcionāliem traucējumiem. • ESF finansētus pakalpojumus / atbalstu saņēmušas 29 sievietes ar garīga rakstura traucējumiem un 71 meitenes ar funkcionāliem traucējumiem. Kā arī atbalstu ir saņēmuši 34 vīrieši ar garīga rakstura traucējumiem un 94 zēni ar funkcionāliem traucējumiem.
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projektā īstenotās darbības ir vērstas uz projekta HP VI rādītājiem, par ko liecina arī HP VI rādītāju sasniegtās kvantitatīvās vērtības. Projekta īstenotājs norāda, ka individuālo vajadzību izvērtējuma gadījumā 1. kārtas plānotie rezultatīvie rādītāji jau ir sasniegti, un projekta īstenotājs ir apzinājis potenciālos mērķa grupas pārstāvjus, kuriem pakalpojums būtu nepieciešams, īstenojot projekta 2. kārtu.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	PL definētie horizontālās politikas mērķi ir definēti pārāk specifiski, lai būtu tieši attiecināmi uz 9.2.2.1. SAMP projektiem, lai gan sniedz būtisku ieguldījumu HP VI principu īstenošanā.
Secinājumi	Projekta īstenošanā ir identificēta labā prakse komunikācijā ar mērķa grupas pārstāvjiem, lai veicinātu to iesaistīšanos projektā, ņemot vērā, ka iesaistīšanās projektā ir brīvprātīga. Labā komunikācijas prakse ir balstīta uz individuālu, personisku un vienkāršu atbilžu sniegšanu uz mērķa grupu interesējošiem jautājumiem un daudzveidību (arī inovatīvu) komunikācijas kanālu lietošanu, lai mērķa grupai būtu vienlīdzīgas iespējas piekļūt projekta informācijai.

3.11. Labā prakse sistemātiskā un integratīvā pasākumu plānošanā: 7.3.2. SAM

I. VISPĀRĒJS PROJEKTA RAKSTUROJUMS

7. prioritārais virziens: Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte

7.3. prioritāro virzienu ieguldījumu prioritāte: darba ņēmēju, uzņēmumu un uzņēmēju pielāgošanās pārmaiņām

7.3.2. SAM nosaukums: Paildzināt gados vecāku nodarbināto darbspēju saglabāšanu un nodarbinātību

Kopējais projektu skaits: viens

1.1. PL definētais horizontālās politikas mērķis

PL definētie horizontālās politikas mērķi, kas attiecināmi uz 7.3.2.SAM projektiem:

- 7. Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi.

1.2. DP noteiktās indikatīvās atbalstāmās darbības

7.3.2. SAM indikatīvās atbalstāmās darbības ir „gados vecāku nodarbināto spēju, prasmju un veselības stāvokļa novērtēšana, cilvēkresursu attīstības plānošana, informatīvi konsultatīvs atbalsts darba devējiem, lai sekmētu gados vecāku cilvēku ilgāku palikšanu darba tirgū (veselīgas novecošanās, drošu darba metožu, elastīgu darba formu, personāla politikas un karjeras plānošanas u.c. jautājumos); prasmju pilnveidošanas pasākumi; darba vides novērtēšana un darba vietas pielāgošana, starppaaudžu pieredzes nodošanas pasākumi (mentoring); izmēģinājumuprojekts – sistēmas izveide, kas sekmētu tādu nodarbināto, kam konstatēts prasmju trūkums, veselības traucējumi vai citi kavēkļi, kas ierobežo darba pienākumu veikšanu, nepieciešamo rehabilitāciju un/vai atbilstošu pārkvalifikāciju tajā pašā nozarē vai radniecīgā nozarē. Minētais atbalsts tiks īstenots sadarbībā ar uzņēmumiem, Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju, Sociālās integrācijas valsts aģentūru, pētniecības iestādēm, biedrībām un nodibinājumiem, arodbiedrībām, Valsts darba inspekciju.”

Attiecībā uz **dzimumu līdztiesības un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu neatkarīgi no vecuma** 7.3.2. SAM ietvaros tiks īstenoti pasākumi „gados vecāku nodarbināto ilgākai palikšanai darba tirgū.”⁷².

1.3. Ietekme uz HP VI un HP VI kritēriji

7.3.2.SAM ir tieša pozitīva ietekme uz HP VI, attiecīgi šim projektam ir piemērojams HP VI specifiskais atbilstības kritērijs. Lai projekts tiktu apstiprināts, projekta iesniegumā jābūt sniegtai informācijai, kas apliecina, ka projektā ir paredzētas specifiskas darbības, kas veicina HP VI

⁷² Latvijas Republikas Finanšu ministrija, (2014), Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”, Rīga, 297.lpp.

(dzimumu līdztiesība, personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušana, nediskriminācija vecuma un etniskās piederības dēļ) ievērošanu, un proti:

- projekta mērķis un projektā plānotās darbības vērstas uz HP VI ievērošanu neatkarīgi no dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un etniskās piederības;
- projekta ietvaros ir paredzētas specifiskas darbības HP VI ievērošanai, kas sekmē vienlīdzīgu iespēju mērķu sasniegšanu, piemēram:
  - projektā tiek paredzētas specifiskas darbības, kas veicina dzimumu līdztiesību, piemēram:
  - sabiedrības izpratnes veidošanas pasākumu, konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu saturā tiks integrēts dzimumu aspekts, t.sk. mazināti aizspriedumi par kādu no dzimumiem noteiktā profesionālā jomā u.c.;
- projektā tiek paredzētas darbības, kas veicina personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, piemēram:
  - projekta īstenošanā tiks nodrošināti apstākļi, kas nodrošina iespēju personai ar invaliditāti piedalīties projekta vadībā un īstenošanā;
  - tiks noteikts elastīgs daba laiks, ņemot vērā personas ar invaliditāti individuālās vajadzības;
  - projekta īstenošanas personāla apmācības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai mācību telpā;
  - tiks nodrošinātas pielāgotas informāciju tehnoloģijas apmācībām personām ar funkcionāliem traucējumiem;
  - projektā tiks īstenota darba vides un darbavietu pielāgošana mērķa grupas personām atbilstoši ergoterapeita sniegtajam atzinumam;
  - informēšanas, izglītošanas, apmācību un konsultāciju saturā tiks mazināti aizspriedumi par invaliditāti u.c.;
- projektā tiek paredzētas specifiskas darbības, kas veicina nediskrimināciju vecuma un etniskās piederības dēļ, piemēram:
  - tiks sniegts individuāls atbalsts – īpaši grupām no nelabvēlīgas vides, t.sk. vecāka gadagājuma personām, migrantiem un romu tautības pārstāvjiem (piemēram, atkārtošana, paskaidrošana, apmācību ritma pielāgošana individuālajām spējām u.c.);
  - mazināti aizspriedumi par vecumu vai etnisko piederību;
  - jautājumi par aktīvu un veselīgu novecošanos, veselības veicināšanu darba vietā, drošu uzvedību darbā un drošām darba metodēm u.c.

Projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodikā minēti visi iepriekš minētie principi, kas piemērojami pieteikuma izvērtējumam kā piemēri darbībām, kas īstenojamas HP VI ievērošanai. **FS jānodrošina projekta pilnīga atbilstība šim kritērijam.**

1.4. MK noteikumi par 7.3.2. SAM īstenošanu saistībā ar HP VI īstenošanu

1.5. SAM un projekta līmeņa HP VI rādītāji

02.08.2016. MK noteikumi Nr. 504 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 7.3.2. specifiskā atbalsta mērķa „Paldzināt gados vecāku nodarbināto darbaspēju saglabāšanu un nodarbinātību” īstenošanas noteikumi”.

MK noteikumu 31.4. punktā minēts, ka īstenojot projektu, finansējuma saņēmējs uzkrāj informāciju par HP VI rādītāja „Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai

etniskā piederība) apmācītās personas” un „Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits” sasniegšanu.

II. PROJEKTA KVALITATĪVĀ ANALĪZE

Nosaukums	Atbalsts ilgākam darba mūžam (nr. 7.3.2.0/16/I/001)
Finansējuma saņēmējs	Nodarbinātības valsts aģentūra
Līguma periods	05.08.2016. – 31.12.2022.
ES fonds	ESF
Projekta interneta vietne	http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=511&txt=4645

Projekts ir identificēts kā **potenciāli labā prakse**, ņemot vērā, ka vairums projekta aktivitāšu, kurās tiku sasniegtas projekta mērķa grupas, vēl nav notikušas. Projekta atbilstība potenciāli labas prakses piemēram ir identificēta, **iepazīstoties ar projekta mērķa grupas raksturojumu un FS sistemātiski plānotajām un līdz šim īstenotajām darbībām un kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem**, lai tiku sasniegti projekta mērķi.

2.1. Projekta mērķis (PI apraksts)

Projekta mērķis ir veicināt gados vecāku nodarbināto personu darbspēju saglabāšanu un nodarbinātību.

2.2. Projekta mērķa grupas (PI apraksts)

1. Gados vecākas nodarbinātas personas vecumā no 50 gadiem, tai skaitā personas vecumā, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai personas, kurām valsts vecuma pensija nav piešķirta (tai skaitā priekšlaicīgi), kā arī bezdarba riskam pakļautas gados vecākas nodarbinātas personas vecumā no 50 gadiem, ja tās atbilst vismaz vienam no šādiem kritērijiem:

- personai obligātajā veselības pārbaudē konstatēta veselības stāvokļa neatbilstība veicamajam darbam vai arodslimību pazīmes vai persona nosūtīta uz ārpuskārtas obligāto veselības pārbaudi, vai persona darbnespējas dēļ ir atradies ilgstošā prombūtnē (pēdējā gada laikā darbnespēja vismaz vienu mēnesi nepārtraukti vai divus mēnešus ar pārtraukumiem), vai personai konstatēta saslimšana ar arodslimību, vai, veicot darba vides un cilvēkresursu potenciāla izvērtējumu, ir konstatēta veselības stāvokļa neatbilstība veicamajam darbam vai arodslimību pazīmes, kas iepriekš obligātajā veselības pārbaudē netika konstatētas;
- personas izglītība nepārsniedz vidējo vispārējo vai profesionālo, vai arodizglītības līmeni vai arī personai ir augstākā izglītība, bet tā ir nodarbināta mazkvalificētos darbos (vienkāršo profesiju darbi atbilstoši Profesiju klasifikatora devītajai pamatgrupai);
- personai objektīvi apstākļi saistībā ar nepieciešamību aprūpēt kādu no ģimenes locekļiem kavē veikt darbu normāla darba laika ietvaros;
- persona nodarbināta nepilnu darba laiku un ar zemiem ienākumiem, kas ir mazāki par 80% no valstī noteiktās minimālās algas;

2. Komersanti un valsts vai pašvaldības institūcijas (darba devēji).

2.3. HP VI rādītāju sasniegšanai ieteiktās un plānotās DARBĪBAS HP VI īstenošanai (PI 3.1. sadaļa)

LM Metodikā ieteiktās darbības	PI plānotās darbības
Informatīvi konsultatīvs atbalsts saimnieciskās darbības veicējiem, lai sekmētu gados vecāku cilvēku ilgāku palikšanu darba tirgū, darba vides novērtēšana un darba vietas pielāgošana; izmēģinājumsprojekts – sistēmas izveide, kas sekmētu tādu nodarbināto, kam konstatēts prasmju trūkums, veselības traucējumi vai citi kavēkli, kas ierobežo darba pienākumu veikšanu, nepieciešamo rehabilitāciju un/vai atbilstošu pārkvalifikāciju. Informēšanas, izglītošanas, apmācību un konsultāciju saturā tiks iekļauti vienlīdzīgu iespēju aspekti (dzimumu līdztiesība, personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušanas, nediskriminācija vecuma un etniskās piederības dēļ), piemēram, jautājumos par aktīvu un veselīgu novecošanos, drošu uzvedību darbā un drošām darba metodēm, veselības veicināšanu darba vietā. Projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja nepieciešams. Projekta ietvaros tiks sniegts individuāls atbalsts – īpaši grupām no nelabvēlīgas vides, ieskaitot minoritātes, migrantus un romu tautības pārstāvjus (piemēram, atkārtošana, paskaidrošana, apmācību ritma pielāgošana individuālajām spējām u.c.).	Projekta ietvaros plānots atbalstāmās darbības HP VI veicināšanai, proti, informēšanas un izglītošanas pasākumu saturā tiks iekļauti vienlīdzīgu iespēju aspekti (dzimumu līdztiesība, personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušana, nediskriminācija vecuma un etniskās piederības dēļ), piemēram, jautājumos par aktīvu un veselīgu novecošanos, veselības veicināšanu darba vietā, darba aizsardzību u.c. FS uzkrās informāciju par HP VI rādītāja „Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācītās personas” un „Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits” sasniegšanu. Projekta vadība un citas projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja nepieciešams.

2.4. Projektā īstenoto DARBĪBU KVALITATĪVĀ IZPĒTE, izmantojot PI dokumentu analīzi, publiski pieejamo informāciju un ekspertu intervijas

Projektā plānotās darbības ir tieši vērstas uz sociālās atstumtības riskam pakļautās mērķa grupas – gados vecākas nodarbinātās personas vecumā no 50 gadiem – situācijas uzlabošanu, strādājot gan tieši ar mērķa grupas pārstāvjiem, gan citām ieinteresētajām pusēm, kuras ir iesaistītas vai no kuru izpratnes ir atkarīga tiešās mērķa grupas situācijas uzlabošana, t.i., tādējādi vērsot darbības arī uz ārējās vides pretestības mazināšanu. Šādu kompleksu pasākumu piedāvāšana situācijas risināšanai kopumā atbilst labas prakses piemēram. Vienlaikus vairums no minētajām aktivitātēm, kas tieši vērstas uz mērķa grupu, ir sagatavošanas vai sākotnējās uzsākšanas stadijā, tāpēc nav iespējas raksturot aktivitāšu īstenošanas atbilstību plānotajam.

Darbības, kas projekta ietvaros ir tieši vērstas uz sociālās atstumtības riskam pakļautās mērķa grupas – gados vecākas nodarbinātās personas vecumā no 50 gadiem – situācijas uzlabošanu, ir dažāda veida atbalsta pasākumu veikšana, kas ietver virkni aktivitāšu: karjeras konsultācijas, prasmju nodošanas pasākumus, mentoringu (informālo izglītību), konkurētspējas paaugstināšanas pasākumus, darbavietas pielāgošanu un veselības uzlabošanas pasākumus (fizioterapeita, uztura speciālista konsultācijas, psihoterapeita individuālās konsultācijas). Šīs darbības tiek piedāvātas nodarbinātajiem pēc tam, kad pie viņu darba devēja, kurš iesaistījies/ pieteicies dalībai projektā, ir veikts darba vides un cilvēkresursu potenciāla izvērtējums, ko nodrošina no projekta līdzekļiem, piesaistot speciālistu komandu, kurā ir darba aizsardzības speciālists, arodveselības ārsts, ergoterapeits un personālvadības speciālists, un izstrādāts novecošanās pārvaldības plāns gados vecāko darbinieku situācijas uzlabošanai un nodarbinātībai nākotnē. Tādējādi ir plānots veikt sistēmisku atbalstu nodarbinātajiem, tos sasniedzot ar viņu šī brīža darba devēju starpniecību.

Dalībai projektā var pieteikties dažāda lieluma darba devēji (komersanti un valsts vai pašvaldību institūcijas, t.sk., mikrouzņēmumi) no visas Latvijas, ja vismaz 30% no kopējā nodarbināto skaita uzņēmumā ir darbinieki vecumā no 50 gadiem (2018.gada augustā ierobežojums attiecībā uz nodarbināto īpatsvaru ir atcelts).

Darba devēju novecošanās pārvaldības plānā ir norādāmi atbalsta pasākumi darbiniekiem, kuri vecāki par 50 gadiem un kuri atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- konstatētas veselības problēmas;
- izglītība nepārsniedz vidējo vispārējo vai profesionālo, vai arodizglītību, vai arī personai ir augstākā izglītība, bet tā ir nodarbināta mazkvalificētos darbos (vienkāršo profesiju darbi atbilstoši Profesiju klasifikatora devītajai pamatgrupai);
- personai ir objektīvi apstākļi saistībā ar nepieciešamību aprūpēt kādu no ģimenes locekļiem kavē veikt darbu normāla darba laika ietvaros;
- ir nodarbinātas nepilnu darba laiku un ar zemiem ienākumiem (80 % no valstī noteiktās minimālās algas).

2018. gada oktobrī NVA bija izsludinājusi un tā partneris projekta īstenošanā LDDK bija izplatījuši informāciju ar aicinājumu darba devējus pieteikties uz FS piedāvāto iespēju veikt darba vides, darbavietas un cilvēkresursu potenciāla izvērtējumu, kā arī uzņēmumam vai iestādei novecošanās pārvaldības plānu izstrādi. Dalībai projektā pieteicās 45 darba devēji, kuru pieteikumu izvērtēšana notika 2018. gada nogalē. Praktiskās darbības – darba vides izvērtēšana un saistītie pasākumi – tiks īstenoti, sākot no 2019. gada.

Darbības, kas vērstas uz citām ieinteresētajām pusēm, iedalāmas vairākās grupās. Pirmkārt, tie ir sabiedrības izpratnes veidošanas pasākumi ilgāka un labāka darba mūža veicināšanai, ietverot gan visus iedzīvotājus kopumā, gan projekta specifiskās mērķa grupas – darba devējus un gados vecākas nodarbinātās personas. Sabiedrības izpratnes veidošanas pasākumi ietver informācijas sniegšanu par darbaspēka novecošanās tendencēm un iespējamajiem risinājumiem ilgāka un labāka darba mūža veicināšanai (t.sk. informāciju par veselības veicināšanu un slimību profilaksi). Izpratnes veidošanas pasākumi ietver gan netiešu komunikāciju ar mērķa grupu (informāciju plašsaziņas līdzekļos), gan tiešu – rīkojot semināru ciklu „Pieredzei vienmēr būs vērtība!” republikas nozīmes un novadu centru pilsētās. Semināru ciklu saturiskā izpilde ietver labo praksi attiecībā uz mērķa grupu resursu stimulēšanu un apzināšanos. Semināros piedalījās 25-35 dalībnieki (valsts institūciju, pašvaldību un uzņēmumu darbinieki – vadītāji, vadītāju vietnieki, personāla vadības speciālisti, darba aizsardzības speciālisti un citi interesenti), kas komandu interaktīva darba ietvaros (izmantojot radošu domāšanu stimulējošu spēli) praktiski izvērtēja savu iestādi/ uzņēmumu, definēja problēmas un piedāvāja risinājumus un idejas, kā pēc iespējas racionālāk un efektīvāk mūsdienu darba vidē nodarbināt gados vecākus cilvēkus. Dalībnieki tika aicināti pieteikties semināram ar projekta partneru – LDDK un

LBAS – palīdzību. Semināru raksturs, stimulējot mērķa grupas iesaistīšanos problēmu definēšanā un risinājumu meklēšanā, ir viens no iedarbīgākajiem instrumentiem projekta mērķu sasniegšanā.

Otrkārt, projekta ietvaros ir plānotas projekta īstenošanas personāla un pārējā NVA personāla (karjeras konsultantu) apmācības darbam ar gados vecākām personām un darba devējiem. Tomēr šīs aktivitātes pārskata posmā vēl netika uzsāktas, tāpēc to satura izvērtējumu šajā pārskatā veikt nav iespējams. Vienlaikus šādas vajadzības apzināšanās un NVA personāla iesaistīšana apmācībās līdz pat īstenotāju līmenim – karjeras konsultantiem – ir uzskatāma par kompleksu rīcību un pakalpojuma kvalitātes nodrošināšanas mehānismu.

Treškārt, tieši uz darba devējiem ir vērstas kolektīvās pārrunas par novecošanās pārvaldības jautājumiem, kuras nodrošina projekta sadarbības partneri LDDK un LBAS, kuri veiks pārrunas ar darba devējiem par novecošanās pārvaldības jautājumu iekļaušanu darba koplīgumos, darba līgumos vai citos darba devēju dokumentos, kas saistoši darba devējiem un darba ņēmējiem.

Projekta darbības ir vērstas arī uz metodiskā atbalsta izstrādi iepriekš minēto darbību veikšanai. Tas ietver darba vides un cilvēkresursu potenciāla izvērtējuma veikšanu un rokasgrāmatu izstrādi, kas turpinājumā tiks izmantota iepriekš minētajām darbībām – situācijas izvērtēšanai pie darba devējiem, kas pieteikušies dalībai projektā. Aktivitātes izstrāde ir uzsākusies 2018. gadā, ir veikts tās pirmais posms (izstrādāta metodika), taču FS uzskata, ka tās kvalitātes izvērtējumu iespējams veikt pēc tam, kad būs notikusi darba devēju izvērtēšana. Projekta ietvaros ir plānota arī tā starprezultātu un rezultātu izvērtēšana, lai nodrošinātu uz pierādījumiem balstītas politikas izstrādi aktīvās novecošanās veicināšanai.

2.5. Novērtējuma kopsavilkums

Projektā iekļautie/apvertie HP VI aspekti	Galvenais projektā aptvertais HP VI aspekts ir vecums – gados vecākas nodarbinātās personas vecumā no 50 gadiem, taču, īstenojot projekta aktivitātes netieši tiek pievērsta uzmanība arī pārējiem principiem – dzimuma, invaliditātes un etniskās piederības aspekti ciktāl tas nepārsniedz mērķa grupas definējuma ietvaru.
Ietekme uz HP VI īstenošanu (novērtējums pēc būtības atbilstoši LM Metodikas vadlīnijām)	Projekta darbību kvalitatīvais izvērtējums rāda, ka tam var būt tieša pozitīva ietekme uz HP VI pēc būtības, jo tā aktivitātes vērstas uz sociālās atstumtības riska mazināšanu personām, kas tam pakļautas vecuma dēļ. Īpaša uzmanība projektā ir pievērsta tām mērķa grupai atbilstošām personām, kuras var tikt pakļautas sociālās atstumtības riskam arī citu faktoru ietekmē (nodarbinātas uz nepilnu laiku, zemi ienākumi, izglītība nepārsniedz vidējās vispārējās vai profesionālās izglītības līmeni).
Sasniegtās projekta HP VI rādītāju vērtības	HP VI rādītāju sasniegtās vērtības nav norādītas (KP VIS 22.02.2019.)
Specifisko darbību atbilstība HP VI rādītājiem	Projekta darbības ir tieši vērstas uz HP VI rādītāju sasniegšanu, par ko liecina projekta darbību kvalitatīvās izpētes rezultāti.
Projekta ietekme uz HP VI mērķiem (novērtējums pēc būtības)	Projekta ietvaros tiek/tiks īstenotas specifiskas darbības (esošās situācijas izvērtējums, tālākā rīcības plāna izstrāde, individuāls atbalsts, specifisku pakalpojumu sniegšana u.c.), kas vērstas uz šāda HP VI mērķa sasniegšanu: <i>Programmas ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību</i>

	<i>un neatkarīgu dzīvi.</i>
Secinājumi un ieteikumi	Projekts ir uzskatāms kā potenciāli labā prakse, ja projekta aktivitātes tiks īstenotas to plānotajā apmērā un ja projekta mērķa grupām sniegtais atbalsts būs kvalitatīvs. Projekta atbilstība potenciāli labai praksei ir noteikta, iepazīstoties ar projekta mērķa grupas raksturojumu un FS sistemātiski plānotajām un līdz šim īstenotajām darbībām un kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem, lai tiktu sasniegti projekta mērķi.

4. Horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” koordinēšana, uzraudzība un izvērtēšana

LM ir atbildīgā iestāde par HP VI koordinēšanu, metodisko un konsultatīvo atbalstu, projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju, kas saistīti ar HP VI, un to piemērošanas metodiku izstrādi, ES fondu ieguldījumu atbilstību HP VI un HP VI rādītāju sasniegšanas darbībām. HP VI koordinēšana atbilstoši augstāk minētajām LM funkcijām šajā jomā ietver vairākas aspektus, kuru īstenošana un ar to saistītās grūtības, kā arī labā prakse ir analizēta pētījumā. Tie ir: metodiskais, izglītojošais un konsultatīvais atbalsts; projektu iesniegumiem piemērojamo HP VI specifisko un kvalitātes kritēriju noteikšana un vērtēšana; HP VI rādītāju noteikšana un datu uzkrāšana un izvērtēšana; līdzdalība ES fondu pasākumu īstenošanas normatīvo dokumentu (MK noteikumu) sagatavošanā saistībā ar HP VI.

4.1. Metodiskais, konsultatīvais un izglītojošais atbalsts

LM, īstenojot augstāk minētās funkcijas, īsteno sadarbību ar dažādām ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītajām institūcijām – CFLA kā sadarbības iestādi, FM kā vadošos iestādi un atbildīgo iestādi, ar atbildīgajām iestādēm (ministrijām un Valsts kanceleju), Uzraudzības komiteju un finansējuma saņēmējiem. ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītie institūciju pārstāvji kopumā pozitīvi vērtē sadarbību ar LM, tās sniegto metodisko, konsultatīvo un izglītojošo atbalstu par HP VI īstenošanu. Metodiskais un konsultatīvais atbalsts tiek sniegts daudzveidīgi, t.sk. (i) HP VI kritēriju vērtēšanas metodikās, kur ir pieejami kritēriju izpildes piemēri, (ii) PI veidlapas 3.1. sadaļas veidlapas aizpildīšanas metodikās, kurās sniegti HP VI darbību piemēri; (iii) informatīvajos semināros, t.sk. piedaloties arī citu AI un SI informatīvajos semināros ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītajām mērķa grupām; (iv) attālinātās saziņas tiešās konsultācijās ar FS un AI par HP VI.

Pārskata periodā LM kā atbildīgā iestāde par HP VI koordinēšanu ir organizējusi 22 seminārus par dzimumu līdztiesības, nediskriminācijas invaliditātes, vecuma vai etniskās piederības dēļ jautājumiem. Papildus LM piedalās citu AI un SI rīkotajos informatīvajos pasākumos, izglītojot par vienlīdzīgu iespēju jautājumiem. AI un FS intervijās tika pausta vajadzība pēc informatīvo pasākumu par HP VI vēl plašākas rīkošanas, lielāku uzmanību pievēršot šo pasākumu formātam un informācijas pasniegšanas veidiem. Kā papildinājums lekciju veida informatīvajiem pasākumiem tika minēti ierosinājumi veidot video materiālus par vienlīdzīgu iespēju principiem, pēc iespējas vairāk stāstīt reālās prakses piemērus, sniegt konkrētu piemēru demonstrācijas (tie var būt gan labās prakses piemēri, gan gadījumi, kuros vienlīdzīgu iespēju princips tiek pārkāpts vai netiek ievērots), iekļaujot vizuālo materiālu, popularizēt oriģinālus labās prakses piemērus konkrētās jomās, tā sekmējot inovatīvu HP VI darbību integrēšanu projektos.

Saskaņā ar LM sniegto informāciju semināri par HP VI tēmām tiek plānoti un rīkoti, ņemot vērā ļoti plašu mērķa grupu vajadzības – ES fondu vadībā iesaistītie darbinieki, pašvaldību pārstāvji, finansējuma saņēmēji dažādās nozarēs, būvnieki, arhitekti u.c. Semināru rīkošanas vajadzība tiek noteikta arī sekojot līdzi politiku plānošanas procesam, izmaiņām normatīvajos aktos, kuros ir tieši vai netieši skarti HP VI aspekti. Neraugoties uz to, ka izglītojošais darbs tiek īstenots pastāvīgi, to ir svarīgi turpināt, ņemot vērā ES fondu vadībā iesaistīto darbinieku mainību, nepieciešamību paplašināt izglītojamās mērķa grupas, aptverot arvien plašākas sabiedrības grupas. Kā rāda līdzšinējā pieredze, ES fondu atbalstīto projektu darbības ir sniegušas būtisku ieguldījumu izpratnes par vienlīdzīgām iespējām un nediskrimināciju veidošanos sabiedrībā. Vienlaikus padziļinātās

projektu darbības izpētes rezultāti rāda, ka, kaut arī kopējā ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistīto mērķa grupu izpratne par vienlīdzīgām iespējām un jebkādas diskriminācijas aizliegumu ir pieaugusi, vērojama sašaurināta HP VI interpretācija kā atsevišķu vispārīgu tehnisku principu ievērošana (piemēram, pasākumu pieejamība). Trūkst padziļinātas izpratnes par HP VI daudzveidību (piemēram, personu ar invaliditāti mērķa grupa nereti tiek uztverta tikai kā personas ar kustību traucējumiem) un horizontālo izpausmi specifiskās darbībās dažādās nozarēs, īpaši pasākumu saturā.

Mērķa grupu vidū pozitīvi tiek vērtēts LM izstrādātais un regulāri atjaunotais palīgdokuments „**Metodika horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzība 2014.-2020.gada plānošanas periodā**”, tajā iekļautie skaidrojumi un piemēri par HP VI atbilstošām darbībām atkarībā no ES fonda un konkrētā SAM ietekmes uz HP VI mērķiem. Metodika ir bijusi noderīga gan projektu iesniegumu sagatavošanas, gan projektu īstenošanas posmā. Būtiski piebilst, ka pozitīvu vērtējumu sniedza tie ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītie, kas šo dokumentu ir izmantojuši. Daļa pētījuma dalībnieku atzina, ka neizjūt nepieciešamību pēc šīs metodikas izmantošanas, jo HP VI būtība ir saprotama, ir uzkrāta pietiekama pieredze tā ievērošanā. Vienlaikus padziļināta projektu analīze rāda, ka dažkārt šī izpratne ir vienpusēja un sašaurināta, paliekot vispārējo HP VI darbību līmenī (piemēram, norādot, ka atbalsts tiks sniegts darbiniekiem un projekta dalībniekiem neatkarīgi no to dzimuma, etniskās izcelsmes, invaliditātes un vecuma), nesekmējot HP VI attīstību.

Pētījumā no AI un FS pārstāvju puses izskanēja priekšlikums, ka HP VI darbību piemēri LM Metodikā varētu tikt paplašināti ar vēl augstākas konkrētības pakāpes piemēriem vai arī palikt esošajā vispārinājuma līmenī, sniedzot augstākas konkrētības pakāpes piemērus informatīvajos pasākumos, īpaši aktuāli tas ir FS, projektu iesniegumu gatavošanas posmā. Attiecībā uz konsultatīvo atbalstu izvērtējams ir jautājums par to, vai nepieciešama detalizētu piemēru sniegšana PI veidlapas 3.1. sadaļas aizpildīšanai, ņemot vērā, ka šo darbību piemēri ir iekļauti arī LM metodikā. Viena no identificētajām problēmām šajā sakarā ir tāda, ka daļa projektu iesniedzēju kritiski neizvērtē piedāvātos piemērus, nepielāgo projekta saturam un tiešā veidā iekļauj tos projektā kā plānotās darbības attiecībā uz HP VI, taču pēcāk tām nav reāla seguma praksē. Vienlaikus izpēte rāda, ka daļā gadījumu PI 3.1. veidlapas aizpildīšanas metodikā sniegtie piemēri tiešām kalpo par piemēru un ideju avotu, lai uz to bāzes radītu oriģinālus risinājumus HP VI īstenošanai konkrētajā projektā.

4.2. HP VI kritēriji un to piemērošana

HP VI projektu iesniegumu vērtēšanas kritērija veids ir atkarīgs no konkrētā SAM ietekmes līmeņa uz HP VI. Saskaņā ar LM Metodiku tiešas pozitīvas ietekmes gadījumā projektiem ir izvirzāmi specifiskie atbilstības kritēriji, kuru neizpildes gadījumā projekta iesniegums ir noraidāms. Projektiem, kas tiek plānoti SAM ar netiešu pozitīvu ietekmi sasniegšanai, ir izvirzāmi kvalitātes kritēriji, kuru izpildes gadījumā projekta iesniegumiem tiek piešķirti papildu punkti, kas sniedz priekšrocības projektiem vai dod iespēju veicināt to projektu realizāciju, kuros HP VI principu plānots ievērot. SAM, kuru ietvaros plānotajiem projektiem nav paredzama nekāda ietekme uz HP VI, HP VI kritēriju nepiemēro. **HP VI kritēriju un to piemērošanas metodiku saskaņošanas procesā** pētījumā, balstoties uz pielietoto metodiku, netika konstatētas problēmas ne no vienas šajā procesā iesaistītās puses. Starpinstitucionālā sadarbība tiek vērtēta kā **operatīva un efektīva**.

Vispārējie un praksē visizplatītākie HP VI kvalitātes kritēriju piemērošanas principi paredz, ka prioritāte ir projektiem, kuros ir paredzētas darbības, kas veicina HP VI īstenošanu dažādos aspektos. Vienlaikus HP VI **kritērija nozīmīgums**, piešķiramo punktu un kritērija izpildes prasību

izteiksmē, ir atšķirīgs dažādiem SAM. Konkrētu projektu izpēte atklāj, ka gadījumos, kad HP VI kritērijam ir mazāka nozīme (projekta iesniedzējs var neizpildīt šo kritēriju, minimālais nepieciešamo punktu skaits ir mazāks), HP VI īstenošanai praksē pēc būtības tiek pievērsta mazāka uzmanība, retāk tiek īstenoti inovatīvi risinājumi, zemāka ir FS motivācija un iniciatīva HP VI īstenošanai. No pētījumā iesaistīto dalībnieku puses kā saistīta problēma tika norādīts tas, ka projektu vērtēšanas posmā ir grūtības noteikt, cik atbilstoši projekti tiek novērtēti saistībā ar projektā paredzēto darbību atbilstību HP VI īstenošanai un mērķiem. Ņemot vērā, ka esošās metodiskās vadlīnijas HP VI kritēriju piemērošanai tomēr rada šāda veida grūtības, būtu nepieciešama detalizētāki (ar augstāku konkrētības pakāpi) HP VI kritēriju novērtēšanas metodiskie norādījumi.

HP VI kritēriju nozīmīguma analīzes kontekstā vērā ņemami ir NVO sektora ekspertu novērojumi, kas liecina, ka nereti projektos HP VI tiek ievērots formāli, nevis pēc būtības, jo tā ievērošanu pieprasa projektam izvirzītie kritēriji un iespēja iegūt papildu punktus projektu vērtēšanas procesā. Īpaši tas attiecas uz atklātām projektu iesniegumu atlasēm. Vienlaikus tas, ka HP VI tiek ietverts ES fondu projektu īstenošanas procesā šādā veidā, dažādām iesaistītajām pusēm un sabiedrībai kopumā liek domāt par vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu sociāli mazaizsargātām grupām, radot pozitīvu ietekmi uz kopējo mērķa grupu situāciju, nostiprinot HP VI īstenošanas praksi dažādos aspektos. Piemēram, vides infrastruktūras uzlabošanas projekti vairs nevar tikt īstenoti bez vienlīdzīgu iespēju principa ievērošanas, tāpat arī vairs netiek apšaubīta nepieciešamība pēc romu mediatoriem.

Lai sekmētu HP VI darbību īstenošanu pēc būtības, būtu nepieciešams pastiprināt to īstenošanas uzraudzību, vienlaikus neradot papildu administratīvo slogu. Viens no veidiem, kā to varētu īstenot, ir lūgt FS, sniedzot atskaites par projektu, aprakstīt, kā tieši PI 3.1. sadaļā norādītās plānotās HP VI īstenošanas darbības ir īstenotas praksē (piemēram, ja ir norādīts, ka projektā tiks pieņemti darbā darbinieki bez jebkādiem ierobežojumiem, t.sk. attiecībā uz invaliditāti, tad norādīt, vai šādas personas ir pieņemtas darbā). Papildus, veicot projektu pārbaudes to īstenošanas vietās, ieteicams, kur attiecināms, pārbaudīt, vai projekta organizēšanā, vadībā un darbībās pēc būtības tiek īstenotas plānotās HP VI veicinošās darbības, piemēram, vai projekts tiek īstenots pielāgotās telpās cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, ja tas ir ticis norādīts PI, kā tieši projekta vadībā tiek ievērots diskriminācijas aizlieguma princips, ja projekta iesniedzējs to ir minējis kā darbību, kuru veiks, vai arī, kā apmācību saturā tiek integrēts dzimumu vienlīdzības aspekts (vai ir iekļauta kāda apmācību tēma, vai apmācības vada atbilstošs eksperts u.tml.)).

4.3. HP VI rādītāji un datu uzkrāšana

Pētījumā kopumā ir identificēti 19 dažādi HP VI rādītāji. HP VI rādītāji ir pamats kvantitatīvos datos balstītam HP VI darbību un to ietekmes uz HP VI mērķiem novērtējumam. ESF projektos vidēji vienā projektā ir divi rādītāji. Daļā projektu ir trīs līdz pieci rādītāji (tas ir raksturīgi tiem SAM, kuros tiek nodrošināts atbalsts mērķa grupām ar pazīmēm, kas atbilst HP VI aspektiem, piemēram, 9.1.1., 7.1.1., 8.3.3., 8.3.4. SAM). Pētījumā ir analizēti arī tādi ESF projekti, kuriem, kaut arī ir piemēroti HP VI kvalitātes kritēriji, nav HP VI rādītāji (8.2.1., 8.2.2., 8.3.6., 11.1.1., 12.1.1. SAM). Šo projektu izpēte atklāj, ka tajos tiek ievēroti vispārīgie vienlīdzīgu iespēju principi un diskriminācijas aizliegums, taču netiek īstenotās nekādas mērķētas vai specifiskas darbības, kas veicinātu HP VI aspektu ievērošanu. Pamatā šajos projektos HP VI tiek piemērots uz projekta vadības līmenī, ne saturiski.

Saistībā ar HP VI rādītāju noteikšanu un datu uzkrāšanu par to sasniegtajām vērtībām ir konstatētas vairākas problēmas.

Pirmkārt, HP VI rādītāju sasniedzamās **vērtības visbiežāk netiek norādītas, tās tiek sniegtas pēc fakta**. Tas, savukārt, ierobežo veikt regulāru (īkgadēju) šo rādītāju izvērtējumu, jo faktiskās sasniegtās vērtības var tikt uzrādītas arī projekta noslēgumā. No vienas puses, ekspertu vērtējumā nav pamatoti noteikt konkrētas šo rādītāju plānotās vērtības, ja to mērvienība ir projekta dalībnieki ar konkrētām pazīmēm, piemēram, dzimums, personas ar invaliditāti, jo šajā gadījumā projekta īstenotāju centieni tiks vērsti uz to, lai sasniegtu noteiktu skaitu šo personu, iespējams, radot ierobežojumus citām mērķa grupām un radot jaunus diskriminācijas riskus. No otras puses, projektu padziļināta izpēte un FS viedokļu analīze atklāj, ka konkrētu vērtību neesamība mazina motivāciju sasniegt šos rādītājus. To sasniegšana tiek plānota pakārtoti iznākuma rādītāju sasniegšanai, turklāt paredzot, ka iznākuma rādītāju vērtības, ja tās pēc mērvienību veida sakrīt (piemēram, metodisko materiālu skaits, kuros ir integrēts vienlīdzīgu iespēju jautājums), abiem rādītāju veidiem tiks uzrādītas identiskas vērtības. Ja HP VI rādītāja vērtības tiek tehniski salāgotas ar ekvivalenta iznākuma rādītāja vērtībām un netiek izvērtēta sasniegto rezultātu atbilstība HP VI principiem pēc būtības, zūd HP VI rādītāju vērtību jēga.

Otrkārt, problēmas ir saistītas ar **izpratni par HP VI rādītāju būtību** – uz rādītāju attiecināmajām darbībām un/ vai personām. Piemēram, HP VI rādītājs „Izveidoto vispārējās izglītības, programmas, metodikas un mācību līdzekļi, t.sk. digitālie, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem)”. FS dažādi interpretē šī rādītāja piemērošanu – ar to var tikt saprasts tas, ka mācību materiālā ir jāiekļauj konkrētas tēmas, piemēram, par dzimumu lomām, stereotipiem, toleranci pret dažādu tautību cilvēkiem, vai arī var tikt izmantoti mācību līdzekļa satura vērtēšanas kritēriji, kuru uzdevums ir novērtēt, vai mācību līdzekļa saturā nav pārkāpts diskriminācijas aizliegums pēc kādas no pazīmēm. Minētie interpretācijas piemēri pēc būtības atbilst aplūkojamajam rādītājam, taču pēdējā gadījumā pastāv risks, ka izvērtējums ir formāls. Šāda atziņa balstās uz FS intervijās pausto viedokli, ka mācību un metodisko līdzekļu saturā nav iespējams neievērot diskriminācijas aizliegumu, jo tos veido kvalificēt jomas speciālisti. Līdz ar to nav pamatoti vēl noteikt rādītāju, ka šādu materiālu saturā tiek integrēti HP VI aspekti.

Plašākas interpretācijas iespējas ir novērotas attiecībā uz HP VI rādītāju „Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācītās personas”. Reālā prakse rāda, ka uz šo rādītāju tiek attiecināti arī tādi apmācību pasākumi, kuros ir nodrošināta pieejamība visiem interesentiem neatkarīgi no vecuma dzimuma, invaliditātes vai etniskās piederības, kaut arī tīri saturiski HP VI jautājumi apmācībās netiek aplūkoti, bet gan, piemēram, sirds un asinsvadu saslimšanas profilakses jautājumi. Viens no risinājumiem, kas vērsti uz to, lai rādītāji un reālā prakse būtu savstarpēji atbilstoši, ir precizēt HP VI rādītāju formulējumus atbilstoši tam, kā reāli praksē iespējams tos īstenot, piemēram, „apmācību organizācijā tiek ievērots vienlīdzīgu iespēju princips, nodrošinot to pieejamību visiem interesentiem neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem”. Taču tas nenozīmē, ka HP VI rādītāji kopumā jādefinē, balstoties uz esošo praksi. Risinājuma būtība ir tajā, lai rādītāji un tas, kā tie tiek sasniegti, neradītu maldīgu priekšstatu par HP VI īstenošanu praksē.

Otrs risinājums izriet no FS sniegtā ieteikuma papildināt LM Metodiku ar HP VI veicinošo darbību satura vērtēšanas kritērijiem vai to paraugiem visos HP VI aspektos, kas ļautu rast izpratni, cik lielā mērā projekta iesniedzēja plānotās darbības pēc būtības atbilst HP VI. Ieteikuma būtība ir nepieciešamība sniegt FS piemērus par to, kā konkrētu SAM projektos īstenot HP VI darbības. Šāda risinājuma veida piemērs, saskaņā ar LM sniegto informāciju, ir IZM sagatavotais 8.3.1.2. SAM pasākumam „Digitālie mācību un metodiskie līdzekļi” atlases nolikums, kas kalpos kā informatīvais palīgs projekta iesniedzējam. Nolikums no LM puses tika papildināts gan ar kritērijiem satura vērtēšanai, gan specifiskām darbībām, kā tieši HP VI principus var integrēt saturā. Tā kā FS ir

raksturīgi izmantot tos materiālus, kas attiecas uz viņu konkrēto SAM projektu, šāda pieeja – sadarbībā ar AI izstrādāt konkrētiem SAM palīgdokumentus, kuros iekļaut arī HP VI principu integrēšanas piemērus, ir vērtējama kā labā prakse turpmākajā darbā.

Treškārt, kā problēma ir identificēta situācija, ka **datu uzkrāšana par HP VI rādītājiem** tajos gadījumos, kad to mērvienība ir personas (pēc būtības – projekta dalībnieki) **pārklājas ar datu uzkrāšanu par projektu dalībniekiem** atbilstoši E12 veidlapai⁷³. Kaut arī tas varētu tikt vērtēts kā administratīvā sloga samazinājums FS, problēmas būtība ir saistīta tieši ar E12 veidlapas lietošanu. Intervijās ar FS tika konstatētas dažādas grūtības saistībā ar personu datu vākšanu, īpaši par tādām pazīmēm kā invaliditātes veids un etniskā piederība. Kaut arī dalībnieku datu uzkrāšana un apkopošana nav tieši saistīta ar HP VI rādītāju vērtībā (HP VI rādītāju gadījumā, ja to mērvienība ir personas, ir jāuzrāda tikai sasniegto personu sadalījums pēc dzimuma), tomēr prakse rāda, ka **projekta dalībnieku dati tiek izmantoti, lai iegūtu arī HP VI rādītāju vērtības**. Visas pētījumā apzinātās ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītās institūcijas, to pārstāvji, aktualizēja projektu dalībnieku datu vākšanas problēmu. No vienas puses, iedzīvotāju vidū ir pieaugusi piesardzība pret savu personas datu sniegšanu un tiek arvien biežāk apelēts pie tiesībām nesniegt t.s. sensitīvos datus. No otras puses, iedzīvotāji saņem ES fondu finansētus atbalsta pakalpojumus un palīdzību, tāpēc ir pamatoti ievērot finansētāja prasības attiecībā uz iespējam pārliecināties par gala labuma saņēmēju atbilstību atbalstīto projektu mērķiem un augstākā līmenī – noteiktajiem ES fondu prioritārajiem virzieniem un ieguldījumu prioritātēm.

Lai mazinātu šo problēmu, svarīgi ir **attīstīt skaidrojošo darbu, kas vērsts uz FS un projektu dalībniekiem par projektos iesaistīto un atbalstīto personu datu uzkrāšanas mērķiem, datu pielietojumu, apstrādi un uzglabāšanu**. Papildus risinājums būtu valsts datu bāzu integrēšana, lai, kur iespējams, sensitīvus datus nejaudātu personām, bet iegūtu no dažādiem reģistriem, piemēram, Iedzīvotāju reģistra (dzimums, vecums), Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisija (invaliditāte), NVA (nodarbinātības statuss) u.c. FS par projekta dalībniekiem apkopotu datus tikai par personu identifikatoru (personas kodu), pēc kura būtu dažādos valsts iedzīvotāju reģistros identificējama specifiskā informācija (dzimums, vecums, invaliditāte, nodarbinātība u.tml.). Tā kā ne visi no EK iesniedzamajiem datiem ir pieejami šādos reģistros, būtu jānosaka tās projektu dalībnieku pazīmes (personas dati), kuri būtu jāprasa dalībniekam papildus. Projekta dalībniekiem attiecīgi tiktu prasīti tikai šie papildu dati. Pētījuma tapšanas gaitā tika izstrādāti grozījumi MK noteikumos nr.77⁷⁴, kas paredz veikt darbības, lai precizētu datu apjomu, kas FS jāapkopo un jāiesniedz par projekta dalībnieku, izklāujot tādus datus, kurus var iegūt no citiem valsts datu reģistriem.

Lai iegūtu priekšstatu par šo aspektu no mērķa grupu perspektīvas, pētījumā tika intervēti arī NVO pārstāvji. NVO pārstāvji uzskata, ka ir svarīgi iekļaut projektos sasniedzamos HP VI rādītājus, vienlaicīgi tiek apšaubīta šādu kvantitatīvu rādītāju piemērotība projektu izvērtēšanai pēc būtības, kas saistīts ar apkopoto datu kvalitāti. Ieteikums no NVO ekspertu puses ir noteikt pēc iespējas konkrētākus un izmērāmus rādītājus, kuru sasniegto vērtību interpretāciju papildināt ar kvalitatīvo izpēti, veicot projektu padziļinātu analīzi atlases veidā. NVO eksperti atzīst nepieciešamību ES fondu projektos apkopot datus par dalībniekiem pēc dzimuma, vecuma, etniskās piederības pazīmes un invaliditātes veida, jo tie atspoguļo konkrētās mērķa grupas kopējo tvērumu. Tomēr, ņemot vērā,

⁷³ Saskaņā ar 10.02.2015. MK noteikumiem nr. 77 „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaužu veikšanas kārtība 2014.–2020.gada plānošanas periodā”.

⁷⁴ Sk. „Ministru kabineta noteikumu projekta “Grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 10. februāra noteikumos Nr. 77 “Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaužu veikšanas kārtība 2014.–2020. gada plānošanas periodā”” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40465621> (sk. 07.03.2019.)

ka pieprasītie dati satur sensitīvu informāciju, projekta dalībniekiem ir tiesības tos nesniegt vai sniegt tikai daļēji, kā rezultātā apkopotie dati var būt nepilnīgi. Pēc NVO pārstāvju domām, Latvijā situācija šobrīd nav tik saasināta kā citās ES valstīs, kur pat jautājums, piemēram, par dzimumu var izrādīties personas cieņu aizskarošs, tomēr arī šeit pastāv noteikta veida informācija, kuru personas nelabprāt par sevi atklāj. Pie šāda veida informācijas pieder personas kods, invaliditāte, kuras pamatā ir garīga rakstura traucējumi, un etniskā piederība romu kopienai. Tādēļ projekta dalībniekiem nepieciešams pamatot pieprasītās informācijas nepieciešamību, vai sniegt datus, balstoties uz pieņēmumu par konkrētajam dalībniekam atbilstošo pazīmi vai trešās personas atzinumiem. Kā skaidroja viena no NVO pārstāvēm, raksturīga ir prakse dalībniekiem neuzdot jautājumu par etnisko piederību, tā vietā informācija tiek iegūta pastarpināti no trešās personas, kura pārstāv mērķa grupu un projektā piedalās kā projekta īstenotāju pārstāvis, nevis dalībnieks.

5. Ārvalstu pieredzes izpēte horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanā

5.1. Igaunija

Horizontālās politikas jomā par vienlīdzīgu iespēju īstenošanu Igaunijā atbildīgs ir atsevišķs Sociālo lietu ministrijas (ekvivalents Latvijas LM) departaments (Vienlīdzības politikas departaments). Atšķirībā no Latvijas Igaunijā ir spēkā vairāki specifiski normatīvie akti vienlīdzīgu iespēju jomā – Dzimumu līdztiesības likums (07.04.2004.)⁷⁵, Cietušo atbalsta likums (17.12.2003.)⁷⁶ un Vienlīdzīgas attieksmes likums (01.01.2009.), kas nosaka šādas diskriminācijas aizlieguma pazīmes: tautība (etniskā izcelsme), rase, reliģiskā piederība, vecums, invaliditāte, seksuālā orientācija un dzimums.

Tā kā vairāki valsts ilgtermiņa attīstības mērķi pēc būtības ir sasniedzami starpnozaru līmenī, 2012.gadā Igaunijas valdība vienojās par piecām horizontālās politikas jomām, kas ņemamas vērā, izstrādājot politikas plānošanas dokumentus: (1) vides aizsardzība un klimats; (2) vienlīdzīgas iespējas; (3) informācijas sabiedrība; (4) reģionālā attīstība; (5) pārvaldība. Katra no minētajām jomām ir piekritīga konkurētās nozares ministrijai, kuras uzdevums ir nodrošināt, lai rīcībpolitikas plānošanā šīs prioritātes tiktu ņemtas vērā un plānošanas dokumentos tiktu iekļauti atbilstoši politikas rezultāti un to rādītāji. Savukārt Finanšu ministrija ir pārraugošā institūcija attiecībā uz minēto horizontālo prioritāšu iekļaušanu ES fondu plānošanas un īstenošanas procesā⁷⁷.

Igaunijā ir vairākas iestādes un struktūras, kuru uzdevums ir apkarot sieviešu diskrimināciju un veicināt dzimumu līdztiesību. Pirmkārt, Dzimumu līdztiesības un vienlīdzīgas attieksmes komisārs, kas ir neatkarīga iestāde (eksperts), kuras uzdevums ir cīnīties pret diskrimināciju, t.sk. uzraudzīt politikas plānošanas un sociālās realitātes atbilstību Dzimumu līdztiesības likuma un Vienlīdzīgas attieksmes likuma prasībām. Komisārs veic uzraudzību gan valsts, gan privātajā sektorā (daļēji ekvivalenta institūcija Latvijas Tiesībsarga birojam). Otrkārt, Tieslietu kanclers, neatkarīga iestāde, kas ir izveidota, balstoties uz Igaunijas Konstitūciju. Tās kompetencē cita starpā ir jautājumi, kas saistīti ar sieviešu tiesībām. Treškārt, 2004. gadā pieņemtais Dzimumu līdztiesības likums nosaka Dzimumu līdztiesības padomes darbību, kas ir Sociālo lietu ministrijas padomdevēja institūcija par dzimumu līdztiesības politiku un stratēģijām. Dzimumu līdztiesības padome tika izveidota 2013. gadā. Šajā padomē ietilpst dažādas institūcijas (Bezdarba apdrošināšanas fonds, Veselības attīstības institūts, NVO, politisko partiju, akadēmisko iestāžu pārstāvji u.c.), tā tiek sasaukta divas līdz trīs reizes gadā. Ceturtkārt, Sociālo lietu ministrijā par vienlīdzīgu iespēju politiku, t.sk. dzimumu līdztiesības jomu, ir atbildīgs Vienlīdzības politikas departaments. Neraugoties uz to, ka valsts finansējumam dzimumu līdztiesības jomā un sieviešu aizsardzībai pret vardarbību ir tendence pieaugt, ārējiem finansējuma avotiem, piemēram, ES fondi un Norvēģijas dotācijas, joprojām ir svarīga loma dzimumu līdztiesības veicināšanas projektu un darbību īstenošanā.⁷⁸

⁷⁵ Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/521012016001/consolide> (sk. 26.02.2019.).

⁷⁶ Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/502012017002/consolide> (sk. 26.02.2019.).

⁷⁷ Ministry of Finance of Republic of Estonia. Partnership Agreement for the use of European Structural and Investment Funds 2014-2020, p.97. Pieejams: https://www.strukturifondid.ee/sites/default/files/pa_ee_20062014_et.pdf (sk. 25.02.2019.).

⁷⁸ 28.09.2018. Dunja Mijatovic. Council of Europe. Report of the Commissioner for Human Rights of the Council of Europe. Following her visit to Estonia from 11 to 15 June 2018. Pieejams: <https://rm.coe.int/report-of-the-council-of-europe-commissioner-for-human-rights-dunja-mi/16808d77f4>, p.11. (sk. 25.02.2019.).

Izstrādājot Partnerības līgumu, attīstības un nepieciešamo darbību plānu, Igaunijā uzmanība ir vērsta ne tikai uz noteiktām mērķa grupām, bet arī to apakšgrupām, piemēram, sievietēm un vīriešiem, igauņiem un personām ar citu etnisko vai nacionālo piederību, jauniešiem, gados vecākām personām un personām ar invaliditāti, jo šo personu vajadzības, iespējas un piekļuve noteiktiem resursiem var būt atšķirīga. Ņemot vērā mērķa grupu nevienlīdzīgumu, tiek veidota pārdomāta un uz vajadzībām balstīta rīcībpolitika. Līdz ar to tiek veiktas konsultācijas/ apspriedes ar ieinteresētajām pusēm, nevalstiskajām organizācijām un citiem ekspertiem⁷⁹.

Igaunijas mērķis ir panākt lielāku sabiedrības vienlīdzību (kohēziju) un ilgtspējību, nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi un iespējas, kā arī mazināt sociālo noslāņošanos un atstumtību. Lai to panāktu, izvirzīti četri apakšmērķi:

- **dzimuma līdztiesība** – vienlīdzīga tiesību, pienākumu un iespēju nodrošināšana. Minētie vienlīdzības aspekti starp vīriešiem un sievietēm ir norādīti pamatnostādņēs: vīriešu un sieviešu līdztiesība izglītībā, zinātnē un darba tirgū; vīriešu un sieviešu dzīves ilgums un kvalitāte, kā arī vienlīdzīga vīriešu un sieviešu līdzdalība lēmumu pieņemšanā;
- **nediskriminācija vecuma dēļ** – nodrošināt un aizsargāt mazaizsargāto vecuma grupu tiesības, pienākumus un iespējas, lai saglabātu to dzīves kvalitāti;
- **personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušana** – visiem sabiedrības locekļiem, t.sk. personām ar invaliditāti, ir vienlīdzīgas iespējas uzlabot savu dzīves kvalitāti, ņemt dalību sabiedriskā dzīvē un pašnoteikties;
- **nediskriminācija etniskās piederības dēļ** – veicināt dažādu etnisko minoritāšu sociālekonomisko labklājību un pašrealizācijas iespējas, kā arī mazināt kultūras barjeras un etniskos aizspriedumus sabiedrībā⁸⁰.

Kohēzijas politikas fondu darbības programmā vienlīdzīgas iespējas tiek atbalstītas divās ieguldījuma prioritātēs: (1) darba meklētāju un neaktīvo personu piekļuve nodarbinātībai un atbalsts darba mobilitātei; (2) ieguldījumi veselības un sociālajā infrastruktūrā, kas veicina valsts, reģionālo un vietējo attīstību, mazina nevienlīdzību veselības jomā un pāreju no institucionāliem uz kopienā balstītiem pakalpojumiem. Minēto prioritāšu ietvaros atbalsts tiek sniegts bērnu aprūpes pakalpojumu attīstībai; personu ar invaliditāti dzīvesvietu pielāgošanai, lai atbalstītu to līdzdalību darba tirgū un spēju patstāvīgi dzīvot; sociālajai jomai, attīstot tās pakalpojumus un infrastruktūru, kā arī jauniebraucējiem un vāji integrētiem pastāvīgajiem iedzīvotājiem (t.sk. nepilsoņiem), atbalstot to konkurētspēju un līdzdalību darba tirgū.

Attiecībā uz indikatoriem, kas tiek iegūti, lai noteiktu politikas mērķu sasniegšanu, tiek noteikts, ka gadījumos, kur tas ir atbilstoši, rezultāti tiek aplūkoti dzimuma un vecuma grupu griezumā, kā arī personu ar invaliditāti griezumā.

Igaunijas Partnerības nolīgumā ar Eiropas Komisiju ir noteikti 12 prioritārie virzieni, no kuriem horizontālais princips „Vienlīdzīgas iespējas un nediskriminācija” ir īpaši noteikts 2. un 3. prioritārajā virzienā: sociālās iekļaušanas veicināšana un darba tirgus pieejamības uzlabošana un pārgras izkrišanas no darba tirgus prevencija.

⁷⁹ Ministry of Finance of Republic of Estonia. Partnerluslepe Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamiseks 2014-2020. 2014EE16M8PA001. p.92-93. Pieejams:

https://www.strukturifondid.ee/sites/default/files/pa_ee_20062014_et.pdf (sk. 25.02.2019.)

⁸⁰ Turpat.

2. prioritārais virziens: sociālās iekļaušanas veicināšana

Šī prioritārā virziena otrā ieguldījuma prioritāte paredz veselības aprūpes un sociālās aprūpes jomu infrastruktūras uzlabošanu, ar mērķi veicināt valsts, reģionālo un vietējo attīstību un mazināt nevienlīdzību veselības aprūpes jomā, kā arī atbalstīt pāreju no institucionāliem uz kopienā balstītiem pakalpojumiem. Lai to sasniegtu noteikti divi specifiskie mērķi: (1) augstas kvalitātes un ilgtspējīgi veselības aprūpes pakalpojumi, nodrošinot to pieejamību reģionos, un (2) augstas kvalitātes un sociālie pakalpojumi, kas sniedz atbalstu patstāvīgai dzīvei (ārpus institūcijām) personām ar invaliditāti un personām ar garīga rakstura traucējumiem⁸¹. Balstoties uz ieguldījuma prioritātē noteikto, identificētas šādas trīs mērķa grupas:

- personas ar invaliditāti;
- personas ar garīga rakstura traucējumiem;
- veselības aprūpes lietotāji.

3.prioritārais virziens: darba tirgus pieejamības uzlabošana un pāragras izkrišanas no darba tirgus prevencija

Trešā prioritārā virziena pirmā ieguldījuma prioritāte paredz uzlabot darba meklētāju un neaktīvo personu, t.sk. ilgstošo bezdarbnieku un personu, kas atrodas attālināti no darba tirgus, piekļuvi nodarbinātībai, atbalstot vietējās nodarbinātības iniciatīvas un darba mobilitāti. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, noteikti divi specifiskie mērķi: (1) palielināt personu ar nodarbinātības grūtībām iesaisti darba tirgū un palēnināt darbaspēju zudumu personām darbspējīgā vecumā un (2) palielināt nodarbinātību mērķa grupās, kurās sastopama zema nodarbinātība. Šādi pakalpojumi ietver, piemēram, pasākumu „mans pirmais darbs”; darba tirgus pakalpojumi vecuma pensionāriem, kuri ir vecāki par 74 gadiem; darbības, kas palielina zemas kvalifikācijas darba ņēmēju un darba tirgus riska grupu nodarbinātības iespējas un palielina reģionālo darbaspēka piedāvājumu. Balstoties uz šajā prioritātē noteikto, identificētas šādas četras bezdarbnieku mērķa grupas:

- darba meklētāji;
- neaktīvās personas;
- ilgstošie bezdarbnieki;
- personas, kas atrodas attālināti no darba tirgus.

Labās prakses piemērs: Darba spēju reforma⁸² (*Work ability reform*)

2016. gadā Igaunijā tika uzsākta darba spēju reforma, kuras ietvaros radīta jauna atbalsta sistēma darba spēju uzlabošanai. Reforma tiek īstenota ar ESF līdzfinansējumu 85% apmērā augstāk minētā 3. prioritārā virziena ietvaros. Reformas mērķis ir mainīt attieksmi pret personām ar ierobežotām darba spējām un palīdzēt tām atrast un saglabāt darbu. Reforma līdz šim ir palīdzējusi uzlabot darbaspēju novērtējumu, izveidot plašu pakalpojumu klāstu un atbalsta sistēmu, kuras vadība ir nodota Bezdarba apdrošināšanas fondam (*Unemployment Insurance Fund*)⁸³.

Reformas sasniegumi:

- augstāka sociālā aizsardzība (darba spēju pabalsti ir augstāki nekā darba nespējas pensijas);
- lielāks atbalsts darba meklēšanā un darba saglabāšanā (palielinājies reģistrēto bezdarbnieku skaits, kuriem ir ierobežotas darba spējas, palielinājies Bezdarba apdrošināšanas fonda pakalpojumu saņēmēju skaits);

⁸¹ 10.11.2014. Operational Programme for Cohesion Policy Funds 2014-2020. p. 50-67. Pieejams: https://www.strukturifondid.ee/sites/default/files/2014-2020_1.pdf (sk.31.01.2019.)

⁸² State Shared Service Centre of Estonia. Success stories. Pieejams: <https://www.strukturifondid.ee/eng/work-ability-reform> (sk.31.01.2019.)

⁸³ Avots: Tööturuteenuste osutamine töövõimereformi sihtrühmale. Pieejams: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/ESF/57_lisa.pdf (sk.26.02.2019.)

- kopš reformas īstenošanas, personas ar ierobežotām darba spējām ir uzsākušas darba attiecības vairāk kā 38 000 reizes;
- palielinājusies nodarbinātība starp personām ar ierobežotām darba spējām (apmēram 11 500 personu ar ierobežotām darba spējām kopš 2016. gada 1. jūlija ar Bezdarba apdrošināšanas fonda starpniecību ir atraduši darbu).

Izvērtējot dokumentu analīzē balstītās pieredzes izpētes rezultātus, secināms, ka Igaunijā salīdzinājumā ar Latviju ir plašs institūciju tīkls, kas strādā dzimumu līdztiesības un diskriminācijas mazināšanas jomā, kā arī plašāka normatīvā bāze vienlīdzīgu iespēju politikas jomā. Veiktā publiskās informācijas izpēte liecina, ka Igaunijā tiek regulāri veikta padziļināta politikas analīze ES fondu ieguldījumu novērtēšanā, t.sk. attiecībā uz horizontālās politikas īstenošanu. Vienlīdzīgu iespēju politikas jomā Igaunijas mērķis, līdzīgi kā Latvijā, ir mazināt sociālās plaisas starp dažādu dzimumu, rasu, vecuma un etnisko grupu pārstāvjiem, tā nodrošinot visai sabiedrībai vienlīdzīgas iespējas gan veselības un sociālajā aprūpē, gan darba tirgus pieejamībā. Lai mazinātu sociālo noslāņošanu, nevienlīdzību, atstumtību un stiprinātu sociālās saites, Igaunijā visas rīcībpolitikas un darbības tiek balstītas uz sociālo grupu vajadzībām un pazīmēm (vīrieši/sievietes, personas ar invaliditāti, gados vecākas personas, jaunieši un personas ar citu etnisko piederību), izvērtējot ierosināto darbību ietekmi uz mērķa grupu situāciju un nodrošinot vienlīdzīgu iespēju īstenošanu. Mērķa grupu (vīrieši/sievietes, personas ar invaliditāti, gados vecākas personas, jaunieši un personas ar citu etnisko piederību) vajadzības tiek noskaidrotas tāpat kā Latvijā – apspriežoties gan ar pašām iesaistītajām pusēm, gan nozares pārstāvjiem. Igaunija kā savu mērķa grupu ir izvirzījusi arī jauniebraucējus un Igaunijā dzīvojošos nepilsoņus, kuri nepietiekami integrējas darba tirgū. Šo mērķa grupu – jauniebraucēju un nepilsoņu – integrācija darba tirgū un sabiedrībā kopumā ir aktuālas arī Latvijas gadījumā.

Pētījumā nav konstatēti specifiski konkrētu HP VI darbību labās prakses piemēri, kuru pieredze būtu pārņemama Latvijā. Kā atsevišķu labās prakses darbību jānorāda pasākumus, kas paredzēti vecuma pensijas saņēmējiem vecumā virs 74 gadiem, sekmējot senioru aktīvās novecošanās procesu. Vienlaikus Igaunijas pieredze atklāj, ka ES fondu plānošanas posmā arī Latvijā ieteicams stiprināt pēc iespējas dažādu institūciju, kas ir kompetentas vienlīdzīgu iespēju un diskriminācijas mazināšanas politikas un rīcībpolitikas jomā (piemēram, Tiesībsarga birojs, Sabiedrības integrācijas fonds), kā arī šīs politikas tiešo mērķa grupu interešu pārstāvniecības organizācijas (NVO) iesaistīšanos. Atbalstāmo darbību plānošanai ieteicams organizēt nelielas darba grupas, piemēram, sadalījumā pa jomām (izglītība, veselība, nodarbinātība u.tml.) un mērķa grupām, kas izriet no HP VI aspektiem, tādējādi veidojot mērķētu un uz vajadzībām balstītu rīcībpolitiku.

5.2. Slovēnija

Slovēnijas Republika savos galvenajos pamatlikumos paredz nediskriminācijas, vienlīdzīgu iespēju un dzimumu līdztiesības principu ievērošanu⁸⁴ (vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas principa īstenošana ir izklāstīta Partnerības līguma 1.5.2. sadaļā). Galvenā atbildīgā valsts institūcija par vienlīdzīgu iespēju politikas veidošanu Slovēnijā ir Darba, ģimenes, sociālo lietu un vienlīdzīgu iespēju ministrijas Vienlīdzīgu iespēju nodaļa⁸⁵.

Horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas un nediskriminācija” īstenošanas mehānismi:

⁸⁴ Partnership Agreement between Slovenia and the European Commission for the period 2014–2020, p. 146. Pieejams: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/partnership-agreement-english-version.pdf> (sk.30.01.2019.)

⁸⁵ Avots: http://www.mdds.gov.si/en/areas_of_work/equal_opportunities/ (sk. 26.02.2019.)

- administratīvo spēju (kapacitātes) veidošana un celšana: lai nodrošinātu vienlīdzīgu iespēju īstenošanu, personas, kuras atbild par fondu pārvaldību, tiek apmācītas par vienlīdzīgu iespēju (t.sk. dzimumu līdztiesības veicināšanas) jautājumiem; apmācību saturā tiek iekļauta arī informācija par dzimuma aspekta integrēšanu budžeta veidošanas procesā (*gender budgeting*);
- atbalsta struktūra: tā sniedz vadlīnijas un atbalstu horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas un nediskriminācija” īstenošanā saskaņā ar DP; šī struktūra aptver arī vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas (t.sk. dzimumu līdztiesības) jomu;
- iestāžu un ekspertu iesaistīšana: ES fondu un DP uzraudzības komitejās ir iekļauti nediskriminācijas un vienlīdzīgu iespēju politikas atbildīgo iestāžu pārstāvji un jomas eksperti, kā arī uzraudzības komiteju sastāvā tiek nodrošināts vīriešu un sieviešu dalībnieku līdzsvars;
- rādītāju uzraudzība: tur, kur tas iespējams, rādītāju un tos raksturojošo datu uzraudzību īsteno, ņemot vērā atšķirīgas pazīmes.⁸⁶

Slovēnijas Partnerības līgumā ar Eiropas Komisiju ir noteikti 11 prioritārie virzieni, no kuriem horizontālais princips „Vienlīdzīgas iespējas un nediskriminācija” ir īpaši noteikts 8., 9. un 10. prioritārajā virzienā, kas ir:

- veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti;
- veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju;
- ieguldīt izglītībā, apmācībā un arodizglītībā prasmju apguvei, un mūžizglītībā.⁸⁷

Vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas principu ievērošana neatkarīgi no personas vecuma, invaliditātes, rases vai etniskās piederības, ticības un seksuālās orientācijas ir plānota Slovēnijas Darbības programmā. Horizontālā līmenī tiek integrēts nediskriminācijas un vienlīdzīgu iespēju princips, savukārt vertikālā līmenī tiek plānotas konkrētas darbības un pasākumi augstāk minētajos (8., 9. un 10.) prioritārajos virzienos.

8. prioritārais virziens: veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti. Šī virziena mērķa grupas:

- personas, kas vecākas par 50 gadiem;
- ilgstošie bezdarbnieki;
- personas ar pamatizglītību;
- personu grupas, kuras biežāk dažādos dzīves posmos reģistrētas kā bezdarbnieki, piemēram, sievietes ar augstāko izglītību;
- jaunieši ar dažāda līmeņa izglītību;
- jaunieši – darba meklētāji;
- jaunieši – bezdarbnieki vecumā līdz 29 gadiem;
- nodarbinātie, jo īpaši tie, kuri vecāki par 45 gadiem;
- personas ar invaliditāti.⁸⁸

⁸⁶ 11.12.2014. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. p.291 Pieejams: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/operational-programme-english-version.pdf> (sk. 29.01.2019.)

⁸⁷ European Commission (30.10.2014.). Summary of the Partnership Agreement for Slovenia, 2014-2020, Brussels, p. 4-5.

⁸⁸ 11.12.2014. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. p.290.

Lai veicinātu darba meklētāju, neaktīvo personu, t.sk. ilgstošo bezdarbnieku, iekļaušanos darba tirgū, izmantojot vietējās nodarbinātības iniciatīvas, un atbalstītu darba mobilitāti, noteikti trīs specifiskie mērķi: (1) palielināt nodarbināto skaitu starp bezdarbniekiem, jo īpaši tiem, kuri ir ilgstošie bezdarbnieki, kuri ir vecāki par 50 gadiem un kuriem ir iegūta pamatizglītība vai tādas nav vispār; (2) veidot efektīvāku orientāciju uz mūžizglītību; (3) izstrādāt efektīvas vadlīnijas starptautiskai darba mobilitātei, jo īpaši jauniešiem, izmantojot EURES pakalpojumus.⁸⁹

Lai palielinātu nodarbināto skaitu, īpaši to, kuri ir **ilgstošie bezdarbnieki, kuri ir vecāki par 50 gadiem ar zemu izglītības līmeni**, tiek atbalstītas šādas darbības:

- Bezdarbnieku motivēšana kļūt aktīviem; darba devēju motivēšana iesaistīt šo mērķa grupu nodarbinātībā, pieņemot darbā jaunradītās vai jau esošās darba vietās. Šīs darbības ietvaros tiek atbalstīta bezdarbnieku un jauno bezdarbnieku (personas, kas šobrīd zaudē darbu) apmācības, ņemot vērā viņu vajadzības un darba tirgus vajadzības, apvienojot ar citiem motivējošiem pasākumiem. Īpaša uzmanība tiek pievērsta mērķa grupu speciālajām vajadzībām, attiecīgi pielāgojot plānotās darbības;
- Atbalsta uz attīstību vērstus un inovatīvus nodarbinātības projektus vietējā un reģionālajā līmenī, jo īpaši tādus projektus, kas vērsti uz trūkstošā darbaspēka nodrošinājumu, viedo specializāciju un videi draudzīgu darbavietu nodrošināšanu. Projektu ietvaros finansiāli tiek atbalstīti apmācību sniedzēji, kas nodrošina apmācības bezdarbniekiem un darba meklētājiem, nodarbinātības veicināšanas pasākumi, labās prakses apmaiņa starp dalībvalstīm un inovatīvi projekti, īpaši tādi, kuru iesniedzēji ir no vietējā, reģionālā vai nozares līmeņa;
- Iedrošina personas, kas zaudējušas darbu, piedalīties programmās un projektos, kas sekmē integrāciju darba tirgū, t.sk. atbalsts pašnodarbinātībā, apmācības par jaunā darba tirgus izaicinājumiem, dažāda veida īstermiņa apmācības, apmācības, kuru mērķis ir iegūt valsts profesionālās kvalifikācijas sertifikātus, nodarbinātības iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt pēc iespējas ātrāku nodarbinātības statusa (t.sk. pašnodarbinātā) atjaunošanu vai iegūšanu.

Lai sekmētu mūžizglītību, tiek īstenotas darbības un instrumenti ar mērķi mazināt neatbilstību starp darba tirgus piedāvājumu un pieprasījumu, uzlabojot atbalsta pakalpojumu kvalitāti, stiprinot to koordināciju, nodrošinot profesionālos standartus un apmācot speciālistus šajā jomā, nodrošinot konsultācijas darba meklētājiem un bezdarbniekiem.

Lai veicinātu **jauniešu, īpaši to, kuri nav nodarbināti un to, kuri ir pakļauti sociālajai atstumtībai** vai ir no marginalizētām kopienām, ilgtspējīgu integrāciju darba tirgū, tostarp, īstenojot Jaunatnes garantijas, paredzēts: (1) mazināt jauniešu bezdarbu un (2) īstenot jauniešu nodarbinātības iniciatīvu – nodrošināt izglītību un apmācības vecuma grupā no 15-19 gadiem. Lai mazinātu jauniešu bezdarbu, tiek īstenotas sekojošas darbības:

- īstenotas iniciatīvas jauniešu bezdarbnieku vecumā līdz 29 gadiem nodarbinātībai, jo īpaši to, kuri ir bez iepriekšējas darba pieredzes un ilgstošie bezdarbnieki;
- veicinātas stažēšanās un prakses iespējas, jo īpaši jomās, kurās iepriekšēja darba pieredze ir priekšnoteikums darba iegūšanai;
- apmācības darba vietā un darba izmēģinājumi kopā ar darba devējiem, lai iegūtu praktisku darba pieredzi. Apmācības tiek pielāgotas katra indivīda vajadzībām, un tā mērķis ir uzlabot indivīda nodarbinātības iespējas;

---

⁸⁹ 11.12.2014. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. p.159-175.

- īpaši pielāgotas apmācības un zināšanu/pieredzes apmaiņa jauniešiem, piemēram, izmantojot jauniešu mentoru shēmas;
- īstermiņa apmācību un valsts profesionālās kvalifikācijas iegūšanas nodrošināšana jauniešiem bezdarbniekiem, lai iegūtu papildus prasmes un zināšanas un uzlabotu nodarbinātību;
- uzņēmējdarbības veicināšana jauniešu starpā ar mērķi veicināt jauniešu nodarbinātību un pašnodarbinātību;
- nodarbinātības aģentūras sniegto konsultāciju stiprināšana un mērķtiecīgas jau nodarbināto darba konsultantu apmācības darbam ar jauniešiem, kas palīdz jauniešiem iesaistīties konsultāciju procesā un veicina darba meklēšanu;
- sniedz atbalstu jauniešu iesaistei pilsoniskajā sabiedrībā, ar mērķi radīt darbavietas jauniešiem organizācijās, kas darbojas jaunatnes un nevalstiskajā sektorā, kā arī veicina un attīsta neformālajā vidē iegūtās kompetences;
- atbalsta jauniešus to inovatīvo projektu īstenošanā, kas ļauj palielināt šīs mērķa grupas bezdarbnieku nodarbinātību, attīstīt piemērotas prasmes un pieejas darba meklējumiem;
- atbalsta jaunu nodarbinātības un pašnodarbinātības formu radīšanu.

Lai veicinātu **aktīvu un veselīgu novecošanos**, kā specifiskais mērķis noteikts pagarināt un uzlabot gados vecāko iedzīvotāju līdzdalību dažādās aktivitātēs, paredzot šādus atbalsta pasākumus:

- darbavietu pielāgošanu, tādu darba formu ieviešanu un veicināšanu, kas atbilst sabiedrības un demogrāfiskajām problēmām un modernas darba vietas attīstības tendencēm, tostarp atbalsta sociāli atbildīgu uzņēmumu veicināšanu;
- integrētu zināšanu nodošanu un atbalsta sniegšanu projektiem, kas vērsti uz jaunu pieeju ieviešanu darbinieku, kas vecāki par 45 gadiem, apmācībās un īsteno tiem motivācijas programmas darbiniekiem; mērķis ir veicināt šo personu līdzdalību izglītībā un apmācībās, tādējādi uzlabojot to konkurētspēju darba tirgū;
- darba drošības un veselības aizsardzības programmu nodrošināšanu, tostarp tādu programmu veicināšanu, kas paredz veselības veicināšanu darbavietā visās vecuma grupās uzņēmumu/organizāciju līmenī, veselības un darba drošības analīzi un atbalsta riska novērtēšanas instrumentu ieviešanu darba drošības un veselības aizsardzības jomā un darba devēju apmācības;
- atbalsta darba, ģimenes un privātās dzīves līdzsvarošanu visa cilvēka dzīves laikā, atbalsta veselībai draudzīgus vides uzlabojumus un izpratnes veidošanu par veselības nozīmību darbā;
- analīzes, modeļu un informācijas sistēmu izstrādi, kuru mērķis ir parādīt dažādu pensiju sistēmu ietekmi Slovēnijā;
- izpratnes veidošanu un celšanu sabiedrībā par aktīvu un veselīgu novecošanos.

9. prioritārais virziens: veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju. Vienlīdzīgas iespējas un nediskrimināciju plānots veicināt, izmantojot plānotās darbības visās piecās šīs virziena ieguldījumu prioritātēs, jo īpaši „Aktīva iekļaušana”, tostarp ar mērķi veicināt vienlīdzīgas iespējas, aktīvu līdzdalību un uzlabot nodarbinātības iespējas.⁹⁰ Mērķa grupas:

- veselības un sociālās aprūpes programmu lietotāji ārstēšanās pēdējā posmā;
- bezpajumtnieki;
- vardarbībā cietušas personas;

⁹⁰ 11.12.2014. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. p. 290 -291.

- personas, kas cieš no garīga rakstura traucējumiem;
- no ieslodzījuma vietām atbrīvotas personas;
- jaunieši NEET situācijā;
- personas, īpaši bērni un jaunieši, kuri pakļauti sociālajai atstumtībai, gados vecākas personas no sociāli nelabvēlīgas vides, iedzīvotāju grupas ar paaugstinātu risku saslimt ar hroniskām slimībām, etniskās minoritātes, personas ar invaliditāti, romi;
- personas, kurām ir nepieciešami integrēti kopienu pakalpojumi un programmas, jo īpaši gados vecākas personas un personas ar garīga rakstura traucējumiem, kuras atrodas institucionālā aprūpē.⁹¹

Lai uzlabotu norādīto mērķa grupu situāciju, pirmkārt, plānota vienlīdzīgu iespēju un līdzdalības veicināšana un nodarbinātības iespēju uzlabošana, kas paredz (1) izveidot integrētu sociālās aktivitātes modeli, (2) stiprināt mērķa grupas, tādējādi tās tuvinot darba tirgum, (3) novērst nabadzības un sociālās izolētības riskus un mazināt nevienlīdzību veselības jomā. Otrkārt, paredzēta piekļuves uzlabošana dažāda veida pakalpojumiem, tostarp veselības un sociālās aprūpes jomās, īstenojot ilgstošās aprūpes pakalpojumu pieejas pilotēšanu. Treškārt, plānota investīciju piesaiste veselības aprūpes un sociālās aprūpes infrastruktūrai, lai veicinātu vietējo, reģionālo un nacionālā līmeņa attīstību un mazinātu iedzīvotāju nevienlīdzību veselības aprūpes jomā, tostarp paredzēta sociālās iekļaušanās veicināšana, atbalstot kopienā balstītu pakalpojumu attīstību un uzlabojot piekļuvi kultūras jomas pakalpojumiem. Tāpat ir paredzēts uzlabot kopienā balstītu aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Ceturtkārt, plānota sociālās uzņēmējdarbības veicināšana un arodizglītības integrācija sociālajos uzņēmumos un solidārajā ekonomikā ar mērķi atvieglot piekļuvi nodarbinātībai. Lai to īstenotu, kā specifiskais mērķis ir noteikts palielināt sociālās uzņēmējdarbības lauku un nodarbinātību tajā.⁹²

10. prioritārais virziens: ieguldīt izglītībā, apmācībās un mūžizglītībā. Vienlīdzīgas iespējas plānots veicināt, izmantojot visu trīs ieguldījumu prioritāšu paredzētās darbības, jo īpaši atbalstot pasākumus, kas paredzēti ieguldījumu prioritātē par mūžizglītības nodrošināšanu visām vecuma grupām. Mērķa grupas:

- personas, kuras vecākas par 45 gadiem un ar zemu izglītības līmeni;
- jaunieši ar dažāda līmeņa izglītību.⁹³

Lai uzlabotu norādīto mērķa grupu situāciju, paredzētas vairākas savstarpēji saistītas darbības. Pirmkārt, veicināt piekļuvi mūžizglītībai visās vecuma grupās, gan formālā, gan neformālā vidē, uzlabot darbaspēka zināšanas, prasmes un kompetences, kā arī veicināt elastīgus mācību veidus, tostarp izmantojot karjeras speciālista konsultācijas un iegūto kompetenču apstiprināšanu. Lai to īstenotu, paredzēts (1) uzlabot kompetences tiem, kas līdz šim ir bijuši mazāk iesaistīti mūžizglītībā, (2) uzlabot darbinieku kompetenci, ar mērķi mazināt darba tirgus neatbilstību un (3) izstrādāt elastīgus mācību veidus un atbalstīt kvalitatīvu karjeras orientāciju skolas vecuma jauniešiem visos izglītības sistēmas līmeņos. Otrkārt, uzlabot izglītības un apmācības sistēmu atbilstību darba tirgum, atvieglot pāreju no mācību iestādes uz algotu darbu, kā arī stiprināt profesionālās izglītības un apmācību kvalitāti, tostarp izmantojot mehānismus prasmju prognozēšanai, mācību programmu pielāgošanai un darba vidē balstītu mācību sistēmu izveidei un attīstībai. Lai to realizētu, paredzēts modernizēt profesionālās izglītības un apmācību sistēmu un uzlabot tajā iesaistīto mācībspēku kompetences. Treškārt, ieguldīt izglītības un apmācību infrastruktūrā, uzlabojot jauniešu

⁹¹ 11.12.2014. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. p. 290.

⁹² Turpat, p.178-204.

⁹³ Turpat, p.291.

kompetences un sasniegumus, kā arī uzlabojot pedagogu kvalifikāciju un plašāk izmantojot modernās informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iespējas.⁹⁴

Slovēnija 2014.-2020. gada plānošanas periodā ir identificējusi **15 dažādus projektus - labās prakses piemērus**, kuros galvenā uzmanība vērsta uz jaunu iemaņu apgūšanu un nodarbinātības veicināšanu. **Galvenās mērķa grupas un to atbalstam īstenotās darbības:**

- uzņēmēji/ darba devēji (darba devēju motivēšana pieņemt darbā gados jaunus cilvēkus, nodrošinot subsīdijas to algām, platformas nodrošināšana darba devēju un jauniešu darba meklējumos sadarbības uzsākšanai);
- nodarbinātie iedzīvotāji (jaunu prasmju, iemaņu un zināšanu apguves veicināšana);
- bezdarbnieki (jaunu prasmju, iemaņu un zināšanu apgūšana, mentora atbalsta nodrošināšana);
- veselības aprūpes sistēmas lietotāji (izglītošana par veselīgu dzīvesveidu, kopienā balstītu veselības centru izveide);
- veselības aprūpes sistēmas darbinieki (kopienā balstītu veselības centru izveide);
- izglītības iestāžu darbinieki (pilsonisko un sociālo kompetenču attīstīšana, izglītošana par kultūratšķirībām un cieņpilnu izturēšanos pret atšķirīgo);
- bērni (dažādu aktivitāšu nodrošināšana kopienas centros, kas ietver lasītprasmes attīstīšanu, radošo rakstīšanu un lasīšanu, digitālo iemaņu apgūšanu un vārdu krājuma paplašināšanu, brīvā laika pavadīšana dabā, nodrošinot apmācības par Slovēnijas dabu un kultūras mantojumu, vasaras nometņu rīkošana);
- ģimenes ar bērniem (dažādu aktivitāšu nodrošināšana kopienas centrā, kas ietver izglītošanu par bērnu audzināšanu, darba un ģimenes dzīves apvienošanu, pašpalīdzības grupas);
- bērni un jaunieši ar īpašām vajadzībām (jaunu prasmju, iemaņu un zināšanu apgūšana);
- jaunieši no sociālās atstumtības riska grupām, t.sk. romi un bezdarbnieki (jaunu prasmju, iemaņu un zināšanu veicināšana, platformas nodrošināšana darba devēju un jauniešu darba meklējumos sadarbības uzsākšanai);
- jaunieši vecumā līdz 30 gadiem (jaunu talantu attīstīšana caur dažādām radošajām tehnikām un apmācību metodēm, darba devēju motivēšana pieņemt darbā gados jaunus cilvēkus, nodrošinot subsīdijas to algām, atbalsta sniegšana karjeras izvēlē, atbalsta sniegšana biznesa plāna izstrādē, apmācību nodrošināšana reģionālā līmenī, praksē balstītu iemaņu un zināšanu nodrošināšana, mentoru atbalsta nodrošināšana);
- seniori (dažādu aktivitāšu nodrošināšana kopienas centrā, kas ietver sociālo prasmju veicināšanu, izglītošanu par veselīgu dzīvesveidu, finanšu lietpratību un pašpalīdzības grupas);
- personas ar garīga rakstura traucējumiem; ieslodzītās personas, kuras drīzumā tiks atbrīvotas; personas, ka piedalās rehabilitācijas programmās, lai atbrīvotos no narkotisko vielu atkarības (jaunu prasmju, iemaņu un zināšanu apguves veicināšana, sociālo prasmju un kultūras kapitāla attīstīšana caur populāru slovēņu literātu darbiem mentoru un ekspertu vadībā ar mērķi sekmīgāk integrēties sabiedrībā un darba tirgū).⁹⁵

Labās prakses piemērs: 25 veselības uzlabošanas centri visā Slovēnijā⁹⁶

Nacionālais sabiedrības veselības institūts, lai uzlabotu iedzīvotāju veselību un mazinātu nevienlīdzību vietējās kopienās, īsteno projektu „Profilakses programmu uzlabošana, izstrāde un

⁹⁴ 11.12.2014. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. p. p.204-223.

⁹⁵ Success stories of 2014-2020. 25 health enhancement centres across Slovenia. Pieejams: <http://eu-skladi.si/en/cohesion-by-2020-1/success-stories-of-2014-2020/center-za-krepitev-zdravja-zd-postojna> (sk.30.01.2019.)

⁹⁶ Turpat.

īstenošana primārajā veselības aprūpē un vietējās kopienās”. Projekta galvenais mērķis ir uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju zināšanas un izpratni par veselību, kā arī palielināt to motivāciju un līdzdalību profilakses programmās, padarīt profilaktiskos pakalpojumus pieejamākus un atbilstošākus pakalpojumu saņēmēju vajadzībām. Lai to panāktu, atbalstītas jaunas profilakses programmas. Projekta pamatā ir integrētu veselības uzlabošanas centru izveide primārās veselības aprūpes līmenī, kas ir atsevišķas struktūras kopienas veselības centros. To uzdevums ir nodrošināt profilaktiskus veselības aprūpes pakalpojumus un dažāda veida pasākumus, kuru mērķis ir sabiedrības izglītošana un nevienlīdzības mazināšana veselības aprūpes jomā visās vecuma grupās.

Projekta uzdevumi:

- stiprināt veselības aprūpes centru lomu, nodrošinot veselīgas kopienas attīstību;
- uzlabot bērnu un jauniešu primāro veselības aprūpi;
- nodrošināt bērniem un jauniešiem, kas pakļauti augstākam saslimšanas riskam, preventīvus veselības pasākumus;
- integrēt hronisku slimību profilakses pasākumu īstenošanu primārās veselības aprūpes līmenī;
- integrēt personas no mazaizsargātām iedzīvotāju grupām profilaktiskajā veselības aprūpē;
- integrētas pieejas ieviešana, kas veicina iedzīvotāju veselību un mazina nevienlīdzību veselības aprūpē vietējās kopienas līmenī.

Kopumā Slovēnijas mērķis, līdzīgi kā Latvijā, ir mazināt sociālās plaisas dažādu sociālo grupu starpā, ietverot vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas principus visu aktivitāšu īstenošanā. Slovēnijas DP ir ietverta sešu HP VI principu ievērošana, t.i., papildus Latvijā ievērotajiem četriem principiem (dzimums, vecums, invaliditāte, etniskā piederība) tiek pievērsta uzmanība arī ticības un seksuālās orientācijas aspektiem. DP prioritārie virzieni un to mērķa grupas lielā mērā saskan ar Latvijas DP SAM, atsevišķos gadījumos aptverot arī specifiskas mērķa grupas, kas Latvijas DP var tikt aptvertas, taču nav atsevišķi kā tādas identificētas (piemēram, bezpajumtnieki, veselības un sociālās aprūpes programmu lietotāji ārstēšanās pēdējā posmā).

Atsaucoties uz Slovēnijas pieredzi, pirmkārt, Latvijā ieteicams paplašināt ES fondu vadībā iesaistītā personāla apmācību par vienlīdzīgu iespēju principiem tēmas, iekļaujot, piemēram, jautājumu par dzimumu aspekta ievērošanu budžeta plānošanas procesā. Tēmu paplašināšana sekmētu vienlīdzīgu iespēju principa izpratnes attīstību inovatīvu darbību virzienā. Otrkārt, ņemot vērā Slovēnijas praksi, ieteicams izvērtēt šajā valstī īstenotās pieejas, kas paredz ES fondu Uzraudzības komitejas sastāvā nodrošināt dzimumu līdzsvaru tās dalībnieku vidū, pārņemšanu Latvijā. Treškārt, ieteicams izvērtēt iespēju papildināt Latvijā aptvertos HP VI aspektus ar nediskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ, kas jau šobrīd tiek ņemta vērā Slovēnijā. Ieteikums izriet no Eiropas Pamattiesību aģentūras veiktās LGBT aptaujas rezultātiem, saskaņā ar kuriem 48% mērķa grupas dalībnieku Latvijā ir pēdējo 12 mēnešu laikā saskārušies ar diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ, kas ir līdzīgs ar ES vidējo rādītāju. Vienlaikus Latvijas LGBT personu informētība par tiesību aktiem, kas aizliedz diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ, ir viena no zemākajām ES, savukārt ziņošana par piedzīvoto diskrimināciju visu ES valstu vidū Latvijā ir viszemākā (3% Latvijā; vidēji ES – 10%)⁹⁷. Tādējādi secināms, ka Latvijā būtu lietderīgi veicināt nediskriminācijas pēc seksuālās orientācijas politiku.

---

⁹⁷ European Union Agency for Fundamental Rights (2014). EU LGBT Survey European Union lesbian, gay, bisexual and transgender Survey. Main results. Luxembourg: Publications Office of the European Union, pp. 26, 43, 48. Pieejams: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/eu-lgbt-survey-european-union-lesbian-gay-bisexual-and-transgender-survey-main> (sk. 26.02.2019.)

6. Secinājumi par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanu un ietekmi uz tā mērķiem

Pētījuma secinājumi ir balstīti uz ziņojumā apkopotajiem rezultātiem, kas izriet no kvantitatīvo un kvalitatīvo datu analīzes par HP VI īstenošanu ES fondu projektos laikā no 2014.gada līdz 2018.gada 2.pusgamam, un strukturēti atbilstoši TS uzdevumu grupām. Būtiski ņemt vērā, ka ES fondu, galvenokārt ESF, atbalstīto projektu izpēte ir veikta kopumā 35 SAM ietvaros (pētījumā ietverto SAM sarakstu sk. 1. pielikumā).

Integrētās analīzes rezultātā ir noteiktas četras no projektu īstenošanas prakses izrietošas pieejas attiecībā uz HP VI ievērošanu un ieviešanu (pieeju nosaukumi ir veidoti kā indikatīvi pieejas būtību raksturojoši apzīmējumi):

- Noklusējuma pieeja, atbilstoši kurai projektu darbības jomā, saskaņā ar AI un FS viedokli, **nav nepieciešams īpaši akcentēt HP VI**, tā aspekti ir integrēti konkrētajā jomā kā pamata vērtības, projektā iesaistīto speciālistu kvalifikācija ietver zināšanas par HP VI aspektiem un izpausmēm, tāpēc tie nav atsevišķi izdalāmi un specifiski stiprināmi. Šajā pieejā tiek uzturēts spēcīgs vispārējā diskriminācijas aizlieguma diskurss.
- Distancētā pieeja, kas nozīmē, ka darbības, kas ir vērstas uz HP VI ievērošanu, **nav projekta pamata darbības**, tāpēc tām tiek pievērsta sekundāra nozīme, norādot, ka HP VI rādītāji, ja tādi projektam ir noteikti, tiks izvērtēti pēc fakta projekta noslēgumā.
- Pasīvi integratīvā pieeja, kas nozīmē, ka saskaņā ar AI un FS pausto tas, ka projektā apzināti tiek pievērsta uzmanība tam, lai **netiktu radīti nekādi ierobežojumi** personām pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības vai invaliditātes pazīmes, tiek vērtēts kā HP VI ievērošana. Vienlaikus projektos netiek veiktas jebkādas specifiskas darbības vienlīdzīgu iespēju veicināšanai, stiprināšanai un attīstīšanai.
- Proaktīvā pieeja, kas paredz, ka HP VI aspekti ir **nozīmīgi gan projekta vadības, organizācijas un ieviešanas līmenī, gan projekta darbību līmenī**. Būtiski norādīt, ka proaktīvā pieeja var tikt attiecināta gan uz projektu kopumā (raksturīgāk tas ir projektos, kuros ir specifiskās mērķa grupas), gan uz atsevišķām darbībām vai mērķa grupām. Kopumā šāda proaktīva pieeja HP VI ievērošanā **sekmē kopējo sabiedrības toleranci, vienlīdzīgu attieksmi** pret ikvienu neatkarīgi no vecuma, dzimuma, etniskās piederības vai veselības stāvokļa.

6.1. ESF projektu dalībnieku profils

Kopumā, apkopojot pieejamo informāciju par 18 no 29 SAM, par kuriem bija nepieciešams sniegt kvantitatīvos rādītājus, līdz 2017. gada 31. decembrim bija piedalījušies **105 296 dalībnieki**. Visvairāk dalībnieku ir reģistrēti 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam) – 35 459 jeb 33,7% no visiem dalībniekiem, 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) – 24 925 jeb 23,7% un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumu pieejamība) – 18 745 jeb 17,8% no visiem dalībniekiem. Šādi rezultāti ir likumsakarīgi, jo visi minētie SAM vienlaikus ir apjomīgākie pēc definētā mērķa grupas ietvara. Aktīva ar nodarbinātības un bezdarba mazināšanu jomu saistīto SAM īstenošana ietekmē arī ESF projektu dalībnieku sadalījumu pa Latvijas

statistiskajiem reģioniem. Kopumā 24,8% (26 095 personas) deklarēti Latgales reģionā, 15,1% (15 893 personas) ir deklarēti Rīgas reģionā, 12,1% (12 737 personas) – Pierīgas reģionā, 11,7% (12 335 personas) – Vidzemes reģionā, 14,2% (14 960 personas) – Kurzemes reģionā, 13,8% (14 513 personas) – Zemgales reģionā. 8,3% (jeb 8 763) dalībnieku dzīvesvietas reģions nav norādīts.

Datu analīze **dzimuma** griezumā rāda, ka 40,7% (jeb 42 648 personas) ESF projektu dalībnieki ir vīrieši un 59,3% (jeb 62 254 personas) – sievietes. Vīriešu un sieviešu proporcijas dažādu SAM projektu dalībnieku vidū atšķiras, ko nosaka attiecīgā SAM aktivitāšu mērķi un mērķa grupas (piemēram, aktivitātes vērstas uz mērķa grupām, kuras dalībnieku vidū dominē viens no dzimumiem). Kopumā svarīgi, lai dzimumu līdzsvars ir sasniegts to SAM īstenošanā, kuru aktivitātes vērstas uz plašām iedzīvotāju grupām, un var uzskatīt, ka tas ir sasniegts 7.1.1 SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība), 8.5.1. SAM (darba vidē balstītas mācības) un 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū) īstenošanā, t.i., nodarbinātības projektos un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu dalība darba vidē balstītās mācībās. Savukārt 8.3.3. SAM (jaunieši NEET situācijā) un 9.2.4. (veselības veicināšana) šobrīd ir sasniegts paaugstināts sieviešu īpatsvars.

Mērķa grupu dalībnieku profilu **vecuma** griezumā arī ietekmē SAM ietvaros īstenotie projekti. Nodarbinātības un izglītības jomā (7.1.1., 7.2.1. un 9.1.1. SAM) īstenotie ESF projekti nodrošina lielu dalībnieku skaitu vecuma amplitūdā no 15 līdz 59 gadiem – tā veido 82,7% (jeb 87 032) no visa dalībnieku kopskaita. Bērni un jaunieši no 0 līdz 29 gadu vecumam veido 44% (46 317 dalībnieki). Vismazāk dalībnieku ir vecumā virs 65 gadiem – 1,8% no visu dalībnieku kopskaita (1 863 personas), kas tiek sasniegta galvenokārt caur 9.2.4. SAM (veselības veicināšana) projektiem. Tomēr aptvertajā laika posmā šī SAM ietvaros labāk ir sasniegta bērnu un jauniešu mērķa grupa, vājāk – iedzīvotāji 60 un vairāk gadu vecumā, it sevišķi, vīrieši.

ESF īstenoto projektu dalībnieku vidū 12,3% (jeb 12 940) bija **personas ar invaliditāti**. 1,4% (jeb 1 451 personas) dalībnieku bija personas ar redzes invaliditāti, 0,4% (422 personas) – ar dzirdes invaliditāti, 2,7% (2 875 personas) – ar kustību traucējumiem, 4,3% (4 565 personas) – garīga rakstura invaliditāti un 6,4% (6 754 personas) – cita veida invaliditāti. Visbiežāk personas ar invaliditāti ir 9.1.4. SAM (diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju integrācija), 9.2.2. SAM (institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu pieejamība), 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū), 8.3.3. (NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un iesaiste izglītībā), 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam) un 9.1.2. SAM (ieslodzīto integrācija sabiedrībā) dalībnieku vidū, kas vērsti uz integrācijas darba tirgū veicināšanu vai to atbalstošām darbībām. ESF projektu dalībnieku ar invaliditāti dalījums dzimumu griezumā ir proporcionāls.

Vislielākais personu ar invaliditāti skaits, kas piedalījušies ESF projektos, ir 45-59 gadu vecumā, tomēr dati vecuma griezumā atšķiras, aplūkojot personas ar invaliditāti dalījumā pēc funkcionālo traucējumu veidiem. Redzes un dzirdes traucējumu gadījumā biežāk dalībnieki ir bērni – redzes traucējumu gadījumā 5-19 gadu vecumā, dzirdes traucējumu gadījumā – 5-29 gadu vecumā. Garīga rakstura traucējumu gadījumā dalībnieki ir samērā vienmērīgi sadalīti plašā vecuma grupu amplitūdā no 5 līdz 59 gadu vecumam. Kustību traucējumu gadījumā dalībnieku sadalījums vecuma grupu griezumā iezīmē divas apakšgrupas – viena dalībnieku grupa ir bērni (5-14 gadi) un otra – personas 45-64 gadu vecumā. Personas ar citu invaliditātes iemeslu visbiežāk sasniegtas vecuma grupā 45-59 gadi, savukārt neproporcionāli maz – vecumā virs 60 gadiem.

Iespējas raksturot ESF projektu dalībnieku profilu **etniskajā griezumā** ir ierobežotas. Pirmkārt, maksājuma pieprasījuma E 12 veidlapā, kurā sniedzama informācija par projektu dalībniekiem, personas atbilstība migrācijas un ārvalstu izcelsmes pieredzes un etniskās minoritātes statusam ir jānorāda vienā kopīgā kolonā, kas neļauj nošķirt šos atšķirīgos statusus. Attiecīgi datus ir iespējams apskatīt visas šīs personu grupas tikai kā vienotu veselumu. Šis statusam kopumā atbilst 21,9% (jeb 23 109) ESF projektu dalībnieki. Otrkārt, vairumā SAM šis indikators netiek fiksēts, uzkrāts un iesniegts atbilstoši veidlapā iekļautajai definīcijai. Tas tāpēc, ka attiecīgo SAM ieviešanu regulējošie tiesību akti (Ministru kabineta noteikumi) skaidri nenosaka šādas informācijas uzkrāšanas nepieciešamību ne kopumā, saistībā ar projekta ietvaros atbalstu saņēmušajām personām, ne attiecībā uz HP VI rādītājiem. Tādējādi nav informācijas par 9.2.4. SAM (veselības veicināšana) dalībniekiem etniskajā griezumā, ne arī izglītības un mūžizglītības prioritārā virziena projektu dalībniekiem pēc etniskās piederības. Ticami dati par personas atbilstību migrantu vai etniskās minoritātes grupai ir iegūstami par 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) un 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū), kur finansējuma saņēmējs ir NVA, un attiecīgi iepriekš minētie sasniegtie rezultāti ir attiecināmi galvenokārt uz šiem trīs nosauktajiem SAM. Ņemot vērā minētos informācijas sniegšanas ierobežojumus, pieejamie dati ļauj noteikt, ka ESF projektos 0,4% (jeb 416) dalībnieki ir bijuši romu tautības pārstāvji.

6.2. Sasniegtie HP VI rādītāji un to ietekme uz HP VI mērķiem

Visas apkopotās HP VI rādītāju pieejamās vērtības ir apkopotas 2.pielikumā. Kvalitatīvu HP VI rādītāju sasniegto vērtību novērtējumu ietekmē vairāki savstarpēji saistīti ierobežojošie faktori: pirmkārt, datu uzkrāšanas un apkopošanas kārtība (dati par HP VI rādītājiem tiek apkopoti reizi kalendārajā gadā), pētījuma veikšanas periodā (2018.gada septembris – 2019.gada februāris) KP VIS nav aktualizētas visas jaunākās HP VI rādītāju vērtības; otrkārt, HP rādītāju vērtības tiek sniegtas pēc fakta un var tikt apkopotas arī tikai projektu noslēgumā, tādējādi vidusposma izvērtējumā šādi dati nav iegūstami; treškārt, tā kā projekti nav noslēgušies, tajos nav notikušas visas darbības, kurās paredzēta HP VI īstenošana un attiecīgi HP VI rādītāju sasniegšana; ceturtkārt, nosacīti netiešajām darbībām (HP VI tiek īstenots atbilstoši citiem ārējiem normatīvajiem aktiem, ētikas principiem un vērtībām), kas vērstas uz HP VI ievērošanu (pielāgotu telpu pieejamība, ierobežojumu neradīšana pēc mērķa grupu pazīmēm), nav kvantitatīvi izmērāmu HP VI rādītāju. Tāpēc daļa darbību, kuras ir pēc būtības attiecināmas uz HP VI īstenošanu praksē, nav kvantitatīvi izmērāmas.

Pētījuma veikšanas periodā ir pieejami dati par šādu pētījumā iekļauto SAM HP VI rādītājiem: 7.1.1., 7.2.1., 7.3.1., 8.3.3. (daļēji), 8.3.4. (daļēji), 8.5.3., 9.1.1., 9.1.2., 9.1.3. (daļēji), 9.2.1., 9.2.2. (daļēji), 9.2.3., 9.2.4. SAM. HP VI rādītāju vērtības nav vēl sasniegtas (to vērtība 2019.gada janvārī KP VIS ir 0) par šādiem pētījumā iekļautajiem SAM: 2.2.1., 3.4.1., 3.4.2., 5.4.2., 7.3.2., 8.3.1., 8.3.2., 8.3.5., 8.4.1., 8.5.1., 8.5.2., 9.1.4., 9.2.1., 9.2.5., 9.2.6. Savukārt, 1.1.1., 3.2.1., 8.2.1., 8.2.2., 8.3.6. SAM, kas ir iekļauti šajā pētījumā, nav HP VI rādītāju.

Tā kā pieejamie dati par HP VI rādītājiem vidusposmā ir fragmentāri, ir grūtības izdarīt ticamus secinājumus par projektos īstenoto darbību ietekmi uz visiem TS norādītajiem HP VI mērķiem. Visbūtiskākā ietekme ir novērojama attiecībā uz atbalsta sniegšanu nodarbinātības jomā un MVK darbības jomā. Izglītības nozarē trūkst ticamu datu par DP ietvaros īstenoto darbību ietekmi uz izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrāciju vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs. Vienlaikus attiecībā uz izglītības nozari ir pamats secinājumam, ka tiek veikti būtiski un mērķēti ieguldījumi izglītības pieejamības veicināšanai bērniem un jauniešiem ar PMP risku, kas netieši

atbilst maznodrošināto, sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto bērnu un jauniešu grupai.

6.3. Darbību novērtējums, kas veicina dzimumu līdztiesību

Novērtējamā darbība HP VI īstenošanai	Secinājumi par darbības īstenošanu
Specifiskas apmācības par ES tiesību aktiem un politiku dzimumu līdztiesības jomā, kā arī integrēto pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai ES fondu pārvaldībā un uzraudzībā iesaistīto iestāžu personālam 11. prioritārā virziena “Tehniskā palīdzība “ERAF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai” un 12. prioritārā virziena “Tehniskā palīdzība “KF atbalsts KP fondu ieviešanai un vadībai”” ietvaros (11.1.1. SAM , 12.1.1.)	Apmācības, kas tiek finansētas no tehniskās palīdzības līdzekļiem, ko regulē MK noteikumi nr.485, organizē Valsts kanceleja (VK). Šajās apmācībās specifiski netiek integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi. VK, organizējot apmācības, veic mācību vajadzību aptauju, lai noskaidrotu mērķa grupas vajadzības attiecībā uz apmācībām. Kā piemērus var minēt šādas apmācību tēmas: publisko iepirkumu prasības, krāpšanas un korupcijas apkarošana, korupcijas riski publiskajos iepirkumos, praktiskā komunikācija, ES fondu pārkāpumu tiesiskās sekas, risku pārvaldība, uz rezultātiem balstītu pasākumu uzraudzība, inovācijas un viedā specializācija, finanšu vadība, būvniecības jautājumi ES fondu projektos. Šo apmācību ietvaros HP VI ievērošana, saskaņā ar PI sniegto informāciju, izpaužas, pirmkārt, tajā, ka uz apmācībām ir iespējams deleģēt pārstāvjus neatkarīgi no viņu dzimuma, invaliditātes veida, vecuma un etniskās piederības. Galvenais atlases kritērijs dalībai VK organizētajās apmācībās ir deleģēto pārstāvju darba pienākumu saikne ar ES fondu vadību, plānošanu, ieviešanu, uzraudzību un izvērtēšanu. Otrkārt, pirms apmācībām tiek noskaidrots, vai deleģēto dalībnieku vidū ir personas ar kustību traucējumiem. Šādos gadījumos ir plānots nodrošināt tādu apmācību norises vietu, lai tā būtu pieejama visām ieinteresētajām personām, nepieciešamības gadījumā mainot iepriekš ieplānoto apmācību norises vietu. Apmācības tieši par HP VI valsts pārvaldes darbiniekiem, kas ir iesaistīti ES fondu administrēšanā, organizē LM (projekts nr. 12.1.1.0/15/TP/003), ņemot vērā visu ministriju pieprasījumu par šādu mācību nepieciešamību. Pētījumā aptvertajā laika periodā LM ir nodrošinājusi 22 apmācību seminārus par vienlīdzīgu iespēju principiem, t.sk. ES fondu vadībā iesaistīto institūciju darbiniekiem.
Informatīvas un izglītojošas aktivitātes par vīriešu un sieviešu līdztiesību un dzimumu līdztiesības integrēto pieeju (9.1.4.4. SAMP).	Pētījumā konstatēts, ka 9.1.4.4. SAMP šādas darbības tiek īstenotas darba devējiem un darbiniekiem. Šis rādītājs atbilst projekta iznākuma rādītājam, kura vērtība atbilstoši FS iesniegtajiem datiem 17.01.2019. (KP VIS) ir 153 personas. Apmācību saturs ir balstīts uz pētījumu un izvērtējumu rezultātiem, kurus veikuši

	dzimumu līdztiesības jomas eksperti.
Sabiedrības informēšanas pasākumi, kuru rezultātā tiks palielināta sabiedrības informētība un attīstīta vides apziņa un t.s. “zaļā domāšana” klimata pārmaiņu, dabas un energoresursu patēriņa, vides piesārņojuma samazināšanas jautājumos, tiek īstenoti, ņemot vērā dzimuma aspektu, piemēram, tiek ņemti vērā socioloģiskie pētījumi vai aptaujas par sieviešu un vīriešu atšķirīgo rīcību un vajadzībām attiecībā uz dabas resursu izmantošanu (5.4.2.2. SAMP).	Sabiedrības informēšanas pasākumi tiek īstenoti jaunizveidotajos Vides izglītības un informācijas centros. Uzmanība pievērsta informācijas pieejamības nodrošināšanai dažāda vecuma cilvēkiem (tas attiecināms gan uz auguma garuma atšķirībām, gan kognitīvās uztveres līmeņiem dažādos vecuma posmos), gan personām ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem (kustību traucējumi, redzes traucējumi, garīgās attīstības traucējumi). Informācijas sniegšanai personām ar redzes traucējumiem tiek izmantoti ne tikai taktilie līdzekļi, bet arī audio risinājumi (piemēram, audio gidi). Vienlaikus pētījumā konstatēts, ka attiecībā uz konkrēto gadījumu (5.4.2.2. SAMP projekts nr. 5.4.2.2/17/I/002), kas tika padziļināti analizēts, AI un FS trūkst zināšanu un informācijas, kā ņemt vērā dzimumu aspektu sabiedrības informēšanas pasākumos par vides ietekmi. Lai šādu darbību varētu īstenot, trūkst pētījumu par sieviešu un vīriešu rīcību un vajadzībām attiecībā uz dabas resursu izmantošanu un abu dzimumu starpā pastāvošajām atšķirībām.
Organizējot karjeras izvēles atbalsta un profesionālās apmācības pasākumus bezdarbniekiem, tiek īstenotas darbības, kas mazina aizspriedumus par kādu no dzimumiem noteiktā profesionālā jomā (7.1.1., 7.2.1. SAM).	No vienas puses, FS apliecina, ka šādas darbības tiek īstenotas, pamatojot to ar metodiskajām vadlīnijām, no otras puses, ņemot vērā NVA darbinieku skaitu, veiktās darbības nav pietiekamas, lai pārlicinātos, ka šie metodiskie materiāli tiek pilnā mērā ievēroti darbā ar klientiem.
Veselības jomas attīstības projektos tiek īstenotas darbības, kas vērstas uz atšķirību mazināšanu sieviešu un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā, piemēram, sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, īpaši izdalot vīriešus kā specifisku mērķa grupu, kā arī specifiski pasākumi viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanai, uzrunājot atsevišķi vīriešu un sieviešu mērķauditoriju (9.2.3., 9.2.4., 9.2.5. SAM).	Novērtējamā darbība attiecībā uz HP VI īstenošanu pēc būtības ir attiecināma tikai uz 9.2.4. SAM. Attiecībā uz 9.2.4. SAM FS projektu dokumentu analīze rāda, ka tika plānotas un tiek īstenotas darbības, kurām potenciāli būtu jāmazina atšķirības sieviešu un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā, kā arī darbības, kas vērstas uz viena vai otra dzimuma veselības uzlabošanu (parasti attiecībā uz reproduktīvo veselību un onkoloģisko saslimšanu profilaksi). Tomēr intervijas ar FS saņēmējiem un sasniegtie kvantitatīvie rādītāji apliecina, ka darbības tiek īstenotas daļēji. Līdz 2017. gada 31. decembrim netika īstenotas darbības pietiekamā apjomā, kas vērstas uz sabiedrībā valdošo priekšstatu maiņu par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu, kas visbiežāk izpaudās kā nepietiekama kontrole attiecībā uz lekciju un nodarbību saturu. Turklāt, tā kā vīriešu mērķa grupa tika nepietiekami sasniegta, it sevišķi vecumā 54+, FS

	(pašvaldības) balstās uz pieņēmumu, ka vīriešus pozitīvi ietekmēs sievietes, kas apmeklējušas pasākumus, tādējādi paužot netiešu atbalstu dzimumu lomu stereotipu atražošanai.
Veidojot kopīgas studiju programmas, sadarbībā ar karjeras konsultantiem, ģimnāzijām, vidusskolām un darba devējiem, tiek īstenoti pasākumi, lai ieinteresētu mazāk pārstāvēto dzimumu izvēlēties attiecīgās STEM studiju programmas un mazinātu dzimumu segregāciju izglītības nozarē (8.2.1., 8.3.5. SAM).	Jaunu studiju programmu veidošanā plānots ievērot iekļaujošas izglītības principus, piesaistot gan iekļaujošas izglītības ekspertus, gan paredzot iekļaujošas izglītības īstenošanas metodikas apguvi. Vienlīdzīgu iespēju princips, t.sk. pēc dzimuma pazīmes, balstoties uz FS sniegto informāciju PI, tiek ievērots, piesaistot personālu studiju programmu izstrādē – netiek radīti ierobežojumi atkarībā no dzimuma, ja personas profesionālā kvalifikācija atbilst veicamajiem pienākumiem. Karjeras konsultantu vispārējās darbības principi ir vērsti nevis uz klientu ieinteresēšanu par konkrētu studiju programmu, bet gan uz klienta interešu un talantu izzināšanu, esošu stereotipu un aizspriedumu kļiedēšanu, ja tie tiek atklāti kā šķērslis personas izvēlei par labu vienai vai otrai karjeras ceļa izvēlei. Secināms, ka tiešas darbības kā konkrēti pasākumi ar mērķi ieinteresēt mazāk pārstāvēto dzimumu izvēlēties attiecīgās STEM studiju programmas nav plānoti 8.2.1. SAM un 8.3.5. SAM īstenoto projektu ietvaros.
Akadēmiskā personāla kapacitātes celšanā un piesaistē tiek ievērots vienlīdzīgu iespēju un pozitīvās diskriminācijas princips, piesaistot mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā augstskolā un zinātnes jomā (8.2.1., 8.2.2. SAM).	Nemot vērā, ka 8.2.1. SAM un, jo īpaši, 8.2.2. SAM ietvaros apstiprināto projektu īstenošana ir uzsākta 2018.gada beigās, Izvērtējums ir balstīts uz FS plānotajam darbībām HP VI jomā un AI sniegto informāciju. 8.2.1., 8.2.2. SAM nav noteikti HP VI rādītāji, tāpēc pamatā šajos projektos vienlīdzīgu iespēju princips tiek īstenots kā caurviju elements, ievērojot to projekta vadībā un organizācijā, t.sk. nodrošinot projekta norisi un darbības pielāgotās telpās personām ar funkcionāliem traucējumiem, atsevišķos gadījumos arī elastīga darba laika iespējas. Līdzīgi kā citu jomu speciālistu atlasē (piemēram, ārstniecības personas), akadēmiskā personāla piesaistē un atlasē primārā nozīme tiek pievērsta personas profesionālajai kvalifikācijai, nevis dzimumam. Gadījumos, kad FS plānojis sekmēt mazāk pārstāvētā dzimuma piesaisti, nav precizētas konkrētas darbības šī mērķa sasniegšanai. Kopumā secināms, ka specifiskas darbības mazāk pārstāvētā dzimuma piesaistei augstskolās un zinātnes jomās, netiek īstenotas vai tiek īstenotas minimālā apmērā (ņemot vērā, ka secinājums balstīts uz 10 atlasītu projektu izpēti). Neraugoties uz to atsevišķos projektos citu darbību (ne specifiski akadēmiskā personāla piesaistē) ietvaros ir konstatētas

	specifiskas plānotās darbības, ievērojot dzimumu līdztiesības aspektu, piemēram, projekta semināri un informatīvie pasākumi tiek rīkoti telpās, kurās ir nodrošināta brīva pieejamība ar bērnu ratiņiem, ir pieejama bērnu pārtināmā istaba abu dzimumu vecākiem/ bērņus pavadošajām personām, atpūtas zonā nodrošināta iespēja uzsildīt ūdeni vai ēdienu mazu bērnu ēdināšanai.
Izglītības pētījumi, rezultātu analīze un ieteikumu izstrāde tiek veikta, ņemot vērā dzimuma aspektu (dati vākti, analizēti, ieteikumi izstrādāti arī dzimuma aspektā). Izstrādājot monitoringa sistēmu, tiks vākti un apkopoti dati par zēnu un meiteņu sasniegumiem pārbaudes darbos, olimpiādēs u.c. (8.3.6. SAM).	Pētījumā konstatēts, ka darbība tiek īstenota, ievērojot vispārpieņemto pētījumu izstrādes metodoloģisko praksi, kas paredz analizēt datus dzimuma griezumā. Saskaņā ar AI sniegto informāciju skolēnu sasniegumi pārbaudes darbos un olimpiādēs tiek analizēti dzimumu griezumā. To apliecina arī VISC mājas lapā pieejamie statistikas dati par centralizēto eksāmenu rezultātiem, kas tiek atspoguļoti arī dzimumu griezumā.
Izstrādājamo mācību un metodisko materiālu saturā iekļautā informācija mazina stereotipus par kādas profesijas piemērotību sievietēm vai vīriešiem, bet tieši otrādi, tiek iekļauti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām zēniem un meitenēm neatkarīgi no dzimuma, jo īpaši, kas attiecas uz profesionālās studiju jomas vai profesijas izvēli, tādā veidā mazinot darba tirgus segregāciju pēc dzimuma (8.3.1. SAM).	Saskaņā ar pētījumā iegūto informāciju no FS, SAM 8.3.1. projektā izstrādātajos mācību un metodiskajos līdzekļos tiek ievērots vienlīdzīgu iespēju princips, ievērojot diskriminācijas aizlieguma principu, t.sk. pievēršot uzmanību tam, lai arī vizuālie materiāli nesekmētu dzimumu lomu stereotipu atražošanu. Izstrādājot kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu, tiek pieaicināti eksperti, kas vērtē mācību līdzekļa saturu, t.sk. pēc kritērijiem, kas ļauj novērtēt tiesiskuma principa ievērošanu (vienlīdzīgas iespējas visām personām vai personu grupām, izslēdzot jebkāda veida diskrimināciju rases, tautības, dzimuma, vecuma, valodas, sociālās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās politiskās vai citas pārliecības, veselības stāvokļa vai citu apstākļu dēļ).
Pedagoģiskā personāla apmācību saturā tiek iekļauti arī jautājumi par vienlīdzīgām iespējām sievietēm un vīriešiem, novecojušu stereotipu laušana un mūsdienīgu uzskatu veicināšana, kā mazināt skolas pamešanu zēnu vidū un ieinteresēt meitenes un zēnus par netipisku profesiju izvēli, vienlīdzīgas attieksmes jautājumi pret mazāk pārstāvēto dzimumu konkrētā profesionālajā jomā u.c. (8.3.1., 8.3.2.1, 8.3.2.2., 8.3.3., 8.5.3. SAM/ SAMP)	Darbības īstenošanas saturs atšķiras dažādos SAM īstenotajos projektos. Kā labās prakses piemērs attiecībā uz šīm darbībām ir identificēts 8.3.3. SAM projekts „PROTI un DARI!”, kura ietvaros ir izstrādātas visaptverošas projekta metodoloģiskās vadlīnijas darbam ar mērķa grupu, kurās ir ietverti vienlīdzīgu iespēju aspekti, t.sk. no dzimumu līdztiesības perspektīvas. Vienlaikus daļā projektu specifiskas un mērķētas darbības uz to, lai pedagoģiskā personāla apmācību saturā tiktu iekļauti arī jautājumi par vienlīdzīgām iespējām sievietēm un vīriešiem, novecojušu stereotipu laušana un mūsdienīgu uzskatu veicināšana, netiek veiktas.
Mērķa grupas jauniešu situācijas un	Pētījumā analizētajos 8.3.3., 8.3.4. SAM projektos tiek

vajadzību sākotnējā izpēte, tostarp bērnu pieskatīšanas pakalpojuma nepieciešamība un citu ierobežojošu faktoru identificēšana (8.3.3., 8.3.4. SAM).	veikta padziļināta mērķa grupu jauniešu vajadzību un situācijas izpēte, kas ir balstīta īpaši šim mērķim izstrādātās metodikās un ko veic jomas speciālisti. Balstoties uz vajadzību analīzes rezultātiem, tiek izstrādāti individuālā atbalsta pasākuma plāni vai noteikti nepieciešamie pakalpojumi.
Dzimumu līdzsvara veicināšanas pasākumi ārstniecības personāla piesaistē (9.2.3., 9.2.4., 9.2.4.2., 9.2.5. SAM/SAMP).	Novērtējamā darbība attiecībā uz HP VI īstenošanu pēc būtības ir attiecināma tikai uz 9.2.5. SAM. Saskaņā ar AI sniegto informāciju ārstniecības personāla atlasē primāri tiek ievērots personu profesionālas kvalifikācijas kritērijs, nevis dzimuma kritērijs. Turklāt dažās nozares profesijās pastāv sistēmisks dzimumu nelīdzsvarots sadalījums (medmāsas, ģimenes ārsti pamatā ir sievietes), tādējādi attiecībā uz šī SAM īstenošanu ir ierobežotas iespējas vērtēt dzimuma līdztiesības aspekta īstenošanu.
Pasākumi, kas vērsti uz iedzīvotāju veselības stāvokļa uzlabošanu, lai veicinātu iespēju vairāk iedzīvotājiem iesaistīties darba tirgū un turpināt strādāt arī pēc 55 gadu vecuma (9.2.4.2. SAMP).	Šo pasākumu mērķis tiek sasniegts attiecībā uz mērķa grupu vecumā 55-60 gadi, savukārt, vecuma grupā virs 60 gadiem īstenošanās aktivitātes nav pietiekamas, par ko liecina arī dalībnieku profila kvantitatīvās analīzes rezultāti.

6.4. Darbību novērtējums, kas veicina personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušanu

Novērtējamā darbība HP VI īstenošanai	Secinājumi par darbības īstenošanu
Izstrādātas speciālas zināšanu un prasmju pilnveides programmas kompetenta pedagoģiskā atbalsta personāla sagatavošanai, kas profesionāli novērtē katra skolēna speciālās vajadzības un izstrādā atbilstošu atbalsta pasākumu kompleksu, un seko procesa realizācijai (8.3.4. SAM)	8.3.4. SAM ietvaros ir izstrādāts metodiskais materiāls individuālais skolēna situācijas novērtēšanai un PMP risku identificēšanai, atbilstoši kura rezultātiem tiek sagatavots individuālā atbalsta plāns ar konkrētiem pasākumiem un atbalsta pakalpojumiem.
Izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrācijas vispārējās izglītības iestādēs veicināšana, tai skaitā atbilstoša pedagogu profesionālās kompetences paaugstināšana un atbalsta personāla nodrošināšana (8.3.1., 8.3.4. SAM)	Lai veicinātu izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrāciju vispārējās izglītības iestādēs, 8.3.1. SAM 8.3.1.1. pasākuma ietvaros izstrādātie mācību līdzekļi tiek piemēroti izglītojamiem ar dažādām mācību vajadzībām, t.sk. iekļaujošai izglītībai (t.sk. satur ieteikumus pedagogiem iekļaujošās izglītības īstenošanai); izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem (t.sk. satur ieteikumus pedagogiem izglītības programmu izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem īstenošanai); izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem (t.sk. satur ieteikumus pedagogiem izglītības programmu

	izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem īstenošanai. 8.3.4. SAM projektā izglītojamiem ar speciālām vajadzībām tiek sniegti specifiski atbalsta pakalpojumi, lai mazinātu.
Nodrošināta izglītojamo ar specifiskām vajadzībām integrācija darba vidē balstītās mācībās un mācību praksē uzņēmumā, tai skaitā atbalsta personāla nodrošināšana (ergoterapeits, asistents, surdotulks, speciālais transports) (8.5.1. SAM)	8.5.1. SAM projekta ietvaros minētās darbības tiek īstenotas, nodrošinot atbalsta pakalpojumus izglītojamiem ar speciālām vajadzībām, kā piemēram, surdotulkus. Projektā ir plānots nodrošināt asistenta pakalpojumus personām, kurā tas ir nepieciešams.
Projekta vadības, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiek īstenotas personām ar invaliditāti pielāgotās telpās, nepieciešamības gadījumā nodrošinot aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas (visi SAM ar tiešu pozitīvu vai netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI)	FP VI ievēšana projektu vadības un organizācijas darbībās tiek plānotas un praksē īstenotas lielākajā daļā pētījumā analizēto projektu, vienlaikus kā problēma ir identificēta ticamu datu neesamība par šo darbību īstenošanu jebkādu rādītāju veidā. Par šādu darbību īstenošanu iespējams pārliecināties, apsekojot FS darbības vietas.
Nodrošināti specifiski pakalpojumi personām ar invaliditāti apmācību laikā (psihologa, ergoterapeita, zīmju valodas tulka un asistenta pakalpojumi, specializēta transporta nodrošināšana, darba vietas pielāgošanas personai ar invaliditāti, elastīgas apmācību formas u.c.) (7.1.1., 7.2.1.1., 8.3.3., 8.3.4., 8.4.1., 9.1.1. SAM/SAMP)	Pētījumā konstatēts, ka personām ar invaliditāti visās vecuma grupās pēc vajadzības tiek nodrošināti specifiski pakalpojumi apmācību laikā (galvenokārt, surdotulki, pavadoņi, speciālais transports, darba vietas pielāgošanas personai ar invaliditāti, ergoterapeiti). Atsevišķos projektos, kā konstatēts pētījumā (piemēram, 8.3.3. SAM gadījumā), ergoterapeiti klasificējas kā ārstniecības personas, kuru pakalpojumu izmaksas nav iekļautas projektu attiecināmajās izmaksās.
Bezdarbnieku apmācību procesā, kur nepieciešams, tiek izmantotas pielāgotas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas personām ar funkcionāliem traucējumiem (7.1.1., 7.2.1.1. SAM/SAMP).	Norādītajos SAM ir plānotas šādas darbības, bet atbildība par to īstenošanu praksē ir novirzīta uz apakšuzņēmējiem un gala saņēmējiem, t.i. mērķa grupas pārstāvjiem, norādot, ka šādas atbalsts tiek sniegts pēc pieprasījuma vai nepieciešamības.
Lai veicinātu personas ar garīga rakstura traucējumiem iekļaušanos sabiedrībā, nodrošinātas atbalsta personas (9.2.2. SAM).	Ņemto vērā, ka šajā 9.2.2. SAM līdz šim pamatā ir notikusi mērķa grupas vajadzību identificēšana, pakalpojumi ir sniegti mazā apmērā, kas liedz novērtēt šāda veida atbalsta apjomu.
Iedzīvotāju izglītošanas pasākumi par dzīvesveidu un veselības paradumiem, kas samazina risku iegūt invaliditāti, par iespējām uzlabot ar veselības stāvokli saistīto dzīves kvalitāti (9.2.3., 9.2.4.1., 9.2.4.2. SAM/SAMP).	Pasākumi tiek īstenoti, par ko liecina projektu kvalitatīvās izpētes rezultāti attiecībā uz 9.2.4.1., 9.2.4.2. SAMP. Pasākumu ietekmes nozīmīguma izvērtējums šajā projektu īstenošanas posmā ir pārags.

6.5. Darbību novērtējums, kas mazina diskrimināciju pēc vecuma un etniskās piederības

Novērtējamā darbība HP VI īstenošanai	Secinājumi par darbības īstenošanu
Pedagogu profesionālās kompetences pilnveides un mācību satura un līdzekļu izstrādē tiek integrēta informācija par nediskrimināciju vecuma dēļ, piemēram, veselīga un aktīva dzīvesveida popularizēšana un kā tas ietekmē dzīves kvalitāti vecumā, paaudžu sadarbība un komunikācija, vērtības un cieņa pret vecāko paaudzi (sociālās zinības, bioloģija; mājturība, ētika u.c.) (8.3.1. SAM).	Pētījumā konstatēts, ka projektos, kuros tiek izstrādāti profesionālās kompetences pilnveides programmu saturs, darbības vēl nav noslēgušās. Programmas nav publiski pieejamas. Vienlaikus izglītības jomas eksperti uzsver, ka vienlīdzīgu iespēju aspekti un nediskriminācijas princips ir izglītības jomas caurviju elements, ko apliecina arī vispārējās izglītības standartā iekļautās vērtības (piemēram, cieņa, līdzdalība, tolerance) un uzdevumi (piemēram, radīt izpratni par sabiedrībā notiekošajiem procesiem un vēlmi līdzatbildīgi iesaistīties ilgtspējīgas sabiedrības attīstībā, sekmēt dažādu kultūru iepazīšanu, kultūras vērtību apzināšanos; pilnveidot izpratni par veselīgu dzīvesveidu, apzināties nepieciešamību rūpēties par savu fizisko attīstību, veselību un drošību).
Pedagogu profesionālās kompetences pilnveides un mācību satura un līdzekļu izstrādē tiks integrēta informācija par nediskrimināciju etniskās piederības dēļ, piemēram, stereotipisku uzskatu izskaušana un dažādības izpratnes veicināšana (sociālās zinības, vēsture, filozofija, valodu mācība, ētika u.c.) (8.3.1. SAM).	
Karjeras konsultants motivē etnisko minoritāšu jauniešus iekļauties apmācību programmās, veicinot integrēšanos sabiedrībā (7.2.1.1. SAMP).	Pētījumā konstatēts, ka šādas darbības uzstādījums neatbilst karjeras konsultantu darbībai pēc būtības. Karjeras konsultantu darbība ir vērsta uz personas individuālo spēju un vērtību izzināšanu, neradot aizspriedumus par profesijas piemērotību vai nepiemērotību vienam vai otram dzimumam (mazāka vērtība tiek pievērsta etniskajiem aizspriedumiem, kas Latvijas sabiedrībā nav tik izplatīti). Līdzdalība karjeras konsultācijas ir brīvprātīgā, tāpēc karjeras konsultanti nevar ietekmēt noteiktu mērķa grupu augstāku līdzdalību konsultācijās.
Tiek sniegts individuāls atbalsts – īpaši nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem, vecāka gadagājuma personām, patvēruma meklētājiem, bēgļiem un romu tautības pārstāvjiem (piemēram, atkārtošana, paskaidrošana, apmācību ritma pielāgošana individuālajām spējām, valodas apguve u.c.) (7.1.1., 7.1.2.1., 7.2.1.1., 7.2.1.2., 7.2.1.3., 7.3.2., 8.3.3.,	Norādītajos SAM tiek īstenotas darbības ar mērķi sniegt individuālu atbalstu nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem, vecāka gadagājuma personām, patvēruma meklētājiem, bēgļiem un romu tautības pārstāvjiem. Šāds atbalsts tiek sniegts arī sociālās atstumtības riska iedzīvotāju grupām dažādos vecumos – bezdarbniekiem, PMP rika jauniešiem, jauniešiem NEET situācijā. Individuālais atbalsts tiek plānots un sniegts, balstoties mērķa grupu pārstāvju/ projekta dalībnieku individuālo vajadzību izvērtējumā. Projektos ir paredzēts

8.3.5., 8.4.1., 9.1.1., 9.1.2., 9.1.3., 9.1.4.1., 9.1.4.4. SAM/SAMP).	finansējums atbalsta pakalpojumu sniegšanai personām ar visa veida speciālām vajadzībām. Vienlaikus apkopotā pieredze rāda, ka ne vienmēr ir pieprasījums pēc šāda veida atbalsta.

6.6. Darbības, kas veicina visu HP VI aspektu ievērošanu

Novērtējamā darbība HP VI īstenošanai	Secinājumi par darbības īstenošanu
Lai nepieļautu dzimumu, invaliditātes, vecuma vai etniskās piederības stereotipisku attēlojumu, satura atbilstības vienlīdzīgu iespēju principiem izvērtēšanā tiek piesaistīti attiecīgo jomu eksperti vai konsultanti (8.3.1. SAM).	Pētījumā konstatēts, ka, izstrādājot kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu, tiek pieaicināti eksperti, kas vērtē mācību līdzekļa saturu, t.sk. pēc kritērijiem, kas ļauj novērtēt tiesiskuma principa ievērošanu (vienlīdzīgas iespējas visām personām vai personu grupām, izslēdzot jebkāda veida diskrimināciju rases, tautības, dzimuma, vecuma, valodas, sociālās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās politiskās vai citas pārliecības, veselības stāvokļa vai citu apstākļu dēļ) un mācību līdzekļa atbilstību/piemērotību dažādām mērķa grupām, t.sk. izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem un smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
Izstrādāto vai pilnveidoto programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju, mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, apmācību, tālākizglītības un informatīvo pasākumu saturā tiek integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi, tostarp, par personu ar invaliditāti tiesībām un iekļaušanu, dzimumu līdztiesību, nediskrimināciju vecuma vai etniskās piederības dēļ (3.4.2., 7.3.2., 7.3.1., 8.3.2., 8.3.5., 8.5.1., 8.5.3., 9.1.3., 9.1.4., 9.2.1., 9.2.2., 9.2.3., 9.2.4., 9.2.5., 9.2.6. SAM).	Īstenoto darbību apjomu ir grūtības novērtēt, tā kā lielākā daļa projektos paredzēto pilnveidojamo programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju, mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, kā arī tālākizglītības pasākumu un programmu saturs ir vēl izstrādes vai aprobācijas stadijā. SAM 8.3.1. ietvaros izstrādājamo mācību līdzekļu satura vērtēšanā tiek piemēroti kritēriji, kas ļauj novērtēt to atbilstību vienlīdzīgu iespēju principam un piemērotību personām ar speciālām vajadzībām, t.sk. ar garīgās attīstības traucējumiem. 8.3.3. SAM ietvaros izstrādātajās vadlīnijās ir visaptveroši iestrādāts vienlīdzīgu iespēju princips, novērtējot šo materiālu kā labās prakses piemēru. 8.3.4. SAM līdz šim izstrādātajos materiālos ir ietverti jautājumi par iekļaujošu izglītību, kultūru atšķirību nozīmi, kas pēc būtības atbilst vienlīdzīgu iespēju principam.
Tiek sniegts atbalsts preventīvu un kompensējošu pasākumu īstenošanai nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem (8.3.4. SAM).	8.3.4. SAM projekta ietvaros šādas darbības tiek nodrošinātas. Projekts ir identificēts kā labās prakses projekts attiecībā uz individuāla un mērķēta atbalsta sniegšanu PMP riska jauniešiem, daļa no kuriem atbilst nabadzības riskam pakļauto, trūcīgo un maznodrošināto bērnu un jauniešu mērķa grupai. Vienlaikus dati par projekta mērķa grupas atbilstību

	minētajām grupām netiek uzkrāti.
Veicot darba tirgus politikas pasākumu novērtējumu un veicot prognozes par tautsaimniecībā nodarbināto struktūru un darbaspēka piedāvājumu, informācija tiks atspoguļota, sniedzot informāciju dzimumu, vecumu, etniskā un invaliditātes griezumā (7.1.2.2. SAMP).	Pašreiz īstermiņa, vidējā un ilgtermiņa prognozēs šie aspekti netiek ievēroti. Tomēr 7.1.2.2.SAMP ietvaros līdz 2021.gadam ir plānots pielāgot profesiju un prasmju prognozes dažādu mērķa grupu vajadzībām (jauniešiem, gados vecākām personām, personām ar invaliditāti u.c.). Šobrīd informācijas sistēmas ir izstrādes stadijā, tāpēc par pilnīgu šo aspektu iekļaušanu analizē šajā pētījumā nebija iespējams pārliecināties.
Tiek veikta esošās situācijas izpēte, analizējot mērķa grupu personu datus dzimuma, vecuma, invaliditātes griezumā, ņemot vērā katras mērķa grupas personas specifiskās situācijas un vajadzības konkrētā novadā (9.2.3., 9.2.4.1., 9.2.4.2., 9.2.5. SAM/SAMP).	Darbība tiek īstenota daļēji. 9.2.3. SAM ietvaros šāda darbība tiek veikta, taču novadu griezumā datu analīze ir nepilnīga. 9.2.4. SAM darbība tiek īstenota daļēji, jo analizē izmantojamie rīki un metodes pašvaldību līmenī atšķiras, piemēram, daļā pašvaldību tiek izmantoti statistikas datu un kvantitatīvo pētījumu rezultāti, citos balstās uz pašvaldības ekspertu viedokli.

6.7. HP VI koordinēšana, uzraudzība un izvērtēšana

HP VI koordinēšana atbilstoši LM kā šajā jomā AI funkcijām ietver vairākas aspektus: metodiskais, izglītojošais un konsultatīvais atbalsts; projektu iesniegumiem piemērojamo HP VI specifisko un kvalitātes kritēriju noteikšana un vērtēšana; HP VI rādītāju noteikšana un datu uzkrāšana un izvērtēšana.

ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītie kopumā **pozitīvi vērtē LM sniegto metodisko, konsultatīvo un izglītojošo atbalstu par HP VI īstenošanu**. ES fondu atbalstīto projektu darbības ir sniegušas būtisku ieguldījumu izpratnes par vienlīdzīgām iespējām un nediskrimināciju veidošanas sabiedrībā. Vienlaikus padziļinātās projektu darbības izpētes rezultāti rāda, ka, kaut arī kopējā ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistīto mērķa grupu izpratne par vienlīdzīgām iespējām un jebkādas diskriminācijas aizliegumu ir pieaugusi, vērojama sašaurināta HP VI interpretācija kā atsevišķu vispārīgu tehnisku principu ievērošana. Pētījumā konstatēta nepieciešamība nodrošināt pastāvīgu izglītojošo un informatīvo atbalstu par HP VI būtību un izpausmēm, īpašu uzmanību pievēršot vienlīdzīgu iespēju principu integrēšanai visa veida darbību saturā.

HP VI kritēriju un to piemērošanas metodiku saskaņošanas procesā pētījumā, balstoties uz pielietoto metodiku, netika konstatētas problēmas ne no vienas šajā procesā iesaistītās puses. Starpinstitucionālā sadarbība tiek vērtēta kā **operatīva un efektīva**.

Vispārējie un praksē visizplatītākie HP VI kvalitātes kritēriju piemērošanas principi paredz, ka prioritāte ir projektiem, kuros ir paredzētas darbības, kas veicina HP VI īstenošanu dažādos aspektos. Vienlaikus HP VI **kritērija nozīmīgums**, piešķiramo punktu un kritērija izpildes prasību izteiksmē, ir atšķirīgs dažādiem SAM. Konkrētu projektu izpēte atklāj, ka gadījumos, kad HP VI kritērijam ir mazāka nozīme (projekta iesniedzējs var neizpildīt šo kritēriju, minimālais nepieciešamo punktu skaits ir mazāks), HP VI īstenošanai praksē pēc būtības tiek pievērsta mazāka uzmanība, retāk tiek īstenoti inovatīvi risinājumi, zemāka ir FS motivācija un iniciatīva HP VI īstenošanai.

HP VI rādītāji ir pamats kvantitatīvos datos balstītam HP VI darbību un to ietekmes uz HP VI mērķiem novērtējumam. Saistībā ar **HP VI rādītāju noteikšanu un datu uzkrāšanu par to sasniegtajām vērtībām ir konstatētas vairākas problēmas un ierobežojoši faktori**. Pirmkārt, HP VI rādītāju sasniegtajām vērtībām visbiežāk netiek norādītas, tās tiek sniegtas pēc fakta. Tas, savukārt, ierobežo veikt regulāru (īkgadēju) šo rādītāju izvērtējumu, jo faktiskās sasniegtās vērtības var tikt uzrādītas arī projekta noslēgumā. Otrkārt, problēmas ir saistītas ar izpratni par HP VI rādītāju būtību – uz rādītāju attiecināmajām darbībām un/ vai personām. Problēmas risināšanai ieteicams sadarbībā ar AI un FS attiecīgo SAM ietvaros izstrādāt HP VI veicinošo darbību satura vērtēšanas kritērijus vai instrumentus, lai novērtētu darbību atbilstību HP VI un konkrētajam rādītājam. Jau šobrīd, kā rāda pētījums, šāda prakse ir sastopama, iekļaujot dažādu materiālu satura vērtēšanas kritērijus, piemēram, iepirkumu TS, mācību līdzekļu satura vērtēšanas metodiskajās vadlīnijās. Šāda prakse būtu stiprināma un paplašināma. Treškārt, projekta dalībnieku dati tiek izmantoti, lai iegūtu arī HP VI rādītāju vērtības tajos gadījumos, kad HP VI rādītāju mērvienība ir personas. Problēmas būtība ir dalībnieku personas datu griezumam daudzveidība un sensitīvais raksturs, dalībnieku nevēlēšanās sniegt šādus datus. Lai mazinātu šo problēmu, svarīgi ir attīstīt AI īstenoto skaidrojošo darbu, kas vērsts uz FS, un FS īstenoto skaidrojošo darbu projektu dalībniekiem par projektos iesaistīto un atbalstīto personu datu uzkrāšanas mērķiem, datu pielietojumu, apstrādi un uzglabāšanu. Ceturtkārt, HP VI kvantitatīvie rādītāji sniedz HP VI īstenošanas kvantitatīvu novērtējumu, taču, lai iegūtu pilnīgu izpratni par vienlīdzīgu iespēju darbībām, to īstenošanu praksē, atbilstību mērķa grupu vajadzībām un ietekmi uz horizontālās politikas mērķiem, ir nepieciešams arī HP VI īstenošanas izvērtējums, kas īstenots izmantojot kvalitatīvās datu ieguves, apkopošanas un analīzes metodes.

6.8. Ieteikumi horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanā identificēto problēmu mazināšanai un labās prakses stiprināšanai

Ieteikumi HP VI īstenošanā identificēto problēmu mazināšanai un labās prakses stiprināšanai ir izstrādāti, balstoties uz pētījuma ziņojuma secinājumiem, un attiecināmi uz visiem HP VI aspektiem – dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas izskaušanu vecuma un etniskās piederības dēļ. Ieteikumu ieviešanas termiņš, lai, līdz tam ieviešot ieteikumus, to optimālie rezultāti tiktu sasniegti ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā, būtu nosakāms 2019. gads. Taču, ņemot vērā, ka lielākā daļa no ieteikumiem ir stratēģiski un attiecas uz ES fondu plānošanu, tie ir reāli īstenojami nākamajā ES fondu plānošanas periodā.

14. tabula. HP VI īstenošanā identificētās galvenās problēmas un ieteikumi to risināšanai

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikātīvi)	Ieteikuma būtība	AI
1.	Kaut arī kopējā ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistīto mērķa grupu izpratne par vienlīdzīgām iespējām un jebkādas diskriminācijas aizliegumu ir pieaugusi, vērojama sašaurināta HP VI interpretācija kā atsevišķu vispārīgu tehnisku principu ievērošana (piemēram,	Turpināt nodrošināt pastāvīgu izglītojošo un informatīvo atbalstu par HP VI būtību un izpausmēm, īpašu uzmanību pievēršot vienlīdzīgu iespēju principu integrēšanai visa veida darbību saturā (piemēram, lektoru atlasē, informatīvo pasākumu saturā, dažādu dokumentu, informatīvo materiālu saturā).	Stratēģisks	LM

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
	pasākumu pieejamība). Trūkst padziļinātas izpratnes par HP VI daudzveidību (piemēram personu ar invaliditāti mērķa grupa nereti tiek uztverta tikai kā personas ar kustību traucējumiem) un horizontālo izpausmi specifiskās darbībās dažādās nozarēs, īpaši pasākumu saturā.	Sadarbībā ar nozaru ministrijām un, jo īpaši, ar ES fondu AI par konkrētajiem SAM, izstrādāt HP VI veicinošo darbību satura vērtēšanas kritērijus, instrumentus vai to paraugus visos HP VI aspektos. To mērķis ir sniegt izpratni projektu pieteicējiem un FS par to, kāda veida darbību saturs ir pēc būtības attiecināms uz HP VI (piemēram, iekļaut apmācību iepirkuma nolikumā prasību par konkrētas tēmas aplūkošanu, vai citos gadījumos paredzēt, ka vienlīdzīgu iespēju princips tiek ievērots tad, ja pasākuma norises vietās ir pieejamas labierīcības arī personām riteņkrēslos, proti, tehniski nosacījumi). Šādi kritēriji, kas var tikt formulēti arī kā konkrētu darbību piemēri (attiecīgi, vērtēšanas kritērijs paredzētu noteikt, vai darbība ir vai nav paredzēta un kādā apjomā), vai darbību paraugi būtu primāri iekļaujami dokumentos, kuros noteikti konkrētu darbību īstenošanas nosacījumi, piemēram, iepirkumu nolikumos, LM kā atbildīgās iestādes par HP VI īstenošanu sadarbībā ar ES fondu AI konkrētās nozarēs izstrādātajos metodiskajos materiālos par dažādām tēmām u.c. palīgdokumentos, kā arī, ja iespējams, veidojot LM metodikai saturiskus pielikumus par līdzšinējiem labās prakses piemēriem vai vēlamajām darbībām konkrētu nozaru ietvarā (piemēram, izglītības, veselības, nodarbinātības u.tml.). Ieteikums īstenojams esošajā ES fondu plānošanas periodā.		

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
2.	FS nav pilnīgas izpratnes par HP VI rādītāju būtību un tam atbilstošajām praktiskajām darbībām, līdz ar to vieni un tie paši rādītāji tiek sasniegti ar saturiski un kvalitatīvi atšķirīgām darbībām, kuras mēdz arī neatbilst pēc būtības konkrētajam HP VI rādītājam.	Nepieciešams nodrošināt regulāru un pastāvīgu informatīvo un izglītojošos atbalstu visos ES fondu ieviešanas līmeņos, īpašu uzmanību pievēršot ES fondu AI (nozaru ministrijām) un FS. Izstrādājot HP VI rādītājus, sniegt rādītāja skaidrojumu, norādot uz to attiecināmos darbību veidus un mērķa grupas pazīmes saiknē ar konkrēto SAM (darbību skaidrojumi un/ vai to atbilstības HP VI rādītājam novērtēšanas kritēriji var tikt iekļauti gan LM metodikā, gan izstrādāti sadarbībā ar ES fondu AI (nozaru ministrijām) un FS, iekļaujot tos iepirkumu nolikumos, metodiskajās vadlīnijās u.c. palīgdokumentos). Projektos, kuros plānots iesaistīt noteiktas mērķa grupas (piemēram, personas ar invaliditāti), turpmāk izvirzīt konkrētus darbību rādītājus (piemēram, informācija par projektu FS mājas lapā pieejama vieglā valodā, informācija ir pieejama arī audio ierakstu formātā, informāciju var uztvert personas ar dažāda veida funkcionāliem traucējumiem, t.sk. redzes un dzirdes; pieejams mentora atbalsts vai konsultācijas un tml.). Ieteikums, kur iespējams, īstenojams esošajā ES fondu plānošanas periodā.	Stratēģisks	LM
3.	FS plānotajām darbībām, kas veicina HP VI ievērošanu, tikai daļēji ir piesaistīti HP VI rādītāji, kas apgrūtina HP VI īstenošanas izvērtējumu un ietekmi uz HP VI mērķiem (proti, HP VI rādītāji tiek noteikti MK noteikumos,	Diferencēt HP VI darbības pēc to specifiskuma pakāpes, proti, noteikt vispārīgās jeb universālās darbības un specifiskās (īpašās) darbības (šobrīd ikviena darbība, kas vērsta uz HP VI, tiek definēta kā specifiska).	Stratēģisks	LM

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
	savukārt projektu iesniedzēji norāda plānotās darbības, kā tiks nodrošināta saskaņa ar HP VI; plānotās darbības ne vienmēr ir tādas, kas attiecas uz konkrētā projekta HP VI rādītāju/-iem). HP VI vispārīgajām darbībām (tādas darbības, kuras iespējams īstenot neatkarīgi no politikas nozares un konkrētā SAM, piemēram, informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības, HP VI ievērošana projekta vadībā) nav noteikti kopēji novērtēšanas rādītāji vai instrumenti, kā rezultātā nav iespējams visaptveroši novērtēt šo darbību īstenošanu pēc būtības.	Noteikt HP VI vispārējās jeb universālās darbības kā tādas, kuras iespējams īstenot vienādā veidā neatkarīgi no politikas nozares un konkrētā SAM un kuras lielā mērā izriet no ārējā normatīvā regulējuma attiecībā uz diskriminācijas aizliegumu (piemēram, informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības, HP VI ievērošana projekta vadībā u.c.). Šādu darbību noteikšana, neraugoties uz to, ka likums to ievērošanu nosaka un tās jau pēc būtības ir noteiktas arī LM Metodikā, sistematizētu un nostiprinātu vienlīdzīgu iespēju ievērošanas un nediskriminācijas praksi. Vispārīgajām darbībām būtu pilnveidojami, kur iespējams, šo darbību uzraudzības un novērtēšanas instrumenti (piemēram, veikt pārbaudi, vai mājas lapā ievietotā informācija par projektu ir pieejama režīmā viegli lasīt un vieglajā valodā, kas ir vēl viens vispārīgās darbības piemērs). Šādu vispārējo darbību vērtēšanas rādītāji paredzētu noteikt, vai projekta pieteicējs un pēcāk FS ir paredzējis/ īstenojis šīs darbības pilnā apmērā (piemēram, attiecībā uz visiem konkrētajā projekta jomā attiecināmajiem HP VI aspektiem), daļēji (attiecībā uz dažiem no HP VI aspektiem) vai nav paredzējis/ īstenojis nekādas vispārīgās jeb universālās darbības. Ieteikums, balstoties uz esošajām HP VI darbībām, identificēt vispārīgās darbības kā minimālo darbību kopumu projektos HP VI īstenošanai, īpaši attiecībā uz ESF projektiem.		

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
		Specifiskās jeb īpašās darbības, savukārt, ir tādas, kas katrā politikas nozarē un konkrēta SAM ietvaros tiek īstenotas kvalitatīvi atšķirīgā veidā. Piemēram, vienlīdzīgu iespēju principa integrēšana apmācību saturā ir īpaša darbība pedagogu apmācībās, kurās tā izpaužas tādējādi, ka tiek veidota izpratne par dzimumu stereotipiem un to mazināšanu, kamēr veselības nozarē apmācību saturs par sirds un asinsvadu slimībām tiek izstrādāts, zinot iedzīvotāju atšķirīgo uzvedību un dzīvesveidu atkarībā no dzimuma. Darbība – vienlīdzīgu iespēju principa integrēšana apmācību saturā – ir viena, bet tās izpildījuma veids un saturs ir atšķirīgs, kas to padara par īpašu darbību atšķirībā no vispārīgajām jeb universālajām darbībām, kuras kā izglītības, tā veselības nozarē īstenojamas vienādi – pasākumu norise telpās, kas pielāgotas personām ar funkcionāliem traucējumiem, piemēram. Kvantitatīvi izmērāmus HP VI rādītājus ir ieteicams piesaistīt specifiskajām (īpašajām) darbībām (rādītāju piemēri: mācību līdzekļu skaits, kuros integrēts vienlīdzīgu iespēju princips (vai kāds no konkrētiem HP VI aspektiem), par vienlīdzīgu iespēju aspektiem apmācīto personu skaits, individuālas konsultācijas specifiskām mērķa grupām, piemēram, vīrieši vecumā 60+, mērķa grupas sasniegšanā izmantoti tajā populāri informācijas kanāli u.tml.). Īpašo darbību rādītāji ne vienmēr būtu nosakāmi skaitliski izmērāmās vienībās, ja tas nav		

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
		attiecināms, daļa no tiem var tikt novērtēta atbilstoši tam, vai tā ir/nav tikusi īstenota, īsa aprakstā veidā precizējot īstenošanas veidu (piemēram, norādot, kādas mērķa grupas sasniegtas, izmantojot konkrētus informācijas kanālus, vai iepirkumu dokumentācijā ir iekļauti konkrēti punkti, kas paredz HP VI ievērošanu pakalpojuma izpildē). Savukārt vispārīgajām darbībām pilnveidot to īstenošanas un novērtēšanas instrumentu (piemēram, FS sagatavota apraksta formā, pamatojot, kā tieši PI pieteiktās darbības ir īstenotas praksē; ja PI ir norādīts, ka pēc vajadzības tiks nodrošināta piekļuve personām ar funkcionāliem traucējumiem, projekta īstenošanas gala ziņojumā norādīt, vai šāda vajadzība radās un kādā apmērā) tāpat, lai novērstu situāciju, ka šīs darbības tiek deklarētas, bet praksē pēc būtības netiek īstenotas. Ieteikums izvērtēt iespēju apkopojošā veidā informāciju par to, kā tiek īstenotas PI norādītās HP VI darbības – kā vispārīgās (universālās), tā sepcifiskās (īpašās) – iekļaut maksājuma pieprasījuma veidlapā vismaz reizi gadā kopā ar aktuālo informāciju par projektu dalībniekiem un projekta HP VI rādītājiem. Ieteikumu kopums īstenojams nākamajā ES fondu plānošanas periodā.		
4.	HP VI rādītāji, kas paredz datu uzkrāšanu par personām ar dažādām pazīmēm (īpaši, invaliditāte, etniskā piederība), ir grūtības identificēt šīs	Izvērtēt iespēju salāgot iznākuma rādītājus un HP VI rādītājus, kā tas ir piemēram jau šobrīd attiecībā uz rādītāju par sociālās atstumtības riskam pakļauto	Tehnisks Stratēģisks	LM

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
	pazīmes, ja dati par projekta dalībniekiem netiek apkopoti kā iznākuma rādītāji, kuru uzkrāšanā tiek izmantota E12 veidlapa.	iedzīvotāju skaitu, kas ir saņēmuši atbalstu. HP VI rādītājiem, ja tās ir personas ar noteiktu pazīmi un tā nav iekļauta E12 vai arī projektā nav paredzēta dalībnieku/mērķa grupas uzskaitē, izmantojot šo veidlapu, izņemot dzimumu, jāparedz datu uzkrāšana par konkrēto pazīmi. Papildus ieteikums būtu risināt jautājumu par valsts datu bāžu integrēšana, lai sensitīvus datus nejautātu personām, bet iegūtu no dažādiem reģistriem, piemēram, Iedzīvotāju reģistra (dzimums, vecums), Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (invaliditāte), NVA (nodarbinātības statuss) u.c. FS par projekta dalībniekiem apkopotu datus tikai par personu identifikatoru (personas kodu), pēc kura būtu dažādos valsts iedzīvotāju reģistros identificējama specifiskā informācija (dzimums, vecums, invaliditāte, nodarbinātība u.tml.). Papildus projektu dalībniekiem būtu prasāmi tādi personas dati, kuri ir iesniedzami EK, bet nav pieejami valsts reģistros. Ieteikums attiecībā uz iespēju salāgot iznākuma rādītājus un HP VI rādītājus, kur iespējams, īstenojams nākošajā ES fondu plānošanas periodā. Attiecībā uz datu uzkrāšanu un apkopošanu par projektu dalībniekiem ieteikums īstenojams esošajā ES fondu plānošanas periodā tādā apmērā, kādā tiek veikti jau šobrīd – pētījuma noslēguma posmā - grozījumi MK noteikumos nr.77, kas paredz veikt darbības, lai		Noza- ru minis- trijas, CFLA

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
		precizētu datu apjomu, kas FS jāapkopo un jāiesniedz par projekta dalībnieku, izklājojot tādus datus, kurus var iegūt no citiem valsts datu reģistriem.		
5.	Konstatēts, ka darbību, kas veicina HP VI ievērošanu, īstenošanu kavē tas, ka šīs darbības ne vienmēr tiek iekļautas attiecināmajās izmaksās (atšķirībā no darbībām, kas vērstas uz iznākuma rādītāju sasniegšanu), līdz ar to plānotās HP VI darbības netiek iekļautas projekta budžetā un daļā gadījumu netiek arī īstenotas vai tiek īstenotas daļēji.	Pēc iespējas veidot vertikālas specifiskas darbības, kas ir iekļautas MK noteikumos par SAM īstenošanu atbalstāmajās darbībās, paredzot tam atsevišķu finansējumu. Tādējādi tiktu salāgotas darbības, kas vērstas uz iznākuma rādītāju sasniegšanu, ar darbībām, kas sekmē HP VI rādītāju sasniegšanu, īpaši tajos SAM, kuros iznākuma rādītāja mērvienība ir personas (projekta dalībnieki), piemēram, nodarbinātības, izglītības un sociālās iekļaušanas jomās. Ieteikums sistemātiski īstenojams nākošajā ES fondu plānošanas periodā. Vienlaikus, ja iespējams, to īstenot jau šajā ES fondu plānošanas periodā jaunu MK noteikumu izstrādē par konkrētu SAM īstenošanu.	Stratēģisks	LM
6.	Nepietiekams finanšu resursu nodrošinājums LM kā koordinējošai institūcijai informatīvā atbalsta sniegšanai reģionos	Aktualizēt problēmu par trūkstošo finansējumu reģionālajiem informatīvajiem pasākumiem ES fondu plānošanā nākamajam periodam. Pilnveidot ES fondu AI (nozaru ministriju) un LM sadarbību informācijas apmaiņā par informatīvo pasākumu organizēšanu gan projektu plānošanas, gan īstenošanas posmā, tādējādi rodot iespēju integrēt LM pārstāvju līdzdalību citu ES fondu AI, ja attiecināms, un SI rīkotajos semināros ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītajām mērķa grupām, īpaši reģionālajos	Stratēģisks	LM, VK, ES fondu AI

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
		informatīvajos pasākumos. Šim mērķim primāri ieteikums izmantot jau pastāvošos resursus – notikumu kalendāru CFLA mājas lapā, vietnē www.esfondi.lv pieejamo komunikācijas pasākumu plānu, kurš tiek izstrādāts, piedaloties visām ES fondu uzraudzībā iesaistītajām institūcijām. Ja šo resursu saturs vai formāts nav atbilstošs sekmīgas informācijas aprites nodrošināšanai, ieteicams, rīkot iesaistīto pušu diskusiju un novērst esošās nepilnības. Ieteikumu, tādā apmērā, kādā iespējams, īstenot jau esošajā ES fondu plānošanas periodā. Tā būtību nepieciešams ņemt vērā arī nākamajā ES fondu plānošanas periodā.		
7.	Neraugoties uz to, ka LM veic labās prakses apkopojumu divas līdz trīs reizes plānošanas periodā, FS norāda, ka satura ziņā nav pietiekami izvērsts HP VI īstenošanas darbību labās prakses piemēru apkopojums dažādās nozarēs un dažādos darbību veidos, kas sekmētu inovatīvu HP VI īstenošanas risinājumu izplatību.	Turpināt apkopot labās prakses piemērus konkrētām darbībām, kas veicina HP VI īstenošanu visos aspektos. Izplatīt informāciju par labās prakses piemēriem, izmantojot daudzveidīgus informācijas nodošanas kanālus, īpaši FS mērķa grupā. Ieteikuma īstenošana uzsākama esošajā ES fondu plānošanas periodā, turpināma nākamajā ES fondu plānošanas periodā.	Tehnisks	LM
8.	HP VI kritēriju nozīmīgums (piešķiramo punktu skaits, projekta apstiprināšana neatkarīgi no HP VI kritērija izpildes) ietekmē darbību, kas veicina HP VI ievērošanu, kvalitāti un FS motivāciju šo darbību īstenošanai praksē.	Noteikt minimālās HP VI kritēriju prasības, nodrošinot HP VI vispārējās darbības, kas veicina vienlīdzīgu iespēju un diskriminācijas aizlieguma ievērošanu (piemēram, informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības, HP VI ievērošana projekta vadībā), kā	Stratēģisks	AI, LM

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
		vertikālas un obligātas projektiem ar netiešu un tiešu ietekmi uz HP VI īstenošanu, tā nodrošinot minimālo darbību īstenošanu, kas sekmē vienlīdzīgu iespēju kā horizontālas politikas principu ievērošanu. Savukārt specifisko darbību kritērijus, atkarībā no SAM nozares un tajā atbalstāmo darbību specifikas, noteikt kā papildu kritēriju. Izvērtēt iespēju diferencēt kritērija izpildes vērtējumu punktu izteiksmē atkarībā no projekta iesniedzēja plānoto darbību apjoma un satura. Piemēram, specifisko darbību gadījumā projektu iesnieguma vērtēšanā varētu piešķirt noteiktu punktu skaitu (piemēram, 0,5) par katru paredzēto specifisko darbību. Ieteikums sistemātiski īstenojams nākamajā ES fondu plānošanas periodā.		
9.	Tā kā viena no 9.2.4. SAM mērķa grupām ir iedzīvotāji, kas vecāki par 54 gadiem, izvērtējot tās dalību projektos, ir secināts, ka tā proporcionāli nepietiekami sasniegta iedzīvotāju apakšgrupā vecumā virs 60 gadiem, īpaši attiecībā uz vīriešu dzimuma iedzīvotājiem.	Paredzēt projektu iesniedzējiem plānot īpašus pasākumus mērķa grupas vecumā virs 60 gadiem, īpaši vīriešiem, aktivizēšanai. Izmantojot līdzšinējo labo praksi, aktivizēšana var notikt, piemēram, veidojot veselības veicināšanas punktus lielāku ārstniecības iestāžu telpās (blakus aptiekai, reģistratūrai u.tml.), ierīkojot stendu vai kabinetu ar dežūrējošo koordinatoru, kas ļauj uzrunāt mazāk aktīvas un grūtāk sasniedzamas mērķa grupas, organizējot sinerģiskus pasākumus mazbērnu un vecvecāku veselībai (ģimenēm plānoto vispārējo pasākumu ietvaros), kuru laikā tālāk aktīvi (uzrunas un sarunas formā) informēt mazāk aktīvo iedzīvotāju	Stratēģisks	LM, VM

Nr.	Problēma	Ieteikums un tā īstenošanas periods (indikatīvi)	Ieteikuma būtība	AI
		grupu par viņiem specifiski plānotajiem pasākumiem individuāli un klātienē, tādējādi panākot lielāku līdzestības efektu. Nepieciešams veikt sistemātisku dalībnieku vecuma un dzimuma profila monitoringu (skaita pieauguma un proporciju uzraudzību), lai pārliecinātos, vai īstenotās darbības ir sniegušas pozitīvu efektu vecāka gada gājuma iedzīvotāju, it sevišķi, vīriešu, dalības pieaugumam. Ieteikums īstenojams jau šajā ES fondu plānošanas periodā, konkrēti – 2019.gadā, kad būs apkopoti 2018.gada sasniegtie rādītāji par dalībniekiem.		
10.	9.2.4.2. pasākuma projektos pieteikumā plānoto informācijas kanāli (pašvaldības mājas lapa, informatīvie stendi, laikraksti, vietējais radio un televīzija u.tml.) nerosina mērķa grupu pārstāvjus piedalīties aktivitātēs. Šobrīd problēma tiek risināta, iesaistot informācijas izplatīšanā un mērķa grupu aktivizēšanā projektu īstenošanu sadarbības partneri (NVO, citas pašvaldības institūcijas) un projektu īstenošanai pieejamās mērķa grupas (piemēram, ar bērnu palīdzību informācija tiek nodota vecākiem). Tomēr šo risinājumu efektivitāte atšķiras dažādu FS vidū.	Stimulēt FS veikt izvērtējumu, kādi informācijas kanāli darbojas visefektīvāk viņu projekta ietvaros, lai nodotu informāciju un aktivizētu mērķa grupas. Aktīvi iesaistīt nacionālā un vietējā līmeņa NVO (senioru, etnisko minoritāšu, personu ar invaliditāti un viņu vecāku interešu grupas) mērķa grupu piesaistē, biežāk aizvietot pasīvu informācijas izplatīšanu plakātu formā ar aktīvām iedzīvotāju uzrunāšanas formām dažādu publisku pasākumu laikā vai atbilstošajās ārstniecības iestādēs veidojot atraktīvus punktus, kuros dežūrējošie koordinatori uzrunā potenciālo mērķa grupu. Veikt pozitīvo praksi apkopojumu un veicināt dalīšanos par labās prakses piemēriem. Ieteikums īstenojams jau šajā ES fondu plānošanas periodā, konkrēti – 2019.gadā, kad būs apkopoti 2018.gada sasniegtie rādītāji par dalībniekiem.	Tehnisks	VM, LM, FS

Kopsavilkums

Pētījuma mērķis ir novērtēt 2014.-2020. gada ES fondu plānošanas perioda ES fondu ieguldījumu ietekmi uz horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” (turpmāk - HP VI) mērķu sasniegšanu. Pētījumā ietvertais periods ir no 2014. līdz 2018. gada pirmajam pusgadam. Kopumā ir veikts padziļināts izvērtējums par **169 Eiropas Sociālā fonda projektiem**, kā arī papildus par 188 Eiropas reģionālās attīstības fonda projektu un septiņu Kohēzijas fonda projektu rādītājiem, kas raksturo ietekmi uz horizontālās politikas mērķu sasniegšanu. Pētījumā analizēti aktuālie dati par ESF projektu dalībniekiem, kas bija pieejami uz **2017.gada decembri**, kā arī projektu aktuālie sasniegtie HP VI rādītāji, veikta labās prakses piemēru kvalitatīva izpēte, kā arī analizēts HP VI īstenošanas un koordinēšanas process.

Galvenie pētījuma uzdevumi:

- analizēt mērķa grupu dalībnieku profilu ESF līdzfinansētos projektos;
- apkopot un izvērtēt datus par darbības programmas SAM un pasākumu ietvarā sasniegtajiem HP VI rādītājiem;
- izvērtēt, kādā apjomā projektos tiek īstenotas specifiskās darbības, kas veicina HP VI ievērošanu;
- izvērtēt divu ES dalībvalstu pieredzi HP VI ieviešanā un īstenošanā;
- identificēt un aprakstīt labās prakses piemērus (projektus);
- analizēt HP VI koordinēšanas un ieviešanas mehānismu un identificēt problēmas šajā jomā;
- izstrādāt ieteikumus HP VI īstenošanā identificēto problēmu mazināšanai visos HP VI četros aspektos.

Pētījumā ir izmantotas trīs pamata metodes: dokumentu analīze (t.sk. tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu analīze, sekundāro datu analīze, projektu dokumentu analīze); datu statistiskā analīze (statistiskas dati, t.sk. līdz pat projekta īstenošanu līmenim visa veida kvantificēti dati un to apkopojumi); ekspertu intervijas (kopumā veiktas 30 intervijas ar 46 ekspertiem).

Integrētās analīzes rezultātā ir noteiktas četras no projektu īstenošanas prakses izrietošas pieejas attiecībā uz HP VI ievērošanu un ieviešanu. Pirmkārt, pieeja, atbilstoši kurai projektu darbības jomā netiek apzināta nepieciešamība īpaši akcentēt HP VI, šī principa aspekti ir integrēti konkrētajā jomā kā pamata vērtības un iesaistīto speciālistu zināšanas, tāpēc tie nav atsevišķi izdalāmi un specifiski stiprināmi. Šajā pieejā tiek uzturēts spēcīgs vispārējā diskriminācijas aizlieguma diskurss. Otrkārt, pieeja, kas nozīmē, ka darbības, kas ir vērstas uz HP VI ievērošanu, nav projekta pamata darbības, tāpēc tām tiek pievērsta sekundāra nozīme, norādot, ka HP VI rādītāji, ja tādi projektam ir noteikti, tiks izvērtēti pēc fakta projekta noslēgumā. Treškārt, pieeja, saskaņā ar kuru projektā apzināti tiek pievērsta uzmanība tam, lai netiktu radīti nekādi ierobežojumi personām pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības vai invaliditātes pazīmes, tiek vērtēts kā HP VI ievērošana. Vienlaikus projektos netiek veiktas jebkādas specifiskas darbības vienlīdzīgu iespēju veicināšanai, stiprināšanai un attīstīšanai. Ceturtkārt, proaktīvā pieeja, kas paredz, ka HP VI aspekti ir nozīmīgi gan projekta vadības, organizācijas un ieviešanas līmenī, gan projekta darbību līmenī. Būtiski norādīt, ka proaktīvā pieeja var tikt attiecināta gan uz projektu kopumā (raksturīgāk tas ir projektos, kuros ir specifiskās mērķa grupas), gan uz atsevišķām darbībām vai mērķa grupām. Kopumā šāda proaktīva pieeja HP VI ievērošanā sekmē kopējo sabiedrības toleranci, vienlīdzīgu attieksmi pret ikvienu neatkarīgi no vecuma, dzimuma, etniskās piederības vai veselības stāvokļa.

LM ir atbildīgā iestāde par HP VI koordinēšanu, metodisko un konsultatīvo atbalstu, projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju, kas saistīti ar HP VI, un to piemērošanas metodiku izstrādi, ES

fundu ieguldījumu atbilstību HP VI. ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītie kopumā pozitīvi vērtē LM atbalstu, kas tiek sniegts šādos pamata veidos: (1) HP VI kritēriju vērtēšanas metodikas, kurās sniegti kritēriju izpildes piemēri, (2) projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodikas, kurās sniegti HP VI darbību piemēri; (3) informatīvie semināri, t.sk. piedaloties arī citu AI un SI informatīvajos semināros dažādām mērķa grupām; (4) attālinātās saziņas tiešās konsultācijas ar FS un AI. Pozitīvi tiek vērtēts LM izstrādātais un regulāri atjaunotais dokuments „Metodika horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzība 2014.-2020.gada plānošanas periodā”.

HP VI kritēriju un to piemērošanas metodiku saskaņošanas procesā netika konstatētas problēmas ne no vienas šajā procesā iesaistītās puses. Starpinstitucionālā sadarbība tiek vērtēta kā operatīva un efektīva.

HP VI rādītāji ir pamats kvantitatīvos datus balstītam HP VI darbību un to ietekmes uz HP VI mērķiem novērtējumam. Saistībā ar HP VI rādītāju noteikšanu un datu uzkrāšanu par to sasniegtajām vērtībām ir konstatētas vairākas problēmas un ierobežojoši faktori. Pirmkārt, HP VI rādītāju sasniedzamās vērtības visbiežāk netiek norādītas, tās tiek sniegtas pēc fakta. Tas, savukārt, ierobežo veikt regulāru (ikgadēju) šo rādītāju izvērtējumu. Otrkārt, problēmas ir saistītas ar izpratni par HP VI rādītāju būtību – uz rādītāju attiecināmajām darbībām un/ vai personām. Problēmas risināšanai ieteicams sadarbībā ar AI un FS attiecīgo SAM ietvaros izstrādāt HP VI veicinošo darbību satura vērtēšanas kritērijus vai instrumentus. Treškārt, projekta dalībnieku dati tiek izmantoti, lai iegūtu arī HP VI rādītāju vērtības tajos gadījumos, kad HP VI rādītāju mērvienība ir personas. Problēmas būtība ir dalībnieku personas datu griezumu daudzveidība un sensitīvais raksturs, dalībnieku nevēlēšanās sniegt šādus datus. Lai mazinātu šo problēmu, svarīgi ir attīstīt AI īstenoto skaidrojošo darbu, kas vērsts uz FS, un FS īstenoto skaidrojošo darbu projektu dalībniekiem par projektos iesaistīto un atbalstīto personu datu uzkrāšanas mērķiem, datu pielietojumu, apstrādi un uzglabāšanu. Papildus risinājums būtu valsts datu bāzu integrēšana, lai sensitīvus datus nejaudātu personām, bet iegūtu no dažādiem reģistriem. Ceturtkārt, HP VI kvantitatīvie rādītāji sniedz HP VI īstenošanas kvantitatīvu novērtējumu, taču, lai iegūtu pilnīgu izpratni par vienlīdzīgu iespēju darbībām, to īstenošanu praksē, atbilstību mērķa grupu vajadzībām un ietekmi uz horizontālās politikas mērķiem, ir nepieciešams arī HP VI īstenošanas izvērtējums, kas īstenots izmantojot kvalitatīvās datu ieguves, apkopošanas un analīzes metodes.

Kvalitatīvu HP VI rādītāju sasniegto vērtību novērtējumu ietekmē vairāki savstarpēji saistīti ierobežojošie faktori: pirmkārt, datu uzkrāšanas un apkopošanas kārtība (dati par HP VI rādītājiem tiek apkopoti reizi kalendārajā gadā), pētījuma veikšanas periodā (2018.gada septembris – 2019.gada februāris) KP VIS nav pieejamas visas jaunākās HP VI rādītāju vērtības; otrkārt, HP VI rādītāju vērtības tiek sniegtas pēc fakta un var tikt apkopotas arī tikai projektu noslēgumā, tādējādi vidusposma izvērtējumā šādi dati nav iegūstami; treškārt, tā kā projekti nav noslēgušies, tajos nav notikušas visas darbības, kurās paredzēta HP VI īstenošana un attiecīgi HP VI rādītāju sasniegšana; ceturtkārt, nosacīti netiesajām darbībām (HP VI tiek īstenots atbilstoši citiem ārējiem normatīvajiem aktiem, ētikas principiem un vērtībām), kas vērstas uz HP VI ievērošanu (pielāgotu telpu pieejamība, ierobežojumu neradīšana pēc mērķa grupu pazīmēm), nav kvantitatīvi izmērāmu HP VI rādītāju.

Novērtējot līdz šim īstenotās darbības, izvirzīti šādi galvenie secinājumi par to ietekmi uz HP VI aspektiem. Personas ar invaliditāti ir mērķa grupa, kurai pievērsta īpaša uzmanība un attiecībā uz kuru ir uzsākta gan tādu darbību īstenošana, kas sniedz ilgtermiņa rezultātus, gan tiek īstenotas tūlītēja atbalsta darbības, sekmējot šīs grupas iekļaušanos izglītībā, darba tirgū un sabiedrībā kopumā. Dzimumu līdztiesības jomā pieaug izpratne par vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanas nozīmi

visās dzīves jomās neatkarīgi no personas dzimuma. Turklāt jāuzsver, ka dzimumu vienlīdzības aspekts tiek ņemts vērā ne tikai, lai nodrošinātu dažādu resursu pieejamību, bet arī lielāka vērība tiek pievērsta arī šī aspekta integrācijai dažādu darbību saturā. Šajā plānošanas periodā īpaša uzmanība ir pievērsta vairākām gados vecāku iedzīvotāju grupām, īpaši vecumā sākot no 54+ gadiem, ar mērķi veicināt tās aktīvo novecošanos, sniedzot daudzveidīgu atbalstu sociālajā, profesionālajā, izglītības un veselības jomā. Attiecībā uz darbībām, kas mazina diskrimināciju pēc etniskās piederības pazīmes, secināms, ka finansējuma saņēmēji īsteno darbības, kas projektu darbību ietvaros nodrošina diskriminācijas aizliegumu pēc šīs pazīmes.

Kopumā, apkopojot pieejamo informāciju par 18 no 29 SAM, par kuriem bija nepieciešams sniegt kvantitatīvos rādītājus, līdz 2017. gada 31. decembrim bija piedalījušies **105 296 dalībnieki**. No tiem 24,8% deklarēti Latgales reģionā, 15,1% - Rīgas reģionā, 12,1% – Pierīgas reģionā, 11,7% – Vidzemes reģionā, 14,2% – Kurzemes reģionā, 13,8% – Zemgales reģionā. 8,3% dalībnieku dzīvesvieta nav norādīta. Visvairāk dalībnieku ir reģistrēti 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācijas paaugstināšana) – 33,7% no visiem dalībniekiem, 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) – 23,7% un 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi) – 17,8% no visiem dalībniekiem.

Datu analīze **dzimuma** griezumā rāda, ka 40,7% ESF projektu dalībnieki ir vīrieši un 59,3% – sievietes. Vīriešu un sieviešu proporcijas dažādu SAM projektu dalībnieku vidū atšķiras, ko nosaka attiecīgā SAM aktivitāšu mērķi un mērķa grupas (piemēram, aktivitātes vērstas uz mērķa grupām, kuras dalībnieku vidū dominē viens no dzimumiem). Kopumā svarīgi, lai dzimumu līdzsvars ir sasniegts to SAM īstenošanā, kuru aktivitātes vērstas uz plašām iedzīvotāju grupām, un var uzskatīt, ka tas ir sasniegts 7.1.1 SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība), 8.5.1. SAM (darba vidē balstītas mācības) un 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū) īstenošanā, t.i., nodarbinātības projektos un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu dalība darba vidē balstītās mācībās.

Mērķa grupu dalībnieku profilu **vecuma** griezumā arī ietekmē SAM ietvaros īstenotie projekti. Nodarbinātības un izglītības jomā (7.1.1., 7.2.1. un 9.1.1. SAM) īstenotie ESF projekti nodrošina lielu dalībnieku skaitu vecuma amplitūdā no 15 līdz 59 gadiem – tā veido 82,7% no visa dalībnieku kopskaita. Bērni un jaunieši no 0 līdz 29 gadu vecumam veido 44%. Vismazāk dalībnieku ir vecumā virs 65 gadiem – 1,8% no visu dalībnieku kopskaita, kas tiek sasniegta galvenokārt caur 9.2.4. SAM (veselības veicināšana) projektiem.

ESF īstenoto projektu dalībnieku vidū 12,3% bija **personas ar invaliditāti**. 1,4% dalībnieku bija personas ar redzes invaliditāti, 0,4% – ar dzirdes invaliditāti, 2,7% – ar kustību traucējumiem, 4,3% – garīga rakstura invaliditāti un 6,4% – cita veida invaliditāti. Visbiežāk personas ar invaliditāti ir 9.1.4. SAM (diskriminācijas riskam pakļauto iedzīvotāju integrācija), 9.2.2. SAM (institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu pieejamība), 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū), 8.3.3. (NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un iesaiste izglītībā), 7.1.1. SAM (bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam) un 9.1.2. SAM (ieslodzīto integrācija sabiedrībā) dalībnieku vidū, kas vērsti uz integrācijas darba tirgū veicināšanu vai to atbalstošām darbībām. ESF projektu dalībnieku ar invaliditāti dalījums dzimumu griezumā ir proporcionāls.

Labās prakses piemērus HP VI īstenošanā raksturojošie principi ir šādi: (1) mērķa grupu vajadzību nepārtraukta analīze un iespējas elastīgi reaģēt uz jaunām vajadzībām; (2) projekta specifiskās darbības, kas veicina HP VI ievērošanu, ir saskaņotas ar projekta mērķi un darbībām, tās ir balstītas

uz konkrētiem instrumentiem un specifiskām mērķa grupas vajadzībās balstītām darbībām; (3) projektu īstenotājiem ir pieredze, izpratne un zināšanas par HP VI būtību un daudzpusību, tā aspektiem, mērķiem un īstenošanas nozīmi konkrētu atbalstu saņēmušo dalībnieku situācijas un dzīves kvalitātes uzlabošanā; (4) projektā tiek izmantoti daudzveidīgi komunikācijas līdzekļi, kanāli un formas, lai sasniegtu atbalstāmo mērķa grupu un motivētu to iesaistīties projekta darbībās; (5) projektā tiek piemērota individuāla pieeja HP VI mērķa grupām; (6) projekta darbības caurvij vispārīgās HP VI darbības – tiek ievērots diskriminācijas aizlieguma princips projekta vadībā, organizācijā un visu darbību īstenošanā.

Pētījumā izstrādāti šādi galvenie ieteikumi HP VI darbību ieviešanai, koordinēšanai un izvērtēšanai:

- Turpināt nodrošināt izglītojošo un informatīvo atbalstu par HP VI būtību un izpausmēm, īpašu uzmanību pievēršot vienlīdzīgu iespēju principu integrēšanai visa veida darbību saturā.
- Izstrādājot HP VI rādītājus, sniegt attiecīgo rādītāju skaidrojumu, norādot uz to attiecināmos darbību veidus un mērķa grupas pazīmes konkrētās jomās.
- Diferencēt HP VI darbības pēc to specifiskuma pakāpes, definēt HP VI vispārējās darbības, kuras iespējams īstenot neatkarīgi no jomas, un izstrādāt to novērtēšanas instrumentu.
- Pēc iespējas salāgot darbības, kas vērstas uz rādītāju sasniegšanu, ar tām darbībām, kas sekmē HP VI rādītāju sasniegšanu, īpaši tajos projektos, kuros rādītāja mērvienība ir personas (projekta dalībnieki).
- Noteikt minimālās HP VI kritēriju prasības, nodrošinot vispārējās darbības, kas veicina vienlīdzīgu iespēju un diskriminācijas aizlieguma ievērošanas, kā obligātas, tā nodrošinot minimālo darbību īstenošanu, kas sekmē vienlīdzīgu iespēju kā horizontālas politikas principu ievērošanu.
- Apkopot inovatīvus labās prakses piemērus darbībām konkrētās jomās, kas veicina HP VI īstenošanu visos aspektos. Izplatīt informāciju par labās prakses piemēriem, izmantojot daudzveidīgus informācijas nodošanas kanālus, īpaši uzrunājot mērķa grupas.

Summary

The aim of the study is to evaluate the impact of the EU funds in the 2014-2020 programming period on the achievement of the horizontal principle “Equal opportunities” (hereinafter – HP EO) objectives. The period covered by the study is from 2014 to the first half of 2018. An in-depth evaluation of 169 European Social Fund (hereinafter – ESF) projects have been carried out. In addition the indicators characterizing the impact on horizontal policy objectives were analysed in the frame of 188 projects of the European Regional Development Fund and seven Cohesion Fund projects. The data on participants in ESF projects refer to December 2017. As concerns the analysis of the HP EO indicators, the most recent available values are analysed. Besides, a qualitative analysis of examples of good practice has been conducted as well as an analysis of the implementation and coordination process of the HP EO.

The main study tasks are the following:

- to analyse the profile of target group participants in ESF co-financed projects;
- to compile and evaluate data on the HP EO indicators within the framework of specific goals of support and measures;
- to assess the extent to which specific activities promoting the HP EO are implemented in projects;
- to assess the experience of two EU Member States in implementing the HP EO;
- to identify and describe examples of good practice (projects);
- to analyse the HP EO coordination and implementation mechanism and identify problems in this area;
- to develop the recommendations to mitigate the identified problematic issues in all four aspects of HP EO.

Three basic methods have been used to complete the tasks defined therein: document analysis (including analysis of legal and policy planning documents, analysis of secondary data, analysis of projects documents); statistical data analysis (statistical data, including up to the level of projects implementers, all quantified data and aggregates thereof); expert interviews (a total of 30 interviews with 46 experts).

As a result of the integrated analysis, four approaches of the implementation of the HP EO resulting from project practices have been identified.

First of all, the approach whereby there is no awareness of the need to place a particular emphasis on the HP EO in the scope of projects, aspects of this principle have been integrated into the field in question as core values and expertise of the professionals involved. This approach maintains a strong general non-discrimination discourse. Second, an approach which implies that the activities targeted at the HP EO are not the core of the project, therefore they are given secondary importance. The HP EO indicators, if any, will be assessed at the end of the project. Third, the approach according to which the focus on the absence of any restrictions based on one’s age, gender, ethnicity or disability in the project is seen as respecting the HP EO. At the same time, projects do not carry out any specific actions to promote, strengthen and foster the equal opportunities. Fourth, the proactive approach which implies that the HP’s EO aspects are significant both at project management and project activities level. It is important to point out that the proactive approach can be applied to a project as a whole (more typically to projects with specific target groups), as well as to the specific activities or target groups. In general, such proactive approach contributes to the

overall tolerance of society, equal treatment of all regardless of one's age, gender, ethnicity or type of disability.

The Ministry of Welfare is the responsible authority for the HP EO coordination, methodological and consultative support, elaboration of project application evaluation criteria related to the HP EO and their application methodologies, the monitoring of the EU Funds investment compliance with the HP EO. The involved staff in the management of EU funds and project implementation generally appreciates the methodological, consultative and educational support provided by the Ministry of Welfare in this field. Methodological and consultative support is provided to EU funds management and different target groups involved in project implementation in the following ways: (1) the elaboration of the HP's EO criteria assessment methodological guidelines providing the examples of supported activities; (2) elaboration of methodological guidelines for the completion of the project application part concerning the planned activities aimed to perform the HP EO; (3) informative seminars, incl. taking part in informative seminars for different target groups organized by other Responsible Authorities and Cooperation Institution; (4) direct communication with project implementers and Managing Authorities. The document "Methodology for Monitoring the Implementation of the Horizontal Principle of Equal Opportunities" in the 2014-2020 programming period is positively evaluated by all involved parties.

In the process of elaboration of the HP EO criteria and their application methodologies, significant problems were not identified by any of the parties involved. Inter-institutional cooperation is assessed as effective.

The HP EO indicators are the basis for evaluating quantitative results of the HP EO activities and their impact on the HP EO objectives. Several problems and limiting factors have been found in the determination of HP EO indicators and the accumulation of data on the achieved values. Firstly, the achievable values of the HP EO indicators have not been stated, they are provided after the fact. This, in turn, limits the regular (annual) evaluation of these indicators. Secondly, problems related to understanding the nature of the HP EO indicators – to the activities and / or individuals associated with the indicator – have been observed. To resolve this issue, it is recommended in collaboration with the Responsible Authorities and project implementers to develop criteria or tools for evaluating the content and activities of HP EO within the relevant specific goals of support. Thirdly, the data of the project participants are also used to obtain the values of the HP EO indicators in cases where the units of the measurement of the HP EO indicators are individuals. The essence of the problem is the diversity and sensitive nature of the personal data and the reluctance of participants to provide such data. To mitigate this problem, it is important to develop the explanatory work on the purposes of data collection, use, processing and storage of project data carried out by the Responsible Authorities towards the project implementers; and the same explanatory activities carried out by the project implementers towards the participants. An additional solution would be to integrate the national databases in order to avoid collection of sensitive data from participants, but obtaining them from different registers (administrative data). Fourthly, the quantitative indicators of HP EO provide a quantitative assessment of the implementation of HP EO, but for reaching full understanding of equal opportunities actions, their implementation in practice, their relevance to the needs of target groups and their impact on horizontal policy objectives, an evaluation of the implementation of HP EO through qualitative data collection, compilation and analysis methods is needed.

The qualitative assessment of the values achieved on HP EO indicators is influenced by a number of interdependent limiting factors: firstly, data collection and compilation procedures in the Management E-system of Cohesion Funds (data for HP EO indicators are summarized once per year) during the study period (September 2018 – February 2019) does not allow to summarize the

latest values for HP EO; secondly, the values of the HP EO indicators are provided after the fact and can be summarized only at the end of the project, thus the data cannot be obtained for the mid-term evaluation; thirdly, as the projects have not been completed, all the planned activities for implementing the HP EO are not reached yet and reaching of the respective HP EO indicators are not finished; fourthly, there are no quantifiable HP EO indicators for adherence of those HP EO (availability of custom space, no target group constraints) which could be stated as conditional indirect actions (HP EO is implemented in accordance with other external regulatory, ethical principles and values).

The following main conclusions have been drawn from the impact evaluation of the actions undertaken so far with regard to the HP EO aspects. People with disabilities are a target group that has been given particular attention and for which both the implementation of long-term actions and immediate support actions have been launched, contributing to the inclusion in education, the labour market and society in general. In the area of gender equality, there is a growing awareness of the importance of equal opportunities in all areas of life, regardless of gender. In addition, it should be emphasized that the gender dimension is taken into account not only to ensure the availability of different resources, but also to pay more attention to the integration of this aspect into the content of various activities. During this programming period, particular attention has been paid to a number of older population groups, especially those aged 54+, with a view to promoting its active aging by providing diverse support in the social, professional, educational and health fields. With regard to actions that reduce discrimination on the grounds of ethnicity, it can be concluded that the beneficiaries implement actions that prohibit discrimination on the basis of these features within the framework of project activities.

In total, by collecting available information on 18 out of 29 specific goals of support for which quantitative indicators were obtained, **105,296 participants** had reached by 31 December 2017. 24.8% of them are declared in Latgale region, 15.1% in Riga region, 12.1% in Pieriga region, 11.7% in Vidzeme region, 14.2% in Kurzeme region, 13.8% in Zemgale region. 8.3% of participants do not have indicated a place of residence. Most participants have been registered for specific goal of support 7.1.1 (upgrading of the qualification of the unemployed) – 33.7% of all participants, specific goal of support 7.2.1 (employment and education of NEETs) – 23.7% and specific goal of support 9.2.4 (health promotion and disease prevention measures) – 17.8% of all participants.

Data analysis by **gender** shows that 40.7% of ESF projects' participants are male and 59.3% female. The proportions of men and women among participants in different specific goals of support vary, as determined by the objectives and target groups of the respective activities of the specific goals of support (for example, the activities are targeting to the target group where dominance of one gender are observed). In general, it is important that gender balance is achieved in the implementation of the specific goals of support with activities targeted at large groups of the population and can be considered to have been achieved in the implementation of the specific goal of support 7.1.1 (qualification and skills of the unemployed according to labour market demand), the specific goal of support 7.2.1 (employment and education of young people not in employment, education or training), the specific goal of support 8.5.1. (work-based learning) and the specific goal of support 9.1.1 (inclusion of disadvantaged unemployed in the labour market), i.e. employment projects and participation of VET students in work-based learning.

The target group members' profile by the **age groups** is also influenced by the projects implemented within the scope of the specific goals of support. The ESF projects implemented in the field of employment and education (the specific goals of support 7.1.1, 7.2.1 and 9.1.1) provide a large number of participants in the age range of 15 to 59 years, representing 82.7% of the total number of

participants. Children and young people aged 0 to 29 are 44%. The least number of participants is reached in the age group 65+ – 1.8% of the total number of participants, which is achieved mainly through the projects of the specific goal of support 9.2.4 (health promotion).

12.3% of the participants in ESF projects were **people with disabilities**. 1.4% of the participants were visually impaired, 0.4% were hearing impaired, 2.7% – with movement disorders, 4.3% – mental disabilities and 6.4% – other disabilities. The most commonly disabled persons are participants of activities implemented within the specific goal of support 9.1.4. (integration of people at risk of discrimination), the specific goal of support 9.2.2. (availability of alternative social services for institutional care), the specific goal of support 9.1.1. (inclusion of disadvantaged unemployed in the labour market), the specific goal of support 8.3.3. (skills and involvement of NEET youth in education), the specific goal of support 7.1.1. (qualification and skills of the unemployed according to labour market demand) and the specific goal of support 9.1.2. (integration of prisoners in the society) aimed at promoting integration into the labour market or supporting activities. The breakdown of ESF project participants with disabilities by gender is proportionate.

The examples of good practice in the implementation of the HP EO are based on the following principles: (1) the continuous analysis of target groups' needs and responsiveness to the new needs; (2) the specific activities promoting the HP EO implementation are consistent with the project's objective and activities, they are based on specific tools and specific needs-based activities; (3) the project implementers have experience, understanding and knowledge of the nature and versatility of the HP EO, its aspects, objectives and the role of implementation in improving the situation and quality of life of specific beneficiaries; (4) the project implementers use diverse means of communication, channels and forms to reach their target groups and to motivate them to engage in project activities; (5) the project implementers apply individual approach to the HP's EO target groups; (6) the general principle of non-discrimination is integrated in project management, organization and implementation of all activities.

The following main recommendations for the implementation, coordination and evaluation of the HP EO activities have been developed:

- to continue to provide educational and informative support on the essence and manifestations of the HP EO with a particular focus on mainstreaming equal opportunities in all types of activities;
- to provide an explanation of the relevant indicators when defining the HP's EO indicators in the specific fields specifying the types of activities and the characteristics of the target group;
- to differentiate the activities of the HP EO according to their specificity, define the universal or general activities of the HP EO that can be implemented independently of the field and develop the appropriate assessment tool;
- to match activities to reach indicators as much as possible with those that contribute to the achievement of the HP's EO indicators, especially for the projects where the indicator's unit is individuals (project participants);
- to define the minimum requirements for the criteria of the HP EO by implementing the universal actions that promote equal opportunities and non-discrimination as a minimum to ensure the implementation of minimum activities promoting equal opportunities as a horizontal policy;
- to summarize the innovative examples of good practice in specific areas contributing to the implementation of the HP EO in all aspects and to disseminate the information on good practices through diverse information channels, addressing target groups in particular.

Anotācija

pētījumam “Vidusposma izvērtējums par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmi uz dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas novēršanu 2014.-2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā”

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti Pētījuma mērķis ir novērtēt 2014.-2020. gada ES fondu plānošanas perioda ES fondu ieguldījumu ietekmi uz HP VI mērķu sasniegšanu. Novērtējumā ietvertais periods ir no 2014. līdz 2018. gada pirmajam pusgadam. Pētījuma secinājumi ir balstīti uz ES fondu projektu analīzes rezultātiem, kvantitatīvajiem datiem par ESF projektu dalībnieku profilu un kvalitatīvajiem datiem par HP VI īstenošanu praksē dažādās jomās un darbībās. Novērtēta īstenoto darbību ietekme uz HP VI mērķiem, identificēti labās prakses piemēri un problēmas, apzināta ārvalstu pieredze HP VI īstenošanā, analizēts HP VI koordinēšanas un ieviešanas mehānisms, sniegti ieteikumi HP VI īstenošanas pilnveidošanai. Visbiežāk HP VI ievērošana ir balstīta uz vispārējām vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanas darbībām un diskriminācijas aizlieguma diskursu, tiek pievērsta uzmanība tam, lai netiktu radīti ierobežojumi personām pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības vai invaliditātes pazīmes. Retāk ir sastopama proaktīva pieeja, kas paredz, ka HP VI aspekti ir nozīmīgi gan projekta vadības, organizācijas un ieviešanas līmenī, gan projekta darbību līmenī, tādējādi veicinot kopējo sabiedrības toleranci, vienlīdzīgu attieksmi pret ikvienu neatkarīgi no vecuma, dzimuma, etniskās piederības vai veselības stāvokļa.	The main aim, tasks and results of the study The aim of the study is to evaluate the impact of the EU funds on the achievement of the horizontal principle (HP) “Equal opportunities” objectives in the EU funds programming period 2014-2020. The period covered by the study is from 2014 to the first half of 2018. The findings of the study are based on the results of EU fund project analysis, quantitative data on the profile of ESF projects participants and qualitative data on the implementation of the HP “Equal opportunities” in practice in various fields and activities. The impact of the implemented activities on the HP “Equal opportunities” objectives has been evaluated, examples of good practice and problems are identified, foreign experience is analyzed, the HP “Equal opportunities” coordination and implementation mechanism is analyzed, and the recommendations are provided. Most often, the implementation of the HP “Equal opportunities” is based on general non-discrimination discourse and activities, the attention is paid to avoiding any restrictions on persons regardless their age, gender, ethnicity or disability. The proactive approach, in its turn, is more uncommon. According to this approach the HP “Equal opportunities” is taken into account at both project management, organization and implementation levels, and at project activities level, thus promoting overall societal tolerance, equal treatment for all regardless of age, gender, ethnicity or disability.
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas	1) Horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” (HP VI) īstenošana ES fondu atbalstītajos projektos, ņemot vērā šādus aspektus: - dzimumu līdztiesības veicināšana; - personu ar invaliditāti tiesību ievērošana un iekļaušana; - nediskriminācija vecuma dēļ; - nediskriminācija etniskās piederības dēļ. 2) HP VI sasniegtie rādītāji un to ietekme uz HP VI

	mērķiem 3) HP VI koordinēšanas un ieviešanas mehānisma darbība 4) Slovēnijas un Igaunijas prakse vienlīdzīgu iespēju principa īstenošanā
Pētījuma pasūtītājs	LR Finanšu ministrija
Pētījuma īstenotājs	Nodibinājums "Baltic Institute of Social Sciences"
Pētījuma īstenošanas gads	21.08.2018.-08.03.2019.
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	43 460 EUR ESF tehniskās palīdzības projekts „Kohēzijas politikas fondu izvērtēšanas nodrošināšana un kapacitātes palielināšana Latvijā ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā”
Pētījuma klasifikācija*	Padziļinātas ekspertīzes pētījums ietekmes novērtēšanai, lai novērtētu esošās politikas īstenošanu un sasniegtos rezultātus
Politikas joma, nozare**	2. Budžeta un finanšu politika 2.1. Ārvalstu finanšu instrumentu apguve 2.1.1. Eiropas Savienības fondi un citi ārvalstu finanšu instrumenti 8. Nodarbinātības un sociālā politika 8.3. Dzimumu līdztiesība 8.4. Sociālā iekļaušana
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums (visa Latvija vai noteikts reģions/novads)	Visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as (piemēram, Latvijas iedzīvotāji darbaspējas vecumā)	Tiešā mērķa grupa: ES fondu atbildīgās iestādes, finansējuma saņēmēji Netiešā mērķa grupa: ES fondu projektu dalībnieki
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Izmantota
2) statistikas datu analīze	Izmantota
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Nav izmantota
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	Izmantota
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Izmantota
6) gadījumu izpēte	Izmantota
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Nav izmantota
8) citas metodes (norādīt, kādas)	ES fondu projektu dokumentu analīze, ārvalstu pieredzes dokumentu analīze
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	Nav attiecināms

1) aptaujas izlases metode	-
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	-
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits (ja attiecināms)	30 ekspertu intervijas ar 46 ekspertiem.
2) fokusa grupu diskusiju skaits (ja attiecināms)	Nav attiecināms
Izmantotās analīzes grupas (griezumi)	ES fondu dalībnieki sadalījumā pēc šādām pazīmēm: vecums, dzimums, invaliditāte (t.sk. invaliditātes griezumi – redzes, dzirdes, kustību, garīga rakstura vai cita veida invaliditāte), etniskā piederība (romi), teritoriālā piederība, patvēruma meklētāji, bēgļi un personas ar alternatīvo statusu, personas, kas atrodas ieslodzījumā vai piedalās ES fondu projektā pēc ieslodzījuma.
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Jānis Leikučs, tālr. 67083674, e-pasts: Janis.Leikucs@fm.gov.lv
Pētījuma autori*** (autortiesību subjekti)	Nodibinājums “Baltic Institute of Social Sciences”

Pielikumi

1. pielikums. Pētījumā iekļautie specifiskā atbalsta mērķi

15. tabula. Pētījumā iekļautie specifiskā atbalsta mērķi

SAM Nr.	SAM īsais nosaukums
1.1.1.	Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā.
2.2.1.	Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību
3.2.1.	Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju
3.4.1.	Paaugstināt tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai
3.4.2.	Valsts pārvaldes profesionālā pilnveide un sociālā dialoga attīstība labāka tiesiskā regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta, korupcijas
5.4.2.	Nodrošināt vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā
7.1.1.	Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam
7.1.2.	Izveidot Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmu, nodrošinot tās sasaisti ar Nodarbinātības barometru
7.2.1.	Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvi Jauniešu garantijas ietvaros
7.3.1.	Uzlabot darba drošību, it īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos
7.3.2.	Paidzināt gados vecāku nodarbināto darbaspēju saglabāšanu un nodarbinātību
8.2.1.	Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu
8.2.2.	Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās
8.3.1.	Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu
8.3.2.	Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai
8.3.3.	Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko
8.3.4.	Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus
8.3.5.	Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs
8.3.6.	Ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu
8.4.1.	Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci
8.5.1.	Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā
8.5.2.	Nodrošināt profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai
8.5.3.	Nodrošināt profesionālās izglītības iestāžu efektīvu pārvaldību un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveidi
9.1.1.	Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū
9.1.2.	Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū

9.1.3.	Paaugstināt resocializācijas sistēmas efektivitāti
9.1.4.	Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū
9.2.1.	Paaugstināt sociālo dienestu darba efektivitāti un darbinieku profesionalitāti darbam ar riska situācijā esošām personām
9.2.2.	Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem
9.2.3.	Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, bērnu (sākot no perinatālā un neonatālā perioda) aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai
9.2.4.	Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem
9.2.5.	Uzlabot pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kas sniedz pakalpojumus prioritārajās veselības jomās iedzīvotājiem, kas dzīvo ārpus Rīgas
9.2.6.	Uzlabot ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikāciju
11.1.1.	Atbalstīt un pilnveidot KP fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību un kontroli
12.1.1.	Uzlabot KP fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību, kontroli, revīziju un atbalstīt e-kohēziju

2. pielikums. Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji

* atbilstoši TS 3.2. uzdevuma pielikumā sniegtajam formulējumam

16. tabula. Specifisko atbalsta mērķu un pasākumu ietvarā sasniedzamie mērķi un horizontālie rādītāji

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
1.	Veicināt cilvēkresursu piesaisti zinātnei un motivāciju zinātniskajai darbībai neatkarīgi no dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, invaliditātes, u.c. faktoriem, tādējādi veicinot vienlīdzīgu iespēju ievērošanu pasākumu īstenošanā	1.1.	Zinātnē un pētniecībā nodarbināto skaits (dzimumu, vecumu, invaliditātes, etniskās piederības griezumā)	1.1.1.	1.1.1.1. SAMP iznākuma rādītājs: Jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents). Aktuālā vērtība 33,6 (25.01.2019.). Sasniedzamā vērtība 2018. gadā 23. 1.1.1.2. SAMP iznākuma rādītājs: Jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents). Aktuālā vērtība 45,00 (25.01.2019.). Sasniedzamā vērtība 2018. gadā 66. 1.1.1.4. SAMP iznākuma rādītājs: To pētnieku skaits, kuri strādā uzlabotos pētniecības infrastruktūras objektos. Aktuālā vērtība 432 (25.01.2019.).	1.1.1.1., 1.1.1.2., 1.1.1.3., 1.1.1.4. SAMP nav HP VI rādītāja. 1.1.1.5. SAMP HP VI rādītājs ir „Projektu skaits, kuros ESF/ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta dzimumu līdztiesības, invaliditātes, vecuma un etniskās piederības principu ievērošana (ja attiecināms)”, kura vērtības saskaņā ar no FM saņemtajiem datiem 19.10.2018. ir 0. Lai sniegtu 1.1. rādītāja indikatīvu novērtējumu, ir uzrādītas pieejamās 1.1.1.1., 1.1.1.2., 1.1.1.4. SAMP iznākuma rādītāju aktuālās vērtības atbilstoši KP VIS ievadītajiem un pieejamajiem datiem (24.01.2019.). Dati nav pieejami dzimumu, vecumu, invaliditātes, etniskās piederības griezumā.
2.	Veicot ieguldījumus IKT un e-pakalpojumu pieejamības uzlabošanā, nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem iedzīvotājiem, tai skaitā	2.1.	Publisko pakalpojumu skaits, kur ir veikta informācijas pielāgošana specifisko lietotāju grupu (personām ar redzes, dzirdes un garīga rakstura traucējumiem)	2.2.1., 3.4.2.3.	KP VIS dati nav pieejami (25.01.2019.). Sasniedzamā vērtība 2018. gadā 66.	2.2.1.1., 2.2.1.2. SAMP ietvaros īstenotajiem projektiem KP VIS nav pieejami dati par sasniegtajām HP VI rādītāja vērtībām. 3.4.2.3. SAMP ietvaros īstenotajā projektā nav pieejami dati par dalībniekiem (dzimumu griezumā), nav ievadīti dati par HP VI rādītāju.

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
	nelabvēlīgākā situācijā esošām personu grupām (personām ar invaliditāti, vecāka gada gājuma cilvēkiem, etnisko minoritāšu pārstāvjiem un citām sociālās atstumtības riskiem pakļautajām iedzīvotāju grupām) saņemt pakalpojumus un piedalīties sabiedrības politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē					
3.	Veicot ieguldījumus mazo un vidējo komersantu konkurētspējas veicināšanā, sekmēt nepieciešamo apstākļu nodrošināšanu un vienlīdzīgas iespējas uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai visiem iedzīvotājiem, tai skaitā nelabvēlīgākā situācijā esošām iedzīvotāju grupām,	3.1.	Sieviešu/vīriešu īpatsvars atbalstu saņēmušo komersantu vidū (dalībnieki valdēs) (kopējais jaunizveidoto MVK skaits, kas saņēmuši atbalstu un ko izveidojušas sievietes)	3.1.2., 3.2.1.	No visiem unikālajiem uzņēmumiem, kas saņēmuši atbalstu, 58,1% uzņēmumu valdēs ir sievietes. No atbalstu saņēmušiem unikālajiem uzņēmumiem (1586), jaundibināti (t.i., dibināti sākot no 2014. gada) ir 332 uzņēmumi. No tiem 33,4% (111) uzņēmumu valdēs ir sievietes. 3.2.1.1. SAMP iznākuma rādītāju vērtības: Komersanti, kas saņēmuši atbalstu (granti). Aktuālā vērtība 219 (18.01.2019.). Sasniedzamā vērtība 2018.gadā 60, 2019. gadā – 120.	3.1.2. SAM ietvaros nav uzsākta projektu īstenošana. 3.2.1.1., 3.2.1.2. SAMP nav HP VI rādītāju. 3.2.1.2., 3.2.1.2. SAMP projektu iznākuma rādītāji ir - komersantu skaits, kas saņēmuši atbalstu, komersantu skaits, kas saņēmuši atbalstu (granti), komersantu skaits, kas saņēmuši nemateriālu atbalstu, skaits. Iznākuma rādītāji pieejami par kopējo komersantu skaitu, nav datu sadalījumā pēc dalībnieku (valdes locekļu) dzimuma pazīmes. Šim mērķim no visiem atbalstu

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
	kā arī nodrošināt kultūras un radošo industriju infrastruktūras pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem				Komersanti, kas saņēmuši nefinansiālu atbalstu. Aktuālā vērtība 163 (18.01.2019.). Sasniedzamā vērtība 2018.gadā 180, 2019. gadā – 360. 3.2.1.1. SAMP iznākuma rādītāju vērtības: Komersanti, kas saņem atbalstu. Aktuālā vērtība 1341 (28.11.2018.). Sasniedzamā vērtība 2018.gadā 555, 2019. gadā – 1480. Komersanti, kas saņēmuši atbalstu (grantu). Aktuālā vērtība 1188 (28.11.2018.). Sasniedzamā vērtība 2018.gadā 423, 2019. gadā – 1130. Komersanti, kas saņēmuši nefinansiālu atbalstu. Aktuālā vērtība 536 (28.11.2018.). Sasniedzamā vērtība 2018.gadā 375, 2019. gadā – 1000.	saņēmušajiem uzņēmumiem tika atlasīti unikālie uzņēmumi, t.i., izslēgti atkārtotie ieraksti par uzņēmumiem, kas atbalstu saņēmuši vairākas reizes, un iegūta papildu informācija no uzņēmumu datu bāzes LURSOFT par komersantu valdes locekļu dzimumu un uzņēmuma dibinātāju dzimumu un uzņēmuma dibināšanas gadu, lai noteiktu jaunizveidoto MVK skaitu, kas saņēmuši atbalstu un ko izveidojušas sievietes.
4.	Attīstot infrastruktūru Natura 2000 teritorijās, nodrošināt vides un pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem	4.1.	Sabiedrības informēšanas pasākumu par vides ietekmi skaits, kuros īstenota sabiedrības informēšana, ņemot vērā dzimumu aspektu	5.4.2.2.	Dati par rādītāja vērtībām nav vēl pieejami atbilstoši MK noteikumos Nr.77 noteiktajam par datu iesniegšanu par HP VI rādītājiem ERAF projektos (kopā ar projekta noslēguma maksājumu) (papildus sk. 5.4.2.2. SAMP kvalitatīvo analīzi 3.nodaļā).	Projektā nr. 5.4.2.2/17/I/001 „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība” nav paredzēti HP VI rādītāji. Projektā nr. 5.4.2.2/17/I/002 „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” pētījuma veikšanas laikā nav pieejami dati par HP VI rādītāju “Sabiedrības informēšanas pasākumi par ietekmi uz vidi, kuros īstenota sabiedrības informēšana, ņemot vērā dzimumu aspektu”. Papildus jāvērs uzmanība, ka norādītais DP VI mērķis „Attīstot infrastruktūru Natura

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
						2000 teritorijās, nodrošināt vides un pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem” nav attiecināms uz TS un attiecīgi pētījumā iekļauto 5.4.2.2. SAMP. Pētījumā attiecībā uz 4.1. rādītāju atbilstoši TS uzdevumam izvērtēti tikai 5.4.2.2. SAMP projekti.
5.	DP ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi	5.1.	Kopējais par vienlīdzīgu iespēju jautājumiem (vienlīdzīgas iespējas neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem) apmācīto personu skaits.	3.4.2., 7.2.1., 7.3.2., 7.3.1., 8.3.2., 8.3.5., 8.5.1., 8.5.3., 9.1.1., 9.1.3., 9.1.4., 9.2.1., 9.2.2., 9.2.3., 9.2.4., 9.2.5., 9.2.6.	Kopējā rādītāja vērtība ir 70 819 personas , t.sk. 43 467 sievietes un 27 352 vīrieši (FM iesniegto datu apkopojums par HP VI rādītājiem 19.10.2018.)	5.1. rādītāja noteikšanai ir apkopoti pieejamie dati par visiem norādītajiem SAM. 7.2.1. SAM HP VI rādītājs ir „Specifiskus pakalpojumus saņēmušo mērķa grupas personu ar invaliditāti skaits (darbavieta pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka, asistenta pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi”, kura novērtējums sniegts pie 5.11. rādītāja. 8.3.2.1. SAMP, 9.1.1., 9.2.5. SAM nav šāda HP VI rādītāja. 7.3.2., 8.3.5., 8.5.1., 9.1.4. SAM (izņemot 9.1.4.4. SAMP), 9.2.2., 9.2.6., 8.3.2.2., 9.2.1.3. SAMP dati par šo HP VI rādītāju nav pieejami KP VIS (18.01.2019.). Saskaņā ar CFLA sniegto informāciju papildus jānorāda, ka līdz 31.12.2017. 9.2.6. SAM ietvaros netika veiktas apmācības, tās uzsākās 2018.gadā, par kuru dati tiks ziņoti 2019.gadā, tāpēc par 9.2.6. SAM HP VI rādītāju vērtības uz pētījuma brīdi nav pieejamas.
		5.2.	Kopējais ieslodzīto un bijušo ieslodzīto	9.1.2.	Resocializācijas pasākumus un atbalstu saņēmušo ieslodzīto un bijušo ieslodzīto	Projekta nr. 9.1.2.0/16/I/001 “Bijušo ieslodzīto integrācija sabiedrībā un darba

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
			skaits, kuri saņēmuši resocializācijas pasākumus un atbalstu (mentoringa ietvaros).		skaits (iznākuma rādītājs): summāri 2699 personas, t.sk. 2234 vīrieši un 465 sievietes 2018. gada pirmajos trīs ceturkšņos (KP VIS 27.12.2018.). Bijušie ieslodzītie, kas pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma un atbalsta saņemšanas sākuši darba meklējumus (rezultāta rādītājs) 114, t.sk. 104 vīrieši un 10 sievietes (27.12.2018.).	tirgū” iznākuma rādītājs un rezultāta rādītājs.
		5.3.	Kopējais par personu ar invaliditāti tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem apmācīto tiesībsardzības iestāžu darbinieku un amatpersonu skaits	3.4.1.	Tiesu, tiesībsargājošo institūciju un tiesu sistēmai piederīgo personu skaits, kuras paaugstinājušas profesionālo kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai (rezultāta rādītājs). Aktuālā vērtība 1202 (21.12.2018.). Komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai apmācīto tiesām, tiesībsargājošām institūcijām un tiesu sistēmai piederīgo personu skaits (iznākuma rādītājs). Aktuālā vērtība 3784 (21.12.2018.).	Projekta nr. 3.4.1.0/16/I/001 “Justīcijas attīstībai” iznākuma rādītāji, rezultāta rādītāji dati ir pieejami. HP VI rādītāja “Kopējais par personu ar invaliditāti tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem apmācīto tiesībsardzības iestāžu darbinieku un amatpersonu skaits” dati KP VIS nav pieejami (25.01.2019.)
		5.4	Par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem (piem., aktīva un veselīga novecošanās, vecuma daudzveidība, droša uzvedība darbā un drošas darba metodes (preventīvā kultūra), veselības veicināšana darba vietā, psihoemocionālie riska	7.3.1.	7.3.1. SAM HP VI rādītāja „Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits” aktuālā vērtība 105, t.sk. 85 sievietes un 20 vīrieši (Norādītas vērtības kopā par 2016., 2017.gadu). KP VIS pieejamie dati 24.01.2019.	5.4. rādītājs - Par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem (piem., aktīva un veselīga novecošanās, vecuma daudzveidība, droša uzvedība darbā un drošas darba metodes (preventīvā kultūra), veselības veicināšana darba vietā, psihoemocionālie riska faktori, nediskriminācija) apmācīto personu skaits – ir specifizēts atbilstoši LM metodikā un projektā noteiktajām specifiskajām HP VI darbībām. Rādītājs pēc būtības atbilst LM metodikā un DPP noteiktajam rādītājam “Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
			faktori, nediskriminācija) apmācīto personu skaits			(dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits”. Attiecīgi tiek piemērots ekvivalents rādītājs no KP VIS un sniegti dati par projektā nr. 7.3.1.0/16/I/001 “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” norādīto HP VI rādītāju „Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits” (šie dati ietverti arī 5.1. rādītāja kopējā vērtībā).
		5.5.	Personu ar invaliditāti īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū nav mazāks par personu ar invaliditāti īpatsvaru <u>reģistrēto</u> bezdarbnieku skaitā	7.1.1., 7.2.1, 9.1.1., 9.1.4.	Kopējā rādītāja vērtība: attiecīgajos četros SAM piedalījušās 7597 personas ar invaliditāti, kas veido 10,94% no visiem attiecīgo SAM dalībniekiem (CFLA apkopotie dati uz 06.12.2018. līdz 31.12.207.). NVA reģistrētais personu ar invaliditāti īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā 31.12.2017. bija 6,7%. Personu ar invaliditāti īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū pārsniedz personu ar invaliditāti īpatsvaru <u>reģistrēto</u> bezdarbnieku skaitā.	5.5. -5.8. rādītāji kopumā atbilst LM Metodikai un KP VIS norādītajiem projektu HP VI rādītājiem, izņemot 9.1.4. SAM 5.5.-5.8. rādītāju vērtības sniegtas, balstoties uz datiem par dalībniekiem (atbilstoši E12 veidlapai). 5.5. -5.8. rādītāju vērtības ir aprēķinātas pret CSP datiem par 2016. un 2017.gadu. 7.1.1. SAM, 7.2.1.2. SAMP, 9.1.1.3. SAMP, 9.1.4. SAM HP VI rādītāju dati KP VIS nav pieejami. Dati ir aprēķināti no attiecīgo SAM projektu dalībnieku mikrodatiem.
		5.6.	Gados vecāku (54+) personu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū nav mazāks par gados vecāku (54+) personu īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā	7.1.1., 7.2.1, 9.1.1., 9.1.4.	Kopējā rādītāja vērtība: attiecīgajos četros SAM piedalījušies 12 422 personas 54+ gadu vecumā, kas veido 17,89% no visu dalībnieku skaita attiecīgajos SAM (CFLA apkopotie dati uz 06.12.2018. līdz 31.12.207.). NVA reģistrētais gados vecāku (54+)	Termins „reģistrēto bezdarbnieku” prasa lietot par salīdzināšanas bāzi NVA, CSP datus. Attiecīgi rādītāja atbilstība ir aprēķināta pret NVA publiski pieejamajiem datiem par kopējo mērķa grupas lielumu reģistrēto bezdarbnieku vidū uz 31.12.2017., lai būtu salīdzināmi ar datiem,

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
					personu īpatsvars visu reģistrēto bezdarbnieku skaitā 31.12.2017. bija 25,56%. Gados vecāku (54+) personu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir mazāks par gados vecāku (54+) personu īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā.	kas iegūti no projektu dalībnieku mikrodatiem.
		5.7.	Sieviešu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir līdzvērtīgs sieviešu īpatsvam reģistrēto bezdarbnieku skaitā	7.1.1., 7.2.1, 9.1.1., 9.1.4.	Kopējā rādītāja vērtība: attiecīgajos četros SAM piedalījušās 39 811 sievietes, kas veido 57,3% no kopējā dalībnieku skaita attiecīgajos SAM (CFLA apkopotie dati uz 06.12.2018. līdz 31.12.207.). NVA reģistrētais sieviešu īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā 31.12.2017. bija 55,3%. Sieviešu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir līdzvērtīgs sieviešu īpatsvam reģistrēto bezdarbnieku skaitā.	
		5.8.	Etnisko minoritāšu pārstāvju īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū nav mazāks par etnisko minoritāšu īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku vidū	7.1.1., 7.2.1, 9.1.1., 9.1.4.	Kopējā rādītāja vērtība: attiecīgajos četros SAM piedalījušies 22 653 etnisko minoritāšu pārstāvji, t.sk. 317 romi, kas veido 32,62% no kopējā dalībnieku skaita šajos SAM (CFLA apkopotie dati uz 06.12.2018. līdz 31.12.207.). NVA mājas lapā nav publiski pieejami dati par reģistrēto bezdarbnieku skaitu etniskajā griezumā par attiecīgo laika posmu, kas liedz novērtēt atbalstu saņēmušo etnisko minoritāšu īpatsvaru pret kopējo reģistrēto bezdarbnieki skaitu.	

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
		5.9.	Trūcīgo iedzīvotāju skaits, kuri izmanto uzlabotos veselības aprūpes pakalpojumus	9.2.3., 9.2.4., 9.2.5.	Piemērots ekvivalents rādītājs: Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits (sk. arī rādītāju 5.10.). Kopējā šī rādītāja vērtība (9.2.4. SAM): 66 937 personas, t.sk. 41 220 sievietes un 25 717 vīrieši. SAMP 9.2.4.1. aktuālā vērtība ir 128, t.sk. 116 sievietes un 12 vīrieši (KP VIS 25.01.2019.). 9.2.4.2. SAMP aktuālā vērtība (FM apkopotie dati 2018.gada oktobrī): 66 809 personas, t.sk. 41 104 sievietes un 25 705 vīrieši.	Datus par 5.9. rādītāju 9.2.3. SAM ietvaros īstenotais projekts nr. 9.2.3.0/15/I/001 nesatur. 9.2.3. SAM HP VI rādītāji (projekts nr. 9.2.3.0/15/I/001): - Izstrādāto vai pilnveidoto izglītības programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju, mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība). Aktuālā vērtība 1 (KP VIS 25.01.2019.). - Par vienlīdzīgām iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits. Aktuālā vērtība 46 (t.sk. 38 sievietes un 8 vīrieši) (KP VIS 25.01.2019.). 9.2.4., 9.2.5. SAM HP VI rādītājs ir „Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits”. 9.2.5. SAM projektam dati nav pieejami.
		5.10.	Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits	7.2.1., 7.3.2., 8.3.3., 8.3.4., 8.4.1., 9.1.1., 9.1.2., 9.1.4., 9.2.2., 9.2.4., 9.2.5.	Kopējā rādītāja vērtība: 73 752 personas, t.sk. 43 958 sievietes un 29 794 vīrieši.	7.2.1., 7.3.2., 8.3.3., 8.3.4., 8.4.1., 9.1.4., 9.2.5. SAM, 9.1.1.3. SAMP dati par šo rādītāju KP VIS nav pieejami/ ievadīti (25.01.2019.). Saskaņā ar CFLA sniegto informāciju par 9.2.5. SAM jānorāda, ka līdz 31.12.2017. 9.2.5. SAM ietvaros netika izmaksātas kompensācijas, tāpēc par 9.2.5.SAM HP VI rādītāju vērtības uz pētījuma brīdi nav pieejamas. Ņemot vērā, ka projektā

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/ SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
						plānotās aktivitātes uzsākās 2018.gadā, tad par SAM 9.2.5. 2018.gada dalībniekiem dati tiks ziņoti 2019.gadā. 9.1.1.1., 9.1.1.2. SAMP nav šāda HP VI rādītāja (ir dati par citiem HP VI rādītājiem, sk. 5.5.-5.8. rādītājus. 7.2.1.1., 7.2.1.2. SAMP nav šāda HP VI rādītāja, sk. 5.11. rādītāju. Rādītāja vērtība balstīta uz datiem par: 4.2.2., 8.3.3., 8.3.4., 9.1.2., 9.2.2.1., 9.2.4.2. SAM/ SAMP.
		5.11.	Specifiskus pakalpojumus saņēmušās personas ar invaliditāti (darbavieta pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka, asistenta pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi)	7.1.1., 7.2.1, 9.1.1., 8.3.3., 8.3.4., 8.5.1.	Kopējā rādītāja vērtība: 2971 persona, t.sk. 1640 sievietes un 1331 vīrietis. 7.2.1.1. SAMP aktuālās vērtības: 653 personas, t.sk. 288 sievietes un 365 vīrieši (ergoterapeita pakalpojums sniegts 283 sievietēm un 358 vīriešiem, surdotulka pakalpojums sniegts 4 sievietēm un 4 vīriešiem, asistenta pakalpojums sniegts 1 sievietei un 3 vīriešiem). Dati no KP VIS 25.01.2019. 9.1.1.1. SAMP aktuālā vērtība: 392 personas, t.sk. 211 sievietes un 181 vīrieši. Dati no KP VIS 25.01.2019. 9.1.1.2. SAMP aktuālā vērtība: 1909 personas, t.sk. 1134 sievietes un 775 vīrieši. Dati no KP VIS 25.01.2019.	8.5.1. SAM, 7.2.1.2. SAMP ietvaros īstenotajiem projektiem dati par šo HP VI rādītāju nav pieejami/ ievadīti KP VIS. 9.1.1.3. SAMP HP VI rādītājs ir “Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji”, par kuru dati KP VIS nav pieejami (25.01.2019.). 8.3.4. SAM aktuālā vērtība darbības rezultāta rādītājam: Sabiedriskā transporta pakalpojuma izdevumu kompensācija PMP riska grupas izglītojamajiem un speciālā transporta nodrošināšana izglītojamajiem ar invaliditāti. Aktuālā vērtība 613 (25.01.2019.).
6.	Piekluves uzlabošana izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām	6.1.	Profesionālās izglītības iestādēs integrēto bērnu ar speciālām vajadzībām īpatsvars no kopējā bērnu ar speciālām vajadzībām	8.5.1.	Saskaņā ar IZM oficiālo statistiku 2017./2018. mācību gadā profesionālās izglītības programmās mācījās 28 528 izglītojamie, t.sk. 263 izglītojamie ar invaliditāti, kas ir attiecīgi 0,9% no visiem izglītojamiem.	SAM 8.5.1. projektam nr. 8.5.1.0/16/I/001 “Profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu dalība darba vidē balstītās mācībās un mācību praksēs uzņēmumos” (LDDK) ir šādi HP VI rādītāji: Par vienlīdzīgu iespēju aspektiem

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
	pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē		skaita		Kopumā 2016./2017. gadā visu veidu skolās speciālās programmas apguva 12 038 skolēni. 2016./2017. mācību gadā profesionālās izglītības programmās mācījās 230 izglītojamie ar invaliditāti. Attiecīgi, rādītāja - profesionālās izglītības iestādēs integrēto bērnu ar speciālām vajadzībām īpatsvars no kopējā bērnu ar speciālām vajadzībām skaita, kas apgūst speciālās izglītības programmas, – indikatīvā vērtība ir 1,9%.	(dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācīto personu skaits; • Specifiskus pakalpojumus saņēmušās personas ar invaliditāti (darba vietu pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka un atbalsta personas pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi). Projektam ir šādi iznākuma rādītāji: • Audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās ESF atbalsta ietvaros. Aktuālā vērtība ir 853 (25.01.2019.) • Audzēkņu skaits, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā ESF atbalsta ietvaros. Aktuālā vērtība 3230 (25.01.2019.) .
		6.2.	Izglītojamie ar speciālām vajadzībām, kas ir integrēti vispārējās izglītības iestādēs, t.sk. kuriem nodrošināts atbalsta personāls	8.3.2.	Saskaņā ar IZM sniegto oficiālo statistiku pēc pieprasījuma (06.02.2019.) 2016./2017. mācību gadā vispārīzglītojošajās skolās mācījās 5113 izglītojamie ar speciālām vajadzībām , t.sk. 454 izglītojamie ar speciālām vajadzībām, kuri integrēti vispārējās izglītības iestādē un mācās pēc vispārējās izglītības programmas, un 4659, kuri ir integrēti vispārējās izglītības iestādē un mācās pēc speciālās izglītības programmas. Izglītojamo skaits, kam nodrošināti asistenta pakalpojumi pārvietošanās	6.2. rādītājs ir 8.1.1. SAM HP VI rādītājs, par kuru dati KP VIS nav aktualizēti (30.01.2019.). 8.3.2.1., 8.3.2.2. SAMP projekta līmeņa HP VI rādītāji: • specifiskus pakalpojumus saņēmušās personas ar invaliditāti (darba vietu pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka un atbalsta personas pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi);

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
					atbalstam un pašaprūpes veikšanai uz 15.09.2017. bija 240 izglītojamie. ⁹⁸ Saskaņā ar IZM oficiālo statistiku 2017./2018. mācību gadā vispārējās izglītības programmas apguva 205 113 izglītojamie. Speciālās izglītības skolās un klasēs mācījās 7228 izglītojamie (no tiem 5735 speciālajās skolās un 1493 speciālajās klasēs).	par vienlīdzīgu iespēju aspektiem (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) apmācītās personas. 8.3.2.2. SAMP projekta iznākuma rādītājs ir „Kopējais ESF pasākumos iesaistīto izglītojamo skaits (specifiskais iznākuma rādītājs)” (KP VIS dati: 46 312, 26.01.2019.)
		6.3.	No vispārējās izglītības iestādes atskaitīto izglītojamo īpatsvars	8.3.4.	Saskaņā ar IZM sniegto oficiālo statistiku pēc pieprasījuma (06.02.2019.), 2016./2017. mācību gadā izglītojamo skaits pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās, kuri pārtraukuši mācības no attiecīgā mācību gada 1.septembra līdz 31.augustam, bija 11 892, kas ir 5,53% no kopējā izglītojamo skaita pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās.	8.3.4. SAM projekts nr. HP VI rādītāji ir: - Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits - Izstrādāto vai pilnveidoto izglītības programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju, mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) skaits - Specifiskus pakalpojumus saņēmušo personu ar invaliditāti skaits (darbvieta pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka, specializētā transporta pakalpojumi). Dati par šiem HP VI rādītājiem KP VIS nav aktualizēti. Specifiskais iznākuma rādītājs - vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu izglītojamie, kas saņēmuši ESF atbalstu

⁹⁸ „Pētījums par bērniem ar speciālām vajadzībām sniedzamo atbalsta pakalpojumu izmaksu modeli iekļaujošas izglītības īstenošanas kontekstā” (Projekta līguma Nr. ZD2017/20386, projekta LU reģistrācijas Nr. L-20386-ZR-N-040), 68.-70.lpp. Pieejams: http://www.izm.gov.lv/images/izglitiba_visp/IZMiepirkumamLUPPMFgalaparskats08122017.pdf (sk. 21.01.2019.)

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
						individuālā priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska mazināšanas plāna ietvaros (SIR). Nav paredzēta plānotā vērtība. Dati KP VIS nav aktualizēti (25.01.2019.). FS skaidroja, ka šādi dati nav pieejami ne IKVD datu bāzē, ne VIIS.
		6.4.	No profesionālās izglītības iestādes atskaitīto izglītojamo īpatsvars	8.3.4.	Saskaņā ar IZM oficiālo statistiku 2016./2017. mācību gadā profesionālās izglītības programmas apguva 28 528 izglītojamie. Atskaitīti no šīm programmām laikā no 01.10.2016. - 30.09.2017. tika 5435 izglītojamie ⁹⁹ . Rādītāja - no profesionālās izglītības iestādes atskaitīto izglītojamo īpatsvars – vērtība atbilstoši šiem datiem ir 19%. Pieejamie dati par 2016./2017. mācību gadu liecina, ka par izglītības iestādes neapmeklēšanu atskaitīti 825 izglītojamie, slimības dēļ 95, ģimenes apstākļu dēļ 1414, skolas maiņas dēļ 797, nav vai nepietiekams mācību sasniegumu vērtējums ir bijis atskaitīšanas iemels 512 izglītojamiem, dzīves vietas maiņas dēļ atskaitīti 515 izglītojamie, savukārt 1277 gadījumos atskaitīšanai bijis cits iemesls (IZM statistiskas dati, kas saņemti pēc pieprasījuma 06.02.2019.).	-
		6.5.	Bērnu un jauniešu no maznodrošinātām un trūcīgām ģimenēm un nabadzības riskam pakļauto bērnu un jauniešu skaits, kas saņēmuši atbalstu	8.3.4.	Kopējo vērtību nav iespējams noteikt, jo dati pieejami sadalījumā pa atbalsta veidiem, nevis unikālajiem jebkāda atbalsta saņēmējiem. Vienlaikus, rādītājs ir ne mazāks kā 957, kas ir unikālie ēdināšanas atbalsta saņēmēju skaits, pieņemot, ka šo atbalstu saņem lielākā daļa citu atbalsta	6.5. rādītāja indikatīvās vērtības datu avots ir 8.3.4. SAM projekta nr. 8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” projekta darbību rezultāti par pakalpojumiem PMP riska grupas izglītojamajiem (transporta, ēdināšana, mācību līdzekļi u.c.). KP VIS ir

⁹⁹ Pieejami: <https://izm.gov.lv/lv/publikacijas-un-statistika/statistika-par-izglitiba/statistika-par-profesionalo-izglitiba/2017-2018-m-g> (01.03.2019.)

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
			izglītības pieejamības veicināšanai		veidu saņēmēji. Individuālā PMP riska mazināšanas plāna izstrāde un atbalsta pasākumu īstenošana PMP riska mazināšanai. Aktuālā vērtība 6828 (25.01.2019.). Sabiedriskā transporta pakalpojuma izdevumu kompensācija PMP riska grupas izglītojamajiem un speciālā transporta nodrošināšana izglītojamajiem ar invaliditāti. Aktuālā vērtība 613 (25.01.2019.). Naktsmītnes nodrošināšana dienesta viesnīcā vai internātā PMP riska grupas izglītojamajiem. Aktuālā vērtība 437 (25.01.2019.). Ēdināšanas nodrošināšana PMP riska grupas izglītojamajiem. Aktuālā vērtība 957 (25.01.2019.). Individuālo mācību līdzekļu nodrošināšana profesionālās izglītības iestāžu izglītojamajiem. Aktuālā vērtība 120 (25.01.2019.). Individuālas lietošanas priekšmetu nodrošināšana PMP riskam pakļautajiem izglītojamajiem. Aktuālā vērtība 42 (25.01.2019.).	daļēji pieejami dati par šo darbību rezultātiem (sk. kolonnā "Pieejamie rādītāji un to vērtības). Vienlaikus jānorāda, ka PMP riska grupa tikai daļēji atbilst 6.5. rādītājā noteiktajai mērķa grupai - bērni un jaunieši no maznodrošinātām un trūcīgām ģimenēm un nabadzības riskam pakļautie bērni un jaunieši. 6.5. rādītāja mērķa grupai vairāk atbilst HP VI rādītājs „Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits”. Par šo rādītāju KP VIS dati vēl nav pieejami (25.01.2019.).
		6.6.	Kopējais pilnveidoto vispārējās izglītības metodiku un mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem	8.3.1., 8.3.3., 8.3.4., 8.3.5., 8.5.2., 8.5.3., 9.1.3., 9.2.3.	Kopejā rādītāja sasniegtā vērtība: 34 8.3.1.1. SAMP HP VI rādītājs: 2 (dati iesniegti KP VIS 30.01.2019.) 8.3.3. SAM HP VI rādītājs: 1 (dati iesniegti KP VIS 16.01.2019.) 8.3.5. SAM HP VI rādītājs: 0 (dati iesniegti KP VIS 08.02.2019.) 8.5.2. SAM HP VI rādītājs: 31 (dati iesniegti KP VIS 15.01.2019.)	6.6. rādītājs atbilst norādīto SAM HP VI rādītājam: „Izstrādāto vai pilnveidoto izglītības programmu, metodisko līdzekļu, vadlīniju, mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība) skaits”. Tā kā 6.6. rādītājs attiecas uz vispārējās

N.p. k.	DP VI mērķis*	Rādītāja Nr.*	HP VI rādītājs*	SAM/SAMP*	Pieejamie rādītāji un to vērtība	Komentāri
			diskriminācijas veidiem) skaits			izglītības jomu, tad uz to nav attiecināmi šādu SAM rādītāji: 9.1.3. SAM darbību rezultātu rādītājs: Aktualizēta IeVP īstenotā esošā personāla izglītības programmas „Ieslodzījuma vietu apsardze” mācību programma. Aktuālā vērtība 1 (25.01.2019.). Aktualizēta VPD iepriekš izstrādātā “Probācijas darbinieka profesionālās pilnveides programma”. Aktuālā vērtība 1 (25.01.2019.) 8.3.4. SAM darbības rezultātu rādītājs: PMP risku novēršanas vadlīniju izstrāde un pilnveide pašvaldībām un izglītības iestādēm koordinētai PMP problēmas mazināšanai. Aktuālā vērtība 1 (25.01.2019.). 8.5.3. SAM darbības rādītājs: Izstrādātas vai pilnveidotas attīstības stratēģijas un ar to saistītie cilvēkresursu attīstības plāni. Aktuālā vērtība 20 (25.01.2019.). 9.2.3. SAM HP VI rādītājs: Izstrādātie vai pilnveidotie vispārējās izglītības, programmas, metodikas un mācību līdzekļi, t.sk. digitālie, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem). Aktuālā vērtība: 1 (2017.gadā tika sagatavots mācību materiāls "Pacientu drošības un veselības aprūpes kvalitātes nodrošināšana", kurš tika izmantots apmācību programmā "Pacientu drošība un kvalitātes vadība") (25.01.2019.).

3. pielikums. Pētījumā intervēto ekspertu saraksts

Nr.p. k.	Interv. nr.	Vārds, uzvārds	Iestāde vai organizācija/ Amats	Eksperta pārstāvētā grupa	Intervijas datums
1.	1	Sarmīte Uzuliņa	Labklājības ministrija, ES struktūrfondu departaments, direktore, struktūrfondu atbildīgās iestādes vadītāja	Atbildīgā iestāde	10.01.2019.
2.	2	Pāvels Beļisovs	Nodarbinātības valsts aģentūra, ES fondu projektu departamenta direktors	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
3.	2	Līga Baufale	Nodarbinātības valsts aģentūra, ES fondu projektu departaments, ESF projekts "EURES tīkla darbība Latvijā", projekta vadītāja - EURES koordinatore	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
4.	2	Edīte Bratke	Nodarbinātības valsts aģentūra, ES fondu projektu departaments, ESF projekts "Atbalsts bezdarbnieku izglītībai", projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
5.	2	Eva Lapsiņa	Nodarbinātības valsts aģentūra, ES fondu projektu departaments, ESF projekts "Darba tirgus prognozēšanas pilnveide", projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
6.	2	Dace Lūse	Nodarbinātības valsts aģentūra, ES fondu projektu departaments, ESF projekts "Atbalsts ilgākam darba mūžam", vecākā eksperte	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
7.	3	Ilze Dūmiņa	Sabiedrības integrācijas fonds, ESF projekts "Dažādības veicināšana", projekta ieviešanas vienības vadītāja	Finansējuma saņēmējs	11.01.2019.
8.	4	Dace Strautkalne	Zemgales plānošanas reģions, ESF projekts "Atver sirdi Zemgalē!", projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	03.01.2019.
9.	5	Velga Kakse	Valsts izglītības satura centrs, ESF projekts "Kompetenču pieeja mācību saturā", projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	04.01.2019.
10.	6	Maruta Garkalne	Valsts kanceleja, Eiropas Savienības struktūrfondu departamenta vadītāja vietniece	Atbildīgā iestāde	10.01.2019.
11.	6	Edgars Spruksts	Valsts kanceleja, Valsts pārvaldes politikas departamenta konsultants, ESF projekts "Augstākā līmeņa vadītāju attīstības programma", projekta vadītājs	Finansējuma saņēmējs	10.01.2019.
12.	6	Katri Vintiša	Valsts kanceleja, Valsts pārvaldes politikas departaments, Valsts pārvaldes cilvēkresursu nodaļas vadītāja	Finansējuma saņēmējs	10.01.2019.
13.	7	Liene Voronņenko	Valsts izglītības satura centrs, ESF projekts "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai", ESF projekts "Atbalsts	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.

Nr.p. k.	Interv. nr.	Vārds, uzvārds	Iestāde vai organizācija/ Amats	Eksperta pārstāvētā grupa	Intervijas datums
			izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”, projektu kontaktpersona		
14.	8	Elīna Kokina	Valsts izglītības satura centrs, ESF projekts “Nodrošināt profesionālās izglītības iestāžu efektīvu pārvaldību un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveidi”, projekta kontaktpersona	Finansējuma saņēmējs	23.01.2019.
15.	9	Sarmīte Valaine	Valsts izglītības satura centrs, ESF projekts “Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai”, projekta kontaktpersona	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
16.	9	Inga Zeide	Valsts izglītības satura centrs, ESF projekts “Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai”, projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
17.	10	Austra Auziņa	VARAM, Investīciju politikas departaments, Vides investīciju nodaļas vecākā eksperte	Atbildīgā iestāde	10.01.2019.
18.	10	Zanda Krūkle	VARAM, Investīciju politikas departamenta direktora vietniece klimata, valsts budžeta un vides investīciju jautājumos, Vides investīciju nodaļas vadītāja	Atbildīgā iestāde	10.01.2019.
19.	10	Artūrs Tribis	Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija, KF projekts “Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru”, projekta vadītājs	Finansējuma saņēmējs	10.01.2019.
20.	11	Viola Korpa	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra, Struktūrfondu daļas projektu vadītāja, ESF projekts “PROTI un DARI!”	Finansējuma saņēmējs	18.01.2019.
21.	11	Solvita Raciborska	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra, Struktūrfondu daļas projektu vadītāja, ESF projekts “PROTI un DARI!”	Finansējuma saņēmējs	18.01.2019.
22.	12	Inese Vilāne	Izglītības kvalitātes valsts dienests, ESF projekts “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”, projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	08.01.2019.
23.	12	Kristīne Jozauska	Izglītības kvalitātes valsts dienests, ESF projekts “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”, projekta	Finansējuma saņēmējs	08.01.2019.

Nr.p. k.	Interv. nr.	Vārds, uzvārds	Iestāde vai organizācija/ Amats	Eksperta pārstāvētā grupa	Intervijas datums
			koordinatore		
24.	12	Lauris Liepiņš	Izglītības kvalitātes valsts dienests, ESF projekts "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai", projekta īstenotājs, datu apstrāde	Finansējuma saņēmējs	08.01.2019.
25.	13	Inta Asare	Valsts izglītības attīstības aģentūra, Informācijas un karjeras atbalsta departamenta direktore, ESF projekts "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs"	Finansējuma saņēmējs	07.01.2019.
26.	14	Ingus Zitmanis	Valsts izglītības attīstības aģentūra, Profesionālās izglītības projekta departamenta direktora vietnieks, Pieaugušo izglītības pārvaldības nodaļas vadītājs, ESF projekts "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide", projekts "Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros"	Finansējuma saņēmējs	09.01.2019.
27.	15	Jolanta Vjakse	Latvijas darba devēju konfederācija, ESF projekts "Profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu dalība darba vidē balstītās mācībās un mācību praksēs uzņēmumos", projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	08.01.2019.
28.	16	Inta Remese	Tieslietu ministrija, Projektu departamenta ES fondu nodaļas vadītāja	Atbildīgā iestāde	09.01.2019.
29.	17	Māris Luste	Ieslodzījumu vietu pārvalde, ESF projekts "Bijušo ieslodzīto integrācija sabiedrībā un darba tirgū", ESF projekts "Resocializācijas sistēmas efektivitātes paaugstināšana", projektu vadītājs	Finansējuma saņēmējs	10.01.2019.
30.	18	Aivars Voldeks	Veselības ministrija, ES fondu departamenta ES finansējuma plānošanas, izvērtēšanas un uzraudzības nodaļa, nodaļas vadītājs	Atbildīgā iestāde	08.01.2019.
31.	18	Kristīne Karsa	Veselības ministrija, ES fondu departamenta ES finansējuma plānošanas, izvērtēšanas un uzraudzības nodaļa, vecākā referente	Atbildīgā iestāde	08.01.2019.
32.	19	Ilze Straume	Slimību profilakses un kontroles centrs, Veselības veicināšanas departamenta direktore, projekts "Slimību profilakses un kontroles centra organizēti vietēja mēroga pasākumi sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei	Finansējuma saņēmējs	16.01.2019.

Nr.p. k.	Interv. nr.	Vārds, uzvārds	Iestāde vai organizācija/ Amats	Eksperta pārstāvētā grupa	Intervijas datums
			pašvaldībās”		
33.	20	Solveiga Ozola	Finanšu ministrija, ES fondu sistēmas vadības departaments, departamenta direktore	Atbildīgā iestāde	16.01.2019.
34.	21	Sintija Germa	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra, Programmu vadības un uzraudzības departaments, Programmu uzraudzības un stratēģiskās plānošanas nodaļa, nodaļas vadītāja vietiece	Sadarbības iestāde	23.01.2019.
35.	21	Agija Bistere	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra, Juridiskā nodrošinājuma un projektu atlases departaments, Izglītības, zinātnes un cilvēkresursu attīstības projektu atlases nodaļa, nodaļas vadītāja	Sadarbības iestāde	23.01.2019.
36.	21	Inese Kalēja	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra, Cilvēkresursu attīstības projektu departaments, Publiskās pārvaldes attīstības projektu nodaļa, nodaļas vadītāja	Sadarbības iestāde	23.01.2019.
37.	21	Gunta Bērziņa	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra, Cilvēkresursu attīstības projektu departaments, Veselības attīstības projektu nodaļa, nodaļas vadītāja	Sadarbības iestāde	23.01.2019.
38.	22	Inese Vilcāne	Labklājības ministrija, Sociālās iekļaušanas un sociālā darba politikas departaments, KF projekts “Horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” politikas koordinēšanas funkciju nodrošināšana Labklājības ministrijā (2015.-2018. gads)”, projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	16.01.2019.
39.	23	Evelīna Bole	Izglītības un zinātnes ministrija, Struktūrfondu departaments, vecākā eksperte	Atbildīgā iestāde	16.01.2019.
40.	24	Aiva Dimante	Talsu novada pašvaldība, Attīstības plānošanas un projektu vadības nodaļa, projektu vadības daļas vadītāja, ESF projekts “Vietējās sabiedrības veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Talsu novadā”, projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	23.01.2019.
41.	25	Ingrīda Misūna	Jūrmalas pašvaldība, ESF projekts “Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei Jūrmalā”, projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	10.01.2019.
42.	26	Miralda Ranga	Lielvārdes novada pašvaldība, Attīstības un pašvaldības īpašumu pārvaldības nodaļa, ESF projekts “Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Lielvārdes novadā”, projekta	Finansējuma saņēmējs	18.01.2019.

Nr.p. k.	Interv. nr.	Vārds, uzvārds	Iestāde vai organizācija/ Amats	Eksperta pārstāvētā grupa	Intervijas datums
			vadītāja		
43.	27	Laura Ārente	Rundāles novada pašvaldība, Attīstības nodaļa, nodaļas vadītāja, projekts "Pasākumi Rundāles novadā vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei", projekta vadītāja	Finansējuma saņēmējs	11.01.2019.
44.	28	Edīte Kalniņa	Latvijas dzimumu līdztiesības apvienība	Nevalstiskā organizācija	10.01.2019.
45.	29	Gunta Anča	Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO	Nevalstiskā organizācija	11.01.2019.
46.	30	Kristīne Liepiņa	Biedrība "Izglītības Iniciatīvu centrs", Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvās padomes locekle	Nevalstiskā organizācija	10.01.2019.

4. pielikums. Ekspertu interviju vadlīnijas

Eksperta kompetencei atbilstošie specifiskie jautājumi tika sagatavoti atsevišķi, balstoties uz konkrēto SAM/ SAMP vai projektu. Gatavojoties intervijai, pētnieks-intervētājs iepazīnās ar attiecīgajiem SAM, HP VI rādītājiem SAM un projektu līmenī, HP VI kritērijiem projektu vērtēšanā, projektu/projektiem, tajos iekļautajām specifiskajām darbībām, mērķa grupām.

Ievads par intervijas mērķi

Ievada daļā katrs eksperts kā pētījuma dalībnieks tiek iepazīstināts ar pētījuma mērķi un galvenajiem uzdevumiem, intervijas norises kārtību, t.sk. audioieraksta veikšanu, intervijas paredzamo ilgumu, intervētāja lomu. Pirms intervijas sākuma eksperts tika aicināts parakstīt apliecinājumu par piekrišanu dalībai pētījumā.

Raksturojiet, lūdzu, savas darbības jomu un kompetenci darbā ar ES fondu apguvi 2014.-2020. gada plānošanas periodā.

Intervijas jautājumi

HP VI aspekti un mērķi

Kā Jūs izprotat horizontālā principa „Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas mērķi un būtību 2014.-2020. gada ES struktūrfondu plānošanas periodā?

HP VI kritēriju piemērošana projektu iesniegumu vērtēšanā

Cik pamatota, Jūsuprāt, ir HP VI kritēriju piemērošana konkrētajos SAM un projektos?

Kā Jūs vērtējat HP VI kritēriju noteikšanas un piemērošanas procesu konkrētajās SAM jomās (t.sk. MK noteikumu sagatavošanas procesu tieši saistībā ar HP VI)?

Kā Jūs vērtējat Jūsu iestādes īstenotajam/-iem/ pārraudzītajam/-iem projektam/-iem noteikto kritēriju atbilstību projekta mērķim un saturam pēc būtības?

HP VI rādītāji SAM un projektu līmenī

Kādi HP VI rādītāji ir Jūsu iestādes pārraudzītajos projektos/ Jūsu vadītajā projektā?

Kā notiek HP VI īstenošanas uzraudzība Jūsu īstenotajā projektā/-os vai iestādes pārraudzītajos projektos?

Ar kādām grūtībām saskaraties, apkopojot datus par HP VI rādītājiem? Kāds ir šo grūtību iemesls? Kā Jūs tās risināt?

Vai ir kādas tehniskas grūtības saistībā ar šo rādītāju datiem un to iesniegšanu atbildīgajai/ koordinējošajai iestādei? Ja jā, kādas? Kas šajā jomā būtu pilnveidojams?

Mērķa grupas

Kādas ir galvenās projekta/-u mērķa grupas? Kāda ir šo mērķa grupu saikne ar HP VI aspektiem (dzimumu līdztiesība, personu ar invaliditāti iekļaušana, nediskriminācija vecuma un dzimuma dēļ)?

Kā šīm mērķa grupām paredzētās darbības (aktivitātes, pasākumi) veicinās vienlīdzīgas iespējas?

Kā tika identificētas mērķa grupu vajadzības konkrētajā SAM jomā/ projektā, plānojot specifiskās darbības saistībā ar HP VI īstenošanu?

Kā Jūs sasniedzat savas mērķa grupas? Kā tiek veidota komunikācija ar mērķa grupām? Kā Jūs vērtējat šo komunikācijas stratēģiju efektivitāti? Kādi ir šķēršļi? Kādi ir labās prakses piemēri?

Kādos griezumos tiek vākti dati par mērķa grupām? Kāds ir pamatojums konkrētā griezuma/ pazīmes izvēlei? Kā šie dati tiek vākti? (*piemēram, ja projektā ir paredzētas darbības konkrētas mērķa grupas vienlīdzīgu iespēju veicināšanai, kā tiek vākti dati, ja tos neparedz nedz HP VI rādītājs, ne iznākuma un rezultāta rādītāji?*) Kādas grūtības ir šajā ziņā? (*piemēram, t.s. sensitīvie dati*)

Specifiskās darbības

Kādas specifiskās darbības saistībā ar HP VI īstenošanu ir paredzētas projektā/-os, kuru īstenojat/ pārraugāt konkrētajās SAM jomās? Pastāstiet, lūdzu, pēc iespējas minot konkrētus piemērus!

Kā veicas ar HP VI specifisko darbību īstenošanu praksē? Balstoties uz līdzšinējo pieredzi/ paveikto, kā tās ietekmē vienlīdzīgu iespēju principa darbību dzīvē?

Kādas ir grūtības, īstenojot HP VI specifiskās darbības? Kā Jūs tās risināt?

Kādi ir HP VI specifisko darbību labās prakses piemēri Jūsu projektā/ pārraudzītajos projektos?

Cik lielā mērā projektā/-os plānotās un īstenotās specifiskās darbības ir saistītas ar HP VI SAM un/vai projekta līmeņa rādītājiem? Lūdzu, pamatojiet savu vērtējumu.

Vai KP fondu projektu tehniskās dokumentācijas izstrādes procesā un projektu īstenošanas un uzraudzības procesos projektā/ projektos tiek piesaistīti:

- vides pieejamības eksperti;
- dzimumu līdztiesības eksperti;
- citi eksperti, kas palīdz nodrošināt HP VI īstenošanu.

Kā Jūs vērtējat šo ekspertu iesaisti? Kā ekspertu iesaiste ietekmē projekta īstenošanu saistībā ar HP VI un mērķa grupu situāciju?

LM Metodika par HP VI īstenošanas uzraudzību

Kā Jūs vērtējat LM Metodikā par HP VI īstenošanas uzraudzību iekļautos skaidrojumus un ieteikumus par:

- HP VI aspektiem un mērķiem;
- SAM/projektu ietekmi uz HP VI noteikšanu;
- specifiskajām darbībām, kas vērstas uz HP VI mērķu sasniegšanu;
- ieteikumi, kas jāņem vērā, sagatavojot projektu pieteikumu/-us, t.sk. par HP VI kritēriju piemērošanu.

Cik noderīgi Jums ir LM Metodikas ieteikumi? Lūdzu, izskaidrojiet savu vērtējumu, pieredzi – kāpēc tā ir/ nav noderīga? Kāda informācija, ieteikumi Jums būtu vēl nepieciešami, lai sekmīgāk īstenotu HP VI?

Kāda veida atbalsts no atbildīgās institūcijas, sadarbības iestādes vai vadošās iestādes Jums būtu bijis noderīgs projekta/-u plānošanas un agrīnās īstenošanas posmā?

HP VI koordinēšana un ieviešana

Kādos gadījumos Jūs izmantojat LM konsultatīvo un metodisko atbalstu saistībā ar HP VI ieviešanu un uzraudzību konkrētajās SAM jomās?

Kādas, Jūsprāt, ir problēmas un riski saistībā ar HP VI koordinēšanu un ieviešanu? Kādi, balstoties uz Jūsu pieredzi, ir to iemesli? Kā, Jūsprāt, tos varētu mazināt/ novērst?

Nobeigums

Vai Jums ir vēl kaut kas piebilstams par jautājumiem un tēmām, par kurām runājām intervijā? Ja jā, ko tieši vēlaties piebilst? Lūdzu, pastāstiet!

5. pielikums. Pētījumā izmantotie informācijas avoti

1. Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodam (pieejams – <http://www.esfondi.lv/planosanas-dokumenti>).
2. Labklājības ministrijas mājaslapa, sadaļa “Vienlīdzīgas iespējas” (pieejama <http://sf.lm.gov.lv/lv/vienlidzigas-iespejas/2014-2020/>).
3. Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība” (pieejama - <http://www.esfondi.lv/planosanas-dokumenti>).
4. Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmu 2014.-2020.gadam pieeja tiks nodrošināta pēc līguma slēgšanas).
5. ES un nacionālā līmeņa normatīvie akti par ES Kohēzijas politiku 2014.–2020. gadā (pieejami <http://www.esfondi.lv/planosanas-dokumenti>).
6. Latvijas ilgtspējīga attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.
7. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam.
8. Nacionālās stratēģijas politikas plānošanas dokumenti (pieejami - <http://polsis.mk.gov.lv/documents>).
9. Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām <http://likumi.lv/doc.php?id=205328>
10. Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz produktu un pakalpojumu pieejamības prasībām (Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States as regards the accessibility requirements for products and services) <https://delegates.consilium.europa.eu/index.html?targetPath=private/controller/home:showHomePage&targetAction=showDocument&docType=WK&docYear=2017&docNumber=11983&docQualifier=INIT&language=EN>
11. Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulas (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (turpmāk – regula Nr. 1303/2013) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1300&from=LV>
12. Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) Nr. 1304/2013 (2013. gada 17. decembris), par Eiropas Sociālo fondu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1081/2006 (<http://www.esfondi.lv/normativie-akti>)
13. 20.12.2016. MK noteikumi Nr. 859 “Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.4.2. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā" 5.4.2.2. pasākuma "Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/287639>
14. 02.08.2016. MK noteikumi Nr. 504 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 7.3.2. specifiskā atbalsta mērķa "Paldzināt gados vecāku nodarbināto darbspēju saglabāšanu un nodarbinātību" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/283953>
15. 07.07.2015. MK noteikumi Nr. 385 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.3. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/275554>

16. 12.07.2016. MK noteikumi Nr. 460 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/283625>
17. 05.05.2016. MK rīkojums Nr. 286 (05.05.2016.) (prot. Nr. 21 34. §). Par konceptuālo ziņojumu „Par politikas alternatīvu veidošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas problēmas risināšanai, lai nodrošinātu 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa „Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” ieviešanu”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281991-par-konceptualo-zinojumu-par-politikas-alternativu-veidosanu-priekslaicigas-macibu-partrauksanas-problemas-risinasanai>.
18. 07.06.2016. MK noteikumi Nr. 359 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/283023>
19. 15.07.2016. MK noteikumi Nr. 474 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/283669>
20. 17.05.2016. MK noteikumi Nr. 299 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.1.2. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/282208>
21. 09.02.2016. MK noteikumi Nr. 102 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.1.4. specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” 9.1.4.4. pasākuma „Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” īstenošanas noteikumi” <http://likumi.lv/ta/id/280230>
22. 16.06.2015. MK noteikumi Nr. 313 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.1. pasākuma "Deinstitutionalizācija" īstenošanas noteikumi.” <https://likumi.lv/ta/id/274957>
23. 17.05.2016. MK noteikumi Nr. 310 „Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem" 9.2.4.1. pasākuma "Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi" un 9.2.4.2. pasākuma "Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei" īstenošanas noteikumi” <https://likumi.lv/ta/id/282400>
24. Labklājības ministrijas Metodika horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzībai 2014.-2020. gada plānošanas periodā <http://sf.lm.gov.lv/lv/vienlidzigas-iespejas/2014-2020/metodika/>
25. Informācija par vides pieejamības labās prakses piemēriem: http://sf.lm.gov.lv/f/files/Laba_prakse_HP_VI_2014.pdf
26. Vadlīnijas būvnormatīvu piemērošanai attiecībā uz vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem: <http://sf.lm.gov.lv/lv/vienlidzigas-iespejas/pazinojums4/>
27. Ieteikumi cilvēku ar redzes traucējumiem vides pieejamības standartu izstrādāšanai un ieviešanai Latvijā: https://em.gov.lv/files/buvnieciba/VP_2.pdf
28. „Pētījums par bērniem ar speciālām vajadzībām sniedzamo atbalsta pakalpojumu izmaksu modeli iekļaujošas izglītības īstenošanas kontekstā” (Projekta līguma Nr. ZD2017/20386, projekta LU reģistrācijas Nr. L-20386-ZR-N-040), 68.-70.lpp. http://www.izm.gov.lv/images/izglitiba_visp/IZMiepirkumamLUPPMFgalaparskats08122017.pdf
29. Informācija par vides pieejamību: <http://www.videspieejamiba.lv/>
30. Invalīdu un viņu draugu apvienība “Apeiron” http://www.videspieejamiba.lv/lat/pieejamas_vides_eksperti/

31. Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO www.sustento.lv
32. Ziņojums „Nodarbinātība un sociālā attīstība Eiropā 2018” (*Employment and Social Developments in Europe 2018*): Pieejams: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8110&furtherPubs=yes>
33. Eiropas Komisijas pasūtītie izvērtējumi saistībā ar ES fondu ieviešanu. Pieejami: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=701&langId=en>
34. European Equality Law Network. Pieejams: <https://www.equalitylaw.eu/>
35. European Disability Forum. Pieejams: <http://www.edf-feph.org/>
36. European Union Agency for Fundamental Rights (2014). EU LGBT Survey European Union lesbian, gay, bisexual and transgender Survey. Main results. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Pieejams: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/eu-lgbt-survey-european-union-lesbian-gay-bisexual-and-transgender-survey-main>
37. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy 2014-2020 (2014). Pieejams: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/operational-programme-english-version.pdf>
38. Partnership Agreement between Slovenia and the European Commission for the period 2014–2020. <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/partnership-agreement-english-version.pdf>
39. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. P-291 Pieejams: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/operational-programme-english-version.pdf>
40. SIA "Ernst & Young Baltic" pētījuma izvērtējuma ziņojums „Datu pieejamība ES Kohēzijas politikas 2014. – 2020. gada plānošanas perioda Darbības programmas ietekmes izvērtēšanai Latvijā” (31.01.2014.) Pieejams: http://esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/apraksti/Petijuma_izvertesanas_zinojums_31_012014.pdf
41. Ministry of Finance of Republic of Estonia. Partnership Agreement for the use of European Structural and Investment Funds 2014-2020, Pieejams: https://www.strukturifondid.ee/sites/default/files/pa_ee_20062014_et.pdf
42. Ministry of Finance of Republic of Estonia. Partnerluslepe Euroopa strukturi- ja investierimisfondide kasutamiseks 2014-2020. 2014EE16M8PA001. Pieejams: https://www.strukturifondid.ee/sites/default/files/pa_ee_20062014_et.pdf
43. Operational Programme for Cohesion Policy Funds 2014-2020. Pieejams: https://www.strukturifondid.ee/sites/default/files/2014-2020_1.pdf
44. State Shared Service Centre of Estonia. Success stories. Pieejams: <https://www.strukturifondid.ee/eng/edulood#!projekt-66031.pdf>
45. Partnership Agreement between Slovenia and the European Commission for the period 2014–2020. Pieejams: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/partnership-agreement-english-version.pdf>
46. Operational Programme for the Implementation of the EU Cohesion Policy in the Period 2014-2020. Pieejams: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/operational-programme-english-version.pdf>
47. European Commission (30.10.2014.). Summary of the Partnership Agreement for Slovenia, 2014-2020, Brussels.
48. Success stories of 2014-2020. 25 health enhancement centres across Slovenia. Pieejams: <http://www.eu-skladi.si/en/cohesion-by-2020-1/success-stories-of-2014-2020/center-za-krepitev-zdravja-zd-postojna>
49. Veselības un darbaspēju ekspertīzes un ārstu valsts komisija (2018). 2017. gada publiskais pārskats. Rīga. Pieejams: http://www.vdeavk.gov.lv/wp-content/uploads/2014/09/Publiskais_gada_parskats_2017.pdf

50. Romi Latvijā. Pētījuma ziņojums (2015). SIA „Latvijas Fakti”, Sabiedrības integrācijas fonds. Pētījums publicēts projekta “Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” Nr. JUST/2013/PROG/. AG/4978/AD ietvaros, kurš saņēmis Eiropas Savienības PROGRESS programmas finansiālu atbalstu, Pieejams: https://issuu.com/sif2015/docs/petijums_romi_latvija

6. pielikums. Sasniegtie kvantitatīvie rādītāji par ESF projektu dalībniekiem

6. pielikums ir sagatavots MS Excel formātā un pētījuma projekta ziņojumam pievienots elektroniski.